

1928

KOLENDAR

DRUŽBE SV. MOHORJA NA PREVALJAH

Naznanilo.

Gospodje poverjeniki naj blagovolijo letošnje knjige tako razdeliti, da dobi **vsak** družbenik **petero** knjig, namreč:

1. **Koledar za leto 1928.**
2. **Katoliška Cerkev.** 3. zvezek.
3. **Zgodovina Srbov.**
4. **Slovenskih Večernic 80. zvezek.**
5. **Moj mali Hlaček.** (Mohorjeve knjižnice 19. zvezek.)

Za doplačilo:

Jurček - Kozamurček.

Dr. Janez Ev. Krek, Izbrani spisi, II. zvezek.

Država. (Znanstvene knjižnice 1. knjiga.)

Vere mi daj, Gospod! Vezan molitvenik.

Vsak družbenik naj prejme svoje knjige **v tisti dekaniji** ali **župniji**, v kateri se je vpisal. — Na poznejše izpremembe stanovanjskega se pri tolikem številu družbenikov ni moglo ozirati.

Vse stroške (za poštnino, voznino, tovornino, omot itd.), katere imajo gospodje poverjeniki za pošiljatev denarja in za prejem knjig, naj jim družbeniki povrnejo.

Vsakemu zavojju so priložene vpisovalne pole za prihodnje leto. Vpisovalne pole naj se po končani nabiri z denarjem vred **franko** dopošljejo **zanesljivo do 5. marca 1928** na naslov:

Družba sv. Mohorja v Celju.

Nabira udov naj se blagovoljno prične takoj pri oddaji letošnjih knjig in konča z mesecem februarjem. Pri vsaki vpisovalni poli je več položnic. **Ker je denar drag in je škoda, če leži brezplodno v predalih, prosimo gospode poverjenike, da naj tudi letos pošiljajo nabrano udnino Družbi sproti, morda mesečno.**

Dosmrtniki naj se vsako leto zglasé pri gosp. poverjeniku, po katerem želé v jeseni dobiti knjige, posebno v tistih krajih, kjer je več gospodov poverjenikov.

Na prepozna oglasila ali naročila brez denarja se po družbenih pravilih Družba ne more ozirati.

Prevalje, meseca oktobra 1927.

Družbeni odbor.

697 2515.17
AV

KOLEDAR DRUŽBE SV. MOHORJA 1928

IZDALA IN ZALOŽILA DRUŽBA SV. MOHORJA NA PREVALJAH

1852

DOVOLILI KNEZOŠKOFIJSTVI KRŠKO IN LAVANTINSKO

|| 1825/68

22.4.55-D

18.3.1918.

PRESTOPNO LETO 1928

ima 366 dni (med temi 67 nedelj in praznikov po starem štetju); začne se z nedeljo, konča se s ponedeljkom.

ZACETEK LETA 1928.

Občno in državno leto se začne novega leta dan, 1. januarja.
Cerkveno leto se začne 1. adventno nedeljo, dne 2. decembra.

ASTRONOMICNI LETNI ČASI.

Pomlad se začne dne 20. marca ob 21. uri 45 min.
Poletje se začne dne 21. junija ob 17. uri 7 min.
Jesen se začne dne 23. septembra ob 8. uri 6 min.
Zima se začne dne 22. decembra ob 3. uri 4 min.
Ure se štejejo od 1 do 24, t. j. od polnoči do polnoči.

GODOVINSKO ŠTEVILO.

Zlato število 10 Rimsko število 11
Epakta VIII Nedeljska črka AG
Solčni krog 5 Letni vladar Merkur.

NEBESNA ZNAMENJA.

Pomlad:		Jesen:	
♈ oven	Υ	♁ tehtnica	♄
♉ bik	♃	♏ škorpion	♍
♊ dvojčka	♄	♐ strelec	♎
Poletje:		Zima:	
♌ rak	♅	♈ kozel	♏
♍ lev	♆	♉ vodnar	♐
♎ devica	♇	♊ ribi	♑

PREMAKLJIVI PRAZNIKI.

Sedemdesetnica 5. febr.	Binkošti 27. maja.
Pepelnica 22. februarja.	Sv. Trojica 3. junija.
Velika noč 8. aprila.	Sv. Rešnje Telo 7. junija.
Križevo 14., 15., 16. maja.	Kristus Kralj 28. okt.
Vnebohod 17. maja.	Prva adv. ned. 2. dec.

Od božiča do pepelnice je 59 dni = 8 tednov in 3 dni.

Z zvezdico (*) zaznamovani prazniki: svečnica, oznanjenje Marije Device, velikonočni ponedeljek, binkoštni ponedeljek, rojstvo Marije Dev., sv. Štefan niso več cerkveno zapovedani prazniki.

DRŽAVNI PRAZNIKI.

1. Vidov dan: 28. junija.
2. Ujedinjenje SHS; dne 1. decembra.
3. Rojstni dan kralja Aleksandra: 17. decembra.

POSTI.

1. Pomlad. (postne) kvatre 29. febr., 2. in 3. marca.
2. Poletne (binkoštnje) kvatre 30. maja, 1. in 2. jun.
3. Jesenske kvatre 19., 21. in 22. septembra.
4. Zimske (adventne) kvatre 19., 21. in 22. decembra.

1. Dnevi zgolj zdržka (da se ne sme uživati meso, pa se sme večkrat najesti do sita) imajo *.
2. Dnevi zgolj posta (sme se uživati meso, pa se sme le enkrat do sita najesti) imajo †.
3. Dnevi strogega posta (se ne sme uživati meso in se sme le enkrat do sita najesti) imajo ††.

Razen tega naj se vsak vernik ravna po predpisih svoje škofije.

ZNAMENJA ZA MESEČNE SPREMEME.

Mlaj ☾
Prvi krajec ☾
Ščip ali polna luna ☽
Zadnji krajec ☾

MRKI SOLNCA IN LUNE LETA 1928.

Leta 1928 bo mrknilo solnce trikrat, luna pa dvakrat. Po srednji Evropi bo viden samo solčni mrk 12. novembra.

19. maja popolni solčni mrk; začetek ob 12:25, konec ob 16:23. Viden bo v južnih pokrajinah Južne Amerike in južne Afrike.

3. junija popolni lunin mrk; začetek ob 11:18, konec ob 15:02. Viden bo na zahodu Južne in Severne Amerike, v Avstraliji in v vzhodni Aziji.

17. junija delni solčni mrk; začetek ob 21:02, konec ob 21:52. Viden bo v vsej severni Rusiji.

12. novembra delni solčni mrk; začetek ob 8:33, konec ob 13:03. Viden bo v Evropi, v zahodni polovici Azije, v severovzhodnih pokrajinah Afrike, na Sredozemskem morju in v severnih delih Ind. morja.

27. novembra popolni lunin mrk; začetek ob 8:24, konec ob 11:39. Viden bo v zahodni in severni Evropi, v Ameriki, v Avstraliji in v vzhodni Aziji.

VREMENSKI KLJUČ

s katerim vsakdo lahko zvê za vreme celega leta naprej, ako le vé, kdaj se izpremeni luna (t. j.: ob kateri uri nastopi prvi krajec ☾, ščip ☽, zadnji krajec ☾ in mlaj ☾). — Ta vremenski ključ je napravil slavni zvezdoslovec J. W. Herschel in dunajska kmetijska družba ga je l. 1839 spoznala za najbolj zanesljivega.

Pomeni pa, kadar se izpremeni luna:

Ob uri	Poleti	Pozimi
od 24. do 2.	lepo	mrzlo, če ni jugozapadnik
od 2. do 4.	mrzlo in dež	sneg in vihar
od 4. do 6.	dež	sneg in vihar
od 6. do 10.	spremenljivo	dež ob severozapadniku, sneg ob vzhodniku
od 10. do 12.	veliko dežja	mrzlo in mrzel veter
od 12. do 14.	veliko dežja	sneg in dež
od 14. do 16.	spremenljivo	lepo in prijetno
od 16. do 18.	lepo	lepo
od 18. do 22.	lepo ob severu ali zapadniku, dež ob jugu ali jugozapadniku	dež in sneg ob jugu ali zapadniku
od 22. do 24.	lepo	lepo

Opomba. Celo leto se razdeli na dva dela, t. j. na poletje in na zimo; za poletje velja čas od 15. aprila do 16. oktobra, ostali čas pa velja za zimo.

PROSINEC

JANUAR

H.

V.

PO HRVATSKO: SIJEČANJ. — PO SRBSKO: JAHYAP. — PO ČEŠKO: LEDEN. —
PO POLJSKO: STYCZEN. — PO RUSKO: ЯНВАРЬ.

1	N	NOVO LETO. OBREZO- VANJE GOSPODOVO.	16	P	MARCEL, PAPEŽ.
2	P	IME JEZUS; MAKARIJ.	17	T	ANTON, PUŠČAVNIK.
3	T	GENOVEFA, DEV.	18	S	SV. PETRA STOL V R.
4	S	TIT, ŠK.; ANGELA FOL.	19	Č	MARIJ IN TOV., MUČ.
5	Č	TELESFOR, PAPEŽ, M.	20	P *	FABIJAN IN SEBAST.
6	P	SV. TRIJE KRALJI. R. G.	21	S	NEŽA (JANJA), D., M.
7	S	VALENTIN, ŠKOF. ●	22	N	3. PO RAZGL. GOSP. VINCENCIJ (VINKO), ●
8	N	1. PO RAZGL. GOSP. SV. DRUŽINA; SEVERIN.	23	P	ZAROKA MARIJE DEV.
9	P	JULIJAN IN BAZILISA.	24	T	TIMOTEJ, ŠKOF.
10	T	PAVEL, PUŠČAVNIK.	25	S	SPREOBRNJ. PAVLA.
11	S	HIGIN, PAPEŽ, MUČ.	26	Č	POLIKARP, ŠKOF, M.
12	Č	ARKADIJ, MUČ.	27	P *	JANEZ ZLATOUST.
13	P *	VERONIKA MIL., DEV.	28	S	ROGER IN TOVARIŠI.
14	S	FELIKS (SREČKO) N. ◐	29	N	4. PO RAZGL. GOSP. FRANČIŠEK S., C. U. ◐
15	N	2. PO RAZGL. GOSP. MAVER; HABAKUK.	30	P	MARTINA, DEV., MUČ.
			31	T	PETER NOLASKO, SP.

● ŠČIP DNE 7. OB 7-08 (SNEG).

◐ ZADNJI KRAJEC DNE 14. OB 22-14 (LEPO).

● MLAJ DNE 22. OB 21-19 (DEŽ IN SNEG).

◐ PRVI KRAJEC DNE 29. OB 20-26 (SNEG).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE VODNARJA
DNE 21. OB 7-57.

DAN ZRASTE ZA 1 URO IN 1 MIN.

DAN JE DOLG OD 8^h 25' DO 9^h 26'.

SAMO ZDRUŽI SLOVENCE S ČEHI IN POLABSKIMI SRBI
V ENO DRŽAVO — OD 623 DO 658.

JANUAR IMA 31 DNI.

ČLOVEK IMA PRED SABO ŽIVLJENJE IN SMRT, KAR HOČE, MU BO DANO. (SV. PISMO. SIR 15, 16.)

NOVO LETO: PO OSMIH DNEH JE BILO OTROKU DANO IME JEZUS. (LK 2, 21.)
BOŽJA PREVIDNOST RAVNA NAŠA POTA.

1. PO RAZGL. GOSP.: DVANAJSTLETNI JEZUS V TEMPLJU. (LK 2, 42—52.)
SPOMNI SE, DA POSVEČUJEŠ GOSPODOV DAN.
2. PO RAZGL. GOSP.: O ŽENITNINI V KANI GALILEJSKI. (JAN 2, 1—11.)
MARIJA POSREDOVALKA MED NAMI IN JEZUSOM.
3. PO RAZGL. GOSP.: JEZUS OZDRAVI STOTNIKOVEGA HLAPCA. (MT 8, 1—13.)
GOSPOD, RECI LE BESEDO, IN OZDRAVLJENA BO MOJA DUŠA.
4. PO RAZGL. GOSP.: JEZUS MED VIHARJEM V LADJICI SPL. (MT 8, 23—27.)
TUDI V NAJVEČJEM VIHARJU ŽIVLJENJA SMO V BOŽJIH ROKAH.

Z A P I S K I.

4. I. 1797 SO IZŠLE VODNIKOVE »LUB-
LANSKE NOVIZE«, PRVI SLO-
VENSKI ČASOPIS.
8. I. 1819 UMRL VALENTIN VODNIK.
16. I. 1888 UMRL V CELOVCU ANDREJ
EINSPIELER.
25. I. 1348 STRAŠEN POTRES PO NAŠIH
KRAJIH; KUGA (»ČRNA SMRT«).
27. I. 1924 RIMSKI SPORAZUM DAL REKO
ITALIJI.

ČE PLOHE V PROSINCU JAMEJO DRETI,
ŽENJICE POLETI NIMAJO KAJ ŽETI.

ČE VINKA SOLNCE PEČE,
V SODE VINCE TEČE.

AKO JE V PROSINCU GORKOTA,
BO V JESENI SIROTA.

V PROSINCU MRZLO, DA POKA,
BO V JESENI SADJE IN MOKA.

SVEČAN

RIJA

FEBRUAR

PO HRVATSKO: VELJAČA. — PO SRBSKO: ФЕБРУАР. — PO ČEŠKO: ÚNOR. —
PO POLJSKO: LUTY. — PO RUSKO: ФЕБРАЛЬ.

1 S	IGNACIJ (OGNJESLAV).	15 S	FAVSTIN, MUČENEC.
2 Č	SVEČNICA, DAR, G.*	16 Č	JULIJANA, DEV., MUČ.
3 P *	BLAŽ, ŠKOF, MUČ.	17 P *	FRANČIŠEK KLE.
4 S	ANDREJ KORSINI, ŠK.	18 S	SIMEON, ŠKOF, MUČ.
5 N	1. PREDPEPELNIČNA. AGATA, DEV., MUČ. ☉	19 N	3. PREDPEPELNIČNA. KONRAD, PUŠČAVNIK.
6 P	AMAND, ŠKOF.	20 P	SADOT IN TOVARIŠI.
7 T	ROMUALD, OPAT.	21 T	PUST. IRENA. ☉
8 S	JANEZ OD MATA, SP.	22 S ††	PEPELNICA, SV. PETRA STOL; MARGARETA.
9 Č	CIRIL ALEKS., C. UČ.; APOLONIJA, D., MUČ.	23 Č †	PETER DAMIJ., C. UČ.
10 P *	SHOLASTIKA, DEV.	24 P ††	PRESTOPNI DAN.
11 S	LURŠKA MATI BOŽJA; VIKTORIJA, D., MUČ.	25 S †	MATIJA, APOSTOL.
12 N	2. PREDPEPELNIČNA. SEDEM SV. USTANOV.	26 N	1. POSTNA NEDELJA. VALBURGA, DEVICA.
13 P	KATARINA RIČI, D. ☾	27 P †	MATILDA, DEVICA.
14 T	VALENTIN (ZDRAVKO).	28 T †	GABRIEL OD Ž. M. B. ☽
		29 S †	KV. ROMAN, OPAT.

- ☉ ŠČIP DNE 5. OB 21-11 (DEŽ IN SNEG).
☾ ZADNI KRAJEC DNE 13. OB 20-05 (SNEG).
☽ MLAJ DNE 21. OB 10-41 (MRZLO).
☽ PRVI KRAJEC DNE 28. OB 4-21 (SNEG).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE RIB
DNE 19. OB 22-20.

DAN ZRASTE ZA 1 URO 30 MINUT.
DAN JE DOLG OD 9h 28' DO 10h 58'.

MATIJA GUBEC, KMEČKI KRALJ, USMRČEN V ZAGREBU
15. FEBRUARJA 1573.

FEBRUAR IMA 29 DNI.

**JAZ SEM LUČ SVETA; KDOR HODI ZA MENOJ, NE HODI
V TEMI, AMPAK IMA LUČ ŽIVLJENJA.**

(ZVELIČAR. JAN 8, 12.)

1. PREDPEPELN.: O DELAVCIH V VINOGRADU. (MT 20, 1—16.)
BOG, KI NAS JE USTVARIL BREZ NAS, NAS NE BO ZVELIČAL BREZ NAS.
2. PREDPEPELN.: PRILIKA O SEJAVCU IN SEMENU. (LK 8, 4—15.)
BOŽJA BESEDA OBRODI V PREPROSTIH, NE V PREVZETNIH SRCIH.
3. PREDPEPELN.: JEZUS OZDRAVI SLEPCA. (LK 18, 31—43.)
VERA ODPRE DUŠI OČI, DA UME SKRIVNOSTI BOŽJEGA KRALJESTVA.
1. POSTNA: JEZUS TRIKRAT SKUŠAN. (MT 4, 1—11.)
SKUŠNJAV NE ZMAGAŠ RAZEN Z BOŽJIM OROŽJEM.

Z A P I S K I.

4. II. 1815 ROJEN JOSIP JURAJ STROSS-MAYER V OSJEKU.
6. II. 1922 PIJ XI (AHIL RATTI) IZVOLJEN ZA PAPEŽA.
8. II. 1849 UMRL FRANCE PREŠEREN.
14. II. 869 UMRL SV. CIRIL V RIMU.
19. II. 1923 UMRL DR. IVAN TAVČAR.
23. II. 1391 UMRL BOSENSKI KRALJ TVRDKO.

ČE NA SVECNICO OD STREHE KANE
PREJ KO OD SVEČE, NE BO ŠE KMA-
LU KONEC ZIME.

AKO SNEG DALJ KO 17 TEDNOV LEZI,
SLABA LETINA SLEDI.

ČE PTIČI UJETI SO TOLSTI, MASTNATI,
BO DOSTI SNEGA ŠE IN MRAZA PRE-
STATI.

SUS'EC

MAREC

††

v.

PO HRVATSKO: OŽUJAK. — PO SRBSKO: MAPAT. — PO ČEŠKO: BŘEZEN. —
PO POLJSKO: MARZEC. — PO RUSKO: MARTЪ.

1	Č †	ALBIN (BELKO), ŠKOF.	17	S †	PATRIK, ŠK.; JEDERT.
2	P††	KV. SIMPLICIJ, PAPEŽ.	18	N	4. POSTNA (SREDP.), CIRIL JERUZ., C. UČ.
3	S †	KV. KUNIGUNDA, CES.	19	P †	JOŽEF, ŽENIN MAR. D.
4	N	2. POSTNA NEDELJA. KAZIMIR, SPOZN.	20	T †	ALEKSANDRA, MUČ.
5	P †	JANEZ JOŽEF OD KR.	21	S †	BENEDIKT, OPAT. ☉
6	T †	PERPETUA IN FELIC. ☉	22	Č †	LEA; KATARINA GEN.
7	S †	TOMAŽ AKV., C. UČ.	23	P††	JOŽEF ORIOL.
8	Č †	JANEZ OD BOGA, SP.	24	S †	GABRIEL, ARHANGEL.
9	P††	FRANČIŠKA RIMSKA.	25	N	5. POSTNA (TIHA). OZNAJENJE MAR. D.*
10	S †	40 MUČENCEV.	26	P †	EMANUEL, MUČ.
11	N	3. POSTNA NEDELJA. SOFRONIJ, ŠKOF.	27	T †	JANEZ DAM., C. UČ.
12	P †	GREGORIJ VEL., PAP.	28	S †	JANEZ KAPISTRAN. ☽
13	T †	TEODORA, MUČ.	29	Č †	CIRIL, M.; BERTOLD.
14	S †	SREDP. MATILDA. ☾	30	P††	ŽAL. MATI BOŽJA.
15	Č †	KLEMEN M. DV., SP.	31	S †	MODEST, ŠKOF KRŠKI; BENJAMIN, MUČ.
16	P††	HILARIJ IN TACIJAN.			

- ☉ ŠČIP DNE 6. OB 12-27 (SNEG IN DEŽ).
☾ ZADNI KRAJEC DNE 14. OB 16-20 (LEPO).
☉ MLAJ DNE 21. OB 21-29 (DEŽ IN SNEG).
☽ PRVI KRAJEC DNE 28. OB 12-54 (DEŽ).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE OVNA
DNE 20. OB 21-45. ZAČETEK POMLADI.
NOČ IN DAN STA ENAKO DOLGA.
DAN ZRASTE ZA 1 URO 46 MINUT.
DAN JE DOLG OD 11^h 2' DO 12^h 48'.

LJUDEVIT POSAVSKI ZDRUŽI JUŽNE SLOVANE V BOJ
ZOPER FRANKE IN NEMCE — OD 819 DO 823.

MAREC IMA 31 DNI.

AKO BOŠ ISKAL GOSPODA, SVOJEGA BOGA, GA BOŠ NAŠEL, ČE GA BOŠ LE ISKAL IZ VSEGA SRCA IN Z VSO BRIDKOSTJO SVOJE DUŠE.

(SV. PISMO. V. MOZ 41, 29.)

2. POSTNA: JEZUS SE NA GORI IZPREMENI. (MT 17, 1—9.)
NE V HRUPU SVETA, V SAMOTI SE NAM RAZODEVA BOG.
3. POSTNA: JEZUS IZZENE HUDIČA IZ MUTCA. (LK 11, 14—28.)
KDOR NI S KRISTUSOM, JE ZOPER NJEGA.
4. POSTNA (SREDP.): JEZUS NASITI PET TISOČ MOZ. (JAN 6, 1—15.)
BREZ BOŽJEGA BLAGOSLOVA JE PRAZNO NAŠE DELO.
5. POSTNA (TIHA): JUDJE HOČEJO JEZUSA KAMENJATI. (JAN 8, 46—59.)
POT RESNICE VODI SKOZI TOČO PSOVK IN LAZI.

Z A P I S K I.

4. III. 1844 ROJEN JOSIP JURČIČ.
7. III. 1891 UMRL FRAN MIKLOŠIČ.
11. III. 1712 SPREJME HRVATSKI SABOR
PRAGMATIČNO SANKCIJO.
11. III. 1917 IZBRUH RUSKE REVOLUCIJE.
13. III. 1848 IZBRUHNE REVOLUCIJA NA
DUNAJU.
24. III. 1511 SILEN POTRES DELOMA RAZ-
RUSI VSA MESTA IN TRGE
PO KRANJSKEM.

ČE SUŠEČ VABI OVČICE NA PAŠE ZE-
LENE, — JIH MALI TRAVEN SPET
V HLEVE SEŽENE.

ČE SUŠEČ GRMI, — LAKOTA BEŽI.

ČE V SUŠCU MORE KMET ORATI, — BO
V MALEM TRAVNU MORAL POČIVATI.

KAR SUŠCA ZELENI,
SE RADO POSUŠI.

MALITRAV.

APRIL

H.

V.

PO HRVATSKO: TRAVANJ. — PO SRBSKO: АПРИЛ. — PO ČEŠKO: DUBEN. —
PO POLJSKO: KWIECIEN. — PO RUSKO: АПРѢЛЬ.

1	N	6. POSTNA (CVETNA).	16	P	BENEDIKT J. LABRE.
2	P †	FRANČIŠEK PAVLAN.	17	T	ANICET, PAPEŽ.
3	T †	RIHARD, ŠKOF.	18	S	APOLONIJ, MUČENEC.
4	S †	IZIDOR SEV., ŠK., C. UČ.	19	Č	LEON IX., PAPEŽ.
5	Č †	VEL. Č. VINCENCIJ. ☉	20	P *	NEŽA (JANJA) MONT. ☉
6	P ††	VEL. P. SIKST I., PAPEŽ.	21	S	ANZELM, C. UČ.
7	S †	VEL. S. HERMAN JOŽEF.	22	N	2. POVELIKONOČNA.
8	N	VELIKA NOČ. VST. G.			SOTER IN GAJ, PAP.
		ALBERT, ŠKOF.	23	P	ADALBERT (VOJTEH).
9	P	VELIKI PONEDELJEK.*	24	T	JURIJ, MUČENEC.
		MARIJA KLEOFOVA.	25	S	VARSTVO SV. JOŽEFA;
10	T	ECEHIEL, PREROK.			MARKO, EVANG.
11	S	LEON VELIKI, PAPEŽ.	26	Č	KLET IN MARCELIN. ☽
12	Č	JULIJ I., PAPEŽ.	27	P *	PETER K.; PEREGRIN.
13	P *	HERMENEGILD, MUČ. C	28	S	PAVEL OD KRIŽA, SP.
14	S	JUSTIN, MUČENEC.	29	N	3. POV. VARSTVA SV. J.
15	N	1. POVELIKON. (BELA).			PETER, MUČENEC.
		TEODOR, MUČENEC.	30	P	KATARINA SIENSKA, D.

☉ ŠČIP DNE 5. OB 4:38 (SNEG IN VIHAR).

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 13. OB 9:09 (DEŽ).

☼ MLAJ DNE 20. OB 6:25 (SPREMENLJIVO).

☽ PRVI KRAJEC DNE 26. OB 22:42 (LEPO).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE BIKA
DNE 20. OB 9:17.

DAN ZRASTE ZA 1 URO 37 MINUT.

DAN JE DOLG OD 12^h 51' DO 14^h 28'.

SV. METOD UMRJE NA VELEHRADU 6. APRILA 885.

APRIL IMA 30 DNI.

NE BODI ZA POROKA ČEZ SVOJE MOČI; ČE SI PA
SPREJEL POROŠTVO, MISLI NA VRAČILO.

(SV. PISMO. SIR 8, 16.)

6. POSTNA (CVETNA): JEZUS JEZDI SLOVESNO V JERUZALEM. (MT 21, 1—9.)
OD SLAVE DO KRIZA JE SAMO EN KORAK.
VELIKONOČNA: JEZUS VSTANE OD MRTVIH. (MK 16, 1—7.)
DO VSTAJENJA VODI BOGOVDANO TRPLJENJE.
1. POVELIK.: JEZUS SE PRIKAŽE OB ZAPRTIH DURIH. (JAN 20, 19—31.)
KES JE VELESILA, IZ KATERE KALI PRENOVLJENJE ČLOVEŠTVA.
2. POVELIK.: JEZUS DOBRI PASTIR. (JAN 10, 11—16.) JAVNO DELO BI BILO
USPEŠNEJŠE, DA JE VEČ DOBRIH PASTIRJEV IN MANJ NAJEMNIKOV
3. POVELIK.: JEZUS NAPOVEDUJE SVOJ ODHOD. (JAN 16, 16—22.) ČIM BOLJ
KRŠČANSKO ŽIVIŠ, TEM VEČ BOŠ PRESTAL, A ZA ZMAGO IN VESELJE.

Z A P I S K I.

- 925 JE BIL KRONAN TOMISLAV ZA HRVATSKEGA KRALJA.
16. IV. 1346 DUŠAN SILNI KRONAN ZA CARJA SRBOV IN GRKOV.
16. IV. 1812 ROJEN V JEŽNJU (V ISTRJI) ŠKOF JURIJ DOBRILA.
27. IV. 1848 UKINJA BAN JELACIĆ KMETSTVO NA HRVATSKEM.
30. IV. 1671 USMRČENA ZRINJSKI IN FRANKOPAN.

SLANA V APRILU JE BOLJ NEVARNA KOT POLETI TOČA IN SUŠA SOPARNA. ČE PENICA POJE, PREDEN TRTA BRSTI, SE KMET DOBRE LETINE VESELI. ČE JE MALI TRAVEN PREVEČ GORAK, SE VELIKI TRAVEN OBRNE NAOPAK. KOLIKOR PRED SV. MARKOM ZABA REGLJA, TOLIKO PO SV. MARKU POČIVA MOLKLA.

VELIKI TRAV.

MAJNIK

H.

V.

PO HRVATSKO: SVIBANJ. — PO SRBSKO: MAJ. — PO ČEŠKO: KVETEN. —
PO POLJSKO: MAJ. — PO RUSKO: MAJ.

1 T	FILIP IN JAK. ML., AP.	17 Č	KRISTUSOV VNEBOH.
2 S	ATANAZIJ, ŠK., C. UČ.	18 P *	ERIK, KRALJ.
3 Č	NAJDENJE SV. KRIŽA.	19 S	PETER CELESTIN, P. ☉
4 P *	FLORIJAN (CVETKO). ☉	20 N	6. POVELIKONOČNA.
5 S	PIJ V., PAPEŽ.		BERNARDIN SIENSKI.
6 N	4. POVELIKONOČNA.	21 P	FELIKS KANTAL, SPOZ.
	JANEZ EV. PR. LAT. VR.	22 T	EMIL (MILAN), MUČ.
7 P	STANISLAV, ŠKOF, M.	23 S	JAN. KRST. DE ROSSI.
8 T	PRIK. MIHAELA, ARH.	24 Č	MAR. D., POM. KRIST.
9 S	ANTONIN, ŠKOF.	25 P *	URBAN I., PAPEŽ.
10 Č	GREGORIJ NAC., C. U.	26 S ††	FILIP (ZDENKO) NERI. ☽
11 P *	FRANČIŠEK; MAMERT.	27 N	BINKOŠTI. PRIH. SV. D.
12 S	PANKRACIJ, MUČ. ☾		BEDA ČAST., C. UČ.
13 N	5. POVELIK. (KRIŽEVA).	28 P	BINK. PONEDELJEK.
	SERVACIJ, MUČENEC.		AVGUŠTIN, ŠKOF.
14 P	BONIFACIJ, M.	29 T	MARIJA MAGD. P.
15 T	IZIDOR; ZOFIJA. } KRI-	30 S †	KV. IVANA ORL., DEV.
16 S	JANEZ NEPOM. } ZEVO.	31 Č	ANGELA; KOCIJAN, M.

- ☉ ŠČIP DNE 4. OB 21-12 (SPREMENLJIVO).
☾ ZADNJI KRAJEC DNE 12. OB 21-50 (LEPO).
☉ MLAJ DNE 19. OB 14-14 (SPREMENLJIVO).
☽ PRVI KRAJEC DNE 26. OB 10-12 (DEŽ).

- SOLNCE STOPI V ZNAMENJE DVOJČKOV
DNE 21. OB 8-53.
DAN ZRASTE ZA 1 URO 15 MINUT.
DAN JE DOLG OD 14h 31' DO 15h 46'.

MAJNIŠKA DEKLARACIJA IZROČENA DUNAJSKI VLADI
30. MAJA 1917.

MAJ IMA 31 DNI.

RAHEL ODGOVOR UTOLAŽI JEZO, TRDA BESEDA VNEMA SRD.

(SV. PISMO. PREG 15, 1.)

4. POVELIK.: JEZUS OBETA UČENCEM SV. DUHA. (JAN 16, 5—14.)
NI VSE, KAR SE ČLOVEKU ZDI HUDO, VEDNO RES TAKO.
 5. POVELIK.: JEZUS UČI O MOČI MOLITVE. (JAN 16, 23—30.)
KDOR NE MOLI, ZAUPA ZGOLJ SEBI; KDOR MOLI, ZAUPA BOGU.
 6. POVELIK.: JEZUS GOVORI O PRIČEVANJU SV. DUHA. (JAN 15, 26—27; 16, 1—4.)
MNOGI NAPADAJO VERO, KER JE NE POZNAJO.
- BINKOŠTNA: JEZUS GOVORI O SV. DUHU IN O LJUBEZNI. (JAN 14, 23—31.)
USODA CERKVE JE VSE DNI TAKA KAKOR NJEN PRVI DAN.

ZAPISKI.

1. V. 1227 POZDRAVI KOROŠKI VOJVODA
V SLOVENSKEM JEZIKU VITEZA
ULRIHA LICHTENSTEINA.
1. V. 1915 USTANOVLJEN JUGOSL. OD-
BOR V LONDONU (TRUMBIC).
10. V. 1228 USTANOVLJENA LAVANTIN-
SKA ŠKOFIJA.
10. V. 1876 ROJEN IVAN CANKAR.
28. V. 1641 ROJEN IVAN VAJKARD VAL-
VASOR.

TA MESEC CEDI NAJOBILNEJŠE, DRUGA
POLOVICA NJEGOVA NAJBOLJ ZDRA-
VE ROSE.

MOKRI TROJAKI — TOLST BOZIČ.

O SV. URBANU ŽITO NI SE DOBLJENO
NE IZGUBLJENO.

ČE VELIKI TRAVEN VEČERNO ROSO
NAPAJA, BO DOSTI VINA IN OBILNA
KLAJA.

ROZNIH

JUNIJ

H.

V.

PO HRVATSKO: LIPANJ. — PO SRBSKO: JUNE. — PO ČEŠKO: ČERVEN. —
PO POLJSKO: CZERWIEC. — PO RUSKO: ИЮНЬ.

1	P††	KV. FORTUNAT, SP.	16	S	JOŠT, OP.; FRANČIŠEK REGIS; GUIDO KORT.
2	S †	KV. ERAZEM, ŠK., MUČ.			
3	N	1. POBINK. PRESV. TR. KLOTILDA, KRALJ. ☉	17	N	3. POBINKOŠTNA NED. ADOLF. ŠKOF. ☉
4	P	FRANČIŠEK KAR., SP.	18	P	EFREM SIRSKI, C. UČ.
5	T	BONIFACIJ, ŠKOF, M.	19	T	JULIJANA, DEVICA.
6	S	NORBERT, ŠKOF.	20	S	SILVERIJ, PAPEŽ, MUČ.
7	Č	PRESV. REŠNJE TELO. ROBERT, OPAT.	21	Č	ALOJZIJ (VEKOSLAV).
8	P *	MEDARD, ŠKOF.	22	P *	PAVLIN NOL., ŠKOF.
9	S	PRIMOŽ IN FELICIJAN.	23	S	AGRIPINA, DEV., MUČ.
10	N	2. POBINKOŠTNA NED. MARGARETA, KR.	24	N	4. POBINKOŠTNA NED. JANEZ KRST. KRES. ☽
11	P	BARNABA, APOST. ☾	25	P	VILJEM, OPAT.
12	T	JANEZ FAKUND, SP.	26	T	JANEZ IN PAVEL, MUČ.
13	S	ANTON PADOV., SP.	27	S	HEMA (EMA), VDOVA.
14	Č	BAZILIJ, CERKV. UČ.	28	Č	VIDOV DAN; IRENEJ.
15	P *	SRCE JEZ.; VID, MUČ.	29	P	PETER IN PAVEL, AP.
			30	S	SPOMIN SV. PAVLA.

- ☉ ŠČIP DNE 3. OB 13-14 (VELIKO DEŽJA).
☾ ZADNJI KRAJEC DNE 11. OB 6-51 (SPR.).
☽ MLAJ DNE 17. OB 21-42 (SPREMENLJIVO).
☽ PRVI KRAJEC DNE 24. OB 23-47 (LEPO).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE RAKA DNE 21. OB 17-07. ZAČETEK POLETJA. NAJDALJSI DAN IN NAJKRAJŠA NOČ. DAN ZRASTE DO 22. ZA 19 MINUT IN SE ZOPET SKRČI DO 30. ZA 4 MINUTE. DAN JE DOLG OD 15^h 48' DO 16^h 3'.

**SLOVENCİ IN HRVATI ODBIJEJO TURŠKI NAVAL
PRI SISKU 22. JUNIJA 1593.**

JUNIJ IMA 30 DNI.

V MIRU SI LAHKO Z MNOGIMI LJUDMI, SVETOVAVEC PA TI BODI MED TISOČI EDEN.

(SV. PISMO. SIR 6, 6.)

1. POBINK.: JEZUSU JE DANA VSA OBLAST. (MT 28, 18—20.)
ZAVEROVANOST VASE VODI V KRIVIČNO SODBO O BLIZNJEM.
2. POBINK.: PRILIKA O VELIKI VEČERJI. (LK 14, 16—24.)
PREVELIKE ČASNE BRIGE SO POGUBA DUŠI.
3. POBINK.: PRILIKI O IZGUBLJ. OVCI IN O IZGUBLJ. DENARJU. (LK 15, 1—10.)
MISEL BOŽJA O GREŠNIKU JE REDKO PO SODBI LJUDI.
4. POBINK.: ČUDEŽNI RIBJI LOV. (LK 5, 1—11.)
BOG NE
TEHTA DELA PO USPEHIH, AMPAK PO DUHU, V KATEREM GA VRŠIŠ.

ZAPISKI.

2. VI. 1719 PROGLASI KAREL VI. TRST
ZA SVOBODNO LUKO.
8. VI. 1508 ROJEN PRIMOŽ TRUBAR.
11. VI. 1782 ODPRAVI CESAR JOZEF RO-
JENAŠTVO.
15. VI. 1389 BITKA NA KOSOVEM POLJU.
28. VI. 1914 ATENTAT V SARAJEVU.
28. VI. 1919 SKLEP MIRU V VERSAILLESU.
28. VI. 1921 SPREJETA VIDOVDANSKA
USTAVA.

KAKOR VREME NA MEDARDA KANE,
TAKO VES MESEC OSTANE.
ČE SV. URBAN MOČI, SV. VID SUŠI,
DOBRA LETINA SLEDI.
SEVER, KI V TEM MESECU POGOSTO
VLEČE, NAM V DEŽELO OBILNO ŽITA
PRIVLEČE.
ČE KRES DEŽI, — OREHOV NI.
AKO SE KUKAVICA DOLGO PO KRESU
OGLAŠA, DRAGINJO PRINAŠA.

MALI SRPAN

JULIJ

PO HRVATSKO: SRPANJ. — PO SRBSKO: ЈУЛИЈЕ. — PO ČEŠKO: ČERVENEC. —
PO POLJSKO: LIPIEC. — PO RUSKO: ЈУЛЬ.

1	N	5. POBINKOŠTNA NED. PRESV. REŠNJA KRI.	16	P	DEV. MARIJA KARM.
2	P	OBISKOVANJE M. D.	17	T	ALEŠ, SPOZNAVAVEC. ●
3	T	LEON II., PAPEŽ. ●	18	S	FRIDERIK (MIROSL.).
4	S	URH, ŠK.; BERTA, D.	19	Č	VINCENCIJ (VINKO) P.
5	Č	CIRIL IN METOD, AP.	20	P *	MARGARETA, DEV., M.
6	P *	IZAIJA, PR.; BOGOMILA.	21	S	PRAKSEDA, DEV., M.
7	S	VILIBALD, ŠKOF.	22	N	8. POBINKOŠTNA NED.
8	N	6. POBINKOŠTNA NED. EVGENIJ III., PAPEŽ.	—		MARIJA MAGDALENA.
9	P	NIKOLAJ IN TOV., MUČ.	23	P	APOLINARIJ, ŠKOF, M.
10	T	AMALIJA, DEVICA. (24	T	KRISTINA, DEV., M.)
11	S	PIJ I., PAPEŽ; OLGA.	25	S	JAKOB (RADOSLAV).
12	Č	MOHOR IN FORTUNAT.	26	Č	ANA, MATI MAR. DEV.
13	P *	ANAKLET, P.; FRANČ.	27	P *	PANTALEON, MUČ.
14	S	BONAVENTURA, C. U.	28	S	VIKTOR (ZMAGOSL.).
15	N	7. POBINKOŠTNA NED. VLADIMIR, KRALJ.	29	N	9. POBINKOŠTNA NED.
			30	P	MARTA, DEVICA.
			31	T	ABDON IN SENEN, MUČ. IGNACIJ (OGNJESLAV).

● ŠČIP DNE 3. OB 3-49 (MRZLO IN DEŽ).

(ZADNJI KRAJEC DNE 10. OB 13-16. (DEŽ).

● MLAJ DNE 17. OB 5-36 (DEŽ).

) PRVI KRAJEC DNE 24. OB 15-38 (SPR.).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE LEVA
DNE 23. OB 4-03. ZAČETEK PASJIH DNI.
DAN SE SKRČI ZA 58 MINUT.

DAN JE DOLG OD 16^h 3' DO 15^h 5'.

**DRUŽBA SV. MOHORJA USTANOVLJENA V CELOVCU
1860.**

JULIJ IMA 31 DNI.

DOBRODELNOST JE KOT VRT, POLN BLAGOSLOVA; USMILJENJE OSTANE NA VEČNE ČASE.

(SV. PISMO, SIR 40, 17.)

5. POBINK.: O GREHU V MISLI IN BESEDI. (MT 5, 20—24.)
HUDOBEN JEZIK JE NEVARNEJŠI OD NOŽA.
6. POBINK.: JEZUS NASITI ŠTIRI TISOČ MOŽ. (MK 8, 1—9.)
PO SPOZNANJU RESNICE JE VEČKRAT HUJŠI OD TELESNE LAKOTE. GLAD
7. POBINK.: O LAŽNIVIH PREROKIH. (MT 7, 15—21.)
ZA NAROD SO VODNIKI, KI DELAJO LJUDSKIM STRASTEM PO GODU. NESREČA
8. POBINK.: PRILIKA O KRIVIČNEM HIŠNIKU. (LK 16, 1—9.)
NOSTI JE LE TAKA UPRAVA PREMOŽENJA, KI RODI VEČNIH VREDNOT. TRAJNE VRED.
9. POBINK.: JEZUS JOKA NAD JERUZALEMOM. (LK 19, 41—47.)
Kdor prizna Božje obiskanje, Gorje mu, kdor ga zavrne. BLAGOR MU,

Z A P I S K I.

- 1217 ŠTEFAN PRVOVENČANI DOBI KRALJEVO KRONO IZ RIMA.
1219 USTANOVITEV SAMOSTOJNE SRBSKE CERKVE (SV. SAVA).
1725 IZŠLA PRVA SLOVENSKA PRATIKA.
16. VII. 1054 CERKVENI RAZKOL MED ZAHODNO IN VZHODNO CERKVIJO.
23. VII. 1919 USTANOVITEV SLOVENSKE UNIVERZE.
26. VII. 1914 IZBRUH SVETOVNE VOJNE.

ČE NA MARIJINO OBISKANJE DEŽI,
POTEM DEŽ 40 DNI TRPI.
AKO MRAVLJE PREKO NAVADE MRAVLJIŠČA ZNAŠAJO, ZGODNJO IN HUDO ZIMO OZNANJAJO.

ČE NA DAN SV. MARJETE DEŽI,
OREHOV PRIČAKOVATI NI;
SENO SE NE MORE POSUŠITI,
LEŠNIKI BODO ČRVOVITI.

VELIKI SRP.

AVGUST

H.

V.

PO HRVATSKO: KOLOVOZ. — PO SRBSKO: ABYCT. — PO ČEŠKO: SRPEN. —
PO POLJSKO: SIERPIEN. — PO RUSKO: ABYCTЬ.

1	S	VEZI SV. PETRA, AP. ☉	17	P *	HIACINT; JULIJANA.
2	Č	PORCIUNK.; ALFONZ.	18	S	HELENA (JELENA), CES.
3	P *	NAJDENJE SV. ŠTEF.	19	N	12. POBINKOŠTNA NED.
4	S	DOMINIK (NEDELJKO).			LUDOVIK TOLOZ., ŠK.
5	N	10. POBINKOŠTNA NED.	20	P	BERNARD, OPAT, C. UČ.
		MAR. DEV. SNEŽNICA.	21	T	IVANA FR. ŠANTALSKA.
6	P	GOSPODOVO SPREM.	22	S	TIMOTEJ, MUČENEC.
7	T	KAJETAN, SP.; DONAT.	23	Č	FILIP (ZDENKO) BEN. ☽
8	S	CIRIAK IN TOV., M. ☾	24	P *	JERNEJ, APOSTOL.
9	Č	ROMAN, MUČENEC.	25	S	LUDOVIK, KRALJ.
10	P *	LAVRENCIJ, MUČENEC.	26	N	13. POBINKOŠTNA NED.
11	S	SUZANA, DEV., MUČ.			ZEFIRIN I., PAPEŽ.
12	N	11. POBINKOŠTNA NED.	27	P	JOŽEF KALASANCIJ.
		KLARA, D.; HILARIJA.	28	T	AVGUŠTIN, CERKV. UČ.
13	P	JANEZ BERHM., SP.	29	S	OBGLAVLJ. JAN. KRST.;
14	T ††	EVZEBIJ, SPOZNAV.			SABINA, MUČ.
15	S	VNEBOVZETJE M. D. ☉	30	Č	ROZA LIMANSKA, D.
16	Č	ROK, SP.; JOAHIM.	31	P *	RAJMUND (RAJKO). ☼

- ☉ ŠČIP DNE 1. OB 16:31. (LEPO).
 ☾ ZADNJI KRAJEC DNE 8. OB 18:24 (SPR.).
 ☉ MLAJ DNE 15. OB 14:49 (SPREMENLJIVO).
 ☽ PRVI KRAJEC DNE 23. OB 9:21 (SPR.).
 ☼ ŠČIP DNE 31. OB 3:34 (DEŽ).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE DEVICE
 DNE 23. OB 10:54. KONEC PASJIH DNI.
 DAN SE SKRČI ZA 1 URO 34 MINUT.
 DAN JE DOLG OD 15^h 2' DO 13^h 28'.

PRVI SLOVENSKI KNJIGI (TRUBARJEV ABECEDNIK IN
 KATEKIZEM) TISKANI 1550.

AVGUST IMA 31 DNI.

**KJER VIDIS, DA JE MNOGO ROK, ZAKLEPAJ. VSE, KAR IZDAŠ,
PREŠTEJ IN PRETEHTAJ; PREJEMKE IN IZDATKE VSE ZAPISI.
(SV. PISMO. SIR 42, 7.)**

10. POBINK.: PRILIKA O FARIZEJU IN CESTNINARJU. (LK 18, 9—14.)
BOŽJA MERA POZNA EDINO MERILO: PONIŽNO IN DOBRO VOLJO.
11. POBINK.: JEZUS OZDRAVI GLUHONEMEGA. (MK 7, 31—37.) STRAST LAHKO
OGLUŠI ČLOVEKA TAKO, DA GA OZDRAVI LE IZREDNA BOŽJA POMOČ.
12. POBINK.: PRILIKA O USMILJENEM SAMARIJANU. (LK 10, 23—37.) ČIM VEČ JE
NOTRANJEGA KRŠČANSTVA, TEM VEČ JE SAMARIJANSKE LJUBEZNI.
13. POBINK.: JEZUS OZDRAVI DESET GOBAVIH. (LK 17, 11—19.)
MNOGO PROSIMO, MALO SE ZAHVALJUJEMO, KER SMO SEBIČNI.

Z A P I S K I.

9. VIII. 1776 SPOJI CESARICA MARIJA TE-
REZIJA PRIMORJE IN REKO
S HRVATSKO.
10. VIII. 1913 KONEC DRUGE BALKANSKE
VOJNE; MIR V BUKAREŠTU.
16. VIII. 1921 UMRL PETER VELIKI, KRALJ
SRBOV, HRVATOV IN SLO-
VENCEV, OSVOBODITELJ.
21. VIII. 1780 ROJEN JERNEJ KOPITAR.
28. VIII. 1851 ROJEN IVAN TAVČAR.

AKO JE VREME NA SV. LAVRENCIJA IN
SV. JERNEJA LEPO BILO, SE TUDI V
JESENI NE BO SKAZILO.

ČE JE VELIKEGA ŠMARNI LEPO,
PRIJETNA VINSKA JESEN BO.

ČE JE O SV. JERNEJU ZREL GROZD DO-
BITI, BO DOSTI SLADKEGA VINA PITI.
HLADNE ROSE SADJE IN ŽITA ZORIJO,
PA TUDI VECKRAT OCRVAVIJO.

KIMOVEC

SEPTEMBER

H.

V.

PO HRVATSKO: RUJAN. — PO SRBSKO: СЕПТЕМБАР. — PO ČEŠKO: ZÁŘÍ. —
PO POLJSKO: WRZESIEN. — PO RUSKO: СЕПТЯБРЬ.

1	S	EGIDIJ (ILIJ), OPAT.	16	N	16. POBINKOŠTNA NED. M. D. 7 ŽAL.; LJUDMILA.
2	N	14. POB. ANGELSKA. ŠTEFAN, KRALJ.	17	P	LAMBERT, ŠKOF.
3	P	EVFEMIJA IN TOV., M.	18	T	JOŽEF KUPERTIN, SP.
4	T	ROZALIJA, DEVICA.	19	S †	KV. JANUARIJ IN TOV.
5	S	LAVRENCIJ JUST., ŠK.	20	Č	EVSTAHIJ IN TOV., M.
6	Č	CAHARIJA, PREROK. (21	P ††	KV. MATEJ, AP. IN EV.
7	P *	MARKO IN TOV., MUČ.	22	S †	KV. TOMAŽ VIL., ŠK.)
8	S	ROJSTVO MAR. DEV.*	23	N	17. POBINKOŠTNA NED. LINUS, P.; TEKLA, M.
9	N	15. POBINKOŠTNA NED. PETER KLAVER, SP.	24	P	MAR. D. DE MERCEDE.
10	P	NIKOLAJ TOLEDSKI.	25	T	KAMIL IN TOV., MUČ.
11	T	PROT IN HIACINT.	26	S	CIPRIJAN IN JUSTINA.
12	S	IME MARIJA; MACE- DONIJ, ŠKOF.	27	Č	KOZMA IN DAMIJAN.
13	Č	FRANČIŠEK KALD., SP.	28	P *	VENČESLAV, KR., M.
14	P *	POVIŠ. SV. KRIŽA. (29	S	MIHAEL ARHANGEL. (
15	S	NIKOMED, MUČENEC.	30	N	18. POBINKOŠTNA NED. HIERONIM (JERKO).

(ZADNJI KRAJEC DNE 6. OB 23-35 (LEPO).

(MLAJ DNE 14. OB 2-21 (DEŽ).

) PRVI KRAJEC DNE 22. OB 3-58 (DEŽ).

(ŠČIP DNE 29. OB 13-43 (VELIKO DEŽJA).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE TEHTNICE
DNE 23. OB 8-06. ZAČETEK JESENJ
DAN IN NOČ STA ENAKO DOLGA.
DAN SE SKRČI ZA 1 URO 40 MINUT.
DAN JE DOLG OD 13^h 25' DO 11^h 45'.

NA GOSPOSVETSKEM POLJU UMEŠČEN ZA KOROŠKEGA
VOJVODA GROF MAJNARD 1. SEPTEMBRA 1286.

SEPTEMBER IMA 30 DNI.

RAZUMNEGA HLAPCA LJUBI KOT SEBE, NE KRATI MU SVOBODE, NE PUŠČAJ GA V UBOŠTVU.

- (SV. PISMO. SIR 7, 22.)
14. POBINK.: O BOŽJI PREVIDNOSTI. (MT 6, 24—33.)
KRŠČANSTVO ZAHTEVA ZASE VSEGA ČLOVEKA, DOMA IN ZUNAJ DOMA.
 15. POBINK.: JEZUS OBUDI MLADENIČA V NAJMU. (LK 7, 11—16.)
MATERINSTVU GRE SPOSTLJIVO USMILJENJE.
 16. POB.: JEZUS OZDRAVI VODENIČNEGA IN GOVORI O PONIZNOSTI. (LK 14, 1—11.)
KDOR HOČE BITI POVSOD PRVI, JE SAM SEBI IN DRUGIM V NAPOTJE.
 17. POBINK.: O NAJVEČJI ZAPOVEDI, MESIJA SIN DAVIDOV. (MT 22, 34—46.)
STRAST ZLORABLJA TUDI NAJSVETEJŠE STVARI.
 18. POBINK.: JEZUS OZDRAVI MRTVOUDNEGA. (MT 9, 1—8.)
VERA V POMOČ BOŽJO DELA ČUDOVITE STVARI.

Z A P I S K I.

7. IX. 1566 PADE NIKOLAJ ŠUBIC, GROF
ZRINJSKI, PRED SIGETOM.
7. IX. 1848 ODPRAVLJENA TLAKA.
14. IX. 1850 ROJEN ANTON MAHNIČ.
20. IX. 1870 KONEC PAPEŽEVE POSVETNE
DRŽAVE.
21. IX. 1905 OTVORJENA PRVA SLOVEN-
SKA GIMNAZIJA V ŠT. VIDU.
24. IX. 1862 UMRL A. M. SLOMŠEK.
28. IX. 1831 ROJEN FRAN LEVSTIK.

KAKRŠNO VREME PRVI DAN KANE,
RADO VES MESEC TAKO OSTANE.
NA SV. MATEJA VREME UGODNO,
OSTANE TAKO ŠTIRI TEDNE PRIHODNO.
GROM IN TRESK O SV. MIHELI
HUDE VETROVE POMENI.
ČE PTICE SELIVKE PRED SV. MIHELOM
NE LETE,
SE PRED BOŽIČEM NI BATI ZIME TRDE.

VINOTOK

OKTOBER

PO HRVATSKO: LISTOPAD. — PO SRBSKO: OKTOBAR. — PO ČEŠKO: ŘIJEN. —
PO POLJSKO: PAŹDIERNIK. — PO RUSKO: OKTJABŤ.

1	P	REMIGIJ, ŠKOF.	16	T	GAL, OPAT; GERARD.
2	T	ANGELI VARUHI.	17	S	MARG. MAR. ALAKOK.
3	S	KANDID, MUČENEC.	18	Č	LUKA, EVANGELIST.
4	Č	FRANČIŠEK SERAF.	19	P *	PETER ALKANTARA.
5	P *	PLACID IN TOV., MUČ.	20	S	JANEZ KANCIJ, SP.
6	S	BRUNON, SPOZN. ☾	21	N	21. POB. POSV. CERKV. URŠULA IN TOV., M. ☽
7	N	19. POB. ROŹN. VENCA. M. D., KRALJ. SV. R. V.; JUSTINA, DEV.	22	P	KORDULA, DEV., MUČ.
8	P	BRIGITA, VDOVA.	23	T	KLOTILDA, DEV., MUČ.
9	T	DIONIZIJ IN TOV.	24	S	RAFAEL, ARHANGEL.
10	S	FRANČIŠEK BORGIA.	25	Č	KRIZANT IN DARIJA.
11	Č	ALEKSANDER SAULI.	26	P *	EVARIST, PAPEŹ, MUČ.
12	P *	MAKSIMILIJAN, ŠK., M.	27	S	FRUMENCIJ, ŠKOF.
13	S	EDVARD (SLAVOLJ.). ☉	28	N	22. P. KRISTUS KRALJ. SIMON IN JUDA, AP. ☿
14	N	20. POBINKOŠTNA NED. KALIST, PAPEŹ, MUČ.	29	P	NARCIS, ŠK.; IDA, DEV.
15	P	TEREZIJA, DEVICA.	30	T	ALFONZ RODRIGUEZ.
			31	S††	VOLBENK, ŠKOF.

☾ ZADNJI KRAJEC DNE 6. OB 6-06 (SPR.).

☽ MLAJ DNE 13. OB 16-56 (LEPO).

☽ PRVI KRAJEC DNE 21. OB 22-06 (LEPO).

☉ ŠČIP DNE 28. OB 23-43 (LEPO).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE ŠKORPIJONA
DNE 23. OB 16-55.

DAN SE SKRČI ZA 1 URO 43 MINUT.

DAN *JE DOLG OD 11^h 42' DO 9^h 59'.

**NARODNO VEČE V ZAGREBU PROGLASI NEODVISNOST
AVSTROOGRSKIH JUGOSLOVANOV 29. OKTOBRA 1918.**

OKTOBER IMA 31 DNI.

**KJER PIJANOST KRALJUJE, NI NOBENE SKRIVNOSTI; TAM
PRAVICE POZABIJO IN PRAVDE UBOGIH PREVRZEJO.**

(SV. PISMO. PREG 31, 4—5.)

19. POBINK.: PRILIKA O KRALJEVI ZENITNINI. (MT 22, 1—14.)
KDOR ZAMETA KLIC BOŽJI, MU NI POMOČI.
20. POBINK.: JEZUS OZDRAVI SINA KRALJEVEGA URADNIKA. (JAN 4, 46—53.)
VERA ZAHTEVA PONIŽNO SRCE, ZATO NAPUH NE VERUJE.
21. POBINK.: PRILIKA O NEUSMILJENEM HLAPCU. (MT 18, 23—35.)
USMILJENJA JE VREDNO SAMO USMILJENO SRCE.
22. POBINK.: O DAVKU CESARJU. (MT 22, 15—21.)
GLEJ NA STVAR, NE NA LJUDI!

Z A P I S K I.

8. X. 1917 UMRL JANEZ EV. KREK.
8. X. 1871 UPOR E.KVATERNIKA V VOJNI
KRAJINI ZOPER AVSTRIJO.
10. X. 1920 KOROŠKI PLEBISCIT.
14. X. 1809 DOBE FRANCOZI ILIRIJO.
19. X. 1874 OTVORITEV HRVATSKEGA
VSEUČILIŠČA V ZAGREBU.
24. X. 1912 TURKI PREMAGANI OD BOL-
GAROV IN SRBOV PRI LOZEN-
GRADU IN PRI KUMANOVEM.

SV. GAL — DEŽEVEN ALI SUH —
PRIHODNJEGA POLETJA OVADUH.
KONEC VINOTOKA DEŽ —
RODOVITNO LETO.
PREJ KO V KOZOPRSKU LISTJE OD-
PADE, RODOVITNEJŠE BO PRIHODNJE
LETO.
ČE SE DREVJE POZNO OBLETI,
HUDA ZIMA SLEDI.

LISTOPAD

NOVEMB.

PO HRVATSKO: STUDENI. — PO SRBSKO: HOBEMBAR. — PO ČEŠKO: LISTOPAD. — PO POLJSKO: LISTOPAD. — PO RUSKO: НОЯБРЬ.

1	Č	VSI SVETNIKI.	16	P *	OTMAR, OPAT.
2	P *	SPOMIN VERNIH DUŠ.	17	S	GREGORIJ ČUDODELN.
3	S	VIKTORIN, ŠKOF, MUČ.	18	N	25. POBINKOŠTNA NED.
4	N	23. POB. ZAHVALNA.	19	P	ODON, OPAT.
5	P	KAREL BOROMEJ, ŠK. (20	T	ELIZABETA. KRALJ.
6	T	CAHARIJA IN ELIZAB.	21	S	FELIKS VAL., SP.)
7	S	LENART (LENKO), OP.	22	Č	DAROVANJE MAR. D.
8	Č	JANEZ GABRIEL PERB.	23	P *	CECILIJA, DEV., MUČ.
9	P *	KLAVDIJ IN TOV., MUČ.	24	S	23 P * KLEMEN, PAPEŽ, MUČ.; FELICITA, MUČ.
10	S	TEODOR (BOŽIDAR).	25	N	24 S JANEZ OD KRIŽA, SP.
11	N	ANDREJ AVELIN, SP.	25	N	26. POBINKOŠTNA NED.
12	P	24. POBINKOŠTNA NED.	26	P	MARTIN (DAVORIN), ŠK.
13	T	MARTIN, PAPEŽ. ☉	27	T	KATARINA, DEV., MUČ.
14	S	STANISLAV KOSTKA.	28	S	SILVESTER. OPAT.
15	Č	JOZAFAT KUNČEVIČ.	29	Č	VIRGILIJ, ŠKOF. ☿
		LEOPOLD (LEVKO), KR.;	30	P *	GREGORIJ III., PAPEŽ.
		JEDERT, DEVICA.			29 Č SATURNIN, MUČENEC.
					30 P * ANDREJ, APOSTOL.

☾ ZADNI KRAJEC DNE 4. OB 15:06 (LEPO).

☉ MLAJ DNE 12. OB 10:35 (MRZEL VETER).

) PRVI KRAJEC DNE 20. OB 14:36 (LEPO).

☿ ŠČIP DNE 27. OB 10:06 (MRZEL VETER).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE STRELCA
DNE 22. OB 14:01.

DAN SE SKRČI ZA 1 URO 16 MINUT.

DAN JE DOLG OD 9h 57' DO 8h 41'.

SLOVENCİ RAZKOSANI S POGODBO V RAPALLU
12. NOVEMBRA 1920.

NOVEMBER IMA 30 DNI.

TRI REČI PRETRESEJO ZEMLJO: HLAPEC, ČE SE VLADARSTVA POLASTI, BEDAK, ČE SE NAJE, IN ZOPRNA ŽENSKA, ČE JO KDO VZAME V ZAKON. (SV. PISMO. PREG 30, 21.)

23. POBINK.: JEZUS OBUDI JAJROVO HČER. (MT 9, 18—26.)
LE NAPUH ZAMETUJE, ČESAR NE UME.
24. POBINK.: PRILIKA O PŠENICI IN LJULJKI. (MT 13, 24—30.)
BOŽJE POTRPLJENJE Z GREŠNIKOM JE NEIZMERNO.
25. POBINK.: PRILIKA O GORČIČNEM ZRNU IN O KVASU. (MT 13, 31—35.)
EDINO ŽIVO KRŠČANSTVO PREKVASI ČLOVEŠKO DRUŽBO.
26. POBINK.: O RAZDEJANJU JERUZALEMA IN POSLEDNJI SODBI. (MT 24, 15—35.)
TUDI GREHE NARODOV DOSEŽE BOŽJA PRAVICA.

Z A P I S K I.

3. XI. 1762 ROJEN KARAGJORGJE PETROVIĆ, VODITELJ SRBSKIH VSTAŠEV.
9. XI. 1456 UMRL ZADNI MOŠKI POTO-MEC CELJSKIH GROFOV, BAN ULRIK.
13. XI. 1813 ROJEN ANDREJ EINSPIELER.
16. XI. 1887 UMRL FRAN LEVSTIK.
26. XI. 1800 ROJEN A. M. SLOMŠEK.
27. XI. 1865 ROJEN JANEZ EV. KREK.

ČE SV. MARTIN SUŠI IN ZMRZUJE,
KMET VOLJNO ZIMO PRIČAKUJE.

ČE SV. MARTIN SE LISTJE OBDRŽI,
HUDA ZIMA SLEDI.

MECESNOVA ŠPICA PADE VSELEJ
NA KOPNO ZEMLJO.

SNEG, KI NA SV. ANDREJA ZAPADE,
STO DNI LEŽI IN ŽITA MORI.

GRUDEN

DECEMBER

H.

V.

PO HRVATSKO: PROSINAC. — PO SRBSKO: DEKEMBAR. — PO ČEŠKO: PROSINEC. — PO POLJSKO: GRUDZIEN. — PO RUSKO: ДЕКАБРЬ.

1	S	EDMUND IN TOV., MUČ.	16	N	3. ADVENTNA NEDELJA.
2	N	1. ADVENTNA NEDELJA. BIBIANA, DEV., MUČ.	17	P	LAZAR, ŠK.; VIVINA.
3	P	FRANČIŠEK KS., SP.	18	T	GRACIJAN, ŠKOF.
4	T	BARBARA, DEV., M. C	19	S †	KV. URBAN V., PAPEŽ.
5	S	SABA, OP.; KRISPIN.	20	Č	EVGENIJ IN MAK. D
6	Č	MIKLAVŽ (NIKOLAJ).	21	P ††	KV. TOMAŽ, APOSTOL.
7	P *	AMBROZIJ, ŠKOF, C. UČ.	22	S †	KV. DEMETRIJ, MUČ.
8	S	BREZMAD. SP. M. D.	23	N	4. ADVENTNA NEDELJA. VIKTORIJA (ZMAGOSL.)
9	N	2. ADVENTNA NEDELJA. PETER FOURIER, ŠKOF.	24	P ††	ADAM IN EVA.
10	P	LAVRET. MATI BOŽJA; MELHIAD, PAP.	25	T	BOŽIČ. ROJSTVO GOSP.
11	T	DAMAZ, PAPEŽ.	26	S	ŠTEFAN, PRVI MUČ.* ●
12	S	ALEKSANDER, MUČ. ●	27	Č	JANEZ EVANG., AP.
13	Č	LUCIJA, DEV., MUČ.	28	P *	NEDOLŽNI OTROČIČI.
14	P *	SPIRIDION, OPAT.	29	S	TOMAŽ, ŠKOF, MUČ.
15	S	KRISTINA, DEKLA.	30	N	NEDELJA PO BOŽIČU. EVGENIJ, ŠKOF.
			31	P	SILVESTER, PAPEŽ.

C ZADNI KRAJEC DNE 4. OB 3:32 (SNEG).

Č MLAJ DNE 12. OB 6:06 (SNEG).

D PRVI KRAJEC DNE 20. OB 4:43 (SNEG).

● ŠČIP DNE 26. OB 20:55 (SNEG).

SOLNCE STOPI V ZNAMENJE KOZLA
DNE 22. OB 3:04. ZAČETEK ZIME.
NAJKRAJŠI DAN IN NAJDALJŠA NOČ.
DAN SE SKRČI DO 21. ZA 19 MINUT IN
ZOPET ZRASTE DO 31. ZA 5 MINUT.
DAN JE DOLG OD 8^h 39' DO 8^h 25'.

ZEDINJENJE SRBOV, HRVATOV IN SLOVENCEV
V SKUPNO DRŽAVO 1. DECEMBRA 1918.

DECEMBER IMA 31 DNI.

NE GOVORI, KAJ JE VZROK, DA SO BILI PREJSNJI ČASI
BOLJŠI. TAKO VPRAŠANJE JE NEUMNO.

(SV. PISMO. PRIDG 7, 11.)

1. ADVENTNA: O POSLEDNJI SODBI. (LK 21, 25—33.) KDOR NOČE KRISTUSA - ODREŠENIKA, BO MORAL SPREJETI KRISTUSA - SODNIKA.
 2. ADV.: JANEZ KRSTNIK POŠLJE SVOJA UČENCA DO JEZUSA. (MT 11, 2—10.) RESNIČNOST KRŠČANSTVA IZPRIČUJEJO DEJANJA.
 3. ADVENTNA: JANEZ KRSTNIK PRIČUJE O KRISTUSU. (JAN 1, 19—28.) ZNAČAJU JE RESNICA NAD VSE TUDI, KADAR NI PRIJETNO.
 4. ADVENTNA: JANEZ KRSTNIK POKLICAN V SLUŽBO PREDHODNIKA. (LK 3, 1—6.) VSAKO POBOLJŠANJE IZVIRA IZ POKORE.
- NEDELJA PO BOŽIČU: SIMEON IN ANA OZNANJUJETA GOSPODA. (LK 2, 33—40.) KRISTUS JE IN OSTANE ZNAMENJE, OB KATEREM SE LOČIJO DUHOVI.

Z A P I S K I

2. XII. 1848 POSTANE JELAČIĆ GUVERNER REKE IN DALMACIJE.
3. XII. 1800 ROJEN FRANCE PREŠEREN.
6. XII. 1461 USTANOVLJENA LJUBLJANSKA ŠKOFIJA.
10. XII. 1860 POKLONI ŠKOF JOS. JURAJ STROSSMAYER 50.000 GLD. ZA AKADEMIJO.
11. XII. 1918 UMRL IVAN CANKAR.
14. XII. 1920 UMRL ANTON MAHNIČ.

ČE JE RIMSKA CESTA ČISTA IN SVETLA,
SE KMET DOBRE LETINE NADEJA.

ČE TA MESEC GRMI,
PRIHODNJE LETO VIHARJE RODI.

ČE NA SV. VEČER VINA V SODIH VRO,
PRIHODNJIČ DOBRA LETINA BO.

ZELEN BOŽIČ — BELA VELIKA NOČ.

Abecedni imenik svetnikov in godov.

Tu so našteti oni godovi in imena svetnikov, ki so pri nas najbolj v navadi. Popoln ni, zlasti ni marsikaterega imena, ki ga ljudje po svoje krajšajo in oblikujejo. Če kak član naše Družbe želi pojasniti, naj se oglasi; radi mu bomo ustregli.

Večkrat pa želijo starši dati otroku ime, ki ga med svetniki ne najdemo. Ali imajo pravico? Opozorjamo najprej: Naša, skozi stoletja v Slovincih udomačena imena so za nas najlepša in zaeno tudi značilna. Do tega spoznanja so prišli

zlasti slovenski izobraženci, ki dajejo svojim otrokom zopet krepka, stara imena: Peter, Miklavž, Majda, Meta, Špela, Janez, Marko, Vid itd. Če bi pa le kdo želel dati posebno ime, velja za katoličane sledeča zapoved: »Želja sv. cerkve je, ne stroga zapoved, da starši dajejo otrokom imena svetnikov. Če pa starši izrečno žele dati drugo ime, naj se doda krščencu še ime kakega svetnika in se obe imeni zapišeta v krstno knjigo.« Dolžnost katoličanov je, da se ravnajo po tej odredbi.

A.

Abdon (in Senen), muč., 30. jul.
Abraham, očak, 9. okt.
Ada glej Adelhajda.
Adalbert (Vojteh), škof, 23. apr.
Adam (in Eva), prvi starši, 24. dec.
Adela glej Adelhajda.
Adelhajda, vdova, 16. dec.
Adolf, škof, 11. febr.
Adolf, spozn., 12. jun.
Adolf, škof, 17. jun.
Adrijan, muč., 8. sept.
Afra, muč., 24. maja.
Afra, muč., 9. avg.
Agapa, dev., muč., 5. marca.
Agapit (Ljubo), muč., 18. avg.
Agapit, papež, 20. sept.
Agata (Doroslava), d., m., 5. febr.
Agata, papež, 16. febr.
Agaton, muč., 7. dec.
Agrimina, dev., muč., 23. jun.
Ahacij (in tov.), muč., 22. jun.
Ahilej (in Nerej), muč., 12. maja.
Akvilina, dev., 13. jun.
Alban (Belo), muč., 21. jun.
Albert, škof, muč., 8. apr.
Albert Vel., spozn., 15. nov.
Albin (Belko), škof, 1. marca.
Albina, dev., muč., 16. dec.
Albuin (in Ingenuin), šk., 5. febr.
Aleksander (Šaša), škof, 23. apr.
Aleksander, papež, muč., 3. maja.
Aleksander Sauli, 11. okt.
Aleksander, muč., 12. dec.
Aleksandra, muč., 20. marca.
Aleksandra, dev., muč., 18. maja.
Aleš, spozn., 17. jul.
Alferij, opat, 12. apr.
Alfonz, škof, 23. jan.
Alfonz Lig., škof, 2. avg.
Alfonz Rodr., spozn., 30. okt.
Alfred, opat, 12. jan.
Alojzij (Slavko, Slava, Vekoslav)
Gonzaga, spozn., 21. jun.
Amadej, spozn., 30. marca.
Amalija (Ljubica), 10. jul.
Amand, škof, 6. febr.
Ambrož, škof, cerkv. uč., 7. dec.
Ana, mati Marije Device, 26. jul.
Ana, prerokinja, 1. sept.
Anaklet, papež, 13. jul.
Ananija, muč., 25. jan.
Ananija, muč., 1. dec.
Anastazij, muč., 22. jan.

Anastazij, papež, 27. apr.
Anastazij, muč., 7. sept.
Anastazija, muč., 6. febr.
Anastazija, muč., 15. apr.
Anastazija, dev., 14. avg.
Anastazija, muč., 25. dec.
Andrej (Hrabros.) K., šk., 4. febr.
Andrej Bobola, 21. maja.
Andrej Avelin, spozn., 10. nov.
Andrej, apostol, 30. nov.
Angela Folinjska, vdova, 4. jan.
Angela, dev., 10. maja.
Angela Meriči, dev., 31. maja.
Angelina, 21. jul.
Angelus, spozn., 12. apr.
Angelus, 30. okt.
Anicet, papež, 17. apr.
Antia, muč., 18. apr.
Anton, pušč., 17. jan.
Anton Padovanski, 13. jun.
Anton M. Caharija, spozn., 5. jul.
Antonija, dev., muč., 29. apr.
Antonija, muč., 4. maja.
Antonija, dev., 27. okt.
Antonin, škof, 10. maja.
Antonin, muč., 22. avg.
Antonin, muč., 2. sept.
Antonina, muč., 1. marca.
Antuza, muč., 27. avg.
Anzelm, škof, cerkv. uč., 21. apr.
Apolinarij, škof, muč., 23. jul.
Apolonij, muč., 18. apr.
Apolonija, dev., muč., 9. febr.
Arkadij, muč., 12. jan.
Atanazij, škof, cerkv. uč., 2. maja.
Atanazija, vdova, 14. avg.
Avguštin, škof, ap. angl., 28. maja.
Avguštin, škof, cerkv. uč., 28. avg.
Avrea (Zlata), dev., muč., 19. jul.
Avrelij, škof, 12. nov.
Avrelija, dev., muč., 15. okt.

B.

Baldomir, spozn., 27. febr.
Baltazar (Boltežar), kralj, 6. jan.
Bara glej Barbara.
Barbara, dev., muč., 4. dec.
Barbea, muč., 29. jan.
Barnaba, apostol, 11. jun.
Bazilij, škof, cerkv. uč., 14. jun.
Bazilisa (in Julijan), muč., 9. jan.
Beatrika, muč., 29. jul.
Beda (Veda) Čast., c. uč., 27. maja.
Belo glej Alban.

Benedikt, opat, 21. marca.
Benedikt Niger, spozn., 4. apr.
Benedikt Jožef, spozn., 16. apr.
Benedikta, muč., 4. jan.
Benedikta, dev., 6. maja.
Benedikta, dev., muč., 8. okt.
Benigen, muč., 13. febr.
Benigen, muč., 1. nov.
Benjamin, muč., 31. marca.
Benon, škof, 26. jun.
Benvard (s tov.), škof, 25. okt.
Benvenut, škof, 22. marca.
Berard, muč., 16. jan.
Bernard, škof, 12. marca.
Bernard, opat, 20. avg.
Bernard Ofiški, spozn., 26. avg.
Bernardin Foški, 27. nov.
Bernardin Sienski, spozn., 20. maja.
Berta, dev., 4. jul.
Bertold, spozn., 29. marca.
Bertram, škof, 3. jul.
Bertrand, patr. oglejski, 6. jun.
Bibijana, dev., muč., 2. dec.
Blaž, škof, muč., 3. febr.
Blaženko glej Makarij.
Boždan glej Deodat.
Boždan glej Matija.
Božo glej Božomir.
Bogoljub glej Teofil.
Bogomil, škof, 10. jun.
Božomila, 6. jul.
Božomir (Božo, Božo), šk., 8. nov.
Bojan glej Mohor.
Boltežar glej Baltazar.
Bonaventura, škof, c. uč., 14. jul.
Bonifacij, muč., 14. maja.
Bonifacij, papež, 25. maja.
Bonifacij, škof, muč., 5. jun.
Bonifacij, papež, 25. okt.
Boris, kralj, 2. maja.
Boštjan glej Sebastijan.
Božena glej Natalija.
Božidar glej Teodor.
Božo glej Bogomir.
Branimir glej Francišek.
Branko glej Francišek.
Breda glej Friderika.
Brezmažežno spočetje M. D., 8. dec.
Brigita, dev., 1. febr.
Brigita, vdova, 8. okt.
Bronislava, nuna, 7. sept.
Brunon, škof, 17. maja.
Brunon, spozn., 6. okt.
Budislav glej Gregor.

C.

Caharija, papež, 15. marca.
 Caharija, prerok, 6. sept.
 Caharija (in Elizabeta), 5. nov.
 Cecilija, dev., muč., 22. nov.
 Celestin, papež, 6. marca.
 Celestin, papež, 19. maja.
 Cenon, muč., 5. apr.
 Ciprijan, škof, muč., 14. sept.
 Ciprijan (in Kornelij), mučenca, 16. sept.
 Ciprijan (in Justina), m., 26. sept.
 Cirijak (Larg in Smaragd), muč., 8. avg.
 Ciril Aleksandrijski, škof, cerkv. uč., 9. febr.
 Ciril Jeruzalemski, škof, cerkv. uč., 18. marca.
 Ciril, muč., 29. marca.
 Ciril (in Metod), slov. ap., 5. jul.
 Cirila, muč., 5. jul.
 Cirila, dev., muč., 28. okt.
 Cita, dev., 27. apr.
 Cvetana, Cvetka glej Flora.
 Cvetko glej Florijan.

D.

Damaz, papež, 11. dec.
 Damijan (in Kozma), m., 27. sept.
 Dana glej Daniel.
 Daniel (Dana, Danilo), prerok, 21. jul.
 Daniel (in tov.), muč., 10. okt.
 Danilo glej Daniel.
 Darij, muč., 19. dec.
 Darija (in Krizant), muč., 25. okt.
 Darinka glej Darija.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Davorin glej Martin.
 Demeter, muč., 9. apr.
 Deodat (Bogdan), muč., 8. nov.
 Deziderij (Željko), škof, 23. maja.
 Dinko glej Dominik.
 Dionizij, škof, muč., 9. okt.
 Dizma, desni razbojnik, 25. marca.
 Dobrağa sveta Dev. Marija, 26. apr.
 Dominik, spozn., 4. avg.
 Dominika, muč., 6. jul.
 Donat, škof, muč., 7. avg.
 Donat, spozn., 29. okt.
 Dora glej Doroteja.
 Doroslava glej Agata.
 Doroteja (Dora), d., m., 6. febr.
 Doroteja (in tov.), d. m., 3. sept.
 Dragica glej Karel.
 Drago, spozn., 16. apr.
 Dragotin glej Karel Bor.
 Dušan glej Spiridion.

E.

Eberhard, škof, 8. jan.
 Eberhard, škof, 23. jun.
 Eberhard, škof, 28. nov.
 Ecehiel, prerok, 10. apr.
 Edita, dev., 16. sept.
 Edmund, škof, 16. nov.
 Edmund (in tov.), muč., 1. dec.
 Edvard, kralj, muč., 18. marca.

Edvard, kralj angl., 13. okt.
 Efreem, cerkv. uč., 18. jun.
 Egidij (Roger in Odorik), 28. jan.
 Egidij od sv. Jožefa, 7. febr.
 Egidij (Ilij, Tilen), opat, 1. sept.
 Eleonora, dev., 21. febr.
 Elevation, škof, muč., 20. febr.
 Elevation, papež, muč., 26. maja.
 Elija, prerok, 20. jul.
 Elizabeta (Špela), kraljica, 8. jul.
 Elizabeta (in Caharija), 5. nov.
 Elizabeta, kraljica, 19. nov.
 Elizej, prerok, 14. jun.
 Ema, vdova, 19. apr.
 Emanuel, muč., 26. marca.
 Emeram, škof, muč., 22. sept.
 Emerencijana, dev., muč., 23. jan.
 Emerik, vojvoda, spozn., 5. nov.
 Emigdig, škof, muč., 9. avg.
 Emil (Milan), muč., 22. maja.
 Emilija (Milica), dev., 17. avg.
 Emilijan (Milan), škof, 11. sept.
 Emilijana (Milena), dev., 5. jan.
 Engelbert, škof, 7. nov.
 Epigenij, muč., 24. marca.
 Erazem, škof, muč., 2. jun.
 Erazma (s tov.), muč., 3. sept.
 Erik, kralj, 18. maja.
 Erna glej Ertruda.
 Ernest, škof, 12. jan.
 Ertruda (Erna), dev., 11. sept.
 Etbin, opat, 19. okt.
 Etelbert, kralj, 25. febr.
 Eva (in Adam), prvi starši, 24. dec.
 Evald, muč., 3. okt.
 Evarist I., papež, muč., 26. okt.
 Evfemija (in tov.), d., m., 3. sept.
 Evgenij, muč., 24. jan.
 Evgenij, papež, 8. jul.
 Evgenij (in Makarij), m., 20. dec.
 Evgenij, škof, 30. dec.
 Evgenija, dev., 25. dec.
 Evalija, dev., muč., 12. febr.
 Evstahij (in tov.), muč., 20. sept.
 Evstohija, dev., 13. febr.
 Evstohija, dev., muč., 2. nov.
 Evtihij, m. iz Mezop., 14. marca.
 Evtihij, muč. iz Tracije, 29. sept.
 Evtihijan, papež, muč., 8. dec.
 Evzebij, muč., 6. marca.
 Evzebij, dub., spozn., 14. avg.
 Evzebij, škof, muč., 16. dec.

F.

Fabij, muč., 31. jul.
 Fabijan (in Sebastijan), m., 20. jan.
 Fabiola, vdova, 27. dec.
 Favsta, vdova, 19. marca.
 Favstin (in Jovita), m., 15. febr.
 Felicijan (in Primož), muč., 9. jun.
 Felicijan, škof, muč., 20. okt.
 Felicita (in Perpetua), muč., 7. marca.
 Felicita s 7 sinovi, muč., 10. jul.
 Felicita, muč., 23. nov.
 Feliks (Srečko), duh., muč., 14. jan.
 Feliks, škof, 21. febr.
 Feliks Kantal, spozn., 21. maja.
 Feliks (in Fortunat), 18. jun.

Feliks (in Nabor), muč., 12. jul.
 Feliks Val., spozn., 20. nov.
 Ferdinand, kralj, 30. maja.
 Fides (Vera), dev., muč., 1. avg.
 Filemon (in Apolonij), muč., 8. marca.
 Filip (in Jakob), apost., 1. maja.
 Filip Nerij, spozn., 26. maja.
 Filip (Zdenko) Benicij, sp., 23. avg.
 Filomena, dev., 11. avg.
 Firmin, škof, muč., 25. sept.
 Firmin, škof, 11. okt.
 Flavijan, muč. (v Rimu), 28. jan.
 Flora (Cvetka, Cvetana), d., 12. jun.
 Flora, dev., muč., 24. nov.
 Florentin, škof, 16. okt.
 Florentina, dev., 20. jun.
 Florijan (Cvetko), muč., 4. maja.
 Fortunat, spozn., 1. jun.
 Fortunat (in Feliks), 18. jun.
 Fortunat (in Mohor), muč., 12. jul.
 Francišek (Branimir, Branko) Sa-leški, škof, cerkv. uč., 29. jan.
 Francišek Kle, muč., 17. febr.
 Francišek Pavl., spozn., 2. apr.
 Francišek Hier., 11. maja.
 Francišek Kar., spozn., 4. jun.
 Francišek Regij, spozn., 16. jun.
 Francišek Solan., spozn., 24. jul.
 Francišek Kald., spozn., 13. sept.
 Francišek Seraf., spozn., 4. okt.
 Francišek Borgia, spozn., 10. okt.
 Francišek Ksaverij, spozn., 3. dec.
 Franciška Rimska, vdova, 9. marca.
 Friderik (Mirko, Miroslav), škof, muč., 18. jul.
 Fridolin, opat, 6. marca.
 Frumencij, škof, 27. okt.

G.

Gabriel od Žal. M. B., 27. febr.
 Gabriel, nadangel, 24. marca.
 Gaj (in Soter), pap., muč., 22. apr.
 Gal, opat, 16. okt.
 Gala, vdova, 5. okt.
 Gaspar (Gašper), kralj, 6. jan.
 Gavidio (Veselko), škof, 25. okt.
 Genovefa, dev., 3. jan.
 Gentilij, muč., 5. sept.
 Gerard, muč., 8. marca.
 Gerard, škof, muč., 24. sept.
 Gerard Majella, 16. okt.
 Germana, dev., 15. jun.
 Gervazij (in Protazij), muč., 19. jun.
 Gizela, kraljica, opatinja, 7. maja.
 Godrid (Bogomir), škof, 8. nov.
 Godhard, škof, 5. maja.
 Gorgonij, muč., 9. sept.
 Gracijan, škof, 18. dec.
 Gregorij, papež, 13. febr.
 Gregorij, papež, 17. febr.
 Gregorij Nis. (Budislav), škof, 9. marca.
 Gregorij Vel., papež, 12. marca.
 Gregorij Nacijan, škof, 9. maja.
 Gregorij, papež, 25. maja.
 Gregorij Čudodelnik, škof, 17. nov.
 Gregorij, papež, 28. nov.
 Gvido, spozn., 12. sept.

H.

Habakuk, prerok, 15. jun.
 Hadrijan, muč., 8. sept.
 Hedviga (Vika), 17. okt.
 Helena (Jelena, Jelka), kr., 15. apr.
 Helena, dev., 22. maja.
 Helena, mati Konstantina Vel., 18. avg.
 Hema, vdova, 27. jun.
 Henrik Suzo, spozn., 2. marca.
 Henrik, kralj, spozn., 15. jul.
 Hermaĝor (Bojan) glej Mohor.
 Herman Jožef, spozn., 7. apr.
 Hermenegild, muč., 13. apr.
 Hervart, škof, 16. marca.
 Hiacint, spozn., 17. avg.
 Hiacint (in Prot), muč., 11. sept.
 Hiacinta, dev., 30. jan.
 Hiacinta, dev., 6. febr.
 Hieronim Miani, spozn., 20. jul.
 Hieronim, cerkv. uč., 30. sept.
 Higin, papež, muč., 11. jan.
 Hilarij (Radovan), c. uč., 14. jan.
 Hilarij (in Tacijan), m., 15. marca.
 Hilarija, muč., 12. avg.
 Hilda, 18. nov.
 Hildegarda, opatinja, 17. sept.
 Hipolit (in Kasijan), muč., 13. avg.
 Hipolit, škof, muč., 22. avg.
 Honorij, škof, 30. sept.
 Hrabroslav glej Andrej.
 Hrizogon, muč., 24. nov.
 Hugolin (in tov.), muč., 13. okt.
 Hugon, škof, 1. apr.
 Hugon, škof, 10. avg.

L

Ida, devica, 13. aprila.
 Ida, grofinja, 4. sept.
 Ida, devica, 29. okt.
 Ignacij (Igo, Ognjeslav), šk., muč., 1. febr.
 Ignacij Lojola, spozn., 31. jul.
 Igo glej Ignacij.
 Ime Marijino, 12. sept.
 Ingenuin (in Albuin), šk., 5. febr.
 Inocencij, papež, 22. jun.
 Inocencij, papež, 28. jul.
 Irena (Miroslava), dev., 21. febr.
 Irena, dev., muč., 5. apr.
 Irena (s tov.), muč., 18. sept.
 Irenej, škof, 5. maja.
 Irenej, spozn., 28. jun.
 Irenej, škof, muč., 4. jul.
 Irenej, škof, muč., 15. dec.
 Irmina, dev., 24. dec.
 Ivan glej Janez.
 Ivana (Jana, Joana) Val., vd., 4. febr.
 Ivana Orleanska, dev., 30. maja.
 Ivana Frančiška Šantalska, 21. avg.
 Ivo, spozn., 19. maja.
 Izabela, kraljica, 4. jan.
 Izabela, dev., 31. avg.
 Izajja, prerok, 6. jul.
 Izak, menih, 11. apr.
 Izidor, škof, muč., 2. jan.
 Izidor, škof, cerkv. uč., 4. apr.
 Izidor, kmet, spozn., 15. maja.

J.

Jakob (Radoslav) ml., ap., 1. maja.
 Jakob st., apostol, 25. jul.
 Jakob, pušč., 6. avg.
 Jakob iz Marke, spozn., 28. nov.
 Jana glej Ivana.
 Janez Zlatoust, šk., c. uč., 27. jan.
 Janez Miloščinar, škof, 30. jan.
 Janez Matajski, spozn., 8. febr.
 Janez Jožef od Križa, opat, 5. marca.
 Janez od Boĝa, spozn., 8. marca.
 Janez Damaščan, c. uč., 27. marca.
 Janez Kapistran, sp., 28. marca.
 Janez Klimak, opat, 30. marca.
 Janez Ev. pred lat. vrati, 6. maja.
 Janez Nepomučan, sp., 16. maja.
 Janez de Rossi, sp., 23. maja.
 Janez, papež, muč., 27. maja.
 Janez Fakund, spozn., 12. jun.
 Janez Franc, spozn., 16. jun.
 Janez Krstnik, rojstvo, 24. jun.; obglavljenje, 29. avg.
 Janez (in Pavel), muč., 26. jun.
 Janez Gualbert, opat, 12. jul.
 Janez Berhmans, spozn., 13. avg.
 Janez Kancijan, spozn., 20. okt.
 Janez Gabriel Perb., muč., 7. nov.
 Janez od Križa, spozn., 24. nov.
 Janez Evangelist, 27. dec.
 Januarij, škof, muč., 19. sept.
 Jedert Brab., dev., 17. marca.
 Jedert, dev., 15. nov.
 Jelena glej Helena.
 Jelisava glej Elizabeta.
 Jelka glej Helena.
 Jernej, apostol, 24. avg. *
 Joahim, oče Marije, 20. marca in ned. v osmini Mar. vnebovzjetja.
 Jona, prerok, 21. sept.
 Jordan, spozn., 15. febr.
 Jošt, opat, 16. jun.
 Jovita (in Favstin), muč., 15. febr.
 Jozafat Kunčević, šk., m., 14. nov.
 Jožef, ženin M. D., 19. marca.
 Jožef Oriol, 23. marca.
 Jožef Kal., spozn., 27. avg.
 Jožef Kupertin, spozn., 18. sept.
 Juda (in Simon), apost., 28. okt.
 Judita, muč., 6. maja.
 Jukund, škof, 14. nov.
 Jukunda, dev., muč., 27. jul.
 Julij, spozn., 31. jan.
 Julij, papež, 12. apr.
 Julij, muč., 1. jul.
 Julij, senator, muč., 19. avg.
 Julij, muč., 20. dec.
 Julija, dev., 22. maja.
 Julija, dev., muč., 10. dec.
 Julijan (in Bazilisa), muč., 9. jan.
 Julijan, škof, 28. jan.
 Julijan, škof, 8. febr.
 Julijan, muč., 19. febr.
 Julijana, vdova, 7. febr.
 Julijana, dev., muč., 16. febr.
 Julijana Falk., dev., 19. jun.
 Julijana, dev., muč., 17. avg.
 Juri, muč., 24. apr.

Just, škof, 28. maja.
 Just, muč., 14. jul.
 Just, muč., 15. okt.
 Just, muč., 2. nov.
 Justin, muč., 14. apr.
 Justina, dev. (in Ciprijan), muč., 26. sept.

K

Kajetan, spozn., 7. avg.
 Kalist, papež, muč., 14. okt.
 Kamil Lelijski, spozn., 18. jul.
 Kamil (in tov.), muč., 25. sept.
 Kancijan glej Kocijan.
 Kandid, muč., 3. okt.
 Kanut, kralj, muč., 19. jan.
 Karel (Dragotin) Bor., šk., 4. nov.
 Karmelska Mati božja, 16. jul.
 Kasijan (in Hipolit), muč., 13. avg.
 Kastor, muč., 28. marca.
 Katarina Riči, dev., 13. febr.
 Katarina Gen., 22. marca.
 Katarina Sienska, dev., 30. apr.
 Katarina, dev., muč., 25. nov.
 Kazimir, spozn., 4. marca.
 Kilijan, škof, 8. jul.
 Klara, devica, 12. avg.
 Klavdij, muč., 30. okt.
 Klavdij (in Simforijan), m., 8. nov.
 Klemen Mar. Dvořak (Hofbauer), spozn., 15. marca.
 Klemen, papež, muč., 23. nov.
 Klet (in Marcelin), šk., m., 26. apr.
 Klotilda, kraljica, 3. jun.
 Klotilda, dev., muč., 23. okt.
 Kocijan (in tov.), muč., 31. maja.
 Koloman, muč., 13. okt.
 Konrad Plac., pušč., 19. febr.
 Konrad, škof, 26. nov.
 Konstancija, dev., muč., 19. sept.
 Konstantin, muč., 29. jan.
 Kordula, dev., muč., 22. okt.
 Kornelij (in Ciprijan), m., 16. sept.
 Korona, muč., 14. maja.
 Kozma (in Damijan), m., 27. sept.
 Krispin, škof, 19. nov.
 Krispin, muč., 5. dec.
 Kristijan, muč., 17. febr.
 Kristina, dev., muč., 24. jul.
 Kristina, dekla, 15. dec.
 Krištof Milanski, 11. marca.
 Krištof, muč., 25. jul.
 Krištof, 31. okt.
 Krizant (in Darija), muč., 25. okt.
 Ksist glej Sikt.
 Kunigunda, cesarica, 3. marca.
 Kvirin, muč., 30. marca.

L

Ladislav, kralj, 27. jun.
 Lambert, škof, muč., 17. sept.
 Larg (Cirijak in Smaragd), muč., 8. avg.
 Lavra, nuna, 17. jun.
 Lavrencij (Lovro), muč., 10. avg.
 Lavrencij Just, škof, 5. sept.
 Lavretanska Mati božja, 10. dec.
 Lazar, škof, 17. dec.
 Lea, 22. marca.

Lenart glej Leonard.
 Leon, papež, cerkv. uč., 11. apr.
 Leon, papež, 19. apr.
 Leon, škof, 22. apr.
 Leon, papež, 28. jun.
 Leon, papež, 3. jul.
 Leonard (Lenart), opat, 6. nov.
 Leonard Portom., spozn., 26. nov.
 Leopold Gaj., 2. apr.
 Leopold, vojvoda, spozn., 15. nov.
 Lidija, vdova, 3. avg.
 Lin, papež, muč., 23. avg.
 Ljubica glej Amalija.
 Ljubo glej Agapit.
 Ljudmila, vdova, 16. sept.
 Lovro glej Lavrencij.
 Lucij, papež, muč., 4. marca.
 Lucija, dev., muč., 13. dec.
 Lucijan, muč., 7. jan.
 Ludovik Tol., škof, 19. avg.
 Ludovik, kralj, 25. avg.
 Ludovik Bertr., spozn., 10. okt.
 Luka, evang., 18. okt.
 Lurška Mati božja, 11. febr.

M

Magdalena (Majda, Magda) Paciška, dev., 29. maja.
 Magdalena, spokornica, 22. jul.
 Makarij (Blaženko) Aleks., opat, 2. jan.
 Makarij, škof, 10. marca.
 Makarij (in Evgenij), muč., 20. dec.
 Maksencij, muč., 12. dec.
 Maksim, škof, muč., 29. maja.
 Maksima, muč., 26. marca.
 Maksimilijan, škof, 21. febr.
 Maksimilijan, škof, muč., 3. okt.
 Maksimilijan, škof, muč., 12. okt.
 Mamert, škof, 11. maja.
 Marcel, papež, muč., 16. jan.
 Marcela, vdova, 31. jan.
 Marcelijan (in Marko), m., 18. jun.
 Marcelin (in Klet), šk., m., 26. apr.
 Marij (in tov.), muč., 19. jan.
 Marije bl. Device godovi:
 Zaroka z Jožefom, 23. jan.
 Očiščenje (Svečnica), 2. febr.
 Lurška M. B., 11. febr.
 Oznanjenje M. D., 25. marca.
 M. B. dobrega sveta, 26. apr.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.
 Karmelska M. B., 16. jul.
 Marija Snežnica, 5. avg.
 Vnebovzetje M. D., 15. avg.
 Rojstvo Marije Device, 8. sept.
 Ime Marija, 12. sept.
 Marija 7 žalosti, petek po tihi nedelji in tretjo ned. v sept.
 Rešiteljica ujetnikov, 24. sept.
 Rožnenska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
 Darovanje Marijino, 21. nov.
 Brezmadežno spočetje, 8. dec.
 Lavretanska M. B., 10. dec.
 Marija Kleofova, 9. apr.
 Marija Magdalena (Majda, Magda), 22. jul.

Marija Magd. Pazzi, dev., 29. maja.
 Marijan, muč., 17. jan.
 Marijan, spozn., 19. avg.
 Marijana glej Ana.
 Marin, muč., 26. dec.
 Marjeta (Marg., Meta), d., 28. jan.
 Marjeta Kort., spok., 22. febr.
 Marjeta, kraljica, 10. jun.
 Marjeta, dev., muč., 13. jul.
 Marjeta Alakok, dev., 17. okt.
 Marko, evang., 25. apr.
 Marko (in Marcelijan), m., 18. jun.
 Marko (in tov.), muč., 7. sept.
 Marta (in tov.), muč., 19. jan.
 Marta, dev., 29. jul.
 Martin (Davorin), škof, 11. nov.
 Martin, papež, muč., 12. nov.
 Martina, dev., muč., 30. jan.
 Matej, apostol, 21. sept.
 Matija (Bogdan), apostol, 24. febr.
 Matilda, dev., 26. febr.
 Matilda, kraljica, 14. marca.
 Maver, opat, 15. jan.
 Mavricij (in tov.), muč., 22. sept.
 Medard, škof, 8. jun.
 Mehtilda, dev., 10. apr.
 Melanij, škof, 6. jan.
 Melhior, kralj, 6. jan.
 Metod (in Ciril), slov. apost., 5. jul.
 Mihael, nadangel, 29. sept.; njegova prikazen, 8. maja.
 Miklavž glej Nikolaj.
 Milan glej Emilijan.
 Milena glej Emilijana.
 Milica glej Emilija.
 Milka glej Ljudmila.
 Mirko glej Friderik.
 Miro, škof, 8. avg.
 Miroslav glej Friderik.
 Miroslava glej Irena.
 Modest, škof krški, 31. marca.
 Mohor (in Fortunat), muč., 12. jul.
 Monika, vdova, 4. maja.

N

Nabor (in Feliks), muč., 12. jul.
 Narcis, škof, 29. okt.
 Natalija (Božena), muč., 27. jul.
 Natalija, spozn., 1. dec.
 Nazarij, muč., 12. jun.
 Nerej (in Ahilej), muč., 12. maja.
 Neža, dev., muč., 21. jan.
 Neža Praška, 2. marca.
 Neža, dev., 20. apr.
 Nikolaj (in tov.), muč., 9. jul.
 Nikolaj Tol., spozn., 10. sept.
 Nikolaj (Miklavž), škof, 6. dec.
 Nikomed, muč., 15. sept.
 Norbert, škof, 6. jun.
 Notburga, dev., 13. sept.

O

Obglavljenje Jan. Krst., 29. avg.
 Obiskanje Marijino, 2. jul.
 Očiščenje Marijino, 2. febr.
 Odilo, opat, 1. jan.
 Odon, opat, 18. nov.
 Odorik (Roger in Egidij), 28. jan.

Ognjeslav glej Ignacij.
 Olga, 11. jul.
 Onezim, muč., 16. febr.
 Orest, muč., 9. nov.
 Oskar, škof, 3. febr.
 Otilija, dev., 13. dec.
 Otmar, opat, 16. nov.
 Oznanjenje Marijino, 25. marca.
 Ožbolt, kralj, muč., 5. avg.

P

Pankracij, muč., 12. maja.
 Pantaleon, muč., 27. jul.
 Pashal, spozn., 17. maja.
 Pastor, spozn., 26. jul.
 Patricij (Patrik), škof, 17. marca.
 Pavel, prvi pušč., 10. jan.
 Pavel od Križa, spozn., 28. apr.
 Pavel, škof, 7. jun.
 Pavel (in Janez), muč., 26. jun.
 Pavel (in Peter), apost., 29. jun.; njegovo spreobrnjenje, 25. jan.
 Pavla, vdova, 26. jan.
 Pavla, dev., muč., 3. jun.
 Pavlin, oglejski škof, 11. jan.
 Pavlin Nol., škof, 22. jun.
 Pavlina, 14. marca.
 Pavlina, muč., 6. jun.
 Pavlina, dev., 2. dec.
 Pavlina, dev., 31. dec.
 Pelagija, muč., 23. marca.
 Pelagija, spozn., 17. dec.
 Peregrin, spozn., 27. apr.
 Peregrin, spozn., 28. jul.
 Perpetua (in Felicita), m., 6. marca.
 Peter, škof, 9. jan.
 Peter Nol., spozn., 31. jan.
 Peter Dam., škof, c. uč., 23. febr.
 Peter Kanizij, 27. apr.
 Peter, muč., 29. apr.
 Peter Regalut, spozn., 13. maja.
 Peter Celestin, papež, 19. maja.
 Peter (in tov.), muč., 2. jun.
 Peter (in Pavel), apost., 29. jun.
 Peter Klaver, spozn., 9. sept.
 Peter Alkantara, spozn., 19. okt.
 Peter Zlatoslov, cerkv. uč., 4. dec.
 Peter Fourier, škof, 9. dec.
 Petra stol (v Rimu), 18. jan.
 Petra stol (v Antiohiji), 22. febr.
 Petra vezi, 1. avg.
 Petronij, škof, 6. sept.
 Petronila, dev., 31. maja.
 Pij, papež, 5. maja.
 Pij, papež, 11. jul.
 Placid (in tov.), muč., 5. okt.
 Placida, dev., 11. okt.
 Platon, menih, 4. apr.
 Polikarp, škof, muč., 26. jan.
 Pomočnica kristjanov, 24. maja.
 Poncijan, papež, muč., 19. nov.
 Prakseda, dev., 21. jul.
 Primož (in Felician), muč., 9. jun.
 Priska, dev., muč., 18. jan.
 Prokopij, spozn., 27. febr.
 Prot (in Hiacint), muč., 11. sept.
 Protazij (in Gervazij), muč., 19. jun.
 Pudencijana, dev., 19. maja.
 Pulherija, dev., 7. jul.

R.

Radegunda, kraljica, 13. avg.
 Radgand glej Radegunda.
 Radovan glej Hilarij.
 Rafael, nadangel, 24. okt.
 Rajmund Penjaforški, 23. jan.
 Rajmund, spozn., 31. avg.
 Rane sv. Frančiška, 17. sept.
 Regina, dev., muč., 7. sept.
 Remigij, škof, 1. okt.
 Rihard, kralj, 7. febr.
 Rihard, škof, 3. apr.
 Robert, opat, 29. apr.
 Robert, opat, 7. jun.
 Roderik, muč., 13. marca.
 Rođer (Egidij in Odorik), 28. jan.
 Rojstvo Marijino, 8. sept.
 Rok, spozn., 16. avg.
 Roman, opat, 28. febr.
 Roman, muč., 9. avg.
 Romana, dev., 23. febr.
 Romuald, opat, 7. febr.
 Roza Limanska, dev., 30. avg.
 Rozalija, dev., 4. sept.
 Rozina, vdova, 13. marca.
 Roženvska Kraljica, prvo nedeljo v oktobru.
 Rudolf, muč., 17. apr.
 Rudolf, škof, 26. jun.
 Rudolf (in tov.), muč., 27. jul.
 Rupert, škof, 27. marca.

S.

Saba (Sava), muč., 12. apr.
 Saba, opat, 5. dec.
 Sabina, muč., 29. avg.
 Sadot, škof (in tov.), m., 20. febr.
 Saloma Mar., 22. okt.
 Salvator, spozn., 18. marca.
 Saturnin, muč., 29. nov.
 Savin, muč., 11. jul.
 Sebastijan (in Fabijan), m., 20. jan.
 Sekunda, dev., muč., 10. jul.
 Senen (in Abdon), muč., 30. jul.
 Serafin, spozn., 12. okt.
 Serapion, škof, 21. marca.
 Sergij, muč., 7. okt.
 Servacij, škof, 13. maja.
 Severin, opat, 8. jan.
 Severin, škof, 23. okt.
 Severin, škof, 21. dec.
 Sholastika, dev., 10. febr.
 Sibila, dev., 17. avg.
 Sidonij (Zdenko), škof, 23. avg.
 Sigmund (Žiga), 11. maja.
 Sikst, papež, 28. marca.
 Sikst, papež, 6. aprila.
 Sikst, papež, 6. avg.
 Silverij, papež, 20. jun.
 Silvester, opat, 26. nov.
 Silvester, papež, 31. dec.
 Simeon, škof, muč., 18. febr.
 Simeon, muč., 24. marca.
 Simeon, škof, 21. apr.
 Simeon, starček, 8. okt.
 Simforijan (in Klavdij), m., 8. nov.
 Simforoza, muč., 18. jul.
 Simon (in Juda), apost., 28. okt.

Simplicij, papež, 2. marca.
 Slavka, Slavko glej Alojzij.
 Smaragd (Cirijak in Larg), muč., 8. avg.
 Snežnica Marija, 5. avg.
 Sofronij, škof, 11. marca.
 Sonja glej Zofija.
 Soter (in Gaj), pap., m., 22. apr.
 Sotera, dev., muč., 10. febr.
 Spiridion (Dušan), opat, 14. dec.
 Spočetje brezmadežno, 8. dec.
 Spomin sv. Pavla, 30. jun.
 Srečko glej Feliks.
 Stanislav (Stanko, Stana), škof, muč., 7. maja.
 Stanislav Kostka, spozn., 13. nov.
 Suzana, dev. (in Tiburcij), muč., 11. avg.

Š.

Šaša glej Aleksander.
 Špela glej Elizabeta.
 Štefan, opat, 17. apr.
 Štefan, papež, muč., 2. avg.
 Štefan, kralj ogrski, 2. sept.
 Štefan, prvi mučenec, 26. dec.; najdenje njegovo, 3. avg.

T.

Tacijan (in Hilarij), m., 15. marca.
 Tarbula, dev., muč., 22. apr.
 Tarzicij, muč., 15. avg.
 Tazila, dev., 24. dec.
 Tekla, dev., muč., 23. sept.
 Telesfor, papež, muč., 5. jan.
 Teobald, pušč., 1. jul.
 Teodor (Božidar), spozn., 7. jan.
 Teodor, muč., 15. apr.
 Teodor, muč., 9. nov.
 Teodora, muč., 13. marca.
 Teodozija, dev., 2. apr.
 Teofil (Bogoljub), muč., 8. jan.
 Teotim (in tov.), muč., 18. dec.
 Terezija, dev., 15. okt.
 Tiburcij (in tov.), muč., 14. apr.
 Tiburcij (in Suzana), muč., 11. avg.
 Ticijan, škof, 3. marca.
 Tilen glej Egidij.
 Timotej, škof, 24. jan.
 Timotej, muč., 22. avg.
 Tit, škof, 4. jan.
 Tomaž Akvinski, spozn., cerkv. uč., 7. marca.
 Tomaž Tol., muč., 9. apr.
 Tomaž Vilan., škof, 22. sept.
 Tomaž, škof, 3. okt.
 Tomaž, apostol, 21. dec.
 Tomaž, škof, muč., 29. dec.
 Trifon, muč., 10. nov.

U.

Ubaldo, škof, 16. maja.
 Udralik glej Urh.
 Urban, papež, 25. maja.
 Urban, škof, 7. dec.
 Urban, papež, 19. dec.
 Urh, škof, 4. jul.
 Uršula (in tov.), dev., m., 21. okt.

V.

Valburga, dev., 25. febr.
 Valentin (Zdravko), škof, 7. jan.
 Valentin, muč., 14. febr.
 Valentina, dev., 25. jul.
 Valerija, muč., 5. jun.
 Valerijan (in tov.), muč., 14. apr.
 Valerijan, spozn., 12. sept.
 Vekoslav glej Alojzij.
 Venancij, škof, muč., 1. apr.
 Venancij, muč., 18. maja.
 Venčeslav, kralj, 28. sept.
 Vendelin, spozn., 20. okt.
 Venefrida, dev., muč., 3. nov.
 Vera glej Fides.
 Veronika, dev., 13. jan.
 Veronika Jul., dev., 9. jul.
 Veselko glej Gavidioz.
 Vid, muč., 15. jun.
 Vigilij, škof, muč., 26. jan.
 Vika glej Hedviga.
 Viktor (Zmagoslav), spozn., 26. febr.
 Viktor, muč., 10. marca.
 Viktor, muč., 12. apr.
 Viktor, muč., 28. jul.
 Viktor, škof, 23. avg.
 Viktorija, dev., muč., 11. febr.
 Viktorija, muč., 17. nov.
 Viktorija, dev., muč., 23. dec.
 Viktorin, muč., 25. febr.
 Viktorin, škof, muč., 3. nov.
 Vilibald, škof, 7. jul.
 Vilibrord, škof, 7. nov.
 Viljem, papež, 10. febr.
 Viljem, opat, 6. apr.
 Viljem, škof, 8. jun.
 Viljem, opat, 25. jun.
 Vincencij (Vinko), muč., 22. jan.
 Vincencij Fer., spozn., 5. apr.
 Vincencij Pavl., spozn., 19. jul.
 Virgilij, muč., 13. sept.
 Virgilij, škof, 27. nov.
 Vital, muč., 28. apr.
 Vital, muč., 4. nov.
 Vivina, dev., 17. dec.
 Vladimir, kralj, 15. jul.
 Vnebozvetje Marijino, 15. avg.
 Vojslava, dev., 27. maja.
 Vojteh (Adalbert), škof, 23. apr.
 Volbenk (Volfgang), škof, 31. okt.

Z.

Zaroka Marijina, 23. jan.
 Zdenko glej Sidonij, Filip.
 Zdravko glej Valentin.
 Zefirin, papež, 26. avg.
 Zlata glej Avrea.
 Zmagoslav glej Viktor.
 Zofija, 15. maja.
 Zofija (in tov.), muč., 18. sept.
 Zofija, vdova, 30. sept.
 Zofronij, škof, 11. marca.

Ž.

Žalostna Mati božja, petek po tih
 nedelji in tretjo nedeljo v sept.
 Željko glej Zelderij.
 Žiga glej Sigmund.

Kolednik.

»Malo govoriti, veliko storiti,
vse pretrpeti.« *Slomšek.*

Zdi se, da bi se nobeno drugo geslo ne podalo tako dobro za letošnje koledovanje kakor zgoraj napisano Slomškovo. Letos (1927) je namreč zadnje leto, ko ste Mohorjani prejeli knjige s Prevalj. Mohorjeva družba se je preselila v središče slovenskega ozemlja — v Celje. Ob tem dogodku, ki je prav gotovo velike važnosti za Družbo in njen nadaljnji razvoj in zato pomemben za naš narod, ustreže kolednik brez dvoma vsem članom, če jim opiše kratko zgodovino naše književne Družbe. Spoznali boste, da je bila njena pot res taka, kakor jo je očrtal Slomšek: molk, tiho delo, vztrajno potrpljenje. Vesela in bridka je ta njena pot, in najdaljša je izmed poti, kar jih je hodilo katerokoli književno društvo v Sloveniji: od prvotne ustanovitve je letos preteklo 76 let, od preureditve pa 67 let. Edino Srbska Matica v Novem Sadu jo v naši kraljevini prekaša; letos je namreč obhajala stoletnico svojega obstoja.

Ustanovitev Družbe.

Ko je bil Slomšek, ta veliki Slovenec, ta mož božji, še v Celovcu kot mlad duhovnik v bogoslovnici za spirituala, je že zasnoval »Slovstveno društvo«, ki se je shajalo v hiši profesorja Ahaclja. Bolelo ga je, da so Slovenci imeli v materinščini pisanih tako malo knjig, in na vso moč se je trudil in razmišljal, kako bi pomagal. Ta misel in skrb je šla z njim v Št. Andraž, kamor je bil pozvan za kanonika. Nič več ni mogel strpeti in sklenil je, da ustanovi »Društvo za izdajanje dobrih slovenskih

knjig«. Sestavil je pravila in jih poslal v Ljubljano ilirski vladi, da bi jih potrdila. Toda nemška vlada je Slomškovo prošnjo oholo odklonila (l. 1845). Slovenec je bil še tlačan, ni bil gosposki narod, bil je narod komaj druge vrste in zato nemškim poglavarjem ni šlo v glavo, čemu bi bile Slovencem knjige. Slomška je bolel ta krivični odlok, strl ga ni. Njegova vroča želja je gorela v srcu dalje, njegov bistri um je jasno gledal v bodočnost in spoznal: dokler narod nima lastnega slovstva, lastnih knjig, dotlej je uboga Pepelčica med drugimi narodi, dotlej je širjenje izobrazbe med najširše sloje ljudstva nemogoče. Na Veliko noč 1851 je Slomšek pozval mladega A. Einspielerja k sebi v Št. Andraž in ga iskreno nagovarjal, naj ustanovi slovensko književno društvo, ki mu »hoče tudi sam (tedaj je bil že škof) pomagati na vso moč z besedo in dejanjem, s peresom in denarjem.« A. Einspieler, celovski kaplan, je 27. julija istega leta res razposlal vabila na vse kraje za ustanovitev takega društva. Njegovemu povabilu se je odzvalo duhovsko in svetno izobraženstvo z velikim navdušenjem. Društva poseben pečat je bil, da ni bilo pokrajinsko — samo koroško —, bilo je vseslovensko. Zato so bili odborniki iz vseh pokrajin: za Koroško, Goriško, Primorsko, Kranjsko in Štajersko — za vsako po dva. Sestavili so pravila in jih predložili vladi, ki je bila tedaj po revoluciji l. 1848 vse bolj ponižna in se ustanovitvi društva ni več upirala.

Leta 1852 so že izšle prve knjige. Društvo, ki se je spočetka prav ugodno razvijalo, je pa začelo hirati in je 1859 prenehalo;

imelo je le še 263 članov. Toda podjetni celovški Slovenci niso obupali. Že 24. maja l. 1860 so imeli novo književno »Družbo sv. Mohorja« in zanjo 1116 članov, ki so narastli v desetih letih na 15.831 članov.

Boj za lastno tiskarno. Mohorjev dom.

Ob tolikem številu članov bi se bilo pač izplačalo, da bi Družba imela že lastno tiskarno. Večkrat je prosila za koncesijo; toda Nemci so stanovitno vse prošnje odklanjali, ker slovenske tiskarne v Celovcu niso marali. Šele deželni glavar Česki je bil tako odločen mož, da se je uprl celovškemu Nemcem in leta 1871 dovolil Družbi lastno tiskarno. Poslej pa je članstvo narasčalo od leta do leta. Leta 1890 je imela Družba že 46.042 članov. Skromna tiskarna je bila premajhna, knjige so se zakesnevale, člani so zaradi tega godrnjali. Družba je iskala selišča, da si zgradi nov dom. Kupila je neko staro hišo s stavbiščem za 48.000 kron in začela zidati Mohorjev dom na Vetrinjskem obmestju; l. 1894, 27. aprila, je bil novi dom dograjen in blagoslovljen. Z lastno, moderno urejeno tiskarno pod lastno streho so bili dani vsi pogoji, da se Družba še bolj razvije, da postane res prava ljudska matica za vse slovenstvo. In tako je tudi bilo. Zakaj l. 1900 je bilo v Družbi že 78.000 članov.

Zlata doba Družbe.

Pa bi kdo sodil, da je bila ta številka le slučajna. Ni bila. Najboljši dokaz za to je stalnost te številke, ki se spreminja skozi desetletje samo za nekaj stotin. Po 14 letih (l. 1914) izkazuje Koledar 78.271 članov.

Vprašamo, kaj je Družbi ohranilo to častno število članstva?

Vzrokov je bilo več.

Mohorjeva družba je bila zgrajena kot cerkvena bratovščina na verskem temelju. Narod, ki je tako živo prešinjeno od krščanstva, kot je slovenski, je po svojem verskem čustvovanju cenil to dobroto Družbe, jo vzljubil in pri njej vztrajal.

Mohorjeva družba je bila že s prvim osnutkom — vseslovenska. V njej ni bilo ne Štajercev, ne Kranjcev, ne Korošcev, ne Primorcev — bili so samo Slovenci. Vprav v tej dobi je slovenski narod zorel, narodna zavest je iskala za avstrijski in zunanji svet tudi v tako številnem članstvu mohorjanov izraza in prič, da slovenstvo

živi in se svojega življenja zaveda. Zato je bilo mnogo v Družbi članov, ki so bili sicer liberalnih nazorov, pa so kot Slovenci hoteli biti skupno z ljudstvom in tudi s svojim članstvom povečati pričevanje o bivanju in kulturnem razvoju vseh Slovencev. Družba je bila ponos tudi zanje!

Družba je bila nepolitična in baš zato ni odbijala nikogar. Za govarjala in branila je povsod vero in pravost, nikdar pa ni napadala, nikdar se usužnjila katerikoli politični stranki. Zato je imela tudi sotrudnike, ki so bili pristaši različnih političnih struj in strank.

Vprav v to dobo spadajo tudi dela, ki so odlika Mohorjeve družbe, ki so pravi slovenski monument: Zgodbe sv. pisma od dr. Fr. Lampeta in dr. J. Kreka, pa Zgodovina slovenskega naroda od dr. J. Grudna. Razen teh dveh del so pa izhajali pri Družbi leposlovni spisi izpod peres naših dobrih in najboljših leposlovcev, ki so bili: Cankar, Detela, Medved, Meško, Pregelj, Finžgar, Gangl, Šorli, Vošnjak, Zbašnik in še vse polno drugih. Poljudno znanstvo: (Tavčarjev) Slovenski pravnik, Umna živinoreja (Dularjeva), Čebelarstvo, Kletarstvo, Aljaževa Slovenska pesmarica — vsa ta in še druga dela, ki so izšla pri Mohorjevi, so strokovno za svojo dobo na višku.

In če še pomislimo, da je Družba dajala za skromno članarino 2 kron kar po šest obsežnih knjig, razumemo, zakaj je število njenih članov leta 1917 doseglo ogromno število: 90.512 in da je bila zanjo od 1900 do 1918 zares zlata doba.

Bridka preskušnja.

Ob koncu svetovne vojne, ob razsulu Avstrije, z raztrganjem Slovenije pa so zadeli Mohorjevo strašni udarci. Ne vzdihuje brez povoda njen tedajni tajnik prof. J. Hutter v Koledarjem Glasniku l. 1921: »Letos pomenja število članov ustrašljivo nazadovanje — za 46.904 člane. Še nekaj takih let in Mohorjeve družbe ni več.«

Tako blizu je ta doba, in vendar skoro pozabljena. Še več: celo tedaj je šla mimo nas vse premalo opažena. Zato se pomudimo pri njej vsaj letos.

V neposredni povojni dobi so nas zagnili dogodki kot povodenj in kar ni bilo časa, da bi se bili skrbno ukvarjali s kulturnimi vprašanji. Porajali so se »novi svetovi« — nove države, nove razmere; vprav

mi Slovenci smo bili, ki smo uprli oči proti jugu v svojo novo bodočnost, v resnično državljansko in narodno življenje. Dogodki so pobijali drug drugega, tako so drevili mimo nas; stare vezi so pokale in se rušile, poganjalo je vsepovsod čisto novo gospodarsko, politično in državno življenje. Ni čuda, da se je v takem vrvežu zanimanje za knjigo ohladilo — ne samo pri nas, drugod prav tako. Dnevni dogodki so zajeli vsa srca, begotne novice časopisja so bile edina duševna hrana. Je li kaj čuda, če se je zanimanje tudi za Mohorjevo ohladilo?

temu se je pridružil še tretji udarec za Mohorjevo: Boji za Koroško.

Že l. 1918 ni mogla Mohorjeva pravčasno razposlati knjig. Ogromne množice vojaštva, ki so se vračale z vojske, so potrebovale vse vlake zase. Nato je nastal še boj med Avstrijci in Jugoslovani za slovensko Koroško pozimi in na pomlad 1919. Torišče vojskovanja je pripravljenim knjigam zapiralo vsako pot v svet. Tudi je avstrijska vlada zahtevala knjige v ponovno cenzuro in s tem odpošiljatev knjig vnovič zadržala. Meseca maja pa je nemško

Ziljanke.

Med vojno je bilo tudi denarja kot listja. Vojaki po frontah in v zaledju so želeli čtiva, svojci so radi kupovali in naročali knjig, da so ustregli željam sinov in očetov. Po razsulu pa se je obrnila vsa pozornost drugam, knjiga je bila pozabljena.

Zaeno so kot Slovenijo sploh zadeli Mohorjevo hudi udarci s smrtjo najboljših sotrudnikov: umrl je Krek, umrl Cankar, umrl Gruden, Zore pa tako obolel, da ni mogel nadaljevati »Življenja svetnikov«. Mnogo mladih delavcev, ki bi bili šli v družino mohorskih sotrudnikov, je padlo v vojni, mnogo drugih izobražencev pa je bilo tako zaposlenih z drugim delom, da niso utegnili prijeti za pero, mnogo pa se jih še ni vrnilo iz raznih ujetništev. K vsemu

vojaško poveljstvo ustavilo vse delo v Mohorjevi tiskarni in jo proglasilo za vojaško tiskarno. Šele ko je v Celovec prikorakala jugoslovanska vojska, je Mohorjeva mogla odposlati knjižni dar svojim članom za leto 1918 — meseca junija 1919!

Koroški Slovenci in Družba so se oddehnili, češ, poslej bomo varni in redni obrat se bo vršil nemoteno dalje, da dohiti, kar je bilo zamujenega. Toda prišel je še najhujši udarec:

Beg iz Celovca.

Proti koncu junija opozorijo oblastva, posebno še navdušeni narodnjak general Maister, naj se Družba hitro umakne iz Celovca, ker ni tam več varna. V enem

tednu so bili vsi stroji demontirani, knjižne zaloge v zabojih in jugoslovanska vojska je dala vojake in vlake, da se je beg izvršil čim hitreje. Kam? To je bilo prevažno vprašanje, ki ga ni bilo lahko rešiti. Zmagala je misel: Ostanimo kar blizu meje. Razmere se bodo ustalile in potem nam bo spet mogoče nazaj v Celovec. In zato se je Družba s tiskarno ustavila na Prevaljah, se naselila v lesenih barakah, ki jih je morala prirediti za zasilno tiskarno in knjigoveznico. Šele decembra 1919 je začela spet obratovati. Kajpak so se morale knjige spet zakesniti — in tudi naročnina je poskočila od 2 na 10 kron. Ljudje pa se niso mogli sprijazniti z mislijo, da cena krone pada. Prodajati so znali po novi valuti, kupovati še ne. In tako je prišel usoden padec pri številu članov — za 16.000 v letu 1920. Teža leta pa se je pridružil še zadnji udarec za vse slovenstvo — in za Korošico Družbo še prav poseben: Koroški plebiscit 10. oktobra 1920 je bil za Slovence porazen, povrat Družbe v Celovec nemogoč.

Biti ali ne biti?

Za Družbo se je res pojavilo vprašanje: Ali biti — ali ne biti? Povratek v Celovec je bil nemogoč, obstanek na Prevaljah za trajno izključen, odborniki raztreseni po vsej Sloveniji, goriški Slovenci niso mogli dobiti knjig, in če so jih dobili, so bili zaradi njih preganjani; iste težave so bile na Koroškem. Družbeno imetje (hiše) so bile brezplodne in vse zasedene po strankah in uradih, gotovine Družba ni imela, ker so ji udarci in selitev zadnjih let vse vzeli. Odbor je stal pred težkimi nalogami:

1. Izdelati načrt za bodoče književno delovanje Mohorjeve. Družba je bila brez rokovpisov in skoro brez sotrudnikov.

2. Treba je bilo rešiti vprašanje: Ali naj ostane stalno na Prevaljah ali naj se preseli?

3. Kam naj se preseli?

Prvo nalogo je Družba rešila tako, da je premestila uredništvo v kulturno središče Slovenije — v Ljubljano, izdelala načrt za bodoče izdajanje knjig, kakor je bil že objavljen v Koledarjih zadnjih let, prevzela družinski list »Mladik« in osnovala Mohorjevo knjižnico. Lepo prospanje teh kulturnih podjetij dokazuje, da je odbor zadel pravo pot. Dodati pa moramo na tem mestu še eno stvarno

ugotovitev: Novo uredništvo je sedlo za prazno mizo tedaj, ko bi morali biti rokovipi že pripravljene za tisk. Ni čuda, če so bile nekatere knjige, za katere se je moral dobiti rokovpis kar mimogrede, bolj šibke. Kdor bo bral ta opis tedanjih razmer, bo umel in Družbi oprostil. Zato se Družba nadeja, da bo devetero letošnjih knjig zadosten dokaz o njenem resnem prizadevanju in o vsestranskem napredku.

Težje je bilo vprašanje: Ali naj ostane Družba na Prevaljah ali naj gre drugam? Obratovanje tiskarne je pokazalo, da tako podjetje ne more drugod uspešno delovati razen v mestu. Zakaj? — Težko je dobiti dobro osobe. Spretni stavci in strojniki so redoma že družinski očetje. Kako naj bi bili na Prevaljah, kjer ni srednjih šol? Vsak se je zaradi tega Prevalj bal. Na Prevaljah ni plina, elektrika je nezanesljiva, tiskarna in knjigoveznica ne dobi dela za one tedne, ko domače delo poteče. Razdalja od uredništva do tiskarne je prevelika, urejevanje po pošti je zamudno in otežkočeno, za odbore se je kraj zaradi oddaljenosti silno neprikladen. Če se je v tiskarni kaj pokvarilo, niso mogle nuditi Prevalje strokovnjaka, ki bi bil okvaro popravil. Drago osobe se je moralo naročiti iz Ljubljane, Gradca, Dunaja, troški so bili izredno veliki, delo je zastajalo. Vse te skušnje so dokazale, da je bivanje na Prevaljah nevzdržno. Odbor je v dolgih sejah do najpodrobnejših malenkosti vsa ta vprašanja pretresal in končno sklenil: Družba se mora preseliti.

In kam? Tudi to vprašanje je bilo težko. Da tak obrat ne sme na deželo ali v majhno mesto, so zadostno dokazale Prevalje. V poštev je bilo vzeti v Sloveniji le tri mesta: Ljubljano, Maribor in Celje. Par let je preteklo, preden se je odbor odločil. Posvetoval se je med seboj, popraševal na levo in desno prijatelje Družbe, dokler ni zmagal sklep: Družba naj se preseli v Celje. Važno je, da poudarimo ob tej priliki glavne nagibe, ki so jo privedli do tega sklepa.

Prvi nagib je bil: Celje je zemljepisno središče Slovenije, Tja torej najbolj spada vseslovenska knjižna družba. Ker je Mohorjeva po svojem prvotnem programu, ki ga je začrtal Slomšek, — »Društvo, ki se s politiko na noben način ne bode pečalo, tudi nikoli časopisov, ki bi v politiko

segali, na svetlo dajalo«, torej zgolj kulturna družba, se je zdelo odboru, da je najbolj prav, če je od obeh političnih središč v Sloveniji — od Ljubljane in Maribora — odmaknjena in gre v tiho in lepo Celje, ki ima vse pogoje za točno tiskarsko obratovanje (plin in elektriko) in zaeno izvrstne šole — tudi srednje — za otroke uslužbencev.

Drugi nagib je bila izrečna želja Korošcev, naj bi Mohorjeva ne šla predaletč od njih. Saj je bila njih duševna matica toliko desetletij in bodo še nadalje potrebovali duševne hrane od nje. Seveda bi najrajši imeli, da bi se vrnila v Celovec, ko bi bilo ob sedanjih razmerah mogoče.

Ker se je celo v javnosti pisalo, češ, Mohorjeva naj se vrne v Celovec, ugotavljamo ob takih nasvetih samo tole: Ali tisti svetovavci res ne vedo, da je treba plačati visoko carino za vsako slovensko knjigo, ki se natisne v tujini? Ali ne vedo, da bi bilo nemogoče zaposliti jugoslovanske delavce v Avstriji? (Kako je s stavci, ki ne znajo jezika, ki v njem stavijo, ve vsak.) Že samo ta dva vzroka poleg neštetihi majhnih drugih ovir zadostno pričata, da bi bil povratek v Celovec tudi ob najboljših političnih razmerah samomor Družbe.

To so bili glavni nagibi, ki so odbor vodili, da je v seji 22. junija 1926, ki je bila v Celju, sklenil preseliti tiskarno s Prevalj v Celje.

Razočaranje.

Še malo ni mislil odbor na to, kar se je zgodilo po sklepu, da se Mohorjeva družba, ko ji ni bilo več obstanka na Prevaljah in je bil povrat v Celovec izključen, preseli za stalno v Celje. Če so celovški Nemci dolgo odklanjali Družbi tiskarsko koncesijo, razumemo, če je Družba ob prevratu morala bežati iz Nemške Avstrije, je razlag-

ljivo, če po izgubljenem plebiscitu ni mogla nazaj na Koroško, je jasno. Da so pa nekateri sinovi slovenske zemlje to svojo staro, za ljudsko prosveto in za slovenstvo tako zaslužno mater — odklonili, ko je kot begunka prosila primerne strehe v Sloveniji, je neumljivo. Ko je Mohorjeva družba želela prenesti svoj obrat v Celje, jo je javnost na neokusen način hotela zaplesti v politične strankarske boje. Hudi napadi, neosnovani očitki so jo zadevali, da je postala na umeten način politična zadeva, ki je segala do ministrstev in celó čez meje naše države! Odbor je s trajnim molkom odklanjal vsako vmešavanje Družbe v politiko in prebolel tudi ta udarec.

Danes ima zadruga »Mohorjeva tiskarna« svoj dom v Celju, kjer se bodo tiskale knjige Mohorjeve družbe, in za leto 1928 jih dobite člani že iz Celja.

Ta na kratko očrtana pot Mohorjeve družbe dokazuje, da je bila res vedno zvesta geslu svojega očeta — Slomška: Molc — brez praznega hrupa, nesebično delo za narod in vztrajno potrpljenje ob težkih udarcih! To troje jo je vodilo skozi vsa desetletja.

Danes je v sredini Slovenije in hoče biti prav tako kot je bila za vse — v domovini bivajoče in po svetu raztresene Slovence — vedno živa vez. Danes je v Celju, kjer so nekdanj bivali mogočni Celjani, ki so kot knezi na slovenski zemlji že slutili jugoslovansko mogočno bodočnost in zanjo tudi delali. Družba sv. Mohorja bo z vso nesebičnostjo delovala po dosedanjih načelih tudi v bodočnosti: Zvesta bo praporu katoliške vere, zvesta bo slovenstvu, zvesta vzoru naše skupne jugoslovanske države. Zato, kdor katoličan, kdor Slovenec in Jugoslovan — vsak bodi član naše ljudske kulturne matice:

Družbe sv. Mohorja.

Zdaj blešče se naši grički . . .

Zdaj blešče se naši grički
rdeče, modro in rumeno,
zdaj pojo pod trsi črički
pesem grozdu posvečeno.

Sladke jagode zorijo,
zlata kri jim v žilah teče,
iz goríc, ki v solncu spijo,
vetri sopejo šumeče.

Kar nadihalo poletje
sanj opojnih je in vročih,
vse izpremenijo v petje
v srcih se plapolajočih.

Gosteški.

Od podložnika do državljana.

Razmišljanje ob desetletnici majske deklaracije. — I. Dolenc.

Pred 22 leti je umrl v Novem mestu pisatelj Janez Trdina v lepi starosti 75 let. Mož je bil Gorenjec po rodu; rodil se je v Mengšu 29. maja 1830, torej natančno 87 let poprej, preden se je v Jugoslovanskem klubu na Dunaju sprožila misel majske deklaracije. Vreden je bil imena »trdina«. Če bi iskali Slovenci moža, ki je bil res trd, neizprosni, mož jeklen, kadar je bilo braniti časti in pravde svojemu narodu, bi malokoga mogli postaviti ob stran Trdini. Radi svoje neupogljivosti v narodnem oziru se je odrekel službi in nevesti v Varaždinu, kakor nam lepo pripoveduje v knjigi: »Bahovi huzarji in Iliri«. Ta veliki rodoljub je napisal v svojem šestinšestdesetem letu dne 28. marca 1896 te besede:

»Kadar se prav živo zamislim v neizmerne napredke in uspehe, ki so jih v malo desetletjih dosegli Slovenci in vsi njihovi bratje, me prevzame tako neznansko veselje, da začnem vriskati ter prepevati in se mi zdi, ko se čutim tako čilega, lahkega in bodrega, da se mi je povrnila zelena mladost.«

Kdor le nekoliko pozna zgodovino slovenskega naroda nekaj desetletij nazaj, bo moral Trdini pritrčiti. Trdina se je rodil pred pičlimi sto leti. Takrat Slovenci nismo imeli nobenega časopisja (l. 1922 pa smo jih imeli že 141!), nobenega društva ali družbe za izdajanje knjig v večjem obsegu in večjem številu. Živel je že mojster naše pesmi Prešeren, ki je pa, v širši javnosti nepoznan in nepriznan, moral znaten del svojih pesmi objaviti v nemških listih. Absolutistične vlade niso poznale svobode tiska in ne svobode združevanja. Trdina je bil v 13. letu starosti, ko se je Slovincem po mnogih brezuspešnih prošnjah dovolilo izdajati takrat edini časnik: »Kmetijske in rokodelske Novice«. Izobraževalnih društev nismo imeli in jih tudi nismo smeli imeti, enako ne telovadnih, gospodarskih in stanovskih, da o političnih niti ne govorimo. Ljudstvo je bilo po ogromni večini nepismeno, mesta nemška ali nemškutarska, višje uradništvo tujerodno ali narodu odtujeno. Če dostavimo še to, da nismo imeli niti še skupnega imena, da nismo bili Slovenci, ampak Kranjci, Štajerci in Korošci, da nismo pisali enotnega jezika in da se je šele polagoma ustvarila zavest, kdo vse spada pod pojem »Slovenec«, smo pač v najglavnejših obrisih označili naš narodni položaj ob

času Trdinovih mladih let. Bili smo v zasebnem življenju narod hlapcev in kmetov, v državnem življenju pa narod podložnikov, ki ni imel besede pri tem, kako mu vladajo. V sličnem položaju so bili tudi drugi avstrijski narodi, a s to razliko, da so n. pr. Nemci imeli na prestolu, na ministrskih stolčkih in na vseh uradniških mestih od najnižjih do najvišjih uradnikov svoje ljudi, dočim si Slovenci kaj takega nismo upali niti zahtevati. Če bi bil kdo takrat rekel: »Iz te nezavedne množice, ki še skupnega imena nima, ki je skoro brez slovstva in brez organizacije, se bodo v nekaj desetletjih rodili ministri, ki bodo v ministrskem svetu kot Slovenci zastopali ta narod, se bodo rodili vseučiliški profesorji, ki bodo poučevali na najvišjem slovenskem znanstvenem zavodu; ime tega naroda bo znano vsemu svetu, ker bo blestelo v nazivu države SHS,« — bi ga bili pač vsi pomilovali kot sanjača, ki zida gradove v oblake in pripoveduje lahkonveržem pravljice iz devete dežele.

In vendar se je vse to zgodilo! Danes smatramo za krivico, storjeno slovenskemu narodu, če kdaj nismo zastopani v vladi. Vprašanje, ki si ga hočemo danes staviti, se glasi: Kateri činitelji so povzročili, da smo postali Slovenci iz brezimne množice hlapcev in kmetov narod, čigar sinovi so ne samo upravičeni, da vodijo kot najvišji svetni in cerkveni dostojanstveniki življenje in usodo svojega naroda, ampak ki to tudi naravnost zahtevajo kot nekaj, kar nam gre kot samo po sebi umevno in česar nam ne sme nikdo kratiti? Z drugimi besedami: Kako smo postali Slovenci iz podložnikov, ki jim vladajo drugi, državljanji, ki se vladajo sami?

Trdina je doživel dva dogodka, ki sta vplivala na speči slovenski narod kakor pomladno solnce na mrtvo naravo: revolucijo l. 1848, ki je dala Avstriji prvo ustavo in z njo svobodo tiska in združevanja, čeprav samo začasno, za kratko dobo, in leto 1867, ki je dalo avstrijskim narodom ustavo za stalno, dokler pač država ni razpadla, torej za dobrega pol stoletja. V teh dobrih petdesetih ali — če računamo visoko — sedemdesetih letih se je slovenski narod razvil neprimerno bolj nego poprej v pol tisočletja. Ustava je imela svoje velike hibe, toda dala je našemu narodu nekaj, kar je bilo zanj najdalekosejšega po-

mena: dala mu je možnost, da razvije svoj jezik, svoje slovstvo in svojo narodno zavest; dovolila mu je s svobodo združevanja, da so se razmetani drobcji naroda pričeli združevati v organizacije in da so pri tem čudež se spoznali veliko resnico, ki je doslej skoro niso mogli niti slutiti: kako silna moč je namreč organizacija in kako raste v družbi ljudi, ki imajo iste smotre, posamezniku moč, samozavest, pogum in podjetnost. Ljudsko šolstvo je pregnalo nepismenost, tako da smo imeli l. 1910 med mladino od 10. do 20. leta samo 3·3% analfabetov (t. j. od sto ljudi jih je znalo dobrih 96 brati in pisati, od tisoč pa 967). Železnice, ki so se baš pred dobrimi sto leti pričele graditi (l. 1925 smo praznovali stoletnico prve železnice!), so v zvezi s tiskom močno zblížale narode med seboj. Slovenec se je primerjal z drugimi narodi in se je vprašal, zakaj naj bi bil baš on narod druge vrste, zakaj naj bi ne imel vseh pravic kakor n. pr. Nemci. In naš narod je zavestno in smotreno pričel korakati po poti, ki naj ga privede do popolne enakopravnosti s sosedi. Imel je pri tem srečo, da je imel nekaj sijajnih voditeljev, ki so se čutili z njim popolnoma eno.

Ta pot pa ni bila ne lahka in ne kratka. Pravijo, da ni še nikdar nobena vlada dala oblasti, ki jo je imela, iz rok kar sama od sebe, iz dobre volje. Tudi avstrijski cesarji so dali »svojim« narodom (kakor so jih imenovali) samo toliko pravic, kolikor so jih baš morali prisiljeni po razmerah. V tem oziru je prav zanimivo zasledovati, kako je vsaka nesrečna vojna bivše Avstrije avstrijskim narodom — koristila. V marcu l. 1848 je izbruhnila na Dunaju revolucija, v aprilu istega leta so imeli že ustavo! Leta 1851 je cesar ustavo ukinil, a po porazu na Laškem l. 1859 jo je kmalu zopet dal. Tudi ta druga ustava je bila l. 1865 ukinjena, a že naslednje leto je prineslo državi zopet poraz na bojišču, ki je imel za posledico trajno ustavo od l. 1867 dalje.

Največ svobode je pa dala avstrijskim narodom najhujša izmed vseh vojn, svetovna vojna v letih 1914—1918. V tem času smo namreč Slovenci prvokrat zahtevali ne samo od dunajske vlade in od cesarja, ampak tudi od drugih velesil popolnoma samostojno državo skupaj s Srbi in Hrvati, čeprav zaradi umljivih ozirov v okviru habsburške monarhije. To zahtevo smo stavili 30. maja 1917 v dunajskem parlamentu v takozvani majski deklaraciji, ki je torej naš najvažnejši korak na poti od položnika do državljana.

Ne bom tu ponavljal na dolgo in široko, kako je prišlo do majske deklaracije. Prepričan sem namreč, da so o tem že mnogo brali doma vsi, ki so toliko potrpežljivi, da berejo ta spis. Ugotoviti hočem kratko samo glavna dejstva. (Prim. čas XX., 172—174!)

30. maja 1917 se je po dobrih treh letih prvič zopet sestal dunajski državni zbor, ki že od 13. marca 1914 ni več zboroval. Poslanci južnih Slovanov so bili do tega časa razdeljeni na tri klube: na Slovensko-hrvaški klub, Dalmatinski klub in Narodni klub. Po prizadevanju dr. Kreka so se vsi trije klubi 29. maja 1917 zedinili v Jugoslovanski klub, ki je štel 33 poslancev in si je izbral dr. Korošca za predsednika.

Že v prvi seji novo ustanovljenega kluba dne 29. maja se je sprožila misel, naj ob zopetni tvoritvi parlamenta takoj v prvi seji podajo Jugoslovani izjavo, v kateri naj zahtevajo samostojno državo skupaj s Srbi in Hrvati. Kdo je stavil ta predlog, se do danes ni posrečilo ugotoviti. Naša javnost je od prvega početka pripisovala očetovstvo majske deklaracije dr. Kreku, ki je misel o združitvi južnih Slovanov širil vse življenje. Vendar pa se noben poslanec, s katerimi sem pozneje govoril, ne ve spominjati, kdo bi bil sprožil predlog, naj se poda taka izjava. Zapisnika pa menda o tej seji ni nikakega. Izvolil se je poseben odsek, ki je določil besedilo izjave, katere glavna vsebina je bila že skoro sama po sebi umevna. Saj smo Slovenci sklenili slične izjave že poprej večkrat (1. decembra 1870, 7. in 8. septembra 1902, 19. in 20. oktobra 1912). Dne 30. maja 1917 je prebral dr. Korošec po kratkem uvodu v srbskohrvaškem in slovenskem jeziku naslednjo deklaracijo najprej v srbohrvaščini in nato še v nemščini:

»Podpisani, v Jugoslovanskem klubu združeni poslanci izjavljajo, da zahtevajo na podlagi narodnostnega načela in hrvaškega državnega prava združitev vseh pokrajin monarhije, kjer prebivajo Slovenci, Hrvatje in Srbi, v samostojno, vsakega tujerodnega gospostva prosto, na demokratični podlagi zgrajeno državo pod žezlom habsburško-lotrinške dinastije in da bodo zastavili vse svoje moči za uresničenje te zahteve svojega enotnega naroda. S tem pridržkom se bodo podpisani udeleževali delovanja parlamenta.«

Ta deklaracija je našla v javnosti ogromen odmev, mnogo večji nego so ga politiki sami pričakovali. Posebno važno je bilo, da jo je med prvimi podpisal škof dr. Jeglič in dal

vsemu narodu ne samo sijajen zgled, ampak tudi pobudo, da naj stori 'isto. Lepo piše o tej zaslugi našega ljubljenege vladike A. G. v Narodnem dnevniku 28. maja 1927, ko pravi, da je deklaracija zasadila smrtni udarec z nekrvavim orožjem monarhiji, ki je umirala na bojnih poljih po lastni krivdi: »In danes je prilika, da damo čast, komur čast' in rečemo: tisto orožje je posvetil vladika dr. Anton Bonaventura Jeglič, zato je šlo pogumno za njim dvestotisoč Slovencev, zato je imela deklaracija poseben pomen in vpliv pri najvišjih čovarjih stare monarhije.«

Še večji vpliv pa je imela v inozemstvu. Prišel je konec oktobra 1918, ko se je zahteva, izražena v deklaraciji, uresničila v večjem obsegu, nego se je moglo to izreči pred sedemnajstimi meseci; prišel je nepozabni dan, o katerem pravi Finžgar: »Nekaj pravljicega je leglo na obraze, resničnost ni bila več resničnost, bila je lepa sanja. Če si srečal sovražnika, se ti je nasmehnil nehote in te je pozdravil.« (Dom in Svet, 1919, str. 246.) Bila je doba naše nekrvave revolucije, ko so se ljudje, ki so se

zavedali važnosti dogodka, med seboj prvikrat, odkar živi slovenski narod, s polno zavestjo o pomenu te besede pozdravljali: »Zdrav, državljani!«

Trdina, o da bi bil ti doživel ta dan!

Nikakor nismo Slovenci še zadovoljni s svojim narodnim položajem. Boli nas ločitev od rojakov na Primorskem in Koroškem. Tudi v naši državi si želimo še marsikaj drugače. Vendar pa imamo pri vseh težavah dvojno mirno zavest: Prva je, da smo Slovenci trdno in nerazdružljivo zedinjeni s Srbi in Hrvati in imamo z njimi lastno, narodno državo, ki hrani v sebi toliko prirodnega bogastva kot nobena druga država v osrednji Evropi, in to bogastvo samó čaka bistrh glav in pridnih rok, da ga dvignejo in ustvarijo vsesplošno blagostanje državljanov SHS. Druga zavest pa je, da smo Slovenci v zadnjem desetletju ogromno napredovali ne le sami v sebi, marveč se je naš ugled tudi v očeh zunanjega sveta silno dvignil, da smo res na varni poti, ki bo privedla prej ali slej vse Slovence iz dobe podložništva v dobo državljanstva.

Spomin.

O, dolgo je, kar sem zapustil
za zmeraj te, hiša domača,
z ljubeznijo tiho in verno
spomin se k tebi mi vrača.

In v mislih obiščem pogosto
vse one ljubljene kraje
in z materjo drago se vrnem
v mladosti nezabljeni gaje.

V srajčici dolgi, robati
zagledam samega sebe;
za sivim predivom pri oknu
predico zamišljeno — tebe.

Jecjal mi otroku je jezik,
okorno beseda začela
je klicati: »Mati!« a tvoja
ljubezen me je razumela.

O, mati, kako bi ljubezni
morjé neizmerno imelo
prostora v tihotni gomili,
kjer tvoje srce je strohnelo —

Iz bukev sem bral ti starinskih
pozimi pasjon in Kempčana,
poslušala si me in predla,
ponižno v trpljenje vdana.

Ti zarjo si zjutraj budila,
ko bila pred njo si pokoncu,
in s srpom na polje hitela
v pozdrav si nebeškemu soncu.

Kot z žarom obiliti so tebi
bleščala med žitom se lica,
s teboj je molitev visoko
pošiljala k Stvarniku ptica.

Trpela, molila, sivala
pri delu si leto za letom,
prijazna in dobra sirotam,
v prijateljstvu z Bogom in svetom.

Hodila po zemlji si tiha,
bilá si spokornica svéta;
in pesem je tvoja iskrena
le Njemu bila zapeta.

Srce si razdala otrokom,
kot ptica si pelikan bila,
da z roso ledeno so tvoja
trpeča se lica oblila.

Umrla si s pesmijo nežno,
da misliš le nanjo, Marijo,
ko zlata se zarja razgrinja
in kadar se zvezde bleščijo.

Pri svetem Štefanu trudna
počivaš, in zame svetišče
tvoj grob je ubogi, kjer moje
srce te pogosto poišče.

Spletena ti krona iz rož je,
ki jih je rodilo trpljenje,
in v zlati je slavi nebeški
povišano tvoje življenje.

Ob praznovanju tisočstoletnice rojstva sv. Cirila, slovanskega blagovestnika.

Dr. J. D.

Kdor bi bil l. 827 po Kristusu popotoval po naših krajih, recimo od Tilmenta in izliva Soče gori po dolinah Save in Drave ter jo preko ravnine ob Muri mahnil čez Donavo še više gori proti severu, pod Tatro in v doline Morave, Labe in Vltave, bi bil sicer videl, da prebivajo tod ljudje, ki vsi govoré skoro isti jezik in ki se sami imenujejo slavski rod ali Slovane; videl bi bil pa tudi, da ošabni sosedje ta narod Slovencev, Čehov, Moravanov ... zaničujejo, zatirajo, na vse strani, na razna tržišča v Italijo, na Nemško, v Francijo, v Britanijo, trumoma v sužnost odvajajo in pradajajo, tako da so si ti narodi šele tedaj ustvarili besedo za sužnja in jo ohranili do današnjega dne (sužnja še dandanes imenuje Italijan *schiavo*, Nemeec Sklave, Francoz *esclave*, Anglež *slave*); videl bi bil v teh krajih res da nekaj krščanskih cerkvá, dokaz, da je tudi med ta rod že prodrla krščanska vera; toda videl bi bil tudi, da so to kristjanje le po zunanje, v srcih, v dušah pa še pogani, prav, kakor to lepo izraža Gregorčič:

Pač vrgli so malike z žrtvenikov,
iz src izruli niso jim malikov,
in, dasi krščen že, Slovan
ostal po duhu je — pogan...

ker se jim je vera oznanjevala večinoma le v tujem, njim neumljivem jeziku in večkrat s silo in jezo; videl bi bil — z eno besedo, da pokriva neizmerne pokrajine, koder biva slavski rod, še gosta temà nevere in nevednosti; ker rod še nima — z redkimi izjemami — blagovestnikov domačinov, ker mu še nihče ni izumil črk, primernih njegovemu jeziku, in pa ker nima v svojem jeziku pisanih svetih knjig, po katerih bi ga blagovestniki domačini poučevali v božjih resnicah.

Dà, temà nevere in nevednosti, nevolje in nesreče, nesvobode in nespoštovanja je dolgo, dolgo pokrivala širne pokrajine od Adrije do Krkonošev, od Triglava do Urala ... Toda popotnik, ki si v začetku leta 827 po Kr. žalostno potoval od Tilmenta in izliva Soče gori po dolinah Save in Drave in še više iz Prekmurja gori pod Tatro in v doline Morave, Labe in Vltave, kaj si se nenadoma in ves presenečen ozrl proti vzhodu? So li sanje, je resnica? Se

je li res tista grozna tema pretrgala in se prikazal prvi beli pramen na nebu? Kaj pomeni to prvo svitanje? Mar res vzide tudi za slavski rod zarja in za zarjo jutro in za jutrom beli dan?

Res! V začetku l. 827 po Kr. se je v Solunu, za Carigradom največjem mestu vzhodnorimskega (bizantinskega) cesarstva, rodilo uglednemu, pobožnemu Grku Leonu in njegovi ženi dete — Konstantin so ga pri krstu imenovali —, ob čigar rojstvu so v hišo, dasi grško, prispele iz okolice, ki je bila vsa slovanska, slovanske rojenice in mu prerokovale. Prva je dejala: »Ko doraste v moža, bo ta otrok Slovanom izumil črke in pisavo.« Druga je dejala: »Ko doraste v moža, bo ta otrok prevedel svete knjige iz grškega jezika v jezik slovenski in jih ponese k Slovanom na Moravsko in v Panonijo in Korotan in bo učil slovanske rodove svete knjige čitati.« In tretja je dejala: »Ko doraste v moža, pojde ta otrok — v družbi s svojim starejšim bratom Metod — kot misijonar med Slovane; govorila bosta Slovanom v njih jeziku, učila njih otroke in izmed njih odbrala in vzgojila duhovnike, in pridobila bosta s svojo ljubeznijo duše Slovanov za krščansko vero.« In so še dalje prerokovale. Prva je dejala: »Pozno se bodo Slovani zavedeli, kaj sta jim bila sveta brata. Prvič se ju bodo spomnili, ko bodo l. 1863 slavili tisočletnico njiju prihoda na Moravsko in v Panonijo.« In druga je dejala: »Drugič se ju bodo spomnili, ko bodo l. 1885 slavili tisočletnico smrti Metodove na Velehradu.« In tretja je dejala: »Tretjič se ju bodo spomnili, ko bodo l. 1927 slavili 1100letnico rojstva Konstantinovega (Cirilovega).« Poljubile so dete in odšle...

Deček Konstantin je bil nenavadno bistre glave. Ko mu je zgodaj umrl oče, je prišel v starosti 14 let na cesarski dvor v Carigradu. Tu je v vedah tako napredoval, da je bil — star nekaj nad 20 let — posvečen v duhovnika in postal kmalu nato učitelj (profesor) modroslovja na visoki šoli carigradski. Vleklo pa ga je v samoto. Odšel je torej za Metod, starejšim svojim bratom, na meniško goro Olimp (v Mali Aziji, v bližini mesta Bruse). Ondi je ostal več let. Ondi se mu je najbrž prvič porodila misel, da bi izumil pismenke

(črke) za slovanski jezik. Občujoč namreč z menihi vseh raznih narodov vzhoda in videč, da imajo Grki, Armenci, Kopti, Sirci ... vsak svojo pisavo in v svojem jeziku spisane oziroma prevedene svete knjige, si je pač mislil: če se je pri teh narodih krščanska vera toliko uspešneje širila in ohranila, ker so imeli svete knjige, zakaj ne bi bilo enako pri Slovanih, sedaj takó zapuščenih in zaničevanih? Začel je torej najprej sestavljati črke (abecedo) za slovanski jezik in res izumil takozvano *glagolico*. (Takozvano cirilico so pričeli rabiti šele v 10. stoletju.) Najbrž že tam na Olimpu sta sveta brata tudi že nedeljske evangelije prevedla v slovanski jezik (t. j. v narečje, ki so ga govorili v okolici Soluna). Ko sta spomladi leta 863 sprejela povabilo slovanskega kneza Rastislava in odpotovala kot misijonarja na Moravsko, sta nesla s seboj vsaj eno sveto knjigo, nedeljske evangelije, pisano v glagolici in makedonskem (slovanskem) narečju. V naslednjih letih sta prevod nadaljevala; l. 885 (ko je umrl sv. Metod), je bilo že celo sv. pismo (le z izjemo obeh knjig Makabejcev) prevedeno v slovanski jezik. S tem dejstvom sta sveta brata dvignila dotlej zaničevani rod Slovanov v višino drugih kulturnih narodov vzhoda: Grkov, Egipčanov (Koptov), Armencev, Aramejcev, Sircev, Arabcev, ki so deloma že prej imeli sv. pismo prevedeno v svoj jezik, pa tudi v višino zapadnih narodov, ki jim je takrat še vsem služil latinski prevod in so prevode v svoje narodne jezike (v nemški, francoski, italijanski, španski, angleški ...) dobili šele mnogo pozneje.

Z izumom slovanske pisave ter s prevodom sv. pisma sta sveta brata postala *ustanovitelja* slovanske književnosti, slovanske krščanske prosvete. Dotlej odrivane Slovane sta krepko uvrstila med druge izobražene narode Evrope, res, »odločilno sta vplivala na slovansko in sploh na evropsko zgodovino«.

Izvršila sta še tretje važno delo, potrebno za utrditev krščanske prosvete med Slovani: na Moravskem, kakor tudi v Panoniji pri knezu Kocelju, sploh, kjer sta delovala, sta zbirala okrog sebe nadarjene mladeniče ter jih poučevala in vzgajala za svečenike. S tem sta kot prava misijonarja skrbela za domači duhovniški naraščaj, kar je vedno ena poglavitnih skrbi katoliške cerkve.

In kakšnega duha sta bila ta slovanska misijonarja, se najbolj razvidi iz tegale dejstva: Dasi sta videla, kako drugi narodi Slovane kot sužnje kupujejo in prodajajo, nista tega nasilja vračala milo za drago, ampak sta, dobivši od Rastislava in Kocelja v dar 900 sužnje (pač Nemcev ali Langobardov), vsem podarila *svobodo*. Tako sta res z *zglodom* učila, da je krščanska vera vera ljubezni in svobode.

Z Moravskega sta l. 867 sv. brata potovala — preko naših krajev — v Rim; tu je Konstantin, utrujen in bolehen, vstopil v samostan, privzemši si samostansko ime Ciril. A že dne 14. februarja l. 869 je ondi umrl. Sv. Metod pa je nadaljeval svoje misijonsko delo med Slovani še skozi 16 let, dokler ni tudi on dne 6. aprila l. 885 na Velehradu sklenil pot svojega svetega življenja.

Prvič se je tam na vzhodu, na slovanskem nebu, z gosto temo zastrtim, nekaj zasvetilo l. 827; rekli smo, da — ob rojstvu sv. Cirila. Tisti beli pramen je bil res znanivec slovanske zarje. Počasi, počasi je prihajala; vžšlo je tudi solnce, napočil slovanski dan. Letos — prvič po 1100 letih — se s hvaležnostjo spominjamo tistega prvega belega svita iz l. 827 po Kristu.*

* Najtemeljiteje se zdaj poučiš o življenju in delovanju sv. bratov Cirila in Metoda iz knjige: »Slovanska apostola sv. Ciril in Metod.« Spisal dr. Fr. Grivec. V Ljubljani, 1927. Izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Z 42 slikami. Cena 20 Din.

Ko zori pšenično klasje ...

Ko zori pšenično klasje
in kot val šumi čez plan,
iz nebes ga solnce gleda
z žarkimi očmi ves dan.

»Bog, ti videl si me hlapca,
vero trdno kakor grad,
skoz nebeška okna zgrnil
name blagoslov si zlat.«

Tiho šepeta in poje
pesem zrelega polja,
in z molitvijo gre mimo
kmet pobožnega srca:

Pride noč s srebrnim srpom
in nad njivo obstoji,

ko pa zapodi jo zarja,
srp ženjici izroči.

Gosteški.

Riki-tiki-tavi.

Spisal Rudyard Kipling, iz izvirnika prevedel J. M.

Čujte zgodbo o veliki bitki, v kateri se je bojeval Riki-tiki-tavi prav sam. Zgodilo se je v veliki poletni hiši na vojaški postaji Segowlee v Indiji. Pomagala mu je krojaška pastirica Darzee. Moškata podgana Čučundra, ki nikoli ne pride v sredo sobe, temveč se vedno plazi ob zidu, mu je pa svetovala; a pravi boj je dokončal Riki-tiki sam.

Riki-tiki-tavi je bil mongus,* po svojem kožu in repu precej podoben lisički, po glavi in svojih navadah pa kakor podlasica. Oči in konec njegovega nikdar mirujočega nosa so bili rdečkasti; praskal se je lahko po vsem životu, kjer se mu je zljubilo, z vsako nogo spredaj ali zadaj, kakor je le hotel. Rep je znal našopiriti, da je bil prav podoben ščetki za steklenice; kadar je pa stopical po visoki travi, tedaj se je glasil njegov bojni krik: »Rik-tik-tiki-tik-ck!«

Nekega poletnega dne ga je vrgla velika povodenj iz luknje, kjer je živel z očetom in materjo, in ga gnala s seboj po občestnem jarku, čeprav je brcal in kričal. Oprijel se je šopa trave, ki je priplaval mimo, in se ga držal, dokler se ni onesvestil. Ko se je zavedel, je ležal ves moker in umazan na vročem solncu sredi vrtnih stez in je slišal, kako je neki deček rekel: »Mama, mrtev mongus je tukaj. Pogreb mu napravimo!«

* Mongus ali maki spada k družini nekakšnih polopic. Živi na Madagaskarju, prav lahko se udomači. Hrani se od sadežev, pa se loti zlasti kač, ki jim je hud sovražnik.

»Ne,« je odgovorila mati; »rajši ga poberimo in posušimo. Mogoče pa vendar še ni mrtev.« In so ga nesli v hišo, kjer ga je velik možak prijel s palcem in ka-

zalcem in rekel, da ni mrtev, ampak da je samo omamljen. Nato so mongusa zavili v mehko ruto, ga greli, in kmalu je odprl oči in kihnil.

»Nikar!« je dejal veliki mož (bil je to Anglež, ki se je pravkar priselil v poletno hišo); »ne plaši ga, bomo videli, kaj naredi!«

A najbolj težko je prestrašiti mongusa, ker ga je od nosa do repa sama živa radovednost. Geslo vsega monguškega rodu se namreč glasi: »Tekaj naokrog in pozvedi, kaj je novega!« In Riki-tiki je bil zares mongus od nog do glave. Pogledal je mehko ruto in razsodil, da ni dobra; tekal je krog mize, sedel pokonci, si uredil kožuh, se popraskal in skočil dečku na hrbet.

»Nikar se ne boj, Tedy,« je rekel oče. »To je pač njegova navada, tako se on prijazen s človekom.«

»Au! Kako me pod brado ščegeta,« je vzkliknil Tedy.

Riki-tiki mu je pogledal za vrat, ga vohal krog ušes, pa splezal na tla, kjer je sedel in si drgnil nos.

»Moj Bog!« je vzkliknila Tedyjeva mati, »in to boji divja žival! Mislim, da je zato tako krotek, ker smo bili dobri z njim.«

»Vsi mongusi so takšni,« je rekel oče. »Ako ga Tedy ne zgrabi za rep ali ga poskusi zapreti v kletko, bo tekal ves dan iz hiše v hišo. Gotovo je lačen; dajmo mu kaj za pod zob!«

Dali so mu majhen kos sirovega mesa. Riki-tikiju je neizrečeno dišalo; ko ga je pojedel, je pohitel na verando, kjer je sedel na solncu in se razkošatil, da se posuši do kože. Nato mu je bilo bolje.

»Pri tej hiši je mogoče videti več reči,« je dejal sam sebi, »kakor jih je mogla poznati vsa moja družina v vsem svojem življenju. Prav gotovo ostanem tukaj in staknem vse!«

Ves dan je pohajal po hiši. Pri tem bi bil v kopalni banji skoraj utonil, dalje je vteknil nos v tinto na pisalni mizi in si ga opekel ob smotki velikega možaka, ko mu je splezal v naročje, da bi videl, kako se piše. Ko se je znočilo, je pohitel v Tedyjevo sobo in opazoval, kako se prižgo svetiljke, in ko je Tedy šel v posteljo, je še on splezal nanjo. Bil je pa sila nemiren tovariš, ker je moral vsak hip vstati, vso noč poslušati vsak šum in pozvedeti, kaj pomeni. Ko sta prišla Tedyjeva mati in oče pogledat, kako jima spava sinko, je Riki-tiki buden ležal na blazini.

»To mi ni všeč,« je dejala Tedyjeva mati, »še ugrizne mi otroka.«

»Te ga ne stori,« je rekel oče. »Tedy je bolj varen, če je ta mala žival pri njem, kakor če bi imel najboljšega psa čuvaja. Če bi se kaka kača priplazila v sobo...«

A Tedyjeva mati še pomisliti ni hotela na kaj tako strašnega.

Drugo jutro je Riki-tiki zarana prišel na Tedyjevi rami k zajtrku na verando. Dali so mu banana in nekoliko v trdo kuhanega jajca. Nato je zlezal v naročje zdaj temu zdaj drugemu. Vsak dobro vzgojen mongus vedno upa, da postane nekoč domač prijatelj kake hiše in dobi dovolj sob, da teka po njih. Riki-tikijeva mati, ki je živela v hiši generala v Segowleeju, je skrbno naročala in učila Rikija, kaj mu je storiti, ako pride k belim ljudem.

Zatem je šel Riki-tiki na vrt, da bi videl, kaj bi bilo ondi zanimivega. Vrt je bil velik, a samo napol obdelan; v njem so rastle velikanski rožni grmi, citrone in pomaranče, gruče bambusa in gošča visoke trave. Riki-tiki si je obliznil ustnice. »Krasno lovišče je to!« je dejal in rep se mu je napuhnil ob tej misli, da je bil kakor ščetka za steklenice; drobil je po vrtu sem pa tja, vohal tod in tam, kar je začul v nekem trnjevem grmu prav žalostne glasove.

Bil je Darzee, krojaška pastirica, s svojo ženko. Naredila sta si bila lično gnezdo, za katero sta pritegnila kar dva velika lista skupaj, ju zvezala ob robu z vlakni, pa napolnila tako narejeno votlino z bombažem in mehkim puhom. Gnezdo se je zibalo sem in tja, ko sta sedela na njegovem robu in kričala.

»Kaj pa je?« je vprašal Riki-tiki.

»Silno sva nesrečna,« je odgovoril Darzee. »Eden najinih mladičev je včeraj padel iz gnezda in požrl ga je Nag.«

»Hm!« je dejal Riki-tiki nato. »Prav žalostno to; a jaz sem tujec tukaj. Kdo pa je Nag?«

Darzee in ženka pa nista odgovorila; prestrašena sta se poskrila v gnezdo, zakaj iz goste trave ob vznožju grma se je začulo zamolklo sikanje — strašen glas, da je Riki-tiki odskočil cela dva čevlja proč. Tedaj se je vzdignila prav počasi iz trave glava z razprostrto oglavnico Naga, velike črne kobre (kače), ki je merila od jezika do repa celih pet čevljev. Ko se je Nag dvignil za eno tretjino svoje dolžine od tal, se je zibal sem in tja in zrl Riki-tikija z zločestimi, kačjimi očmi, ki nikdar ne izpremene pogleda, najsi ima kača katerekoli misli.

»Kdo je Nag?« je dejal. »Jaz sem Nag! Veliki bog Brahm je vtisnil svoje znamenje vsem iz našega rodu, ko je prva kobra raz-

prostrela svojo oglavnico in prestregla solnce od Brahma, ko je spal. Poglej in strah te bodi!»

Pri teh besedah je razprostrl oglavnico še bolj kot prej, in Riki-tiki je zagledal zadaj na glavi naočnikom podoben znak. Za hip se je prestrašil; toda mongus ne pozna dolgo strahu. Pa dasi Riki-tiki še nikdar ni nameril na živo kobro, jo je vendar spoznal, ker ga je mati krmila z mrtvimi kobrami in je dobro vedel, da je edina živ-

Tako je nekoliko povetil glavo in jo nagnil na stran.

»Dajva, pogovoriva se nekoliko,« je rekel. »Ti ješ jajca. Zakaj ne bi jaz jedel ptičev?«

»Za teboj! Brž poglej nazaj!« je zapel Darzee.

Riki-tiki je bil prebistre glave, da bi tratil čas z zijanjem. Poskočil je v zrak tako visoko, kolikor je le mogel, tik pod njim pa je švignila glava Nagaine, zlokobne

ljenjska naloga odraslega mongusa, da se bori zoper kače in jih požira. Nag je to tudi vedel in v dnu njegovega mrzlega srca ga je bilo strah.

»Kaj tisto,« je rekel Riki-tiki in rep se mu je začel zopet ježiti, »znaki sem, znaki tja! Mar misliš, da imaš ti prav, če ješ mladiče iz gnezda?«

Nag je razmišljal sam pri sebi in opazoval vsako najmanjšo kretnjo v travi za Riki-tikijem. Dobro je vedel, da pomeni mongus na vrtu prej ali slej smrt zanj in za njegovo družino; in hotel se je lotiti Riki-tikija iznenada, ko ne bo tega opazil...

Nagove žene. Med razgovorom se je tiho priplazila za njegov hrbet, da bi ga pokončala. Riki je slišal njeno divje sikanje, ko je njen udarec zgrešil smer. Priletel ji je skoraj na hrbet in če bi bil on star mongus, bi bil vedel, da bi ji bil moral tedaj na mah zlomiti hrbet. A bilo ga je strah, da ne bi kača vdruživši udarila. Ugriznil je zares, ni pa ugriznil zadesti, in je odskočil od brzega repa, pustivši Nagaino ranjeno in srdito.

»Hudobni, hudobni Darzee!« je siknil Nag in se zagnal tako visoko proti gnezdu na grmu, kolikor je le mogel; pa Darzee si

ga je naredil v toliki višini, da ga kače niso mogle doseči; in tako se je samo zažugalo sem in tja.

Riki-tiki je čutil, da mu postajajo oči rdeče, vroče (kadar so mongusove oči rdeče, je jezen), in sedel je na zadnje noge, opirajoč se na rep kakor majhen kenguruj. Oziral se je krog sebe in kričal od togote. Nag in Nagaina pa sta izginila v travo. Kadar kača s svojim udarcem zgreši pravo smer, ne reče ničesar, niti se ne izda, kaj namerava storiti potem. Riki-tikija ni bilo volja, da bi šel za njima, ker si ni bil svest zmaže v boju z dvema kačama. Tako je odkorakal do peščene poti blizu hiše in sedel, da vse dobro premisli, kajti stvar je bila resna.

Ako berete stare naravoslovne knjige, dobite v njih besede, da gre mongus, kadar se bori s kačo in ga ta slučajno ugrizne, in poje neka zelišča, ki ga ozdravijo. To seveda ni res. Zmaža zavisi zgolj od hitrosti očesa in urnosti nog, ker se kačja glava, kadar useka, tako hitro zgane, da ji nobeno oko ne more slediti, postane vsa zadeva vse bolj čudovita kot vsako čarobno zelišče.

Riki-tiki je vedel, da je bil še mlad, a ta zavest ga je navdajala s toliko večjim zadovoljstvom, ko je pomislil, da se je znal izogniti udarcu od zadaj. To ga je prevzelo z zaupanjem v samega sebe, in ko je Tedy skakljaje prihitel po stezi, je bil Riki-tiki pripravljen, da ga je smel Tedy božati.

A ko se je Tedy sklonil, se je v prahu nekaj zgenilo in droban glas je dejal: »Pazi se! Jaz sem smrt!« Bil je Karait, majhna, kakor prah rjava kača, ki rada polega po prašni zemlji; če ugrizne, je prav tako nevarno, kakor če ugrizne kobra. Majhen je pa tako, da nihče ne misli nanj, in tako prizadene ljudem toliko več zla.

Riki-tikijeve oči so se zopet pordečile in zaplesal je proti Karaitu z onim posebnim, zibajočim se, majajočim se gibanjem, ki ga je podedoval od svojega rodu. Ta hoja je videti kaj smešna, a je tako pripravna, da lahko iz nje odskoči v vsakem kotu, kakor se mu zljubi. V boju s kačo je to velika prednost. Samo ako bi Riki-tiki vedel, da je njegovo ravnanje vse bolj nevarno kot boj z Nagom! Karait je namreč tako majhen in se zna tako urno obračati, da bi Riki takoj dobil udarec v oči ali na

ustnice, če ne bi ugriznil kače tik za glavo. Pa Riki vsega tega ni vedel; oči je imel vse rdeče in majal se je nazaj in naprej, oprežujoč, kje bi najbolje zgrabil. Karait je iznenada udaril. Riki je odskočil in poskusil vnovič, da se ga loti. Toda zločesta prašna glavica je zopet udarila in samo za las je manjkalo, da ga ni zadela v ramo. Poskočiti je moral čez njeno telo, a zopet mu je bila glava tik za petami.

Tedaj je Tedy zaklical proti hiši: »Glejte, glejte! Naš mongus ubija kačo!« Riki-tiki je slišal, kako je Tedyjeva mati od strahu zakričala. Iz hiše je pritekel njegov oče s palico v roki. Ko pa je prihitel na bojišče, je Karait švignil predaleč naprej. Tedaj je Riki-tiki poskočil, skočil kači na hrbet, povetil glavo daleč med sprednje noge in ugriznil kačo v hrbet, kolikor ga je mogel doseči, pa se odvalil proč. Ta ugriz je ohromel Karaita in Riki-tiki se je pravkar pripravljal, da ga poje, počenši pri repu, kakor je navada njegove družine pri obedu. Kar se je spomnil, da naredi poln želodec mongusa počasnega, in da mora ostati droben in tenak, če hoče biti močan in uren.

Odšel je, da se skoplje v prahu pod grmovjem, Tedyjev oče pa je tolkel s palico po mrtvem Karaitu. »Kaj pa je treba še tega?« si je mislil Riki-tiki. »Saj sem že sam vse opravil.«

Nato je prišla Tedyjeva mati, ga pobrala iz prahu, ga božala, pa jokala, češ, da je Tedyja obvaroval smrti. Tedyjev oče je dejal, da ga je poslala sama božja previdnost v hišo, Tedy ga je pa gledal z debelimi, preplašenimi očmi. Riki-tikiju je naredil precej veselja in zabave ves ta vrišč, katerega seve ni mogel razumeti. Tedyjeva mati bi prav tako lahko ljubkovala Tedyja samega, ker se je igral po prahu. Pa Riki-tiki se je dobro zabaval.

Ko je tisti večer stopal med vinskimi kozarci po mizi, bi si bil lahko trikrat nabasal želodec z dobrimi rečmi, a spomnil se je Naga in Nagaine in, dasi je bilo prav prijetno, ko ga je Tedyjeva mati božala in ljubkovala in je posedal Tedyju na rami, so se mu včasih vendarle pordečile oči in se je oglasil s svojim zateglim bojnim krikom: »Rik-tik-tiki-tiki-ck!«

Tedy ga je odnesel na posteljo in prosil, da bi smel spati pri njem. Riki-tiki je bil predobro vzgojen, da bi grizel ali praskal.

A ko je Tedy zaspal, jo je mahnil na svojo nočno pot okoli hiše. Pri tem je v temi naletel na Čučundra, muškatno podgano, ki se je plazila ob zidovju. Čučundra je majhna, klavrna živalca, ki prejavka in prečivka vse noči, da bi se ojunčila in pohitela v sredo sobe, kamor pa nikdar ne pride.

»Nikar me ne ubij,« je dejala Čučundra skoraj jokaje. »Riki-tiki, ne ubij me!«

»Mar misliš, da ubijavec kač pobija muškatne podgane?« je odvrnil Riki-tiki prezirljivo.

»Kdor ubija kače, ga kače ubijejo,« je rekla Čučundra še bolj žalostno. »Kako naj bom brez skrbi, da me v kaki temni noči Nag ne zamenja s teboj?«

»Prav nobene take nevarnosti ni,« je odgovoril Riki-tiki. »Nag je vedno na vrtu, in jaz vem, da tja ne greš.«

»Moja sestrična Čua, podgana, mi je pravila...« je pričela Čučundra, a brž umolknila.

»Kaj ti je pravila?«

»Pst! Nag je vsepovsod, Riki-tiki! Govoriti bi moral s Čuo na vrtu.«

»Doslej še nisem. Zato mi moraš ti povedati. Le hitro, Čučundra, sicer te ugriznem.«

Čučundra je sedla in tarnala, da so ji solze tekle po bradi.

»Velika reva sem,« je ihtela. »Še toliko poguma nimam, da bi pohitela v sredo sobe. Pst! Nekaj ti moram povedati. Ali nič ne slišiš, Riki-tiki?«

Riki-tiki je poslušal. V hiši je bilo vse mirno in tiho. Vendar se mu je dozdevalo, da je slišal prav narahlo neko praskanje, tako rahlo, kakor leze osa po oknu — suho lazenje kače po opeki.

»To je Nag ali Nagaina,« je rekel sam sebi; »in leze v kopalno sobo skozi žleb. Prav imaš, Čučundra; res bi bil moral govoriti s Čuo.«

Splazil se je v Tedyjevo kopalnico, in ker tam ni bilo ničesar, naprej v kopalnico Tedyjeve matere. Ob vznožju gladko ometane stene so odstranili opeko, da bi naredili žleb za odtekajočo se vodo. Ko se je Riki-tiki priplazil ob zidu, kjer stoji banja, je slišal, kako sta se Nag in Nagaina zunaj v mesečini šepetaje razgovarjala.

»Ko ljudi ne bo več v hiši,« je rekla Nagaina svojemu možu, »bo tudi o n moral od hiše in potem bo vrt zopet naš. Sedaj

pa pojdi tiho noter in pomni, da moraš velikega moža prvega pičiti, ker je ubil Karaita! Potem pridi zopet nazaj, da poveš, kako je bilo; nato pa pojdeva skupaj na Riki-tikija!«

»Ali si pa tudi prepričana, da kaj pridobimo, ako usmrtime te ljudi?« je vprašal Nag.

»Vse! Ko v hiši ni bilo ljudi, ali smo imeli kakega mongusa na vrtu? Dokler je bila hiša prazna, sva bila midva kralj in kraljica tega vrta! In pomni tudi, brž ko se izležejo najini otroci iz jajec v gredici za melone, kar se lahko že jutri zgodi, bodo potrebovali prostora in miru.«

»Na to pa še nisem pomislil,« je dejal Nag. »Pa pojdem, a potem nama ne bo treba stikati za Riki-tikijem. Usmrtime velikega moža in njegovo ženo, in če mogoče, tudi otroka, pa pridem mirno nazaj. Hiša bo potem prazna in Riki-tiki pojde sam odto!«

Riki-tiki se je tresel od jeze in sovrastva po vsem životu, ko je slišal take besede. Kmalu se je prikazala na žlebu Nagova glava, za njo pa se je priplazilo mrzlo, pet čevljev dolgo telo. Pri vsej svoji jezi se je Riki-tiki silno prestrašil, ko je videl, kako velika je ta kobra. Nag se je zvil v svitek, vzdignil glavo in bistro gledal v temno kopalnico. Riki-tiki je videl, kako so se kači oči svetile.

»Ako se ga tukajle lotim,« je dejal Riki-tiki, »bo slišala Nagaina; ako ga pa napadem sredi sobe, je on na boljšem. Kaj mi je storiti?« je dejal Riki-tiki.

Nag se je zibal sem pa tja, nato ga je pa Riki-tiki slišal, kako je pil iz velike posode za vodo, ki so jo imeli, da so napolnjevali banjo.

»Vse je v redu,« je rekla kača. »Ko je veliki možak ubil Karaita, je imel palico. Le naj jo ima, a ko se pride zjutraj kopat, gotovo palice ne bo imel s seboj. Tukaj počakam, da pride! Nagaina, ali me slišiš? Čakal bom tukaj v hladu, dokler se ne zdani!«

Ker od zunaj ni bilo odgovora, je Riki-tiki vedel, da je Nagaina že odšla. Nag se je počasi ovil krog vodne posode, Riki-tiki pa je stal nepremično na svojem mestu kakor mrtev. Šele čez eno uro se je pričel oprezno in počasi pomikati proti posodi. Nag je spal in Riki-tiki je ogledoval njegov veliki hrbet, ugibajoč, na katerem kraju

bi ga popadel, da bi več zaleglo. »Ako mu ob prvem skoku ne zlomim hrbta,« si je dejal Riki-tiki, »se bo utegnil bojevati; ako pa se bojuje — ej, Riki-tiki, kje si pa ti potem?« Ogleдал si je njegov debeli vrat pod oglavnico, a bil mu je predebel. »Ako bi pa Naga ugriznil bliže repa, bi ga samo razkačil.«

»V glavo ga moram,« je dejal slednjič, »v glavo nad oglavnico, in kadar ga imam tam, ga ne smem izpustiti.«

Tedaj je poskočil. Nagova glava je ležala nekoliko od vodne posode pod njenim trebuhom, in ko jo je Riki stisnil med zobmi, se je uprl s hrbtom ob posodo, da bi mogel potiskati kačino glavo ob tla, a tako je pridobil le eno sekundo časa, ki ga je kar najbolje uporabil. Zatem se je pričel boj na življenje in smrt. Dasi je Riki držal z zobmi Naga za glavo, kolikor je le mogel, je velika, močna kača butala z njim sem in tja kakor opleta pes s podgano, in ga metala po tleh sem pa tja, gor in dol, vse naokrog. Njegove oči so bile rdeče in stiskal je zobe, ko je kača švigala in se zvijala po tleh kakor bič, prevrnila posodo za milo, krtačo in udarjala ob kopalno banjo. Riki je vedno močneje stiskal zobe, zakaj, prepričan je bil, da ga kača s takim butanjem gotovo usmrti. Toda za čast svojega rodu je želel, da ga najdejo mrtvega s kačino glavo med stisnjenimi zobmi. V glavi se mu je vrtelo, bolelo ga je po vsem životu.

Tedaj je nenadoma tik za njim nekaj zagrmelo, kakor da bi udarila strela; rdeč plamen mu je osmodil kožuh in vroč puh mu je vzel sapo. Nenavadni hršč je bil zbudil velikega moža, ki je prihitel in sprožil obe cevi svoje puške v Nagovo glavo tik za oglavnico.

Riki-tiki je z zaprtimi očmi še dalje stiskal glavo, saj je bil zdaj prepričan, da je bil mrtev. Ampak kačina glava se ni več gibala in veliki mož je vzdignil Rikija od tal in rekel: »Zopet ta mongus, Alice; ta mala živalca nam je to pot vsem rešila življenje.«

Nato je prihitela Tedyjeva mati bleda kot zid in je videla vse, kar je še ostalo od Naga. Riki-tiki pa se je vlekel v Tedyjevo sobo, kjer se je še polovico te noči obiral po vsem životu, da bi našel, ali se je v resnici razbil na toliko kosov, kakor si je domišljjal.

Ko je napočilo jutro, je bil ves trd, sicer pa prav zadovoljen s svojim uspehom. »Sedaj pa imam še Nagaino, da z njo obračunam. Ta bo hujski kot pet Nagov, in mimo tega še ne vem, kdaj se izležejo jajca, o katerih je govorila. Moj Bog! Požuriti se moram in poiskati Darzeeja!«

Ne da bi čakal zajtrka, je Riki-tiki odhitel k trnjevem grmu, kjer je Darzee na vse grlo prepeval zmagoslavno pesem. Glas o Nagovi smrti se je bil raznesel po vsem vrtu, ker je dekla vrgla mrtvo kačo na smetišče.

»Ej, ti trapasti šop perja!« je Riki-tiki zavpil ježno. »Ali je sedaj čas za prepevanje?«

»Nag je mrtev — mrtev — mrtev!« je žgoled Darzee. »Hrabri Riki-tiki ga je zagrabil za glavo in je ni izpustil. Veliki mož je prinesel palico, ki grmi, in Nag se je razletel na dva kosa! Nikoli več ne bo žrl mojih mladičev!«

»To je že vse res, ampak kje je pa Nagaina?« je vprašal Riki-tiki, skrbno se oziraje krog sebe.

»Nagaina je prišla k žlebu kopalne sobe in poklicala Naga,« je pripovedoval Darzee dalje; »in iz žleba se je prikazal Nag na koncu palice od metle — dekla ga je potem pobrala s koncem palice in ga vrgla na smetišče. Ej, pojmo v čast velikemu rdečekokemu Riki-tikiju!« In Darzee je iznova napel svoje grlo in prepeval in žgoled.

»Da bi jaz mogel priti do tvojega gnezda, ti zvalim vse tvoje mladiče iz njega!« je odgovoril Riki-tiki. »Kakor je videti, ne veš, da se mora vsaka reč opravititi ob svojem času. Seveda, tam zgoraj v gnezdu si dovolj na varnem, ampak tukaj spodaj na tleh imam jaz boj na življenje in smrt. Prenehaj vendar nekoliko s svojim žgolenjem!«

»Radi velikega, krasnega, imenitnega Riki-tikija bom res utihnil,« je odgovoril Darzee. »Kaj pa je, o j zmagovavec strašnega Naga?«

»Že tretjič te vprašam: kje je sedaj Nagaina?«

»Na smetišču pri hlevu, kjer žaluje za Nagom. Velik je Riki-tiki s svojimi belimi zobmi!«

»Pojdi rakom žvižgat z mojimi belimi zobmi! Ali si kdaj slišal, kje ima svoja jajca?«

»V gredici za melone na koncu, blizu zida, kamor sije solnce malone ves dan. Tam jih je zvalila pred tremi tedni.«

»In tebi se ni zdelo vredno, da bi mi povedal? Torej na koncu gredice blizu zidu, praviš?«

»Riki-tiki, pa vsaj ne boš jedel tistih jajec, kaj?«

»Jedel že ne, tisto ne. Darzee, ako imaš mrvico pameti v glavi, poleti takoj k hlevu in se delaj, kakor da bi imel eno perot zlomljeno, da te bo Nagaina lovila sem do tega grma. Greš? Jaz moram do gredice za melone, in če bi sedajle šel tja, bi me videla.«

Darzee je bil vihrov ptič, ki ni imel v glavi nikdar prostora za več ko eno misel hkrati, in samo zaradi tega, ker je vedel, da se Nagainini mladiči izvale iz jajec kakor se njegovi, mu je prišlo izprva na misel, da ni prav pobijati jih. A njegova žena je bila razumna ptica in je dobro vedela, da se iz kobrinih jajec izvale pozneje mlade kobre. Tako je odletela iz gnezda in pustila Darzeeja doma, da greje mladiče pa nadaljuje pesem o Nagovi smrti. Darzee je bil v nekaterih ozirih prav podoben človeku.

Pri smetišču je prhutala in frfotala pred Nagaino in vikala: »Oj, peroti imam zlomljene! Deček iz hiše je vrgel kamen za menoj in mi jih zlomil!« In je še bolj obupana prhutala sem pa tja.

Nagaina je dvignila glavo in siknila: »Ti si svarila Riki-tikija, ko sem ga hotela umoriti! Res pa je, da si si izbrala kaj slab kraj za svojo ohromelost.« Tako rekoč se je jela plaziti proti Darzeejevi ženi...

»Deček mi jo je zlomil s kamnom!« je javkala Darzeejeva žena.

»Že dobro! Mogoče ti bo nekoliko v tolažbo, ako pred svojo smrtjo slišiš, da bom s tistim dečkom že obračunala. Moj mož leži danes na smetišču, a preden se znoči, bo tudi tisti fant ležal mirno kakor on. Kaj pa ti pomaga, da skušaš ubežati? Saj te gotovo ujamem! Trapa mala, poglej me!«

Darzeejeva žena je dobro vedela, da tega ne sme storiti, kajti ptica, ki pogleda kačo v oči, se tako prestraši, da se ne more premkniti z mesta. Tako je žalostno čivkajoč odfrfotala naprej in ni poletela od tal. Nagaina se je začela hitreje gibati.

Riki-tiki ju je slišal prihajati po stezi od hleva, pa je oddrevil proti koncu gredice za melone blizu zidu. Tam je v toplem gnezdecu, prav pretkano skritem med melonami, našel petindvajset jajec v velikosti jajec malega bažanta (to je majhna kura), ki so imeli belkasto kožo namesto lupine.

»Niti en dan prekmalu nisem prišel,« je dejal, saj je pod tenko kožo razločno videl majhne zvite kobre, in je vedel, da more vsak od teh mladičev takoj usmrtiti človeka ali mongusa, kakor hitro se izleže. Zato je odgriznil vsakemu jajcu vrh, kakor je le mogel hitro, in je skrbno pazil, da je pri tem tudi strl mlade kobre. Od časa do časa je tudi prebrskal in premetal gnezdo, da se prepriča, ali ni katerega jajca zgrešil. Naposled so ostala samo še tri jajca in Riki-tiki se je že hehetal sam pri sebi, kar je slišal krik Darzeejeve žene:

»Riki-tiki! speljala sem Nagaino proti hiši, potem pa je mahoma krenila na verando in — jojmene! — pridi brž, vse hoče pomoriti!«

Riki-tiki je hitro zmečkal še dve jajci, odhitel po gredici za melone s tretjim jajcem v gobcu in tekkel proti verandi, kakor hitro je le mogel dvigati noge. Tedy je bil z očetom in materjo na verandi pri zajtrku, a Riki-tiki je videl, da niso jedli. Sedeli so kakor pribiti in blede kot zid. Na slami poleg Tedyjevega stola je bila Nagaina tako zvita v zvitku, da bi vsak hip lahko pičila Tedyja v boso nogo; z gornjim telesom se je zibala sem in tja in sikaje prepevala zmagoslavno pesem:

»Sin velikega moža, ki mi je ubil Naga,« je sikala, »ostani mirno na svojem mestu! Nisem še pripravljena. Počakajte me malo! Popolnoma pri miru bodite vsi trije! Ako se kdo zgane, pičim, in če se ne zgane, tudi pičim. Oj, bedasti ljudje, ki ste mi ubili Naga!«

Tedy je upiral oči v očeta, in ta ni mogel drugega storiti, kakor da mu je zašepetal: »Popolnoma mirno sedi, Tedy! Niti zgeniti se ne smeš! Tedy, ostani pri miru!«

Tedaj je dospel Riki-tiki in zavpil: »Obrni se, Nagaina, obrni in bojuj se!«

»Vse ob svojem času,« mu je odgovorila, ne da bi trenila z očmi. »Takoj poravnaj račun s teboj. Poglej svoje prijatelje. Riki-tiki! Popolnoma mirni in blede so, tako jih je strah. Ne upajo se zgeniti

in ako se mi samo za en korak približaš, pičim!»

»Pojdi gledat svoja jajca,« je viknil Riki-tiki, »tam v gredici za melone blizu zidu! Pojdi jih gledat, Nagaina!«

Velika kača se je malo ozrla in zagledala jajce na verandi. »Oj, daj ga meni,« je rekla.

Riki-tiki je vzel jajce med svoje šape in oči so mu bile krvavordeče. »Koliko daš za kačino jajce? Za mlado kobro? Za mlado kraljevo kobro? Za poslednjo — zadnjo iz tvojega zaroda? Ostale že razjedajo mravlje tam v gredici za melone!«

Nagaina se je zasukala kakor blisk, pozabivši zaradi tega enega jajca vse drugo. Riki-tiki pa je videl, kako je Tedyjev oče iztegnil močno roko, zgrabil Tedyja za ramo in ga potegnil čez mizo na varno, da ga Nagaina ni mogla več doseči.

»Prevarjena! Ukanjena! Rik-ck-ck!« se je hehetal Riki-tiki. »Deček je na varnem! Jaz — jaz — jaz sem tisti, ki je sinoči ujel Nağa za glavo v kopalnici.« In začel je poskakovati, z vsemi štirimi hkrati, glavo pa blizu tal. Sicer me je metal sem in tja, a se me ni mogel otresti. Poginil je, preden ga je veliki mož razpihnil na dvoje! Jaz sem ga! Riki-tiki-ck-ck! Naprej, Nagaina! Naprej in bojuj se z menoj! Ne boš dolgo vdova!«

Nagaina je spoznala, da je izgubila ugodno priliko, da bi usmrtila Tedyja. Njeno jajce je še vedno ležalo med šapami Riki-tikija. »Daj mi jajce, Riki-tiki! Daj mi poslednje od mojih jajec, pa grem odtod in se ne vrnem več,« je rekla in povabila oglavnico.

»Resnica, ti pojdeš odtod in se ne vrneš več, zakaj kmalu pojdeš za Nagom na smetišče! Bojuj se, vdovica! Veliki mož je šel po puško! Bojuj se!«

Riki-tiki je skakal okoli Nagaine, vedno v toliki dalji, da ga ni mogla doseči, in male oči so mu gorele kakor žareče oglje. Nagaina se je vzravnala in udarila proti njemu. Riki-tiki je poskočil v zrak in nazaj. Kača je udarila zopet in zopet, a vselej ji je glava zamolklo udarila ob slamo na verandi. Naposled se je zvila v zvitek kakor pero v uri. Tedaj je Riki-tiki začel plesati krog nje, da bi ji prišel za hrbet, in Nagaina se je venomer sukala, da obdrži glavo obrnjeno proti njegovi glavi, tako, da je bilo slišati šušljanje njenega

repa po slami, kakor bi veter pometal suho listje. Riki-tiki je pozabil na jajce. Ležalo je še vedno na verandi. Nagaina se mu je vedno bolj bližala in v trenutku, ko se je Riki-tiki hotel oddehniti, ga je kakor blisk vzela v usta. krenila proti verandnim stopnicam in odhitela kakor puščica po stezi, Riki-tiki seveda za njo. Kadar je kobra na begu za svoje življenje, šviga kakor bič po konjskem vratu.

Riki-tiki se je zavedal, da jo mora ujeti, sicer bi se nadloge iznova pričele. Kača je drevila naravnost proti dolgi travi pri trnjevem grmu, kjer je Riki-tiki slišal Darzeeja, ki je še vedno prepeval svojo neumno pesem o zmagi. Toda njegova žena je bila bolj modra. Ko je videla prihajati Nagaino, je zletela z gnezda in frfotala okrog Nagainine glave. Da bi ji bil pomagal še Darzee, bi jo bila mogoče odvrnila v drugo smer; tako pa je Nagaina samo nagnila oglavnico in drevila naprej. Vendar jo je v tem trenutku toliko zadržala, da jo je Riki-tiki dohitel, in ko je smuknila v podganjo luknjo, kjer sta stanovala z Nagom, ji je zasadil svoje majhne bele zobe v rep. Riki-tiki je ni izpustil in tako je izginil za njo v luknjo. Zelo malo je mongusov, in najsi bodo še tako stari in izkušeni, ki se upajo za kobro v njeno luknjo. V luknji je bila črna tema in Riki-tiki ni mogel vedeti, kdaj se utegne luknja razširiti in dati Nagaini priliko, da udari po njem. Srdito jo je držal za rep in zastavljal noge, da bi se na temnem obronku tople, vlažne zemlje započil z njimi.

Ko se trava ob ustju luknje ni več majala, je Darzee dejal: »Z Riki-tikijem je pri kraju! Zapeti mu moramo mrtvaško pesem. Hrabri Riki-tiki je mrtev! Nagaina ga gotovo umori pod zemljo.«

Tako je začel prepevati prav žalostno pesem, ki jo je vso sproti zlagal. Ko pa je dospel do najbolj genljivega mesta, se je trava zopet zamajala in iz luknje se je privlekel Riki-tiki, noگو je vlekkel za noگو, ves pokrit je bil s prstjo, oblizoval si je brke. Darzee je prenehal z rahlim krikom. Riki-tiki se je otresel nekoliko prahu in prsti s kožuha in kihnil. »Vse je pri kraju,« je dejal. »Vdova ne pride več iz luknje.« Te njegove besede so slišale rdeče mravlje, ki bivajo med travnimi bilkami, in so začele vreti v luknjo druga za drugo, da bi se prepričale, ali je govoril resnico.

Riki-tiki se je v travi zvil v svitek ter zaspal, kjer je bil, in je spal in spal v pozno popoldne, saj je tisti dan opravil res trdo delo. »Sedaj pa,« je rekel, ko se je zbudil, »grem v hišo. Povej kotlarju, Darzee, naj oznani vsemu vrtu, da Nagaine si več.« — Kotlar je ptič, ki ima glas, kakor bi s klavircem tolkel po bronastem loncu, in ker se venomer glasi, je postal mestni klicar po vseh indijskih vrtovih in označa vse novice vsakemu, kdor ga hoče poslušati. Ko je Riki-tiki stopal po stezi, je že slišal za seboj njegov glas: »Bom! Bom! Bom!« s katerim je klical vse na »pozor!« Zatem pa se je oglasil: — »Ding-dong-tok! Nag je mrtev — dong! Nagaina je mrtva — ding-dong-tok!« Ob teh glasovih so zapeli vsi ptiči in vse žabe na vrtu so zaregljale, kajti Nag in Nagaina sta jedla žabe tako kot majhne ptiče.

Ko je Riki-tiki dospel do hiše, so mu prišli nasproti Tedy, Tedyjeva mati, ki je bila še vsa blede, ker se je bila prej onesvestila, in Tedyjev oče, in so se vsi skoraj jokali od veselja.

Tisti večer se je zmagoviti Riki-tiki prav do sita navečerjal, potem pa je šel spat na Tedyjevi rami, kjer ga je še vedno našla Tedyjeva mati, ko ga je prišla pozno ponoči pogledat.

»Rešil je življenje nama in Tedyju,« je rekla svojemu možu. »Samo pomisli, nam vsem je rešil življenje!«

Riki-tiki se je prebudil in skočil pokonci, ker imajo vsi mongusi rahlo spanje.

»Ej, vi ste,« je dejal, ko je videl svoje prijatelje. »Kaj vam pa je zopet? Saj so kobre vse mrtve, če pa ne bi bile, nič ne dé, saj sem jaz tukaj.«

Riki-tiki je že smel biti ponosen, vendar ni postal preveč ponosen. Oskrbnoval je tisti vrt, kakor ga mora oskrbovati vsak mongus, tako da se nikoli več ni upala nobena kobra približati hiši.

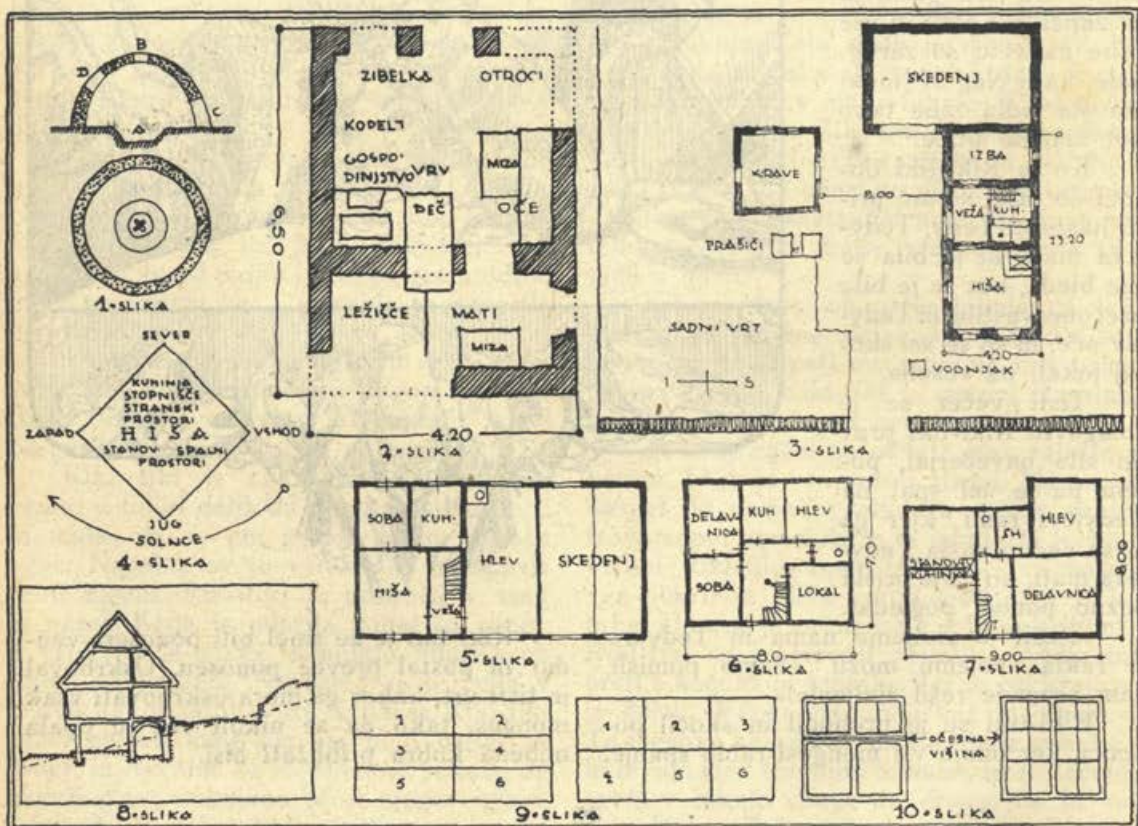
O stanovanjski hišici.

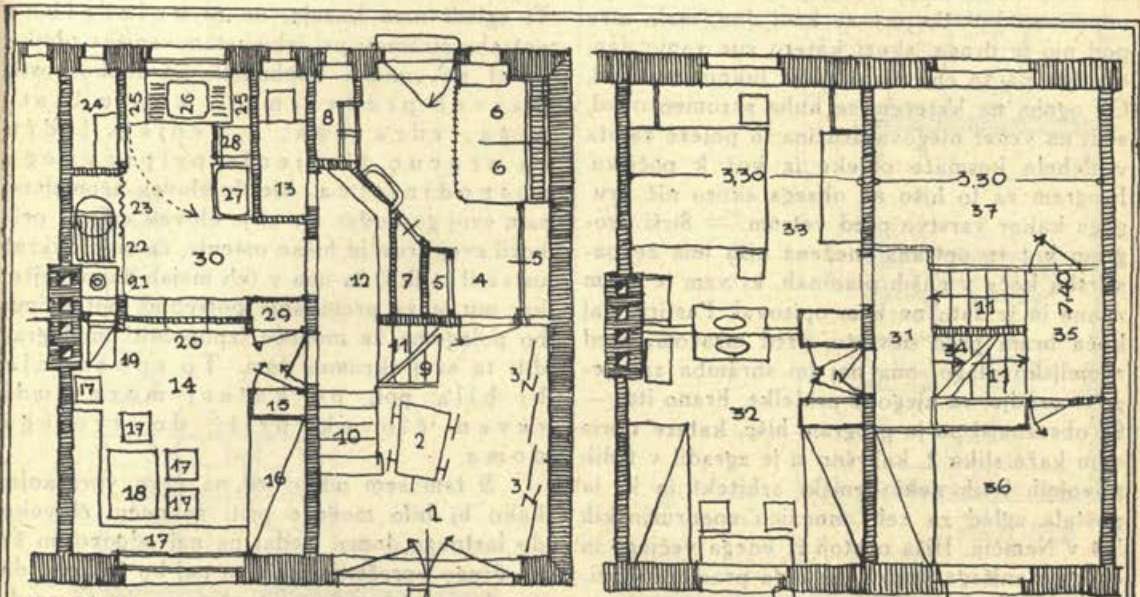
Ivan Vurnik.

Mohorjani! Vaš kolednik me je pozval, naj vam popišem, kako bi bilo mogoče priti danes skromnemu človeku do svojega lastnega doma in kakšen naj bi bil ta, da bi bilo mogoče v njem še vedno udobno živeti. Da nekateri naših mestnih ljudi ne bodo zadovoljni z mojimi izvajanjmi, na to sem pripravljen, ker si nekateri ne morejo predstavljati, kako bi si mogel človek tudi v majhni hišici udobno postlati. Preveč so zaljubljeni v velike in visoke sobe in v opremo, katere oblika je bolj izposojena iz starih graščin kakor pa zgrajena po dejanskih potrebah. Pač pa je uporaba takih majhnih stanovanjskih hišic, do katerih bo moralo naposled tudi pri nas priti, če bo hotel v skromnih razmerah živeti človek doseči svojo lastno streho, že popolnoma udomačena na Angleškem, v Ameriki, na Nizozemskem ter se širi tudi po Nemčiji in Avstriji.

Ako hočemo kako hišo ali pa sploh katerokoli drugo stvar res dobro in smotreno izdelati,

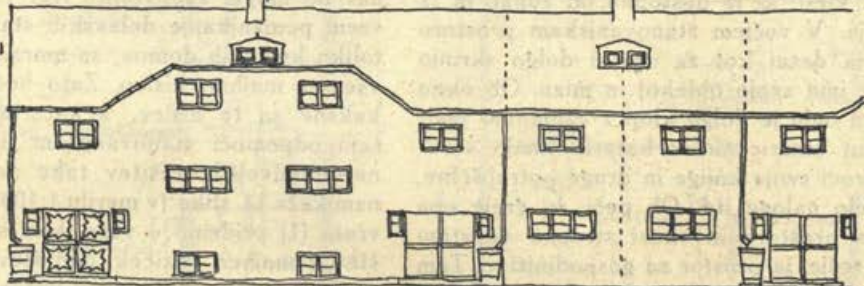
si moramo najprej čisto jasno določiti program naših potreb. To je, biti nam mora jasno, v katerih točkah in do katere mere nas mora zaželena stvar, ko bo izvršena, popolnoma zadovoljiti; ker samo v okviru jasno začrtanega programa moremo imenovati kako stvar popolno. Gotovo je, da bo imela s tega vidika kmečka hiša popolnoma drugačen program kakor pa hiša telesnega ali pa hiša duševnega delavca. To pa zato, ker se mora program hiše vedno sestaviti po življenjskih potrebah njenega stanovavca. Te potrebe se pa ravnajo zopet po načinu, kako pridobivamo življenjska sredstva; od tega načina je pa šele odvisen način življenja. Da se bomo bolje razumeli, povem nekaj primerov. — Eskimo, ki živi v krajih, kjer je pretežni del leta samo sneg in led in ki se preživlja skoro samo z lovom rib in morskih psov, si napravi čisto na zunaj naši ogljarski kopi podobno in tudi takó veliko sneženo hišo. Na sliki števil. 1 jo vidite v tlo-

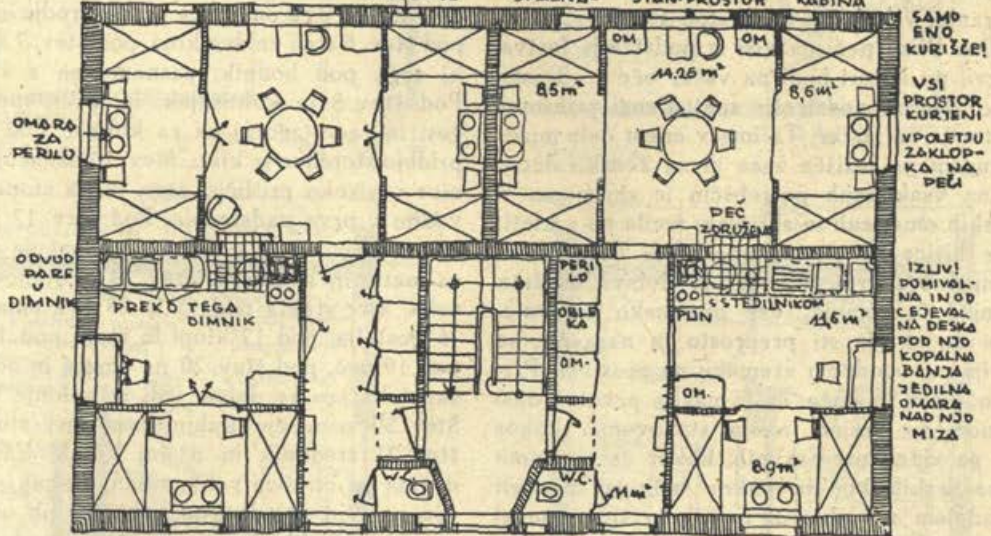

11. SLIKA
12. SLIKA
(DRSNO)

13. SLIKA

ZRAČENJE SPALNA - STAN-PROSTOR KABINA

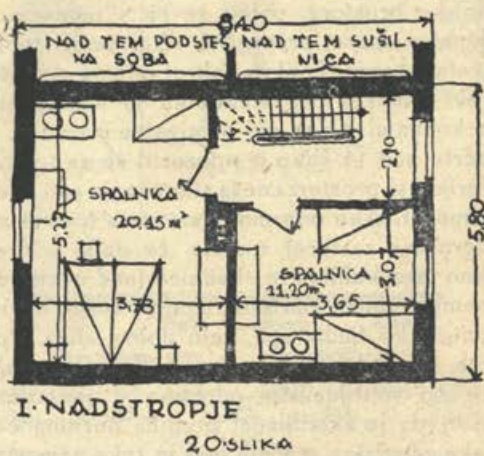
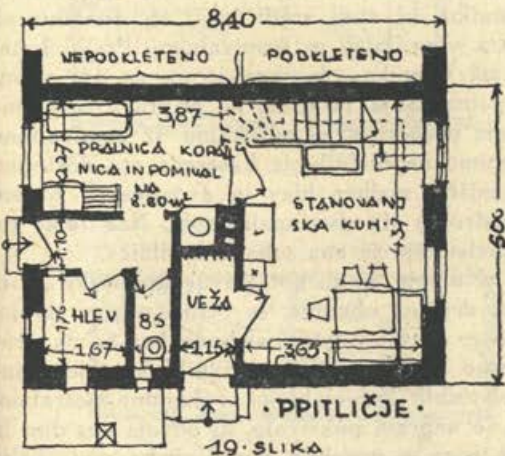
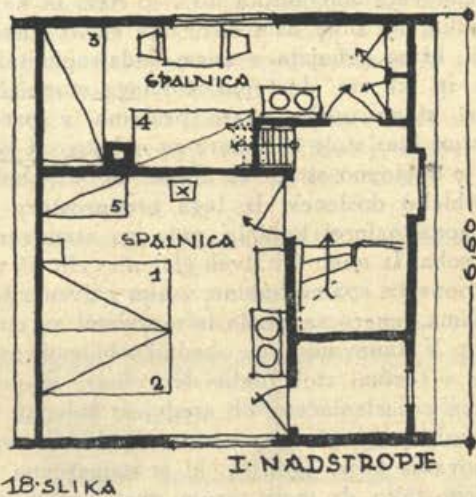
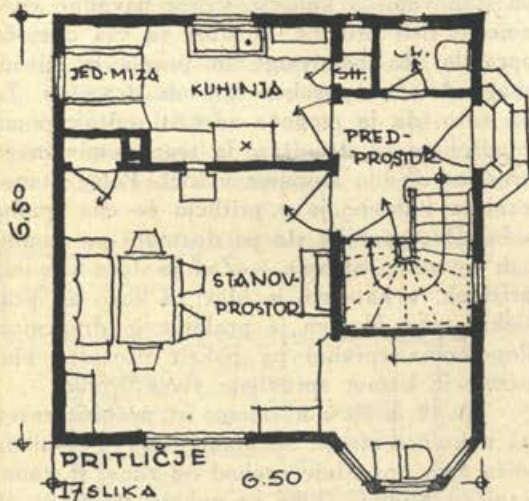
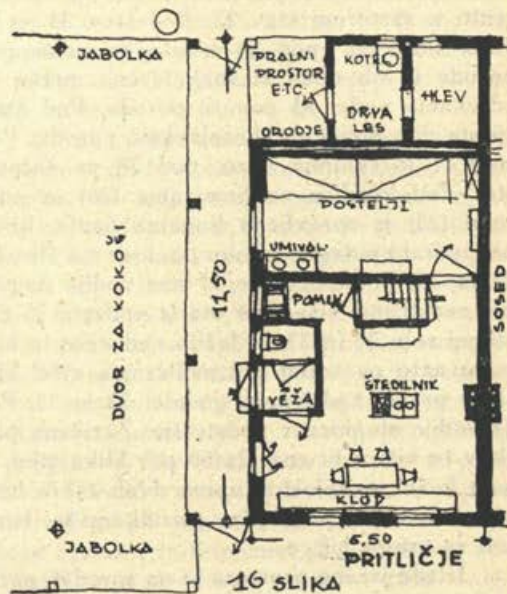
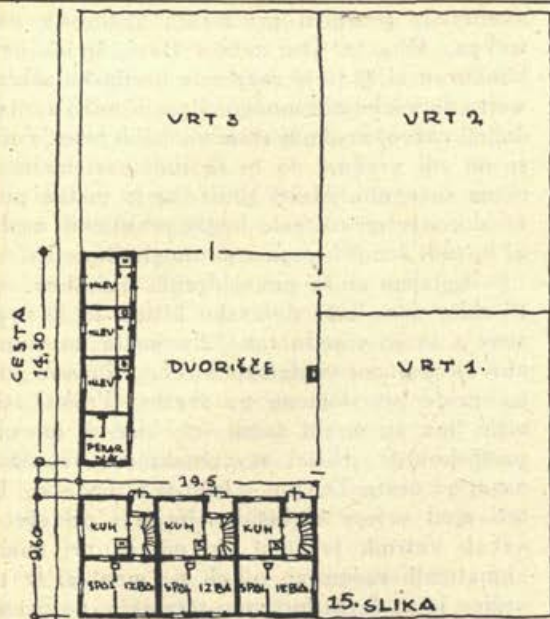
14. SLIKA

NIŠNA VRATA PREDPROST. SPALNA - KABINA

risu in prerezu. Tla so nekoliko odkopana, na sredi imajo jamo za ognjišče. V vrhu je pa odprtina, skozi katero se kadi dim, malo niže pod njo je druga, skozi katero sije vanjo dan, ob tleh pa še ena malo večja luknja za vhod. Ob ognju, na katerem se kuha skromen obed, sedi na večer njegova družina in poleže zavita v debele kosmate obleke iz kož k počitku. Program za to hišo ne obsega skoro nič drugega kakor varstvo pred vetrom. — Širši program kot tu opisana snežena hiša ima že pastirska kočja v naših planinah, ki vam je vsem znana in je zato ne bom opisoval. Pastirja naj kočja brani pred nevihto, pred mrazom, pred zemeljsko vlago, ona naj bo shramba za njegovo orodje, za njegove pridelke, hrano itd. — Še obsežnejši pa je program hiše, katere tloris vam kaže slika 2, kakršno si je zgradil v trdih povojnih letih neki nemški arhitekt in ki je postala zgled za celo množico enodružinskih hiš v Nemčiji. Hiša obstoji iz enega večjega in enega manjšega stanovanjskega prostora v pritličju; iz kleti, ki je dostopna od zunaj, in iz podstrešja. V večjem stanovanjskem prostoru vidimo na desni kot za očeta: dolgo skrinjo (v kateri ima svojo obleko) in mizo. Ob oknu v desnem oglu je dolga klop z vzdanimi podokenskimi omaricami, v katerih imajo shranjene otroci svoje knjige in druge potrebščine, kjer pišejo naloge itd. Ob peči, ki greje oba prizemna prostora in skozi stropno odprtino še podstrešje, je prostor za gospodinjstvo. Tam se nahaja ognjišče, kopalna banja, ki služi tudi za pranje; više proti oknu stoji šivalni stroj in zibelka. Blizu peči pa visi iz podstrešja lestva iz vrvi, po kateri hodi na večer oče z odraslo moško deco v podstrešje spat. Drugi prizemni prostor je za mater. Ta ima v enem delu mizo, v drugem pa ležišče zase in za žensko deco. Večina vsakdanjih potrebščin je shranjena v stenskih omaricah in skrinjah, živila pa v kleti. Take hišice so postavljene sredi sadnega in zelenjadnega vrta, s katerega dobiva družina zelenjad in sočivje. Vse družinsko življenje, ki je do skrajnosti preprosto in naravno, se razvija pri ugodnem vremenu na prostem. Priznam, da ni mogoče, da bi nas ta prvotni, dasi harmonično urejeni način stanovanja, kakor smo ga videli pri Eskimih, kakor ga poznamo iz pastirskih koč in kakor smo ga spoznali v zadnjem navedenem nemškem tipu, mogel trajno zadovoljiti, premalo še ustreza programu naših življenjskih potreb. Vendar nam pa nudijo ta opazovanja pri današnji stanovanjski bedi upoštevanja vredno pobudo in

upanje, da tudi revnemu, a pridnemu človeku ni popolnoma nemogoče priti do lastnega doma. Ti zgledi nam kažejo, da ni neizogibna potreba stremeti pri izbiri stanovanjske oblike (hiše) po zunanji udobnosti, po razkošnosti, marveč predvsem po krovu lastnega, zdravega, v svojem jedru za nravno življenje pripravnega gospodinjstva, kjer je človek neomejeno sam svoj gospodar. Če si je človek enkrat priboril svoj krov in hišno ostenje, če si je enkrat ustvaril toliko, da ima v teh mejah najnujnejše, kar mu je za prebivanje potrebno, potem mu bo polagoma že mogoče izpopolniti in dograditi ta svoj skromni dom. To spoznanje bi bila pot, po kateri more tudi reven človek priti do svojega doma.

S tem sem odgovoril na prvo vprašanje, kako bi bilo mogoče priti revnemu človeku do lastnega doma. Sedaj pa naj odgovorim še na drugo vprašanje, kakšen naj bo ta dom, da nas bo mogel zadovoljiti. Ker je danes predvsem pomanjkanje delavskih stanovanj, ne pa toliko kmečkih domov, se moram baviti predvsem z majhno hišico. Zato hočem pokazati, kakšne so te hišice, s katerimi danes skušajo odpomoči stanovanjskim potrebam. Eno najzanimivejših rešitev take delavske hišice nam kaže 11. slika (v merilu 1:100). Skozi široka vrata (1) pridemo v vežo, kjer stoji lahko pod števil. 2 majhen voziček, pod števil. 3 pa dva bicikla. Pod števil. 4 je hlev, v katerem se nahajata pod števil. 5 dve omari za razno orodje in krmo, pod števil. 6 staji za dve kozi, pod števil. 7 svinjak, ki sega pod hodnik, zaznamovan s števil. 12. Pod števil. 8 je kokošnjak, in sicer spodaj za gosi in race, zgoraj pa za kokoši. Pod števil. 9 pridejo stopnice iz kleti. Števil. 10 označuje stopnice v visoko pritličje, števil. 11 pa stopnice, ki vodijo v prvo nadstropje. Pod števil. 12 je hodnik z omarami za obleko, 13 označuje prostor za metle in stranišče. Števil. 14 je stanovanjska soba, kjer stojita pod 15 in 29 dve omari, pod 16 postelja, pod 17 klopi in stoli, pod 18 miza, pod 19 peč, pod števil. 20 pa omare in odprtina, skozi katero se dajejo jedi iz kuhinje v sobo. Števil. 30 označuje kuhinjo; v njej stoji pod števil. 21 štedilnik in pralni kotel. Nad tema dvema je obešen velik zidan klobuk, ki lovi vse pare in ves dim od kuhe ter jih odvaža v posebno ventilacijsko cev. Črtice nad kotlom, ki je označen s krožcem, pomenijo lesene palice za obešanje perila. Preko pralnega kotla se more položiti deska, ki služi pri kuhi za

mizo. Kadar se ne kuha, se more ves kot zagriniti z zastorom šte. 23. Pod šte. 24 je jedilna shramba, pod 26 korito za pomivanje posode in ob obeh straneh lesene mreže za odtekanje vode od pomite posode. Pod šte. 25 sta dve polici za shranjevanje posode. Pod šte. 27 je sklopna miza, pod 28 pa sklopni stol. Pod koritom za pomivanje (26) in policami (25) je spravljena kopalna banja, ki se pri uporabi potegne v loku tja, kjer sta številki 27 in 28. Stopnice šte. 11 nas vodijo najprej pol nadstropja višje, kjer sta iz podesta 35 dostopni sobi 36 in 37, ki ležita nad vežo in hlevom; nato pa zopet pol nadstropja višje, kjer sta v prvem nadstropju spalnici 32 in 33. Pod 34 vodijo stopnice v podstrešje. Zazidana ploskev te hišice bi znašala 50 m². Slika šte. 13 nam kaže zunanost skupine dveh takih hišic z eventualnim poznejšim prizidkom še štirih sob za vsako hišico.

Glede izrabe prostora je na soroden način urejena večstanovanjska hiša, ki nam jo kaže 14. slika. Ta slika nam kaže dve enaki stanovanji, ki se nahajata v enem nadstropju take hiše in ki sta dostopni iz enega stopnišča. Skozi stanovanjska vrata pridemo v predprostor, kjer stoje tri omare za obleko, od koder je dostopno stranišče in kjer so obešalniki za obleko došlecev. Iz tega predprostora je dostopna najprej kuhinja, nato pa stanovanjska soba. Iz obeh teh dveh glavnih celic so pa dostopne tri spalne kabine, vsaka z dvema posteljama, omaro za perilo in posodami za umivanje. V stanovanjski (= obedni) sobi je okrogla miza s šestimi stoli, dalje dve omari, majhna mizica z naslanjačem, ob srednjem zidu pa še en naslanjač in še ena mizica. Središče vsega stanovanja tvori ognjišče, ki je nameščeno in urejeno tako, da more pozimi greti vse stanovanjske prostore, poleti se pa s pomočjo zaklopnice more preprečiti izžarivanje toplote po stanovanju. Toplota takrat odhaja v ventilacijski kanal. Poleg štedilnika se nahaja banja za kopanje in vrh nje pomivalne naprave. Pri načrtu pod 14. sliko je opozoriti še na to, kako tvorijo vsi prostori enega stanovanja eno zračno skupnost. Ako odpremo vsa vrata (oziroma če odgrnemo zastore) spalnic, če dalje odpremo okno med kuhinjo in obednico (nad ognjiščem), imamo v celem eno samo zračno maso, ki zlasti ponoči, ko ljudje spe, zelo dobro služi. Poleg tega ima pa vsaka spalna kabina posebej še po eno ventilacijsko odprtino v podposteljni višini, da je škodljivost prepriha onemogočena. Taka združitve zračnih mas in taka namestitve

ventilacije je zlasti pri nizkih spalnicah potrebna. Oba ta dva načrta (11—14) sta sad konkurence, ki jo je razpisala berlinska »Bauwelt«, in vsebujeta mnogo zdravih misli za nadaljnji razvoj majhnih stanovanjskih hišic. Zato se mi zdi vredno, da bi se tudi naši ljudje z njima seznanili. Zlasti tloris, ki je podan pod 11. sliko, se mi zdi zelo bogat praktičnih misli, ki bi tudi v naših razmerah mogle koristiti.

Oglejmo si še nekaj drugih osnutkov. — 16. slika nam kaže delavsko hišico, ki je zvezana s svojo sosedo tako, da imata na zunaj obe skupaj eno sedelsko streho. Požarni zid pa pride pri slemenu na svetlo. Vsaka teh hišic ima ob strani sadni vrt, kjer se morejo pastj kokoši. Hišici sta umaknjeni nekoliko nazaj od ceste. Dostop v hišo je iz hodnika, ki leži med vrtom in hišico. Najprej pridete v nekak vetrnik (vežico), ki naj ga pri naših klimatičnih razmerah nikoli ne manjka. Iz te vežice je na levo dostopno stranišče, na desno pa stanovanjska kuhinja, kakor navadno imenujemo tisti prostor, ki služi za vsa domača opravila. Za pomivanje in pranje je zaradi snage določen poseben kot ob stranišču. To pa zato, da je mogoče združiti odtok pomij z odtokom iz stranišča. Iz tega pomivalnega prostora vodijo stopnice v klet. Poleg stanovanjske kuhinje je v pritličju še ena spalna soba. Dve spalnici sta pa dostopni po stopnicah v prvo nadstropje. — Zadnja stran hiše ima prizidek, v katerem je hlev za kozo ali prašička; pred hlevom je pralnica in drvarnica. Popolnoma spredaj pa pokrit prostor, kjer perejo in kamor spravljajo večje orodje.

Na 19. in 20. sliki imamo isti problem rešen na nekoliko manjši zazidani ploskvi. Majhna veža nam posreduje prehod od zunaj v stanovanjsko kuhinjo, kjer se nahaja štedilnik ob dimniku, ki stoji sredi hiše, ob dimniku so vrata v pralnico in pomivalnico. Pralni kotel je tik dimnika, ob oknu je pa na eni strani kopalna banja, na drugi pa priprava za pomivanje posode in za odtekanje. Iz pomivalnice stopimo na hodnik, iz katerega sta dostopna stranišče, majhen hlev in dvorišče. V prvem nadstropju sta dve spalni sobi. Nad tema pa v podstrešju še ena soba in sušilnica.

Kuhinje, ki so kot glavne družinske sobe, kjer družina obeduje, se otroci pozimi igrajo, zvečer bero, se uče, naj bodo kar se da prostorne. Nad ognjišči in štedilniki, ki stoje v stanovanjskih kuhinjah, je neobhodno potrebno, da se napravi pokrivalo, ki odvaja ves dim in vse pare v posebno ventilacijsko cev. Taka

pokrivala so v navadi pogosto nad odprtimi ognjišči po kovačnicah. Zelo lepo so pa obdelana in zunaj za police izrabljena na otoku Krku. Dalje so pri stanovanjskih kuhinjah nujno potrebne vsaj majhne pomivalnice, če ni mogoče napraviti večjih.

Hišica, ki nam jo kažeta sliki 17 in 18, more dobro služiti majhni uradniški družini. Nje zazidana ploskev znaša samo 42 m^2 . Tloris je precej sličen tistim, ki so pri nas že v navadi. V pritličju ima 1. stanovanjsko sobo z majhnim prostorčkom, ki se da oddeliti ali z eno stopnico ali pa z zastorom, 2. kuhinjo s štedilnikom, pomivalno napravo, omaro, jedilno mizo in dvema stoloma; 3. shrambo in 4. stranišče. V prvem nadstropju ima pa dve spalnici in omaro za obleko; v teh je prostora za pet ležišč, ki so zaznamovana v načrtu s številkami.

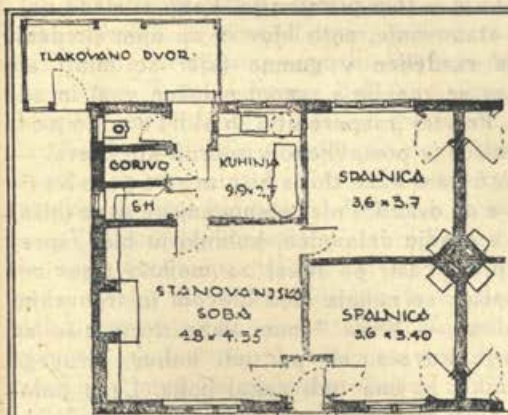
Nazadnje vam hočem pokazati še tri angleške vzorce, ki so vsi z majhnimi izpremembami tudi za naše razmere zelo dobro uporabni.

21. slika vam kaže pritlično hišico, ki ima eno veliko stanovanjsko sobo in dve spalnici. Zanimivost je majhen vetrnik, ki vodi s ceste v dva stanovanjska prostora; druga zanimivost pa je ureditev kuhinje in njenih pritliklin.

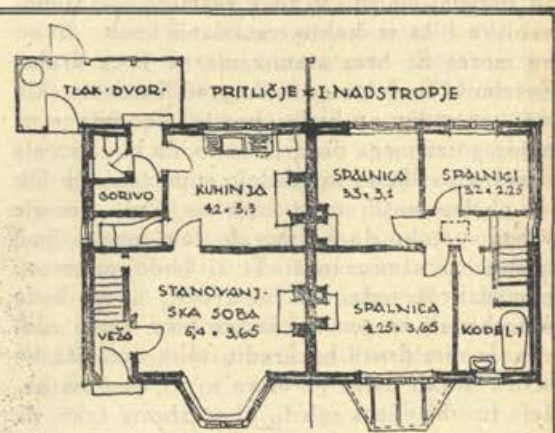
Iz kuhinje sta neposredno dostopni shramba za živila in shramba za kurivo. Pred vhodom v stranišče je pa zopet majhna vežica, ki vodi na potlakano dvorišče, kjer perejo in čistijo hišno opremo.

22. slika nam kaže enonadstropno hišico, v katero se pride s ceste zopet preko majhnega vetrnika. Iz tega je dostopna stanovanjska soba, ki ima lep erker. Iz sobe je pa dostopna kuhinja in shramba pod stopniščem. Ob kuhinji so zopet prav iste tri celice (za živila, za gorivo in za stranišče), kakor smo jih v 21. sliki videli; samo da so nekoliko drugače razporejene. Shramba za živila je dostopna iz kuhinje, gorivo in stranišče pa iz vežice, ki zopet vodi na tlakovano dvorišče. Iz obcestnega vetrnika — drugače bi bilo težko prav označiti to malo vežico — vodijo precej strme stopnice v prvo nadstropje, kjer so tri popolnoma med seboj ločene spalnice in kopalnica. Tri spalnice: ena za starše, ena za odraslo moško deco, druga za žensko deco, so značilne za angleško miselnost. V podstrežje vodi iz hodnika v prvem nadstropju v stropu puščena in s pokrovom zaprta luknja.

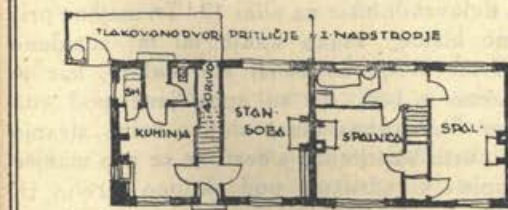
23. slika nam kaže najmanjši vzorec angleških enonadstropnih hišic. Hišica je razdeljena s stopniščem v dva dela; na eni strani je v pri-

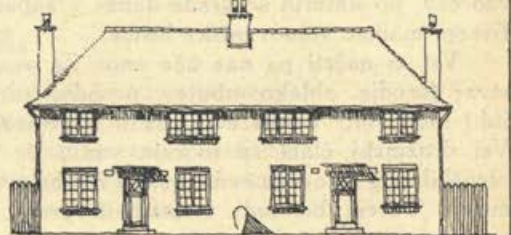
21. SLIKA

22. SLIKA

23. SLIKA

24. SLIKA

tličju stanovanjska soba, na drugi kuhinja z običajnimi tremi pritiklinami: s shrambo za živila, s prehodom na tlakovano dvorišče, straniščem in shrambo za gorivo, ki se nahaja pod stopnicami. (Tu bi pripomnil, da angleške majhne hiše običajno nimajo kleti.) V prvem nadstropju pa imamo dve spalnici in kopel. En del prostora nad vežo in stopniščem zavzemata dve vzdani omari, kakor so v zapadni Evropi splošno v navadi. — Tudi slika 21 nam kaže v spalnicah take vzdane omare.

Zunanost takih malih hišic naj bo čim bolj preprosta. 24. slika nam kaže zunanje lice dveh pravkar opisanih najmanjših hišic. Na tej fasadi vidimo nad vrati večji nastavek (strešico), ki ima pomen zlasti ob slabem vremenu, pod okni pa precej močne police, na katere postavljajo cvetice. Vsa ostala fasada je gladka.

Zgledi, ki sem jih tu opisal, so namenoma nabrani iz nemških in angleških knjig, v katerih se obravnavajo tekoča vprašanja o gradnji stanovanjskih hišic; 1. namenoma zato, da tudi naše ljudstvo vidi, kaj in kako se na polju stanovanjske kulture danes dela tam, kjer je tehnična kultura brez primere višja kakor pa pri nas; 2. namenoma zato, da tisti, ki se ne morejo sprijazniti z majhnimi sobami in majhnimi stanovanji, vidijo, kako so se ljudje na Angleškem in v Nemčiji brez posebnih težkoč že zdavnaj vmislili v nove razmere. — Stanovanjska hiša je kakor vsakdanji kruh. Živeti ne moreš ne brez stanovanja ne brez kruha. Zasebniki še dolgo ne bodo gradili najemniških hiš, ker se jim ne bodo obrestovale, država ne najde potrebnega denarja za to, da bi započela obsežnejšo akcijo za gradnjo stanovanjskih hiš, — občine naših mest tudi ne bodo zmogle vsega — tako da bo moralo zelo mnogo ljudi misliti na samopomoč. Ti si bodo pa mogli pomagati le tedaj, če bo kredit, ki ga bodo potrebovali za gradnjo lastne hiše, zanje znošen. In čim dražji bo kredit, toliko manjša bo hišica. Kako daleč pa more to iti, vam pa kažejo tu objavljeni zgledi, ki so zbrani tako, da imamo v njih precej celoten pregled tistih vzorcev, po katerih se grade danes v zapadni Evropi majhne stanovanjske hišice.

Vsi ti načrti pa nas uče eno: Za vsako stvar (orodje, obleko, obutev, posodo, knjige itd.) mora biti v hiši svoj stalni prostorček. Vsi družinski člani se morajo vaditi že od otroških nog strogega reda: vsako reč na svoje mesto. Potem bo tudi v majhnih prostorih snažno, prijetno in lepo.

* * *

Da pa ne bomo popolnoma prezrli potreb poljedelca in potreb malega obrtnika ali trgovca na deželi, hočemo povedati sedaj nekaj, kar bi utegnilo tudi tem služiti, dasi to ne spada v razpravo o majhni stanovanjski hišici.

Na 3. sliki imamo zarisan že zelo pogosto preizkušeni primer *m a j h n e g a k m e č k e g a d o m a*. Sredi sadnega vrta stoji. Za kakih 6 m je odmaknjen od ceste. Ob cesti je zidana ograja ali pa strižena živa meja. Do poslopij, ki so zbrana okrog prostornega dvorišča tako, da gledajo glavni prostori hiše na jug in vzhod, vodi primerno (2—3 m) široka ulica, ob kateri je blizu hiše izkopan vodnjak. Glavni stanovanjski prostor hiše gleda na cesto. V ta prostor pridemo preko veže, iz katere sta dostopni tudi kuhinja in manjša izba. V ozadju je na stanovanjski del hiše prislonjen skedenj. Preko prostornega dvorišča so hiši nasproti postavljeni: hlev za govedo, svinjak, gnojišče in v zvezi s tem stranišče. Med skednjem in hlevom vodi pot na polje. Ta tlorisna ureditev kmečkih domov, dasi že zelo stara in tudi zelo razširjena, je radi svoje res lepe in smotrene razporeditve posameznih delov vredna, da tu nanjo opozorimo, ker se danes pri nas le še prepočisto grade mnogo slabše stvari. — Na 5. sliki vidite vse z a m a l e g a p o l j e d e l c a potrebne prostore združene pod eno streho. Važno je v tem primeru to, kako si slede najprej stanovanje, nato hlev in za njim skedenj, ki je razdeljen v gumno (kjer se mlati ali kamor se zapelje s senom naložen voz) in senik. Pri tej razporeditvi bo hlev t o p e l. Stranišče je postavljeno v zgornji kot hleva. — Slika 6 nam kaže tloris hiše *m a l e g a o b r t n i k a* na deželi. Poleg stanovanjske sobe (hiše) ima v ozadju delavnico, kuhinjo in hlev, spredaj proti cesti pa lokal za majhno trgovino. Stranišče se nahaja med hlevom in trgovskim lokalom. — Slika 7 nam kaže tloris hiše za kakega kovača, ali pa tudi kakega drugega obrtnika, ki ima tudi nekaj polja. Leva polovica služi za stanovanje, desna pa v sprednjem delu za delavnico, v zadnjem pa za hlev. — V zvezi s temi stvarmi si oglejmo še ureditev treh delavskih hišic na sliki 15. Tri majhne prizemne hišice, vsaka kakih 60 m² zazidane ploskve, tvorijo na zunaj eno celoto, kar je doseženo s tem, da so spravljene pod eno streho. Ta skupna masa stoji s čelno stranjo proti cesti. Vzporedno s cesto je še eno manjše poslopje, ki združuje pod skupno streho tri hlevčke s stranišči in eno skupno pralnico, oziroma pekarno. Med tema dvema poslopijema

je skupno dvorišče z vodnjakom. Svet, ki oklepa dvorišče in obe poslopji, je pa razdeljen na tri vrtičke za zelenjavo. Mislimo si, da bi na nasprotni strani ceste stala ena prav taka skupina, da bi bila ta cesta zasajena ob obeh straneh s topoli, kako razveseljiv bi bil pogled na tako majhno naselje.

Naj vas tu opozorim še na nekaj drugih zanimivosti. Najprej na namestitev hiše glede vetrovni strani. Ako je mogoče hišo namestiti popolnoma prosto, potem je najbolje storiti to tako, kakor nam kaže slika 4. En hišni vogel naj gleda proti severu, drugi proti jugu, ostala dva pa na vzhod in zahod. V tem primeru bo imela hiša toliko solnca, kolikor ga ji bo sploh kedaj mogoče doseči. Poleti in pozimi bodo vse štiri stene obsevane od solnca. Ker pa bo polovico leta še vedno severna polovica hiše hladnejša od južne, je priporočljivo, da se v ta del namesti kuhinja, stopnišče, stranišče in shramba, v južni del pa naj pridejo stanovanjski prostori. — V naših gorskih krajih sem pogosto videl, kako je proti hribu naslonjeni del hiše vedno vlažen. Ljudje pa, ki so stanovali v takih sobah in spali ob vlažnih stenah, so boleli. V kraju, ki velja po mnenju zdravnikov kot najbolj zdrav kraj Slovenije, domačini največ umirajo za jetiko. To bolezen pa povzročajo prav taki nedostatki pri gradnji hiš, kakor sem vam ga tu navedel. Ako gradiš hišo v bregu, jo postavi tako, kakor vidiš na 8. sliki, da pride stanovanjski del popolnoma iz zemlje. Tisti podzemni del, ki se naslanja k hribu, naj služi ali za klet ali pa za shrambo orodja, drugi del, ki ti pride že popolnoma iz zemlje, pa uporabi za hlev. Dohod v stanovanjski del hiše naj bi bil od zgornje strani.

V današnjih gospodarsko težkih razmerah se nam je odločiti tudi za to, ali naj delamo sobe visoke ali nizke. Splošno je že prevladalo naziranje, da zadostujejo mnogo nižji prostori, kakor so jih običajno gradili pred vojsko. Američani se zadovoljujejo z 235 cm,

Angleži, Nizozemci in Nemci pa grade 260 do 280 cm visoke sobe (v svetlobi). — 9. slika nam kaže, da dobimo pri delitvi iste prostornine pod eno streho v vodoravni smeri na tri dele šest prostornih, a malo nižjih sob, pri navpični delitvi na tri dele pa šest visokih, a prostorninsko manj vrednih sob. Zato se glede dobre gospodarske izrabe prostora v teh dveh primerih ne bo težko odločiti za prvega. Če pa zidaš nižje sobe, skrbi za dobro ventilacijo, ki naj bo vso noč odprta, zlasti v spalnicah. Nič ne škoduje majhna spalnica zdravju, če prihaja vanjo vedno sveži zrak. Prostorna, pa vsa zabita soba je veliko bolj škodljiva zdravju. — 10. slika nam kaže neugodnost, ki nastane zaradi prečnika, če delamo pri nizkih sobah ventilacijska okenska krila. Če stopi človek v nizki sobi k oknu, mu pride prečnik v očesno višino. Zato naj se pri nizkih sobah ventilacijska krila opuste in za ventilacijo poskrbi na kak drug način. — Nikoli ne postavi hišice, kar se dogaja zlasti na kmetih, brez stranišča, ki je dostopno iz hiše (veže). Ubogi starčki, otroci, bolehniki, ki morajo v mrazu in dežju, celo ponoči, iz hiše čez dvorišče do stranišča! — Mnogo bi bilo še povedati o tem, kako se da kaj prištediti pri raznih delih ob gradnji majhnih hiš; a tu bi to vodilo predaleč. Samo eno bi omenil. Po vojni so poskušali doseči pocenitev gradnje z raznimi novimi iznajdbami, ki so se nanašale največ na cementne in železne izdelke. A s tem niso uspeli. Posebno pri železnih hišah so dosegli malo uspeha, ker so bile poleg drugih nedostatkov pozimi zelo mrzle, poleti pa vroče. Zato so v vsej zapadni Evropi segli zopet nazaj po opeki, ki jo pa skušajo štediti, a obenem tudi okrepiti na ta način, da po potrebi od etaže do etaže oprečni zid ojačujejo z železobetonskimi vložki (nosivci, prekladami, ploščami). Zunanje zidove hiš delajo, če le mogoče votle, ker se na ta način doseže, da je hiša bolj topla in da se porabi manj opeke.

Gruda.

Gruda, rjava ti gruda,
ti naša zlata si ruda;
iz tebe tolčemo zlato,
iz tebe stiskamo zlato —
to skopo zlato.

V svojem ga znoju topimo,
v svojem ga znoju čistimo,
v svojem ga znoju prelivamo,
v svojem ga znoju uživamo —
to skopo zlato.

Janez Pucelj.

Oblasti.

Dr. Jure Adlešič.

Misel samouprave Slovincem ni tuja. Poznamo jo v naši pravni zgodovini v raznih oblikah in nas spominjajo nanjo mnogi preostali izrazi, ki so še danes v rabi.

Najnižja stopnja samouprave, kakor nam jo opisuje naša zgodovina, je bila zadruga. Ob-

Dr. Marko Natlačen,

predsednik oblastnega odbora v ljubljanski oblasti.

segala je člane iste družine: očeta s sinovi in vnuki v skupnem družinskem gospodarstvu. Oče ni razdelil premoženja med svoje sinove, marveč je ostalo vsem sinovom skupno. Oče pa je ostal gospodar cele zadruge do smrti, sinovi so imeli pri gospodarstvu le posvetovalen glas. Po očetovi smrti so volili sinovi najsposobnejšega in najvrednejšega za svojega gospodarja. Vsi ostali so tvorili družinski svet.

Več zadrug na večjem ozemlju je tvorilo skupno pleme. Za svojega gospodarja so volili vojvodo ali kneza. Ta je bil spočetka vrhovni sodni, vojni in duhovni gospodar; kesneje —

pri večjem razvoju družabnega in državnega razmerja — je imel svoje posvetovalne organe iz vseh navedenih panog javnega življenja. Vsemu plemenu skupne in važne zadeve pa so reševali na skupnih plemenskih zborih.

Iz naše domače zgodovine nas spominja vojvodski prestol na Koroškem takega mesta, s katerega je slovenski vojvoda sodil in upravljal svojo vojvodino.

Ta razvoj samoupravnih teles naših prednikov pa je pretrgal nemški val, ki je preplaval naše kraje od severa, odstranil naše domače vojvode, naselil svoje graščake in zaslužnil naš rod v vrsto tlačanov. Graščak je bil upravni, sodni in vojni organ, ki je vladal edinole za koristi svojega gradu in svojega vladarja — nemškega cesarja.

Nekateri graščaki so postajali vedno močnejši, njih posestva vedno večja; obsegala so cele pokrajine, dežele; zato so nastopali ob slovesnih priložnostih kot zastopniki dežele. Z njimi vred so bili deležni tega zastopstva tudi drugi plemiči ter cerkveni dostojanstveniki: škofje, redovni opati in prelati. Iz takih nastopov se je razvila stalna pravna oblika: višja duhovščina, plemstvo in zastopniki mest so tvorili organizirano skupino »deželni stanov«, ki so se shajali na posvetovanja v deželnih zborih.

Deželni stanovi so pridobivali vedno večji vpliv na javne razmere, večje pravice (privilegije) in svoboščine; dovoljevali so nove davke, vojne naklade, skrbeli za deželno brambo, sklepali o miru in vojni in urejevali cerkvene zadeve.

Tekoče posle je opravljal deželni odbor (ki je štel na Kranjskem 24 članov). Notranjeavstrijske dežele: Kranjska, Štajerska in Koroška so imele večkrat skupne sestanke vseh treh deželnih odborov, ki so se posvetovali zlasti o brambi pred Turki.

Na čelu deželne uprave je stal deželni glavar, ki ga je imenoval cesar na predlog deželnih stanov. Listine poročajo, da je bil prvi glavar na Kranjskem Rudelin iz Hrušice 1269. leta (zadnji pa je bil dr. Ivan Šusteršič l. 1918). Deželni glavar je bil namestnik vladarja, načeloval je deželnim zborom, bil je vrhovni sodnik in poveljnik vojnih čet deželnega plemstva v vojni.

Razmere so se bistveno spremenile po odpravi fevdalnih pravic graščakov leta 1848. (Kakor znano, je bila tega leta odpravljena tlaka in desetina, kmet je postal samostojen gospodar na svojem posestvu.) Po daljši dobi ustavnih bojev je končno določil februarški patent l. 1861 deželne ustave. Namesto privilegiranih starih stanov, to se pravi, namesto grofov in baronov, ki so imeli zaradi svojega žlahtnega stanu pravico do vladanja, je februarški patent določal, da se poslej poslanci za deželni zbor volijo. Volivce je razdelil na štiri razrede (kurije), in sicer: v prvi kuriji so volili vsi veleposestniki (graščaki), v drugi mesta, v tretjo so prišli zastopniki trgovskih in obrtnih zbornic, v četrto pa vse ostalo prebivavstvo dežele. Uvedba splošne in enake volivne pravice l. 1908 je pomedla še kurije kot zadnji ostanek deželnih stanov — in popolna demokracija je zavlada v deželnem zastopstvu.

Zakon je tudi opredelil delokrog deželne zbornice, t. j. skrb za deželno kulturo (kmetijstvo), javne zgradbe (ceste) in dobrodelne ustanove (bolnice), občinske in šolske zadeve. Deželni zbor je sklepal v svojem delokrogu deželne zakone, katere je potrdil cesar. Deželni poslanci so uživali imuniteto enako kot državni poslanci.

Obseg poslov bivše dežele pojasnjuje najbolj zadnji proračun dežele Kranjske za leto 1914. Vsi stroški so znašali 7.879.107 K in so bili porazdeljeni na posamezne potrebščine: za deželno kulturo (kmetijstvo) 648.063 K, za javne zgradbe, za občila 633.032 K, za dobrodelne ustanove in zdravstvo 1.388.108 K, za trgovino in obrt 103.320 K, za pouk in umetnost 2.724.709 K, za odplačilo dolgov in obresti 1.315.271 K, za javno varnost 317.300 K, za upravo deželne imovine 2.575 K, za vojaštvo 16.820 K, za deželni zbor in urade 553.676 K, za pokojnine 134.233 K, za razne stroške pa 42.000 K.

Te stroške po 7.879.107 K so krili dohodki dežele Kranjske do zneska 3.693.528 K; med temi so donašali samo dohodki državnega davka na žganje 1.750.000 K in državni prispevek od osebnih davkov 310.000 K; primanjkljaj po 4.185.639 K pa je krila dežela z dokladami, in sicer s 145 % doklado na užitnino od vina, vinskega mošta in mesa, z doklado 4 K od hektolitra piva, s 55 % doklado na zemljiške in hišne davke in splošno pridobnino IV. razreda in s 75 % doklado na vse ostale neposredne davke. — Po današnji va-

lutj bi znašali vsi ti stroški dežele Kranjske l. 1914: 86 milijonov dinarjev.

Po revoluciji 1918 se je ustanovila v Ljubljani Narodna vlada, ki je prevzela vse posle bivših dežel na slovenskem ozemlju, njih likvidacija pa je bila poverjena posebni komisiji.

Po zedinjenju s kraljevino Srbijo so bili preneseni vsi samoupravni posli bivših deželnih zborov in odborov na centralna ministr-

Dr. Josip Leskovar,
predsednik oblastnega odbora v mariborski oblasti.

stva v Belgradu. Toda skušnija par let je že pokazala, da se stare ustanove ne dajo kar tako zatreti in da je uspešna uprava iz belgrajskega središča nemogoča. Nastopile so ustavotvorne borbe z močno željo po samoupravah. Tem je ustregel člen 95 in 96 ustave od 28. junija 1921, ki je napovedal poseben zakon o razdelitvi uprave po oblastih, srezih in občinah. Po čl. 135 ustave je bila vlada dolžna predložiti tak zakon že v štirih mesecih. To se pa ni zgodilo v določenem roku, marveč šele z zakonom od 26. aprila 1922 ob razdelitvi ozemlja naše države na oblasti.

Ta zakon je razdelil vso državo na 33 oblasti, Slovene na ljubljansko in mariborsko oblast. Oblast sme obsegati največ 800.000 prebivavcev, najmanjše število prebivavcev za oblast ni predpisano. Zakaj je bila mero-dajna omejitev baš na število 800.000, ni v zakonu razvidno.

Delokrog oblastne samouprave se približno krije z delokrogom bivših deželnih zborov. V delokrog oblastnih uprav spada: deželna kultura (kmetijstvo), javne zgradbe (ceste) in zdravstvo ter dobrodelne ustanove, obrt in trgovina. Obseg oblastne uprave je deloma razširjen z naštevanjem raznih nalog, ki pa služijo gori navedenim glavnim namenom, deloma je zožen, ker je iz njenega delokroga izvzeto šolstvo. Zakon pa dopušča možnost, da se delokrog oblastnih zborov še razširi s tem, da se jim izroče tudi še druge panoge javne uprave. Seveda je za to treba posebnega zakona.

Oblastna samouprava vrši svoje posle v oblastni skupščini, ki se izvoli na podlagi splošne in enake volivne pravice za dobo štirih let. Na vsakih 10.000 prebivavcev pride po en poslanec v oblastno skupščino. Pasivne volivne pravice nimajo državni uradniki sodne, finančne, policijske, gozdne in agrarne državne in oblastne samouprave.

Redno zasedanje oblastne skupščine se ima vršiti vsako leto 5. novembra in se skliče s kraljevim ukazom; izredno zasedanje skliče veliki župan po potrebi. Skupščina voli sama svojega predsednika, s čimer je tudi poudarjeno demokratično načelo nasproti bivšemu deželnemu glavarju, ki ga je imenoval cesar. Skupščinski poslanci ne uživajo imunitete kot državni.

Skupščina ima pravico, izdajati uredbe, ki spominjajo na deželne zakone, toda le v lastnem delokrogu. Ako se njene uredbe ne drže mej državnih zakonov, ima veliki župan pravico, da se pritoži na državni svet, ki končno odloči, ali ima uredba zakonito moč. Uredbe se imajo objaviti v uradnem listu; kraljevega podpisa ne potrebujejo kot bivši deželni zakoni, marveč le podpisa predsednika in tajnika skupščine in njenega pečata.

Finančni zakon za leto 1927/28 je prinesel dvojje določil, ki sta za razvoj slovenskih oblasti bistvenega pomena: čl. 322 določa, da prehaja vsa imovina bivših dežel na oblastne samouprave. S tem je postala ljubljanska oblast lastnica deželnega dvorca, gledališča, muzeja, domobranskih vojašnic, bolnic, umobolnice,

šole na Grmu, dveh kmetij in Završnice; mariborska oblast pa lastnica zdravilišč Rogaska Slatina in Dobrna ter deželnih bolnic in hiralnic. S tem je podan temelj za gospodarsko delo in kreditno zmožnost slovenskih samouprav.

Čl. 323 pa daje ljubljanski in mariborski oblastni skupščini pravico, spreminjati bivše deželne zakone v lastnem delokrogu. S tem je v bistvu dosežena zakonodajna avtonomija v lastnem delokrogu.

Oblastna skupščina ima tudi pravico, sklepati svoj letni proračun, katerega pa mora odobriti finančni minister. V tem je njena pravica okrnjena nasproti nekdanjim deželnim zborom, do katerih bivši avstrijski finančni minister ni imel te pravice.

Proračun ljubljanske oblasti za l. 1927 izkazuje vseh izdatkov 52,254.000 Din. Ti izdatki odpadejo na sledeče panoge oblastne uprave, in sicer: stroški oblastne skupščine in uradov 2,501.000 Din, deželna kultura 8,233.000 Din, javna dela in deželno imetje 12,480.000 Din, obrt in trgovina 1,475.000 Din, zdravstvo in socialno skrbstvo 24,865.000 Din, prosveta 500.000 Din, dolgovi, razni stroški in proračunska rezerva 2,200.000 Din.

Nasproti tem stroškom je proračunanih dohodkov 11,248.750 Din, to so donosi deželnih ustanov in zavodov, povračilo oskrbnin tujih oblasti in vagojski davek, ki ga je skupščina sklenila in je proračunan v donosu 1,000.000 Din. Tako bi znašal po tem proračunu nepokriti primanjkljaj 41,005.250 Din. Ta bi se pa imel kriti z državnim nakazilom. Ker prevzame oblast velik del državne uprave, bi morala država dodeliti oblasti svoje dohodke te uprave; na ta način bi bil krit gorenji primanjkljaj.

Finančni minister je potrdil gorenji proračun ljubljanske oblasti razen vagojskega davka. S tem se zviša primanjkljaj na 42,005.250 Din. Toliko bi morala država preodkazati ljubljanski oblasti rednih dohodkov, da bi mogla uspešno razviti svoje poslovanje.

Približno enake so razmere tudi v mariborski oblasti.

Ako primerjamo ta proračun ljubljanske oblasti z zadnjim proračunom kranjskega deželnega zbora, vidimo veliko razliko v izdatkih za prosveto. Po sedanjem zakonu namreč si je država pridržala skrb za ljudsko šolstvo in plačuje učiteljstvo sama. S tem je odpadla glavna postavka iz bivšega deželnega proračuna, radi česar je oblastni proračun za dobro

tretjino manjši od prejšnjega deželnega. V ostalem se pa z njim skoraj krije, kar najbolj dokazuje isti delokrog oblasti in nekdanjih dežel.

Slovenski oblastni skupščini imata slej ko prej za vzor upravno zedinjenje Slovenije. Zato izdajata povsem enake uredbe v obeh oblastih in imata v ta namen ljubljanski in mariborski oblastni odbor vsak mesec skupna posvetovanja, kako urediti upravo v obeh oblasteh po istih smernicah. S tem pripravljata tla končne upravne zedinjene Slovenije.

Pa tudi vse ostale oblasti v državi so spoznale, da se je treba zblížiti in skupno posvetovati, kako se ima urediti uprava v vseh oblastih po skupnih načelih. Vse oblasti imajo isti interes, da izvojujejo od centralne belgrajske uprave čim več samoupravnih pravic in dobe zagotovljenih čim več denarnih stalnih

virov, da bodo mogle uspešno vršiti po zakonu odkazani delokrog. Želja po decentralizaciji uprave je po vsej naši državi vedno večja. Vse sodi, da so samouprave edina rešitev, ki nas otme počasne in okorne državne centralne uprave.

Prvo tako skupno posvetovanje oblasti se je vršilo 1. maja 1927 v Belgradu in je pokazalo smer osamosvojitve oblasti od centralne uprave.

Želeti je, da se od začetnih posvetovanj preide do močne skupne organizacije vseh oblasti. Kajti le s skupnim in enotnim nastopom bodo vse oblasti uredile upravo na lastnem ozemlju po enotnih načelih, nasproti centrali pa dosegle finančno in upravno neodvisnost. Oboje bo okrepilo veselje ljudstva do udejstvovanja v upravi, zaupanje v upravo in veselje pri notranji izgraditvi lastne države.

Nekoliko o davkih in taksah.

Dr. O.

I.

Kakor doslej vsi finančni zakoni, tako vsebuje tudi finančni zakon za proračunsko leto 1927/28 glede davkov in taks razne izpremembe. Toda dočim so izpremembe v prejšnjih zakonih večinoma pomenjale novo obremenitev davkoplačevavcev, je prinesel finančni zakon za leto 1927/28 znatne olajšave tako glede neposrednih davkov kakor tudi glede taks in pristojbin, kar je vsekakor razveseljiv pojav. Glavne izpremembe so:

1. Pri dohodnini je zvišan eksistenčni minimum od 5000 Din na 6000 Din, to se pravi, da bodo do nadaljnjega plačevale dohodnino le one osebe, ki imajo nad 6000 Din letnih dohodkov. Čeprav je ta meja še vedno prenizko postavljena, bo vendar na podlagi te določbe oproščenih dohodnino več tisoč dosedanjih davčnih zavezancev.

Nadaljnja znatna olajšava je ta, da se 30% izredni pribitek k dohodnini izza dne 1. januarja 1927 več ne pobira. Kakega pomena je za Slovenijo ta olajšava, vidimo iz uradne statistike, iz katere je razvidno, da je bilo predpisanege tega pribitka za davčno leto 1926 Din 11,729.721, za leto 1925 pa Din 12,489.831.

2. Obresti hranilnih vlog na vložne knjižice in tekoče račune se izza dne 1. januarja 1927 ne smejo več obdavčevati z rentnino ne glede na

njih višino. S to določbo je dana izodbuda za varčevanje in vlaganje denarja v hranilne zavode.

3. Pri odmerjanju posebne pridobnine ne spadajo v davčno osnovo prostovoljna darila, ki jih dajejo družbe, zavezane javnemu polaganju računov humanitarnim, prosvetnim in kulturnim društvom in institucijam. Doslej so se namreč tudi taka darila obdavčevala kot čisti dobiček.

4. Privatni uslužbenci ne bodo več od svojih službenih prejemkov plačevali dosedanje dohodnine, ampak nov davek, ki se bo pobiral v vsej državi. V davčno osnovo spadajo vsi prejemki iz službenega razmerja bodisi v denarju, bodisi v naravi. Davek se odmerja po tej lestvici:

Pri prejemkih				znaša davek
nad	6.000 Din	do	12.000 Din	
»	12.000	»	24.000	3,5%
»	24.000	»	36.000	4%
»	36.000	»	48.000	4,5%
»	48.000	»	60.000	5%
»	60.000	»	72.000	5,5%
»	72.000	»	84.000	6%
»	84.000	»	96.000	6,5%
»	96.000	»	108.000	7%
»	108.000	»	120.000	8%
»	120.000	»	...	9%
»	120.000	»	...	10%

K temu neposrednemu davku se pobirata še invalidski davek in komorska doklada.

Tako odmerjeni davek zapade v plačilo po preteku vsakega trimesečja z eno četrtinko celotnega zneska.

Uslužbenci so dolžni v začetku vsakega leta vložiti pri pristojnem davčnem okrajnem oblastvu prijavo o svojih službenih prejemkih v dotičnem letu. Za plačilo davka jamčijo službodajavci, ki so upravičeni odtezati davek pri izplačevanju prejemkov. Pobrane vsote morajo oddati s posebnim pregledom v dveh izvodih pristojnemu davčnemu uradu v 14 dneh po preteku vsakega trimesečja.

Ako ima privatni nameščenec poleg službenih prejemkov še druge dohodke, ki ali sami ali skupaj s službenimi prejemki presegajo eksistenčni minimum 6000 Din, bo od teh drugih dohodkov še nadalje plačeval dohodnino.

5. Pri davku na zaslužek telesnih delavcev je eksistenčni minimum zvišan od 5000 Din na 6000 Din. Plačevanju tega davka so torej od l. 1927 dalje zavezani le oni telesni delavci, ki imajo vsaj 6000 Din letnega zaslužka. Delavci v državnih podjetjih so sedaj izenačeni z ostalimi delavci. Davek znaša 3·3% od celoletnega zaslužka. V davčno osnovno se vštevata tudi vrednost prostega stanovanja in hrane. Zaslužek z nadurnim delom ni obdavčljiv.

6. Nove zgradbe in novi deli obstoječih zgradb so oproščene hišne najmarine, in sicer: v krajih s preko 50.000 prebivavci za 20 let, v krajih s preko 20.000 prebivavci za 15 let, v ostalih krajih pa za 10 let.

Pravica do oprostitev se pridobi s posebno prošnjo, ki se mora vložiti pri pristojnem

davčnem okrajnem oblastvu v 30 dneh od dne, ko se je izdalo dovoljenje za uporabo; če pa se začne uporaba prej, je šteti čas od dne dejanske uporabe. Od istega dne se računa tudi začetek oprostitev.

Ako se vloži prošnja po preteku tega roka, se oprostitev skrajša za dvakrat toliko časa, za kolikor se prošnja pozneje vloži.

II.

Številne so tudi izpremembe zakona o taksah in pristojbinah, ki jih vsebuje finančni zakon za leto 1927/28. Navesti hočemo le najvažnejše:

1. Za kupne in prodajne pogodbe se zniža pristojbina: a) za nakup in prodajo premičnin od 2% na 1%; b) za nakup in prodajo nepremičnin od 6% na 4%.

2. Od dediščin v prvem kolenu krvnega sorodstva se ne plačuje nobena taksa, če ne presega njih čista vrednost 150.000 Din. Dosedaj so bile te takse oproščene dediščine v vrednosti do 500.000 Din.

3. Za gostilničarje je zlasti važna izprememba tarifne postavke 62. Doslej je namreč veljala določba, da so bili kaznovani s trikratnim zneskom redne točilne takse, če so jo plačali le en dan prepozno. Ta pretirano ostra določba odpade in v bodoče se kazni ne bo več nalažala, pač pa se bo nepravčasno plačana taksa izterjevala z eksekucijo.

4. Za davčne in taksne napovedi in prijave kakor tudi za davčne knjižice se ne plačuje več nobena taksa. V bodoče davčnih napovedi ni treba več kolkovati.

To so najvažnejše izpremembe.

Splavarska.

Hija, hoja ... le naprej
sred šumečega vodovja
mimo skal, sotesk, jezovja ...
hija, hoja ... le naprej!

Če si mož, pograbi veslo!
V levo, v desno z njim odrini,
pazi, da ne bo te neslo
mimo ciljev v daljini! —

Kadar pa nekoč pod nami
splav življenja se prekolje,
tam pod mrzlimi vodami
srce spalo bo najbolje ...

Hija, hoja ... le naprej
mimo polj in temnih gričev
z brzim létom drznih ptičev ...
hija, hoja ... le naprej!

Sredi slapov — blizu smrti —
brez miru in brez nehanja
gremo v težka vesla vperti
in usoda nas poganja ...

Hija, hoja ... le naprej
sred viharja ali solnca,
skoro pridemo do konca ...
hija, hoja ... le naprej!

Kje ste, žena, deca naša? —
Kruh grenak vam služimo.
In nikdo nas ne popraša,
kdaj se zopet snidemo! —

Hija, hoja ... le naprej;
pota svobodna, neznana
peljejo nas do pristana ...
hija, hoja ... le naprej!

Janko Samec.

Dve petdesetletnici.

F. K.

Letos praznujeta petdesetletnico svojega rojstva dva slovenska pesnika. Oton Župančič in Silvin Sardenko. To sta dva posebno značilna glasnika našega naroda v prvi četrtini dvajsetega stoletja. Vsak po svoje sta razumela svoj narod, njegovo vrednost in mu po različnih potih kazala pot na kvišku k boljšemu življenju; oba sta v čudovitih podobah odkrivala lepoto naše zemlje in mu v izbranih besedah in zvokih potrdila, da bo naš jezik živel in rasel še dolgo z našim narodom vred.

Oton Župančič

rojen 23. januarja 1878 na Vinici v Beli Krajini.

Stari narodi so imenovali pesnike vidce, preroke, tiste, po katerih govori na poseben način božanstvo. Zato so trdili, da je pesništvo navdihnjenje od zgoraj. In res so največji pesniki vedno odpirali človeštvu na svoj poseben način vrata v skrivnosti življenja in ga vodili preko vse težke vsakdanjosti k vzorom. Pesnik je sicer še vedno človek, ki sam trpi, blodi, išče; rad bi prišel do dna ugankam življenja, prižiga luči v temi in nam podaja samo v odsevu, v človeški lepoti vso tisto nadnaravno lepoto in resnico, po kateri vsi hrepenimo. Vendar je naš izbran vodnik in v njem spoštujemo ljubljena božjega.

Tudi pri Otonu Župančiču vidimo, kako mora človek preko nastav in prevar z voljo postati najprej m o ž. Po mladostnih zmotah in bojih, po brezskrbnem uživanju, kakor ga nam kaže njegova prva knjiga Čaša opojnosti (1899), zori Župančič v možatega mladeniča, ki spozna, da njegova pot ne sme iti za pritlikavim uživanjem, ampak da mora stremeti kvišku in skušati z voljo doseči vse, kar je lepega. V svoji drugi knjigi Čez plan (1904) pravi v ljubezenski pesmi:

Kvišku plava moje hrepenenje
sredi polnoči;
zvezda zlata seva na lazurju,
zvezda ta si ti.

Ne usliši me, ne padí k meni!
Moja mlada moč
naj se razvije, naj razmahne krila,
naj premagá noč!

Še mnogo globlje je zarezal te možate poteze v svoji tretji knjigi Samogovori (1908), kjer išče svoje prave vrednosti samo v trpljenju življenja:

Kuj me, življenje, kuj!
Če sem kremen, se raziskrim,
če jeklo, bom pel,
če steklo — naj se zdrebim.

Vsa vrednost življenja mu je v hrepenenju za višjimi vzori, in delu, v spoznavanju dobrih in zvestih ljudi, v modrosti. Zastonj je žalovati za mladostjo, za tem, kar je bilo, ker pravi človek je

Koledar 1928.

le tisti, ki se vedno moža izkaže; čim hušje je življenje, tem večja je modrost iz njega in tem globlje spoznamo njegov namen in pomen:

Stoj, kot drevo brez zavetja!
Višji si, bolj te pretresa vihar,
višji si, bližji nebeški ti žar,
dalj gre oko ...

Celo v zbirki otroških pesmi C i c i b a n (1915) in v S t o u g a n k a h (istega leta) je med ljubko šegavostjo, otroško dobrodušnostjo in hudomuš-

Oton Župančič.

nostjo natrosil Župančič polno resnih misli; uči spoznavati otroka vse luči od solnca, lune, ognja, človeške besede so zadnje luči: duha, »ki k Bogu pota razodeva«. Ob uri, v kateri so skriti »družni kovački, božji kovački, da kujejo čas,« uči vrednost časa in življenja:

Tik-tak! na delo, v skrbi nas budíjo,
pota nam mešijo, spremljajo nas,
vsakemu svoje pojo melodijo,
srcem človeškim skrivnostem ukaz. —

Od življenjske modrosti, ki jo pesnik zbira kot človek, sega vsak velik pesnik globlje v življenje lastnega naroda in mu je v najtežjih urah buditelj in prerok. Našemu narodu, ki mu že od

nekaj strežejo tujci po življenju, ki je bil vedno reven in ubog, bi Župančič rad kaj boljšega povedal za prihodnost.

Da mi je za zarjo blestečo pogledati
in kaj ljubega, dobrega ti povedati
v teh težkih dneh,
o domovina...

V Dum i, svoji največji pesnitvi, vidi, da se domovina le manjša in krči, ker morajo njeni najboljši sinovi v svet. V tej pesmi je s pretresljivo lepoto razgrnil pred nami naše ljubke vasi z delom in ljubeznijo do rodnih tal in postavil nasproti revščino, ki žene ljudi v tujino, kjer morajo v nemških in ameriških rudnikih služiti tujemu bogastvu in tuji slavi:

Pustil si plug in motiko, v zemljó se zalezal,
starec, in križ ti na grobu rjavi in poveša se;
sin tvoj zaril se je živ pod zemljó — v Ameriki
koplje,
v rovu še zarja poljan mu mračne misli obseva,
sin njegov več ne bo jih poznal, ne sanjal o njih.

Med svetovno vojno posluša gorje družin, ki so izgubile očete, gleda goriške izgnance, ki morajo s svojih domov, kliče na odgovor može, ki barantajo z našim narodom, in sluti v bratstvu njegovo rešitev. To je četrta knjiga V zarje Vidove (1920). Tu je strnil svojo in narodovo pot v eno:

O, da mi je priti do svoje podobe!
Da bi jo zagledal pred seboj!

Je: kdor je šel od konca s smerjó,
kdor sméri ostal je do kraja zvest
in ves se pognal je v samo rast:
tak, kadar nazadnje razpne roke
kot mož, ki se pretegne v dan,
mereč tkanino svojih sanj,
pokaže nam svojo podobo: križ...

O, da nam je priti do svoje podobe,
i meni i tebi, narod moj!

Ne moremo se na tem mestu dotikati Župančičeve umetne pesniške oblike, ki razodeva pravo pesnikovo velikost. Povedati moramo le, da je on največji mojster in oblikovavec našega jezika v novjšem času. V tem prelepem svojem jeziku je spesnil tudi zgodovinsko žaloigro Veronika Deseniška (1924), prevedel več znamenitih del iz svetovne književnosti, zlasti največjega svetovnega pesnika Šekspirja (Shakespeare) in to tako preprosto in živo, kot da je to vse domače delo. Župančič je za Prešernom naš največji pesnik, ki je v visoki umetniški obliki, pa živo in neposredno segel v človeške duše in skušal biti tudi svojemu narodu glasnik, kakor je občutil ob blejski Mariji:

O, da bi bila
pesem moja,
kot je tvoj zvon!
Da bi čutila,
da bi nosila
na svoji peruti,
kar misli, kar čuti,
kar hoče dom.

Silvin Sardenko

rojen 15. junija 1878 na Ježici pri Ljubljani.

Sardenko je duhovnik-pesnik; zato resnic in življenja ni šele isk al, ampak je resnice o z n a n j e v a l in jih povelečeval v podobah, v katerih živi naš narod svoje najlepše življenje, svojo vero. Ta vera je vesela, domača, preprosta in lepa in odseva od vseh Sardenkovih podob od znamenja ob poti do cerkvice sredi polja ali na griču, od lučke v kmečkem kotu do dekliškega vzdih v oknu. Zanj je življenje prazničen dan, posvečen romanju k nebesom, vse ena sama romarska pesem, ki se skali samo tedaj, kadar zatemne oblaki svetle ne-

Silvin Sardenko — dr. Alojzij Merhar.

beške zvonike, da začutimo spet pod nogami trda in pusta tla solzne doline.

Zato so Sardenkove prve pesmi otroško nedolžne; njegova prva knjiga »V mladem jutru« (1903) so slavospevi solncu njegovega dneva — Mariji —, svetonočne hvalnice, slovo od mladih dni, ko mora na pot v življenje, na romanje. Med to potjo odkriva lepoto slovenske zemlje, njene sladkosti in bridkosti in lepoto vsega stvarstva:

Radostno jutro — romarsko jutro!
Blažena gora — gora Planinska,
k tebi se danes z upanjem gorkim
bližajo težka srca dolinska.

Kakor pohlevna
jutranja sapa,
pesemca diha
sredi goščave;
romarjem cerkev
z vrha odpeva,
kakor bi pela
rajske pozdrave.

Ali pred njimi plava meglica,
kakor iz gozda ptica izgnana,
rahle so njene rosne peruti,
mrzla očesca njena zaspana.

Ko bi hotela
ptica meglena
splavati gori
v sinje višave,
da bi se cerkev
videla draga,
kjer odložimo
svoje težave!...

Ptica že vstaja... In iz daljave
okna žarijo zlatorumena:
Zdrava nam bodi, romarska cerkev —
Upanje naše, bodi češčena! —

Svojo romarsko pot je Sardenko še močneje
zarisal v drugi knjigi *Roma* (1906). To je pot po
večnem mestu, obiski kristjana, ki hodi po zmagos-
lavnih stopinjah Cerkev, pa mu vsak spomin go-
vori le o mučeniški zmagi duše nad telesom, o
vrednosti večne radosti v Bogu nad oholostjo po-
ganskega sveta. Na teh krajih ob grobih sv. Neže,
Cecilije, Alojzija, je hrepenenje po nebesih toliko,
da ga še jasno nebo žalosti.

Včasih mislim, da na nebu
radost sije vsa;
kvišku gledam in jo slutim —
a ne morem tja.

Odtod se obrne romar v življenje. Treba
je najprej prav živeti, življenje prav razumeti in
prav uravnjavati. Sardenko postane versko-poučen
pesnik, ki odkriva življenje izvoljencev božjih, Ma-
rije in svetnikov in nam kaže pot za njimi. Najprva
je *Mati sedem žalosti*, *Mater Dolorosa* (1910),
ki nam pravi:

Golgota so naši dnevi,
venčana s krvavo zoro;
strma pot so, ki se neha
z vnebohodno Oljsko goro.

Šele za žalostno materjo pride *Mati sve-
tega veselja* (1912). Vse veselje je plačilo za
ljubezen, ki gre tudi preko smrti:

Odmora nima in ne more
ljubezen vroča ga imeti;
podnevi, kakor solnce sije,
ponoči, kakor zvezda sveti.
Od groba tebe — ali mene
ljubezen zopet h grobu žene.

Šotor miru (1916) je zgodba o sv. Paskalu,
ki je šel v samoto služiti Bogu; *Sv. Jožef* (1925)
so slike iz življenja božjega rednika in *Sveti
Alojzij*, študije in pesmi (1926), zbirka globoke
krščanske modrosti za zgledno življenje mladine.
Dekliške pesmi (1922) razodevajo tesnobo
rahlih dekliških src, skrb za čistost, bridkosti čiste
ljubezni in grenkobo ločitve od mladosti.

Vranci vihrajo
z grivo mogočno,
balo poročno
mojo peljajo.
Kdo pa odpelje
moje srce?
Z doma ne more,
z doma ne gre.

Fantje, ni preže
treba nobene,
duše ne žene
in ne dožene
tuja je vas.

Tudi Sardenko je v letih bojnih grozot občutil
trpljenje naše zemlje, razdejanje src in umiranje
mladih življenj. On, ki nikoli ni rad gledal v mra-
kove posvetnega življenja ali v hrupne zunanje do-
godke, se tudi v zbirki *Nebo žari* (1916) naj-
rajši podaja na vas, kjer ugleda junaka-invalida, ki
se vrača domov, seda za zapuščeno mizo, kjer ni
očeta, tolaži vdovo in siroto, se poda v skrit kot
strelskega jarka in narekuje umirajočemu vojaku
poslovilno pismo materi, očetu, nevesti, gleda be-
gunce, ki morajo z domov. V tej zapuščenosti naše
domovine pomaga nositi njeno gorje in vliva zdra-
vilne tolažbe ob oltarju in Mariji. Tudi ko se je
naša zemlja oddehnila od vojne in je naš narod do-
segel svojo svobodo, je Sardenko ostal glasnik
njene prave vrednosti in čudovito po svoje dopolnil
»Lepo našo domovino«:

Blagoslov naj se razliva
v tvojih poljih in lesovih,
Bog ljubezni naj prebiva
v tvojih selih in domovih!
V božjem dihu, v božjem varstvu
tvoja ladja mirno plava.
Mir s teboj po vsem vladarstvu!
Tvojim sinom večna slava!

Vrtnica.

Na sredi mojega srca
cvetè rdeča vrtnica,
kot kri,
oj rdeča vrtnica!

Po vrtu hodi deklica,
v rokah ji bela kanglica,
zaliva lepe rožice,
ne vidi moje vrtnice...

Oton Berkopec.

Katoliški razglednik.

J. Pavlin.

V modernem človeku je zavel duh, ki kaže, da moderni človek bolešno ječi v spoznanju, da ga je materializem ukanil. Misli, da je s smrtjo vsega konec, da ni ne duše ne Boga, da je najvišja modrost življenja streči telesnim zahtevam in strastem, tudi modernega človeka ne morejo osrečiti. Začutil je v sebi dušo in njene potrebe in se začel zavedati, da je materializem ne le grobar življenja poedincev, marveč tudi vsega socialnega mirnega sožitja ljudi in narodov. Ni še sedanja doba pokopala materializma popolnoma, še živi v svojih klavrinih in žalostnih sadovih, a pokopuje ga že. Vsepovsod se oglašajo glasovi po višjem, po duhovnih dobrinah, zanimanje za nravna in verska vprašanja raste in izdajajo se gesla o ponotranjenju človeka in poduhovljenju življenja. Sredi tega modernega teženja po višjih vzorih življenja pa stoji katoliška Cerkev kot vedno ista glasnica in velikanska izkušena delavka za pravo ureditev življenja. Pogled po katoliškem svetu nam kaže, kako se Cerkev in njeni narodi zavedajo svojega zvanja prav v našem času, da prihaja edina rešitev človeštvu od nravnega življenja in njegovega vira in vzora — od Kristusa. Nrnavnosti, družini in šoli — dvema semeniščema nravnega, čistega in poštenega življenja bodočih rodov — posvečajo Cerkev in katoliški narodi v današnjih dneh svojo veliko skrb in pažnjo.

Nrnavnost.

Že pamet sama pravi, da vladajo človeški svobodni volji višji zakoni, ki jih javlja vest in ki se jim brez zlih, zase in za družbo slabih posledic nihče ne more odtegniti v življenju. Kristus je te zakone povzel, dopolnil in izpopolnil v postavi življenja po svojem nauku. Življenje, ki je uravnano po nravnih zapovedih, je nravno. Kdor pa živi po Kristusovem nauku in postavi, živi krščansko nravno. Nrnavnost je vekotrajna dobrina, ki ostane človeku po smrti in gre edina z njim preko groba. Prav tako lije nravnost že na zemlji mnogoteri blagodejni blagoslov na življenje posameznikov in na človeške družbe. Nrnavne zapovedi so zapovedi dobrega Boga-Očeta in sreča za človeka, dasi zahtevajo žrtev.

Vse mogoče na svetu odvaja človeštvu od nravnega življenja. Mogočno in premišljeno

zastruplja duše nenravnimi tisk. Tako pomaga avstrijskim socialistom 6 dnevnikov s 137.000 naročniki, 13 tednikov in mnogo mesečnikov. Eden izmed njihovih mesečnikov se tiska kar v 315.000 izvodih, ženski list izhaja v 164.000 in otroški v 90.000 izvodih. Zadnje leto so razdelili brezplačno 4 knjižice v 1.155.000 izvodih in po svojih knjižnicah so izposodili 740.846 knjig. Te številke le za zgled! Je drugod prav isto. Nkrščanski in protikrščanski tisk izpodkopuje krščansko mišljenje in življenje dan za dnem in po premišljenem načrtu. Spretno se zajeda ta črv protikrščanstva v srca prav vseh, ki dan na dan bero tako časopisje, razkristjanjenje se izvrši, da se niti ne zavedo kdaj.

Da Cerkev kvarni vpliv slabega tiska jasno gleda, priča naročilo Pija XI., ki je obhajal 6. februarja 1927 petletnico svoje izvolitve za papeža in 31. maja dopolnil 70. leto življenja, da boji aprila 1926 glavni namen Apostolstva molitve: širjenje dobrega tiska. Ko je sv. oče sprejel v avdienci vaticanskega poročevalca ameriških listov, je govoril o tisku in izjavil: »O da bi vendar kdaj imeli nraven tisk! Potem bi Cerkev v tem času nebrzdane predrznosti ne imela tako hudih bojev!« Rimska kongregacija sv. oficija pod predsedstvom papeža samega je poslala vsem škofom navdilo, kako naj se odločno bore zoper nenravno slovtvo, ki ga kongregacija prišteva najpogubnejšim zlom, ki v sedanjih časih razdirajo krščansko nravnost.

Slovaški škofje so objavili pastirski list o dolžnostih katoliškega urednika. V njem podarjajo najprej pomen tiska za sedanji čas, nato pa govore o lastnostih dobrega urednika. Katoliško časopisje ne sme pisati nič, kar ni dobro. Poljakom posreduje dobro čtivo Društvo sv. Vojteha — podobno naši Mohorjevi družbi. V Poznanju ima tiskarno in knjigarno, v novejšem času si je ustanovilo lastno papirnico. Na vsepoljskem katoliškem shodu v Varšavi jeseni l. 1926 — pri sprevodu je bilo 70.000 ljudi — so sklenili, da ustanove vsepoljski katoliški dopisni urad in da bodo začeli takoj pripravljati velik katoliški dnevnik v Varšavi. Svojo katoliško časnikarsko agencuro imajo Španci. Ta pošilja novice in članke dnevno nad 80 časopisom. Pred 35 leti je jezuit Garron ustanovil Špancem Apostolstvo

tiska, ki izdaja tednik »Nedeljsko berivo« v 35.000 izvodih in je izdalo 200 verskoobrambnih spisov v 8.500.000 izvodih. V novejšem času so si ustanovili še novo Društvo za širjenje dobrega tiska, ki šteje nad 70.000 članov. Katoliški tiskovni dan je prinesel 1.502.946 peset za dobre knjige.

Nenravnost, ki se kaže na ulici in javnih prostorih v raznih mamljivih oblikah, budi čutnost in ograža krepost in npravno moč. Zato je boj javni nenravnosti dolžnost katoličanov. Vsak pameten človek priznava, da je sedanja ženska moda praktična, zdravju koristna, tudi poceni. Žal pa, da se tako zlorablja, pretirava in pači, da res žali npravni čut in dober okus.

V boj zoper take n e n r a v n o s t i ž e n s k e m o d e je posegel sam sv. oče. Prepovedal je vstop v papeške palače z izrezano obleko in kratkimi krili. Pohvalil je delo rimskega katoliškega društva proti pretirani novodobni modi. Dne 30. junija 1926 je bodril v avdienci več sto rimskih članic katoliške ženske zveze na sveto križarsko vojsko zoper nenravno modo, ki ni le nasprotna krščanski npravnosti, ampak žali tudi človeško čast in dober okus. Ko je kakor vsako leto tudi letos sprejel rimske pridigarje, jim je naročil, naj upoštevajo kako je pri krščanskih narodih čut za sramežljivost in npravnost globoko padel, tako da se morejo učiti od nekrščanskih narodov. Tudi nemški škofje so zavzeli odločno stališče zoper nenravnosti mode, prav tako avstrijski, zelo odločno linški škof dr. Gföllner. Obsiren načrt o boju zoper nenravno modo, umetnost in slovstvo so l. 1926 objavili španski nadškofje. Katoličani imajo strogo dolžnost pobijati nenravnost v kinu, kabareti, knjigah in izložbah. Pri sportu, telovadbi, javnih shodih in slovesnostih, v javnih kopalniščih je treba upoštevati krščansko npravnost. Žene naj se zavedajo, da se pravi strah božji in krščanska pobožnost ne strinjata z nenravno modo. Zelo odločno pozivajo nadškofje vse šloje in društva na boj zoper nenravnost, ker gre za to, ali bodo krščanska načela še obveljala. Da dvigne npravni čut žene, je določil škofijski ordinariat v Freiburgu i. Br. zadnjo nedeljo septembra za žensko nedeljo. Ženska in dekliska duštva naj jo praznujejo s skupnim sv. obhajilom, primernim govorom in popoldanskimi razpravami o sedanjih verskih in npravnih vprašanjih. Versko apostolstvo za žene — pravi ordinariat — je posebno v tem, da skrbe za svetost zakona, za krščansko družinsko življenje, za katoliško vzgojo mladine

in branijo verske koristi v javnem življenju. Avstrijski škofje so jeseni leta 1926 obnovili leta 1922 izdano prepoved modernih nenravnih plesov. Isti škofje so prepovedali katoličanom obiskovati veri sovražne shode in voliti socialnodemokratske zastopnike v občinski, deželni ali državni zastop. Linški škof v posebnem pismu obsoja samoumore. Izdal je točna navodila o katoliškem pogrebu. Socialistično društvo »Plamen«, ki širi propagando za seziganje mrličev, je namreč poskočilo od l. 1922 v članstvu od 4.236 na 56.000.

Ponekod so se tudi državne oblasti zavezle zoper javno nenravnost. Tako je španski kralj Alfonz odredil, da mora moda dam na dvoru ustrezati cerkvenim določbam. Španski notranji minister je začel boj zoper nenravni tisk. V šestih mesecih so zaplenili nad 100.000 spisov, letakov in brošur. Ogrski notranji minister je izdal naredbo zoper javno nenravnost. Predstave in izložbe, ki žalijo npravni čut, se prepovedujejo, preklinjevanje na javnih krajih se kaznuje, učenke s prekratnimi krili morajo iz šole domov in se preobleči. Tirolska vlada je lansko leto ob začetku kopalne sezone izdala predpise o uredbi kopalnišč in o kopalni obleki. Bavarski deželni zbor je prepovedal ples v adventu in postu. Prav tako so v tirolskem deželnem zboru predlagali katoliški poslanci prepoved vseh plesov v adventu in postu, izjemo sme dovoliti le deželna vlada iz važnega razloga. Kaj odločno nastopa zoper javno nenravnost italijanska vlada, ki je proglasila 700 letnico smrti sv. Frančiška 4. oktobra 1926 za narodni praznik in se službeno udeležila slovesnosti v Assisiju. Izdane so bile stroge določbe o redu v kopalniščih in o kopalni obleki. Oblastem je naročeno, da zatirajo vsako nenravnost v knjigah, tisku in na razglednicah. Vlada podpira boj zoper preklinjevanje in bogokletstvo, ki bosta v novem kazenskem zakonu prepovedana. Vladni načrt zakona o javni varnosti predvideva strogo cenzuro za kino in gledališče ter stroge določbe zoper pijančevanje, nenravni tisk in umetno preprečevanje rojstev. Na mednarodnem kongresu za brezversko npravno vzgojo v Rimu je zadnje leto zastopnik vlade — rektor vseučilišča v Padovi — izjavil v svojem pozdravu, da smatra italijanska vlada za edino možno tisto npravnost, ki jo je Jezus Kristus dal v evangeliju in jo podaja katoliški verouk v desetih božjih zapovedih in katekizmu.

Da očuvajo svoje krščanske svetinje in povzdigajo versko zavest ter krščansko npravnost,

se družijo katoličani v organizacijah. Poljaki, ki so z velikimi slovesnostmi slavili dvestoletni jubilej svojega rojaka sv. Stanislava, so združeni v raznih zvezah, ki jih vodi 12 duhovnikov v Poznanju. Najstarejša njihova organizacija je l. 1900 ustanovljena Zveza katoliških delavcev. Francoski katoličani smejo upati mnogo od svojih močnih organizacij, zlasti mladinskih. Zveza katoliške mladine šteje 120.000 članov, telovadna društva pa 200.000. Uspehi se kažejo. Tako n. pr. na državni politehniko vrši od 550 dijakov 400 dijakov velikonočno dolžnost, 225 jih prejema mesečno sv. obhajilo in 125 tedensko. Med belgijskim mladim delavstvom je komaj dva odstotka praktičnih katoličanov. Da si vzgoje med delavci samimi apostolskih delavcev, skrbita flamska katoliška delavska mladina in enaka organizacija za valonski del dežele. Katoliška kmetiška zveza z lastno zavarovalnico in 960 kmetiškim hranilnicami družijo 110.713 samostojnih gospodarjev. V belgijskem katekizemskem društvu je mnogo odličnih gospa. Katehetinje tega društva obiskujejo dveletne bogoslovne tečaje in poučujejo v Bruslju 11.000 otrok katekizem. Holandska, ki šteje le okrog 2-5 milijona katoličanov, ima v raznih mladinskih organizacijah organizirane 150.000 katoliške mladine. Tako je katoliška centrala za pouk in vzgojo v Haagu za l. 1925 ugotovila med mladino poglobitev verskega življenja in odločnost verskega prepričanja. Tudi na misijonskem polju delujejo Holandci zelo živahno. V misijonih deluje 3700 Holandcev in Holandk in doma štejejo njih misijonske šole 3600 gojencev. Leta 1925 so darovale Družba za širjenje vere 263.000 gld., Dejanje sv. detinstva 164.000 gld. in Družba sv. Petra Klaverja 200.000 gld. v misijonske namene.

Da pregledajo storjeno delo in napravijo načrte za bodočnost, zborujejo katoličani na raznih zborovanjih. Poljaki so obhajali svoj vsepoljski katoliški shod jeseni l. 1926 v Varšavi. Kristusu-Kralju in spominu sv. Frančiška so posvetili Ogrji svoj 18. katoliški shod oktobra 1926 v Budimpešti. Nemške katoliške shode zadnjih let je prekosil 65. katoliški shod v Vratislavi. Vršil se je v znamenju Kristusa-Kralja, čigar zaklad se imenuje po besedi vratislavskega kardinala Bertrama resnica, svetost in ljubezen. Slavili so spomin sv. Frančiška, junaka odpovedi in serafa goreče ljubezni do Boga in ljudi, ter Jožefa Görresa, ognjenega tožnika neresnice in hinavščine in neustrašenega borivca za narod in domovino,

Boga in Cerkev. Kolinski katoličani so zborovali na velikem shodu pod geslom: Kolin, varuj svojo katoliško kulturo! V znamenju Kristusa-Kralja se je vršil maja 1927 katoliški shod na Dunaju za dunajsko nadškofijo. Na svojem zborovanju v Koblencu je katoliško žensko društvo obsodilo razkošnost in nenravno modo, ker pomanjkanje našega časa silijo k največji varčnosti in so z duhom krščanske ljubezni nezdržljive razkošne slovesnosti, ko toliko ljudi strada, prezeba in ima komaj najpotrebnejšo streho. Pod vodstvom tega društva se je združilo v Stuttgartu na skupno delo zoper nenravnost in razkazovanje golote 120 katoliških organizacij. Španska katoliška mladina je zborovala februarja 1927 v Madridu, da se uvrsti v katoliško akcijo pod lastnim vodstvom. V istem času se je vršil v Rimu četrti organizacijski in izobraževalni teden katoliške mladine, ki se mora boriti zoper javno nenravnost in za lastno vzgojo in čistost, ki jo je Pij XI. tako toplo priporočal 30. decembra 1926 mladeničem raznih narodov, ki so prišli v Rim proslavit 200 letni jubilej sv. Stanislava in sv. Alojzija.

Družina.

Temelj države in Cerkve je družina — že po naravnem zakonu odločena za vzrejo in odgojo človeškega naraščaja. Do smrti zvesta zveza moža in žene v namen rojstva in odgoje otrok je od Kristusa povzdignjena v nadnaravni red zakramenta, ki daje družinskemu življenju nadnaravno posvečenje in mu dovaja nebeške moči božje milosti. Družinsko življenje, ki naj bo ožarjeno z zvestobo in potrpežljivo požrtvovalnostjo in obsolnčeno od blagoslova otrok, je v današnjih dneh zelo zrahljano zaradi nepremišljenosti pri sklepanju zakonov in zaradi bega pred vsakim trpljenjem in žrtvami. Ljudje bi hoteli užitek, a so slabiči, da bi sprejeli tudi žrtve. V Franciji je poskočilo število razporok od l. 1884 do l. 1923 od 1600 na 23.600! V začetku l. 1927 je stopil na Francoskem v veljavo zakon o družinskih dokladah. Po njem dobi ubog družinski oče državno doklado za četrtega in vsakega nadaljnjega otroka do 13., oziroma 16. leta, oče-vdovec pa že za tretjega mati-vdova pa celo za drugega otroka. Francoska država uvideva, kam jo tirajo taki zakoni: narod pada, gine. Z denarjem skušajo popraviti to, kar se pa da popraviti edinole s poštenim zakonskim življenjem, ki ljubi veselje družinskega življenja, a se ne plaši trpljenja, ki ga seveda povzroča skrb za otroke. Število zakonov pada. L. 1920 je plačalo davek

na samce 90.129, l. 1925 pa 258.118 neporočenih. Tudi v Nemčiji pada število rojstev: Leta 1910 je prišlo na 10.000 prebivavcev 307 rojstev, l. 1924 pa le 211. »Kolinski ljudski list« je objavil razpravo: »Otroške duše vas tožijo.« Tam ugotavlja strašni vpliv kina in tiska na omejevanje rojstev in ceni število tako umorjenih otrok letno na 700.000. In vendar je od družine tako silno odvisna sreča človeštva. Tega se katoliški narodi zavedajo. Več avstrijskih škofov je posvetilo letošnji postni pastirski list svetosti zakona, vzgoji otrok in krščanski družini. Na shodu Marijinih družb v Budimpešti je o binkoštih l. 1926 govoril sodnik dr. Muntyán o katoliški družini in izvajal, da družinsko življenje nima več nekdanje privlačne sile, ker se v družini ne moli. Tudi Poljaki so na svojem katoliškem shodu razpravljali o varstvu krščanskega zakona in družine ter sklenili, da bodo zahtevali, da se državno zakonsko pravo uredi po načelih cerkvenega prava. Na Dunaju deluje že več časa Pomožno društvo za krščanske zakone tako, da odpravlja divje zakone in poučuje odpadnike. Leta 1925 so člani tega društva poizkušali v 892 primerih pripraviti k poroki ljudi, živeče v divjih zakonih, uspeli so s poroko v 550 primerih. Zdi se, da je tudi sv. oče hotel pred svetom poudariti važnost zakona, ko je 30. oktobra 1926 osebno poročil svojo nečakinjo Alojzijo Ratti s poslaniškim tajnikom markezom Edvardom Persichietti-Ugolinom ter v nagovoru omenil zakonske dolžnosti in mišlosti, ki jih Bog daje za njih izvrševanje.

Šola.

Kar družina začne, to naj šola pri otroku nadaljuje in izpopolnjuje. Kakor starši, tako mora tudi šola odgajati otroka za Boga, Cerkev in državo. Katoličani bi zatajili svojo vero, ako se ne bi borili za versko vzgojo v šoli in zoper vsako šolo, ki njih otroke trga od Boga in Cerkve ter jih peha v brezverstvo in greh.

V Češkoslovaški so jeseni l. 1926 svobodomisleci zopet izdali oglas na starše, naj zapuste katoliško Cerkev in se bore zoper versko šolo. Tako hujskanje res rodi zle sadove. Tako je v Plznu od 10.262 otrok na osnovnih šolah le 5090 katoličanov, 1024 protestantov, 489 jih pripada narodni cerkvi, vsi ostali pa so brez vere. Praški nadškof dr. Franc Kordač je 3. novembra 1926 izdal poseben oklic, kjer opozarja katoliške starše, da so odgovorni za verski pouk otrok, in odreka cerkveni pogreb staršem, ki otroke odvrčajo od verouka in se pred

smrtjo ne spravijo z Bogom. Avstrijski katoličani se še vedno bore s socialisti za katoliško šolo. Zato so na dunajskem zborovanju zastopnikov škofijskih katoliških organizacij marca 1927 obravnavali tudi o šolskem vprašanju. Tirolski škof dr. Waitz je nasvetoval v svojem poročilu ta sredstva: volitve v narodni svet, agitacijo in pouk o pomenu šolskega vprašanja, poseben list in osrednjo pisarno za enotno vodstvo tega dela. Po večini avstrijskih škofij budi in krepi prepričanje o pomenu verske šole šolska nedelja. (Vsako leto namreč določijo eno nedeljo, na katero so po vseh farah, katoliških društvih in organizacijah molitve, predavanja in govori o preveliki važnosti verske šole za vzgojo mladine.) Katoliška vzgojna in šolska organizacija izdaja lista »Šolska straža« in »Klici« ter je priredila — 2000 zborovanj. Vzgojno delo vrše katoliške osnovne, srednje, trgovske in gospodinjske šole ter učiteljska z 8000 katoliškimi učitelji in učiteljicami. Tudi v Nemčiji imajo vsako leto šolsko nedeljo; na letošnjo 24. aprila so brali pri vseh sv. mašah pastirski list kardinala Bertrama o šolskem vprašanju in o dolžnostih katoličanov glede šolstva. V Franciji število katoliških šol in učencev raste kljub velikim težavam. Državne šole, ki so vse brezverske, so ponekod kar prazne in v nevarnosti, da bodo radi pomanjkanja učencev morale prenehati. List »La Croix« trdi, da bi država lahko prihranila letno vsaj 200 milijonov frankov, če bi dovolila šolski pouk redovnikom. Toda prostozidarji zahtevajo, da se pri državnih šolah ne štedi, zato prekaša proračun l. 1927 proračun prejšnjega leta za 500 milijonov frankov. Od l. 1899 dalje imajo Francozi mnogo katoliških gospodinjskih šol, kar je velepomembno za življenje po družinah. O številu belgijskih katoliških šol poroča četrtletnik »Šola in vzgoja«. Zasebnih katoliških šol, ki jih podpira država, je 3191 s 130.545 dečki in 246.702 deklicama. Razvito je belgijsko katoliško obrtno in strokovno šolstvo. Za mladeniče imajo 38 industrijskih, 102 obrtni, 34 trgovskih, 27 risarskih in 71 srednjih šol ter več raznih tečajev. Dekletom so namenjeni 403 srednji in višji katoliški učni zavodi, med njimi 341 vzgojnih zavodov. Belgiji imajo tudi več katoliških učiteljskih in krona vsega belgijskega katoliškega šolstva je pa vseučilišče v Louvainu, ki obhaja letos svojo 500 letnico in ga obiskujejo dijaki 43 narodnosti. Sedemdesetletni šolski boji holandskih katoličanov s končno zmago niso bili zastoj. Leta 1925 so šteli 1917 katoliških osnovnih šol

z nad 330.000 učenci in 10.000 učitelji. Svojih učiteljskih imajo holandski katoličani 44, gimnazij 10, srednjih šol 19, licejev 11, realk 7, trgovskih tečajev 38 poleg kmetijskih, vrtnarskih in obrtnih šol. Leta 1923 so si ustanovili katoliško vseučilišče v Nymwegen-u. Tudi Poljaki imajo svojo katoliško univerzo v Lublinu od l. 1918 s štirimi oddelki: bogoslovjem, cerkvenim in državnim pravom in z modroslovjem. Italijanski katoličani pridno podpirajo katoliško vseučilišče presv. Srca v Milanu. Leta 1923 so znašali darovi 1.045.863 lir, l. 1926 pa že 2.378.117 lir. Pri teh darovih zavzema prvo mesto italijanska ženska mladina.

Za odgojo duhovskega naraščaja služijo semenišča. Na vatikanskem vrtu so februarja 1927 položili temeljni kamen novemu semenišču za rimsko škofijo. Škof dr. Waitz je ustanovil za severno Tirolsko deški zavod z gimnazijo. Družba božje besede je ustanovila v Nitri prvo misijonišče v češkoslovaški republiki. Praški nadškof je leta 1924 otvoril v Pragi katoliško gimnazijo in l. 1925 položil temeljni kamen za novo bogoslovno semenišče.

Po nekaterih deželah si pomagajo katoličani tako, da verski pouk otrok poverjajo laičkim katehetom in katehetinjam, ki se za to izobrazujejo v posebnih bogoslovnih tečajih. Tako so n. pr. oktobra 1926 začeli na Dunaju tak dveletni vseučiliški tečaj za laičske kateheze, ki se ga je udeležilo 170 izobraženih gospa in gospodov.

Ko je znani delavec med dunajskim moštvo jezuit p. Henrik Abel kot nadosemdesletni starček vodil julija 1926 romanje dunajskih mož v Marijino Celje zadnjikrat, jim je še navdušeno govoril na Marijini božji poti. Posebno je poudarjal, naj katoličani zavarujejo krščanski zakon in krščansko šolo, to dvoje je zdaj najvažnejše. Tako je izkušeni in vneti delavec v Gospodovem vinogradu še tik pred smrtjo — umrl je 23. novembra 1926 — oznanjal našo poglobitno katoliško dolžnost sedanje dobe.

* * *

Pogled h katoliškim narodom nam kaže, da se ti narodi bore za svoje svetinje ter se za ta boj družijo v mogočne vrste prepričanih in navdušenih borcev. Zavedajo se pač, da je krščanstvo velik zaklad, ki ga je treba čuvati, in da krščanstvo ni življenje počitka, ampak dela in žrtev. Katoliški narodi vedo, da bomo katoličani imeli toliko pravic, kolikor si jih priborimo v boju z brezverstvom. Biti se pa ne more uspešno posameznik, za uspešen boj je treba močnih in združenih čet. Zato danes nikjer ne zadošča samo neko skrito, tiho krščanstvo. Ogromni sili brezverstva, ki deluje s tiskom, z razkrojem družin, z brezversko šolo, je treba postaviti nasproti urejene, močne čete katoličanov, v katere mora res kot vojščak vere vstopiti vsak zaveden katoličan.

Svatba.

Hija, hoj! Po beli cesti
vozi svatov trop k nevesti.
Travniki so posejani
s pomladanskim cvetjem,
ptice se bude v poljani
in spreletajo med petjem.
To vam je veselje, svatje!
Vranec črno grivo stresa,
hrza, prha, poskakuje,
iskre kreše pod kolesa,
da se voz jim premetuje.
Zre po polju brhki ženin,
kdaj zagleda belo hišo,
ki v njej up njegov domuje,
kjer srce se zanj je vnelo.

Glej tam okno,
z nageljni zastrto!
Plah obrazek skriva se med cvete.
Kakor bisera prelestna
dve sta solzi
kanili na cvetje rahlo,
da je zažarelo in vzkipelo,
od veselja je zaplalo
in od mlade sreče zadrhtelo.
V rožah tone dekle mlado,
svatov pričakuje,
zlate upe kuje,
se boji in se raduje...
Hija, hoj! Po beli cesti
vozi svatov trop k nevesti.

Slavomirov.

Naši življenjepisi.

† Jakob Aljaž.

Sivolasega dobrosrčnega triglavskega župnika, navdušenega planinca, veselega pevca — ni več med nami. Utrujen od dela počiva sedaj na dovškem pokopališču, odkoder se tako lepo vidi na triglavsko pogorje.

Dolgo smo imeli Aljaža v svoji sredi, da, dlje kakor je sam pričakoval.

Ko sem ga tisto leto po sklepu miru s Triglava grede obiskal, mi je rekel z zategnjnim glasom, važno in resno: »Veš, Janko, jaz sem takole sklenil, da bom letošnjo zimo škripnil.«

Svoježa sklepa pa takrat ni izvršil, kajti vzela ga je šele pomlad l. 1927. Manjkalo mu je točno devet tednov do 82 let.

Rojen je bil 6. julija 1845 v Zavrhu pod Šmarno goro. Šolal se je v Smledniku in v Ljubljani. Bil je jako nadarjen in priden. Po dovršeni gimnaziji je šel na Dunaj studirat za profesorja. Kmalu se mu je pa začelo tožiti po domovini. Vrnil se je domov in stopil v ljubljansko bogoslovno semenišče. V mašnika je bil posvečen l. 1871. Služboval je najprej v Tržiču kot kaplan in »direktor« ondotne ljudske šole. Nato je pa šel za župnika na Dobravo pri Kropi. Poleg tega je bil nekaj let tudi okrajni šolski nadzornik. Ob koncu avgusta l. 1889 se je preselil na Dovje, kjer je župnikoval prav do smrti — 38 let!

Dolga je bila pot njegovega življenja, a hodil je po njej vkljub mnogim neprilikam veselega srca in vedrega obraza, posebno še zato, ker je ljubil dvoje, kar človeka razveseljuje in blaži: planinstvo in glasbo.

Rojen je bil takorekoč na pragu lepih Kamniških planin, zato je vzljubil gore že v zgodnji mladosti. Ta njegova ljubezen je bila povod marsikatero zabavljičice, kar ga pa ni motilo.

Ko je nekoč — še v dijaških letih — prišel z Grintavca in ves navdušen pripovedoval očetu, da je videl domačo hišo, je moral slišati tole: »Nemumnež, za to ti ni treba noreti na Grintavec, saj jo doma s ceste bolje vidiš.«

Tudi rajniki prošt Klofutar je večkrat zaropotal nad njim, češ, kako more učiti peto božjo zapoved, ko se pa sam v gorah postavlja brez potrebe v smrtno nevarnost.

In vendar se mu v planinah ni nikdar nič zgodilo, ker je bil izredno previden in moder planinec: pač pa se je v dolini na lepem večkrat ponesrečil

V 23. letniku »Planinskega Vestnika« našteva prav živahno svoje padce, a dva je izpustil.

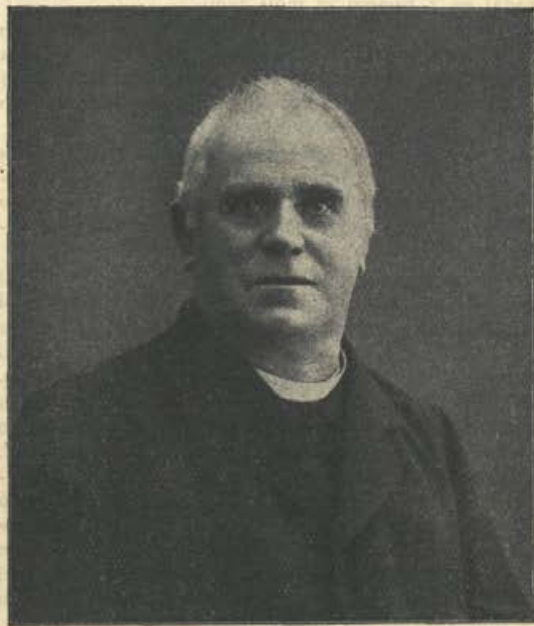
Na župnijskem vrtu na Dovjem si je zgradil kopaljšče. V njem bi bil kmalu dvakrat zašel v smrt. Ker je kopaljšče za čoln premajhno, se je po njem vozil v — čeburu. Seveda samo enkrat, pa še takrat je gačal, ker se mu je »čoln« prevrnil. Drugi pot je pa v izpraznjenem kopaljšču na opolzlih tleh tako padel, da bi si bil kmalu razbil glavo. Dobil je osem centimetrov dolgo rano. Meni je seveda pisal, da je rana »osem decimetrov globoka«.

In res, čudna usoda ga je spremljevala. Ko je plezal prvokrat na Triglav, ki je bil tedaj še brez klinov in žic, se je vrnil zdrav; kratka pot iz cerkve

v župnišče pa je bila povod njegove smrti: padel je in si zlomil nogo.

Ko sem ga kmalu po tistem nesrečnem padcu obiskal, mi je dejal: »Veš, Janko, kake dve leti bi še rad živel; toda vem, da bom moral sedaj zaradi te polomljene krevlje umreti. Sicer sem pa že tako dvaindvajset let več živel, kakor bi bil smel; saj veš, da bi bil leta 1905 umrl, če bi me ne bil dr. Šlajmer rešil.«

Takrat je bil Aljaž nevarno bolan in edina njegova rešitev je bila operacija. Te se je pa trdovratno branil, ker je bil uverjen, da umre kljub operaciji.

Jakob Aljaž.

»Če že moram iti na oni svet, hočem iti tja cel, ne pa razparan ali pa zašit,« mi je dejal odločno, ko sem ga v Leonišču obiskal in po narocilu g. dr. Šlajmerja pregovorjal, naj se da operirati.

Ker je bil torej prepričan, da ga operacija ne otme smrti, sem moral druge strune ubrati.

»Ker te dr. Šlajmer hoče tu v Leonišču operirati, si lahko popolnoma brez skrbi. To bo prav tako, kakor bi ti krojač hlače zakrpal, samo bolj te bo bolelo. Seveda, ako bi te primarij poslal v bolnico, potem bi bila stvar nevarna. Kajti tiste, za katere se boji, da ne bodo prestali, operira vse v bolnici, ker noče, da bi mu v Leonišču kdo umrl. V bolnici se pa nič ne pozna, če umrje eden več ali manj.«

Tako sem ga potegnil in res se je vdal. Zapustil sem Leonišče s sladko zavestjo, da sem storil nekaj jako pametnega. Toda ta »sladkost« se je spremenila v bridko trpkost, ko sem dva dni potem zvedel, da je primarij poslal Aljaža v — bolnico, da ga tam operira.

Takoj sem šel tja popravljat svoje »pametno« pregovarjanje. Pa nisem uspel.

»Vidiš, sedaj sem pa lifran,« mi je rekel Aljaž. »Nikar ne govori zoper svoje prepričanje!«

Svojo nečakinjo Micko pa, ki mi je skušala pomagati, češ, da »bodo strica gospod primarij samo zato v bolnici operirali, ker imajo tu boljši instrumente,« je odpravil kar na kratko: »Ti pa kar molči. Ako govoriš o operaciji ti, je prav tako, kakor bi jaz govoril, kako se purl del.«

Ko sem mu ves prepadel obljubil, da ga pridem še drugi dan obiskat, sem pa še jaz svoje dobil. »Te ni treba več,« mi je rekel odločno. »Sedaj me še enkrat poglej, kajti živega me ne boš več videl. Jutri se bom pripravljaj na smrt, pojutrišnjem bom pa umrl razparan ali pa zašit; rajši bi bil cel, pa naj bo, kakor že hočeta dr. Šlajmer in Bog. Sedaj pa z Bogom in moli zame!«

Toda »dr. Šlajmer in Bog« sta dobro »hotela« in ga iztrgala smrti. Živel je pa še dve leti v trdnem prepričanju, da tretjega leta ne učaka. Zato ga je njegovo prej vedno veselo razpoloženje nekoliko minilo. Tudi za družbo ni več posebno maral.

»Veš, Janko,« mi je rekel pri neki priliki, »tebe in še nekaj ožjih prijateljev imam rad. Le še pridite, vam bom dal dobrega vina. Če pa pride kdo drugi, mu bom postregel s tako kislico, da ga nikdar več ne bo na Dovje.«

Ko se mu je pa po dveh letih zdavje precej okrepilo, je postal zopet živahen, da, še živahnejši in delavnejši, kakor je bil pred boleznijo. Dasi je bil (1927) že v 56. službenem letu, ni šel v pokoj, marveč je padel sredi dela, kakor vojak na bojišču.

Svojim faranom je bil vedno dober pastir. Na prižnici jim je lepo po domače oznanjeval besedo božjo in jih včasih tudi s krepko besedo posvaril. V spovednici je pa skoraj vsak dan čakal spovedencev. Tudi v svetnem oziru je Dovžanom mnogo pomagal; žalostilo ga je samo to, da svojih načrtov ni mogel vselej izvršiti. Kaplanom je bil bolj oče kakor predstojnik; kako so ga pa njegovi stanovski tovariši ljubili, je pričal njegov pogreb, pri katerem je bilo zbranih 48 duhovnikov.

Izredno velika je bila njegova gostoljubnost. O tej so celo po njegovi smrti pričale tri dolge mize, ki so pogrnjene na njegovo naročilo čakale gostov. S svojim denarjem sploh ni štedil in vse načrte je najrajši izpeljal brez tuje podpore, če je le mogel. Zato ni spravljal zakladov na zemlji, »kjer jih uničujeta molj in rja.« (Lk 12, 33), in sam piše o tem takole: »Denarja nisem spravljal na kup, rajši sem ga dal v dobre namene ali ga sicer po svetu raztrosil (»Oris mojega življenja«, Pl. Vestnik, XXIII., št. 10).

Nevenljive so pa Aljaževe zasluge za planinstvo in glasbo.

Ko je prišel na Dovje, je videl, da so naše gore popolnoma v nemških rokah. To ga je kot navdušenega Slovenca in planinca zelo bolelo. Zato je šel takoj na osvojevalno delo. Toda šele čez šest let se mu je posrečilo, da je postavil na Triglavu prvo znamenje, da biva tu slovenski rod. Zgradil je na lastne stroške »Aljažev stolp« in se tako ovekovečil tudi v inozemstvu, odkoder je dobil za svoje delo več priznanj pisem.

S pomočjo Slovenskega planinskega društva je osvojil sčasoma ves Triglav, ga opremil s slovenskimi poti, mu vzel grozo s klini in žicami, in sicer brez škode za njegovo lepoto, ga obdal s planinskimi zavetišči in tako omogočil dostop tudi manj izurjenim planincem. Triglavski dom, Aljaževa koča in Aljažev dom so po večini plod njegovega truda in njegove zamisli. Ker je vedel, da veliko planincev poseča Triglav ob nedeljah in praznikih, je postavil do malega na lastne stroške na Kredarici majhno kapelico v čast Materi božji in bi bil isto storil tudi v Vratih, če bi mu ne bila smrt prekrizala računov.

V okrilju Slovenskega planinskega društva se je pred nekaj leti ustanovil »Aljažev klub«, ki po možnosti skrbi za nedeljsko službo božjo na važnejših planinskih postojankah. Ta klub bo izvedel Aljažev načrt za kapelo v Vratih.

Tako je Aljaž ves čas svojega bivanja na Dovjem neumorno deloval v prosep slovenskega planinstva, zlasti pa za svoj ljubljani Triglav, ter tako zaslužil častno ime: »Triglavski župnik.«

Poleg planinstva je Aljaža posebno veselila tudi glasba. Že na gimnaziji in potem v bogoslovju je bil sloveč tenorist in pevovodja. Kot župnik je na Dovjem sam vezbal cerkvene pevce in večinoma tudi vodil petje, kadar ni maševal.

Bil je pa tudi skladatelj. Zložil in izdal je devet zvezkov moških in mešanih zborov, po večini svetne skladbe na Simon Gregorčičeve besedilo, med drugimi »Triglav moj dom« in »Oj zbogom ti planinski svet«. Priredil je tudi »Pesmarico«, ki jo je izdala in založila Družba sv. Mohorja, in sicer v dveh zvezkih. Zadnja leta je zložil še nekaj psalmov in jih poklonil pevskeemu zboru v knezoškofijskih zavodih v št. Vidu. Svoje delovanje je nekako zaključil s popisom spominov, in sicer planinskih v »Pl. Vestniku«, pevskih pa v »Pevcu«.

Aljaž je za svoje delo žel obilo priznanja in prejel mnogo odlikovanj, duhovskih in svetnih. Bil je imenovan za duhovnega svetnika ter za častnega člana več društev, kakor n. pr. »Slovenskega planinskega društva«, »Glasbene Matice«, »Ljubljanec« i. dr. Že v Avstriji je bil odlikovan z zlatim križcem s krono, s svetinjo 40letnega službovanja, s križcem za civilne zasluge, v Jugoslaviji pa dvakrat z redom sv. Save, 3. in 4. razreda.

Kako je bil pa Aljaž priljubljen pri svojih tovariših, faranih, planincih in pevcih, se je pokazalo zlasti pri pogrebu, ki je bil tak, kakor ga nikdar še ni bilo na Dovjem in ga zlepa ne bo. Že takrat, ko se je zvedelo, da je sivolasi gospod svetnik iz cerkve grede padel na ledenih tleh in si hudo poškodoval nogo, je zavladalo splošno sočutje. Vendar smo še nekoliko upali, da okreva. Toda prišla je še druga bolezen in po desettedenskem trpljenju je v sredo 4. maja ob 2 zjutraj izdihnil svojo blago dušo. Od vseh strani, celo iz daljne Hrvaške, so prihiteli planinci in pevci, da spremijo svojega dobrega prijatelja in tovariša na njegovi zadnji poti. Ob odprtem grobu mu je govorilo v slovo šestero govornikov. Vsi govori so se pa strnili v eno: Slava in večen spomin Jakobu Aljažu, skrbnemu župniku, navdušenemu planincu in vnetemu glasbeniku.

Janko Mlakar.

† Leopold Turšič.

Zopet je legel eden izmed slovenskih pesnikov in kulturnih delavcev v prezgodnji grob. V krepki moški dobi trinštiridesetih let je dne 30. maja 1927 zatisnil oči v smrtno spanje Leopold Turšič, župnik v Krškem, znanec naš po pesmih, ki smo jih čitali v Domu in svetu in v Mladiki.

Leopold Turšič se je rodil 13. novembra 1883 v Ložu na Notranjskem, dovršil gimnazijske studije na drugi in prvi gimnaziji v Ljubljani (1894/98, 1898/1903), stopil potem v ljubljansko bogoslovje in bil 15. julija 1907 posvečen v mašnika. Dne 19. septembra je nato nastopil duhovnopastirsko

Leopold Turšič.

službo kot kaplan v Gorenjem Logatcu, prišel po treh letih 25. oktobra 1910 kot kaplan na Vrhniko in po novih treh letih 21. avgusta 1913 v Šent Vid nad Ljubljano. Tu ga je zalotila svetovna vojna in dne 4. decembra 1914 je moral kot vojni kurat v vojsko. Ves vojni čas je bil skoro brez oddiha na raznih frontah, a vednim telesnim in duševnim naporom, združenim s podnebnimi neprilikami in izpremembami, njegovo telo ni bilo kos; težavna služba ga je oslabil in mu vsadila kal zavratne bolezni — sušice. Ko se je po štiriletnem vojnem službovanju 6. decembra 1918 poslovil od vojaščine, je po kratkem odmoru že 19. januarja 1919 nastopil zopet duhovnopastirsko službo kot kaplan v Šmihelu pri Novem mestu, leto pozneje, dne 17. avgusta 1920, je bil instaliran kot župnik v Krškem. Ker je vsestransko delavni mož prve pojave bolezni

zanemaril, je začel pešati in je posebno poslednja štiri leta vedno bolj hiral; bival je sicer radi zdravljenja dlje časa v zdravilišču za tuberkulozne na Golniku, a bilo je prepozno...

Februarska številka Doma in sveta l. 1905 je prinesla posmrtnico bogoslovca Turšiča pesniku in pripovedniku dr. Matiju Prelesniku, študijskemu prefektu v ljubljanskem bogoslovnem semenišču, »Nasmeh večnomlade sreče«; odtlej je sodeloval pri njem v presledkih dvajset let in se poslovil od nje v novembrski številki s svojo posmrtnico »Petpedi«:

Revček še enkrat bom obsejal
njivico z zlato pšeničko,
morda bom letos poslednjikrat čul
znanko prepeličko: Pet pedi!...

Teh pet pedi, ki si jih odmeril,
mi posveti na pot,
da se Ti ne bom izneveril,
o Gospod!...

Teh pet pedi zadnjih na njivico revno
naj Tvoja kapljá blagodat,
da k Tebi na sodbo prinesem s seboj
vsaj majhen zaklad...

V poslednjih letih (1924/26) je sodeloval Turšič največ pri Mladiki in priredil na Golniku zbirko svojih najboljših pesmi »Tiho veselje«, ki izide pri Mohorjevi družbi.

Smer in značaj svoje poezije je označil najbolje Turšič sam v pesmi »Moje pesmi« (Mladika, 1925, 169):

Poljskih rožic bom natrgal,
v svojo pesem jih bom vpel:
naših polj, livad cvetočih
sladki vonj iz nje bo vel.

Drobnih ptičk bom zbor povabil,
naj z menoj zažvrgoli:
pesem gaj bo pevajoči,
kadar jutro ga budi...

Solčnih žarkov bom nastregel,
v svojo pesem jih izlil:
v zlato, srebru bo blestela,
srečen, kdor iz nje bo pil...

Grenka žalost nema čaka
v vrsti nepovabljenih:
sama se razlije v pesem,
težko kot iz groba vzdih...

Turšičeve pesmi, to so tiha pokrajinska razpoloženja, idile iz kmetiškega življenja, le tu pa tam zaječi bolečina socialnega in vojnega zla (Mlin, Dom in svet, 1914; Trpljenje, Mladika, 1925), vzdihne otožna misel (Misli, Mladika, 1925), slutnja bližnje smrti (Balada, Mladika, 1925), zakipi gorka molitev h Gospodu (Na vsaki bilki, Mladika, 1926). Po obliki se je šolal Turšič v začetku pri Sardenku in Župančiču, dokler ni našel svoje preproste, narodni pesmi sorodne melodike.

Turšič je deloval tudi organizatorično kot prosvetni delavec in bil nekaj časa urednik Mladosti, glasila orlovske organizacije. Tudi osebno je bil splošno znan in priljubljen.

Svetila mu večna luč!

Grf.

† Jernej Andrejka - Livnogradski.

Dne 4. maja 1926 je umrl 76 let star v Ljubljani, pol leta za svojo ljubljeno soprogo Julijo, koje smrti ni mogel preboleti, pisatelj »Slovenskih fantov v Bosni in Hercegovini«, ene najbolj priljubljenih knjig, kar jih je izdala Mohorjeva družba.

Jernej Andrejka je poseben pojav v slovenskem »vojaškem slovstvu«, a tudi v slovenskem življenju. Po sili razmer, ne po lastni volji primoran posvetiti se vojaškemu življenju, se je razvil iz lastne pridnosti in darovitosti, a tudi radi svoje hrabrosti in močatosti do najodličnejšega našega oficirja, ki je smatral svoj poklic popolnoma v duhu sedanje naše armade za resno in težko nalogo in ne kakor

Jernej Andrejka.

večina tedanjih avstrijskih častnikov za več ali manj prijetno priliko do udobnega in oblastnega pohajkovanja in postavljanja.

Vzorna, skoraj bi rekli strastna ljubezen do rodne zemlje in do slovenskega rodu preveva vse njegovo življenje. Zato je bilo njegovo službovanje pri »sedemnajstih«, pri tem izrazitem slovenskem polku, ena sama veriga pravega tovarštva s svojimi Janezi, ki so Andrejko, komandanta 16. kompanije, še dolgo let potem, ko so slekli vojaško sukno, nosili v srcu kot svojega ljubljenca in očeta.

Jernej Andrejka je bil osamljen slovensko-narodni pojav v avstrijski vojski. Zavedal se je morda res nekako v slutnji celotnega slovenstva, ki je moralo zadeti prej ali slej ob pomemčevalne namene tedanjega avstrijskega vojaštva.

In res, njegovi obersti in generali so z nevščnim pogledom zasledovali vsak znak njegovega bratstva s slovenskimi vojaki. Andrejka pa je ljubil

s tiho, nekako samoposebi umevno mu junaško ljubeznijo te svoje kraje, odkoder je izšel, te svoje fante, ki so prihajali kakor sveži cvetovi slovenske grude vedno znova v tesni in dušiči zrak kasarn, in ni zapustil polka, čeprav je moral za svojo požrtvovalno, vzorno in skoraj prenatlačno službovanje trpeti le zapostavljanje in preziranje.

In še potem, ko je l. 1895 sprejel častni poziv v gardo kot eden redkih še z znaki vojnega junaštva odklikovanih oficirjev, so mu iz cesarskega Dunaja pohajale misli v daljno domovino, do slovenskih fantov pri polku, v rodno mu vasico. Prihajal je vsako leto čez poletje v prijazne Dolenje ob vznožju Kamniških planin, kjer mu je tekla zibelka, in ondi preživel par mesecev neskaljene sreče v krogu svoih kmečkih staršev in sorodnikov, ki se jih ni nikdar sramoval.

Njegovi delovni naravi ni zadostovala razmera mirna in udobna služba na Dunaju. Iskal je svojemu bodremu duhu prilike do udejstvovanja in ga je našel — v spominih na vojaška leta. Pisateljska žila, ki se je prej tuintam uveljavljala v posameznih člankih in črticah, je z živo silo zasnovala visoko narodno pesem o slovenskem vojaku, — in jo našla v vojnih dogodkih leta 1878, ko se je slovenski pešpolk sedemnajstih udeležil zasedbe Bosne in Hercegovine.

Tako so nastali njegovi »Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini«, krasna, 380 strani obsegajoča knjiga, ki je bila v letih 1904 in 1905, ko je izhajala kot knjižni dar Mohorjeve družbe, med narodom pravi dogodek. Danes, ko trezno presojava dogodke in razmere, ki so že pol stoletja za nami, moramo reči, da ta knjiga ni bila nikakava avstrijska knjiga, ampak da je na neizpodbojen način zanašala in uveljavljala slovenskega narodnega duha v slovenske polke avstrijske armade. Ne zasedbi Bosne po Avstriji, ampak »slovenskim fantom« je bila posvečena. Zasedba ji je bila le zunanji okvir, v katerem so nastopali slovenski junaki: oficirji in preprosti vojaki. Plapolajoči taborski ogenj je dal Pipcu šaljivcu priliko, da pripoveduje utrujenim tovarišem pravljico o mori, bosanske slive pa, da se na svojo žalost spozna z njenimi poraznimi učinki.

Kdor to krasno ilustrirano knjigo danes pregleduje, se mora čuditi požrtvovalnosti pisatelja in pa tiskarskega založništva Mohorjeve družbe, saj je v njej zbrano poleg neštetihih prelepih slik naravnost iz vojnih arhivov in neposrednih doživljajev črpano ogromno gradivo, kakor ga nima o tej dobi gotovo noben drug narod. Andrejkov jezik je sočen, klen, jednat, vseskoz prepojen z duhom domače grude in spominja v tem oziru na Ivana Tavčarja; njegovo pripovedovanje je vse skozi gladko in zanimivo. Ob grozotah svetovne vojne se nam zdijo sicer vse te bitke in boji malenkostni, avstrijske zmage in uspehi skoraj smešni. A eno drži in bo preživelo vso to zunanjo navlako: Jasna slika slovenskih ljudi, ki so se tedaj tam doli borili in umirali, gostili in veselili, njih junaštvo, njih napore, njih šaljivke in zbadljivke, njih upi in želje, njih delo in njih kulturni uspehi.

Jernej Andrejka je spisal poleg te knjige še mnogo manjših stvari — kdor se zanje zanima, jih najde raztresene po različnih naših časopisih in revijah, v Slovenskem Narodu, Slovencu, Ljubljanskem Zvonu in tudi v Laibacher Zeitung pod pisateljskim psevdonomom »Dolenjski«. Izmed njih

naj bodo omenjeni le oni, ki jih pozneje ni sprejel v »Slovenske fantje«, tako n. pr. »Sanje« in »Najlepši dan« v Slovenskem Narodu, 1895, »Naši fantje in Garibaldi« (Slovenski Narod, 1897), »Nekaj črtic iz življenja slovenskih vojakov« (Slovenski Narod, 1899), »Črtice iz zgodovine Varaždinskega pešpolka štev. 16« (Slovenec, 1914). Po vojni je pričel pričevati tudi spomine iz svoje mladosti. (Glej Vrtec, 1924.)

Pokojni Andrejka je bil rojen dne 20. avgusta 1850 v Dolenjah v občini Rova v kamniškem okraju. Nižjo gimnazijo je dovršil v Ljubljani, kadetnico v Innsbrucku, služil potem najprvo kot kadet pri 17. pešpolku v Tridentu, potem kot poročnik v Trstu, se udeležil l. 1878/79 bosanske zasedbe, bil v letih 1880 do 1893 pri istem polku v Ljubljani in Celovcu ter od 1895 pri telesni gardi na Dunaju, kjer je napredoval do podpolkovnika. Takoj po udeležitvi se je preselil v Ljubljano in ondi l. 1926 umrl. Počiva v rodbinski grobnici na pokopališču na Rovih skupaj z ljubljeno ženo Julijo.

Jernej Andrejka je bil tudi v zasebnem življenju preblag soprog in oče ter veren sin svojega naroda. Za svojo domačo občino je storil premožno dobrega v kulturnem in gospodarskem oziru, a tudi sicer je imel za slovenske rojake vedno odprto srce in roke. Mohorjeva družba kliče svojemu odličnemu sotrudniku preko groba: Neminljiva mu slava in spomin!

Dr. —a.

† Gregor Einspieler

prošt in župnik.

S smrtjo Gregorja Einspielerja 28. aprila 1927 je izumrl rod Einspielerjev, politikov-duhovnikov, ki so od l. 1848 naprej dajali pravec politiki koroških Slovencev. (Andrej Einspieler 1813—1888; Lambert Einspieler 1840—1906.)

Sveče, vas v srednjem Rožu, so dale Einspielerje, kjer je bil Gregor rojen 10. marca 1853. Ko je bil l. 1876 posvečen v mašnika, je služboval po raznih krajih. Škofije, po slovenskih in nemških, ker tedaj je bilo več slovenskih duhovnikov, kot so jih potrebovali. Zdaj je narobe. Kot kaplan v Celovcu je bil tudi odbornik Družbe sv. Mohorja. Župnikoval je 18 let Podkloštom (1889—1907), nato je bil 12 let infilirani prošt velikovškega kapitlja v Tinjah, odkoder so ga 1. januarja 1919 pregnali žalostni povojni dogodki na Koroškem.

Že domača vzgoja v Einspielerjevi rodbini je mladega kaplana napolnila na narodno-politično delovanje, kateremu se je še tembolj posvetil, ko je po svojem stricu Andreju podedoval lastništvo edinega slovenskega lista na Koroškem »Mira«.

Leta 1888 je bil izvoljen v kmetskih občinah velikovškega okraja v deželni zbor ter jih zastopal 14 let (do l. 1902). Obenem je bil dolgo let predsednik Katol. političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem. Nadaljeval je politiko, ki jo je začel njegov stric Andrej Einspieler, ker je bila edino prava za koroške razmere in so jo odobraval vsi zavedni Slovenci. — Poglavitna kulturna in politična zahteva koroških Slovencev je bila slovenska šola. To zahtevo je postavil Einspieler na čelo vsemu drugemu. Ta načrt za šolo Slovencev ni odklanjal učenja nemščine; saj je znanje nemškega jezika bilo vsakemu Slovencu koristno

zaradi soseščine z Nemci v isti, gospodarsko enotni deželi. Zahteval pa je, kar uči že zdrava pamet in potrjuje izkušnja, da se morajo otroci učiti tujega jezika na podlagi materinskega. Učni jezik v ljudski šoli mora biti slovenski, da se otroci temeljito priučé najprej svojega jezika. Toda ves silni napor je ostal do danes brezuspešen. — Druga važna točka Einspielerjevega političnega programa je bila preosnova deželnega volivnega reda v narodno pravičnem in demokratičnem smislu. Volivni okraji naj se prilagodijo narodnim mejam, da ne bodo Slovenci razkosani v okraje, v katerih imajo Nemci večino. Krivična razdelitev volivnih okrajev je bila vzrok, da Slovenci niso

Gregor Einspieler.

dobili onega števila poslancev, ki bi jim po številu glasov pripadalo. Nedemokratični volivni red se mora spremeniti tako, da bo kmetsko ljudstvo dobilo močnejše zastopstvo v deželnem zboru, ker tvori večino prebivalstva in je radi svoje stalnosti na grudi najtrdnější temelj dežele. Po tedaj veljavnem volivnem redu pa je bil vprav kmet preveč v kot potisnjen, njegova beseda v lastnih njegovih zadevah ni mogla pasti dovolj odločivo na tehtnico.

Življenjska usoda vsakega slovenskega politika na Koroškem je trpka. Einspieler je občutil vso njeno trdoto. Pač je s svojim trudom v veliki meri pomagal ohraniti slovenski živelj v starem Korotanu, a smotra, ki si ga je stavil, daleč ni dosegel. Ob koncu svetovne vojne so si koroški Slovenci oddehnili. S prvimi jugoslovanskimi četami in z lastno narodno stražo so pozdravili stoletja zaželeno svobodo. A napol podivjane tolpe nemške

narodne brambe so polagoma, sunek za sunkom, od 1. januarja do 4. maja 1919 izrinile jugoslovanske čete iz Koroške. S tem se je pričel maščevavni pohod zoper vse narodno zavedne Slovence, pred vsem zoper njihove voditelje. Prošt Einspieler je tedaj komaj rešil golo življenje. Šele po enem letu se mu je z življenjsko nevarnostjo posrečilo dobiti nekaj malega svoje imovine nazaj, kolikor je ni bilo popolnoma uničene. — Na stara leta je okusil bridkost begunskega življenja. Delo vsega svojega življenja je žrtvoval za ljubljeno Koroško, končno ni smel v njenem zadnjem kotičku mirno čakati smrti. Lavantinski škof Napotnik, že takorekoč umirajoč, je 1. junija 1922 pregnancu podelil župniško Sv. Jurija v Slov. goricah. Tu je našel mir in ljubezen ljudstva. Zaradi svoje ljudomilosti, prostrežljivosti in veselega temperamenta je bil pri ljudeh povsod zelo priljubljen. V njegovi družbi je takoj zadonela lepa pesem. Sam je bil dober pevec in je znal mnogo starih slovenskih koroških narodnih pesmi. — Ob priliki svoje zlate maše dne 18. julija 1926 je v ljubezni svojih župljanov, zvestobi svojih prijateljev in v spoštovanju znancev užil nekoliko plačila za svoje trudapolno življenjsko delo. — Ime Einspieler ostane svetlo trozvezdje v mračni zgodovini koroških Slovencev. Dr. R. G.

† Anton Gabron

župnik.

Anton Gabron se je rodil 11. decembra 1855 pri Sv. Petru pod Svetimi gorami na bivšem Štajerskem. Po končani srednji šoli je najprej studiral jezikoslovje na graškem vseučilišču. Bil je član tedaj edinega slovenskega akademičnega društva »Triglav«. Že tedaj je bil, kar je dosledno ostal do zadnjega, navdušen, širokosrčen Slovan. Opustil je studij na univerzi ter odšel 29 let star v celovško bogoslovje, da bi deloval med ogroženimi koroškimi Slovenci. Leta 1888 je bil poslan za kaplana v Crno, potem je bil župni upravitelj v Štebnu v Podjurski dolini, od l. 1892 dalje pa župnik v Skočidolu pri Beljaku, prav ob jezikovni meji. Povsod je zapustil vidne sledove svojega narodnega delovanja. Predvsem je skušal ogreti srca za slovenstvo z lepo slovensko pesmijo. Povabil je celo iz Kranjske pevska društva, ki naj domačemu ljudstvu pokažejo lepoto slovenske pesmi. — Da iztrga slovenskega malega kmeta iz nemške gospodarske odvisnosti, je ustanovil v Skočidolu posojilnico. Imel je mnogo shodov, na katerih je budil narodno zavest. Vzgojil je ob jezikovni meji trdne narodnjake, ki še danes kot močni stebri vzdržujejo slovensko samozavest. — Največja skrb župnika Gabrona je bila vzgojiti koroškimi Slovencem lastno izobraženstvo. Zato je mnogo žrtvoval, da je le spravil nadarjene sinove slovenskih kmečkih družin v višje šole. Njegova mala župnija je imela razmeroma največ dijakov. Izmed njegovih »študentov« deluje danes pet duhovnikov na Koroškem in več lajkov deloma v Jugoslaviji deloma v Avstriji. Rad odaren je bil daleč nad meje gospodarske modrosti, nikoli ni mislil nase, zato tudi ni nikoli nič imel. Dušni pastir je bil z gleden. Lepota cerkve mu je bila zelo pri srcu. V svoji župni cerkvi je napravil tri nove oltarje, križev pot, orgle in mnogo cerkvene obleke. Skrbel je za lepo in dostojno petje

v cerkvi. Vkljub težavnim razmeram ob jezikovni meji je ustanovil deklislo Marijino družbo in uvedel šmarnično pobožnost. Posebnost Gabronova je bila veselje do procesij. Osemindvajsetkrat je vodil svoje župljane na Sv. Višarje. V vročem poletju je ob nedeljah popoldne dejal: »Modrejšje je, ako gremo na polje molit, kakor da bi v cerkvi dremali,« pa je odvedel vernike v procesiji čez polje. Sam je neutrudljivo molil naprej. Pri neki procesiji je na glas zmolil 15 rožnih vencev in 7 litanih.

Z vojsko l. 1914 je prišlo nad župnika Gabrona strašno trpljenje. Pri novomašni pridigi na Strmcu na dan mobilizacije same je v neuglasljivi slovanski gorečnosti pozival k molitvi tudi za »brate Srbe«.

Anton Gabron.

Zato je bil obdolžen veleizdaje. Prišel se je zanj pravi križev pot. Že v Beljaku so ga v zaporu proti vsem predpisom mučili. Ko so ga odvedli v Gradec k vojnemu sodišču, je bila o njegovem prihodu obveščena poulična drhal, med katero je bilo zlasti mnogo žensk. Ob dveh zjutraj je čakala nanj. S pljuvanjem in kamenjem ga je sprejela. Večkrat so ga iztrgali orožnikom, ga vrgli na tla in hodili po njem. Priimki: »srbski pes«, »srbski veleizdajavec« so bili še najdostojnejši. Teh dogodkov seveda ni mogel pozabiti, a pripovedoval jih ni rad. Nikdar se namreč ni ponašal s tem, kar je zaradi svoje narodnosti trpel. Po daljšem preiskovalnem zaporu je bil izpuščen, ker dokazov za veleizdajo ni bilo. Tudi v najhujšem trpljenju ga ni zapustila prirojena dobrovoljnost. Ženski, ki je kričala nad njim, da je zaslužil vrvi, je smeje se odvrnil: »Kar dajte mi jo.« Tudi po oprostitvi ni imel miru. V bližini Beljaka, kjer je bil dlje časa sedež armadnega poveljstva, se je zdel »Panslavist«.

Gabron oblastvom vedno zelo sumljiv. Neprestane hišne preiskave in zaslišavanja naj bi ga izmučila in odgnala. Pa je vse zdržal. Šele jeseni l. 1918, ko je bila vojna končana, so ga nemške tolpe pregnale in uničile vse njegovo premoženje. Sam popoln berač je po Sloveniji in Hrvaški zbiral prispevke — pa ne zase — ampak za koroški narodni svet. Po plebiscitu se je obrnil na zagrebškega nadškofa, ki mu je podelil upraviteljstvo župnije pri Samoboru. Tu ga je kmalu zadela kap, ki mu je onemogočila vsako delo. Šest let je nosil težki križ svoje bolezni. Po raznih bolnišnicah in zdravišiških je iskal zdravja. Končno je našel pri sestrah križarkah v Mali Loki pri Domžalah miren kotiček. Pokojnine, katere mu Avstrija ni hotela dati, je dobival od naše države 400 Din mesečno. Bil je navezan na podporo zvestih prijateljev. A nikdar se ni pritoževal nad narodno državo, za katero je toliko trpel. Ko se mu je bolezen poslabšala, je bil sprejet v ljubljansko Leonišče, kjer je 29. aprila 1927 mirno umrl. Še poslednja skrb njegova je bila: »Ne pozabite na koroške Slovence!«
Dr. R. G.

† Domnik Kotnik

k m e t.

Mohorjev koledar je tista slovenska ljudska knjiga, ki leži na mizi skoroda vsake kmetске hiše. Zato je brez dvoma umestno, da postavi skromen spomehik ne samo izobraženemu voditelju naroda, ampak tudi preprostemu kmetu, kateri je bil enako vzoren kot družinski oče, gospodar, Slovenec in katoličan.

Dne 24. novembra 1926 je umrl 78 let star Domnik Kotnik, posestnik Župančeve kmetije na Dobrihah v guštanjski župniji, ki leži v onem malem delu Koroške, ki ga je mirovna konferenca prisodila naši državi (Mežiški dolini). Oče Kotnik je visoko cenil izobrazbo, več mu je bila nego bogastvo. Sam v mladosti ni užival dobre šole; samo dve zimi jo je mogel obiskovati. Z lastno pridnostjo se je pozneje izobrazil v gospodarskih, zadrुžnih in občinskih zadevah tako temeljito, da je slovel daleč naokrog kot resen in zanesljiv svetovavec. Kar njemu v mladosti ni bilo omogočeno, to je svojim otrokom bogato naklonil. Vse je poslal v šole. Štiri sinove je dal v srednje šole, da je danes doktor Franc prosvetni šef v Mariboru, doktor Janko profesor, Šimen duhovnik in Zorko učitelj. Trije sinovi, ki so danes trdni in pridni kmetje, so obiskovali kmetijsko šolo, edino hčerko je izšolal v Ljubljani. Hude so bile žrtve, ko je bilo po troje otrok hkrati v mestnih šolah, celo zadolžiti se je moral. A prepričan je bil, da je temeljita izobrazba boljša dota ko denar. S pridnostjo in varčnostjo je otroke izsolal, pa tudi dolg poplačal. — Neumorno se je trudil za razširjenje zadrुžne misli. Prepričan je bil, da se bo njemu samemu le tedaj dobro godilo, kadar bo splošno kmetско stanje boljše. Pomagati si morajo kmetje sami, od drugod jim pomoči ne bo. Ni se naveličal govoriti sosedom o pomenu zadrुžništva, prepričeval jih je, da mora vsak zapostaviti svoje majhne koristi ter brez nevoščljivosti v skupnem delu začeti pomagati drugim in s tem največ sebi. Leta 1888 je ustanovil hranilnico in posojilnico v

Dravogradu, kateri je načeloval do svoje smrti. Kupil ji je lastno hišo, v kateri so našli Slovenci sredi ponemčenega trga svoj dom in se rešili gospodarske odvisnosti nemških kapitalistov. Po dolgem trudu, med katerim ni nikdar obupal, je ustanovil živinorejsko zadrugo. Pod njegovim načelstvom se je zdravo razvijala in kupila za zadrुžne namene lepo posestvo v Črnečah. — Osemnajst let je županoval veliki tolstovrški občini. Prvo županovo delo je bilo, da je kupil za občinsko pisarno hišo tik trga Guštanja, da je bila vsem občanom, ki so hodili v trg k

Dominik Kotnik.

službi božji ali po drugih opravkih, pri rokah. Največja zasluga župana Kotnika je bila slovenska šola za občino Tolsti vrh. Otroci so bili dotlej vsolani v nemško šolo guštanjsko. Po hudem in dolgem boju je mirni, a vztrajni župan dosegel svoj cilj in prezidal občinsko hišo v ponosno dvorazrednico. Ustanovitev slovenske kmetijske šole, za katero se je tudi mnogo trudil, mu ni uspela, ker občinski odbor, boječ se stroškov, ni stal trdno za njim.

Vztrajnost v vseh podjetjih je črpal Kotnikov oče iz globoke vere, katero je kazal predvsem v krščanski ljubezni do bližnjega. Bil je odločen, neuklonljiv Slovenec. Vsi Nemci in nemčurji so dobro vedeli, s kom imajo opraviti. Nikdar ni odstopil od svojih narodnih pravic. A vendar osebnih sovražnikov ni imel,

zato ker on ni gojil nikdar do nobenega osebne mrznje. Političnemu in narodnemu nasprotniku je prav tako ljubeznivo postregel, enako pametno svetoval kakor svojemu pristašu. Čudovito lepo je znal združevati v sebi zvestobo do načel z ljubeznijo do oseb. Zaupanja v božjo previdnost ni izgubil, četudi so včasih vsi krogi njegaja obupovali. Ko so ga pomladi l. 1919 pregnale nemške tolpe od doma, je v Marijinem Gradu pri Mozirju koval načrte za delo po vrnitvi, trdno prepričan, da pride kmalu dan vrnitve. V edini bolezni življenja, t. j. v smrtni bolezni, je bil zgled

Helena Kotnik.

potrpežljivosti. V bolečinah je ponavljal vedno le: »Naj bo v čast božjo.«

Vredna pomočnica v življenju mu je bila žena Helena, roj. Skidek. Župančeva mati je bila znana vsem siromakom daleč naokoli. Kadar so moža klicale zadružne ali občinske zadeve od doma, je brez skrbi zapustil vse svoji ženi, ki je s podvojeno silo delala in za vse skrbela. Delo, molitev, miloščina in ljubezen do otrok je bila vsebina njenega življenja. Petinštirideset let sta živela v zglednem zakonu. Še smrt ju ni ločila za dolgo časa. Pet tednov za očetom je 2. januarja 1927 odšla v večnost še mati.

Življenjsko delo preprostega kmeta in njegove žene se bo še dolgo poznalo v vsem okraju, v delu njenih delavnih otrok pa bo desetero pomnoženo rodilo blagoslov.

Dr. R. G.

† Jožef Kristanc.

Dne 2. julija 1927 je umrl v Srednji vasi, župnija Šenčur pri Kranju, Jožef Kristanc, posestnik, gostilničar in trgovec, po domače Zvánov oče, star 69 let. Bil je to znamenit mož in to ne samo zaradi svojega ugleda, ki ga je užival vsepovsod pri številnih prijateljih in znancih, ampak tudi zaradi svojih odličnih lastnosti, ki so se odražale na njem v prav posebni meri: bil je neumorno delaven in priden, podjeten, skrben kot družinski oče in kot gospodar obširnega posestva, ki si ga je pridobil in pomnožil povečini s svojim lastnim trudom, gostoljuben in kot gostilničar pošten, ko ni pustil v svoji gostilni ne nespodobnega govorenja ne vedenja, ampak je smatral gostilno kot kraj gostoljubja in v pomoč popotniku, dalje otroško veren in pobožen, pa tudi vesel in družaj-

Jožef Kristanc.

ben ter izvrsten pevec — kot cerkveni pevec je pel blizu 50 let — vse same lastnosti, ki so lastne le pristnemu in pravemu Slovencu. Njegovo odločno katoliško naziranje, ki ga je povsod neustrahovano kazal in zastopal, in njegovo posebno spoštovanje do duhovščine mu je naklonilo mnogo prijateljev iz duhovskih vrst, ki so se vedno radi pri njem shajali in oglašali, on pa jih je vedno gostoljubno in s šegavo besedo sprejemal. Bil je tudi oseben prijatelj lavantinskega gospoda knezoškofa dr. Andreja Karlina, ki ga je svoj čas kot šenčurski kaplan poročil in je predlanskim njegovemu sinu Leonu govoril na novi maši novomašni govor. Pokojnik je bil znan tudi kot navdušen potovavec in romar, bil je v sveti deželi, v Rimu, Lurdu, nešteto krat na najrazličnejših bližnjih in daljnih božjih potih. Tudi kot vinski trgovec je mnogo potoval. Bil je tudi cerkveni ključar, načelnik in odbornik šenčurske hranilnice in posojilnice, občinski odbornik itd. — Njegov krasni pogreb dne 4. julija 1927, ki ga je vodilo sedem duhovnikov ob obilni udeležbi ljudstva od blizu in daleč ter ob navzočnosti raznih društev in korporacij in ob pretresljivem petju, je pokazal, da je legel v grob mož, kakor jih je le malo med nami.

Glasnik Družbe sv. Mohorja.

Važna ustanovitev. Ko je po umiku iz Celovca Mohorjeva družba otvorila z dovoljenjem Narodne vlade svoj tiskarski in knjigovski obrat na Prevaljah, ni sodila, da bi bilo to začasno bivanje na Prevaljah tako dolgotrajno. Misli se je, da se morda razmere vendarle kako uredijo, da bo Mohorjevi družbi možen povratek v Celovec. To se ni zgodilo. Zato se je morala odločiti, da ostane v Jugoslaviji in tu svoj obrat nadaljuje. Po tehtnih razlogih, ki jih je ugotovil Kolednik (gl. str. 36 in 37), se je odbor odločil za Celje. Toda s to odločitvijo je zadel na razne zapreke, ki so bile Mohorjevi družbi tujega — političnega, deloma pa tudi pravnega značaja. Zato se je ustanovil nov pravni subjekt — zadruga.

Ta zadruga ima naslov: **Mohorjeva tiskarna v Celju**, r. z. z. o. z., in je vpisana v zadrudni register (Firm. 57/27 — Zadr. III. 163/1 okrožnega kot trgovskega sodišča v Celju dne 23. marca 1927).

Člen 2. te novoustanovljene zadruge ugotavlja namen podjetja, ki je pospeševati korist zadrudnikov s skupnim izdajanjem, to je zalaganjem, razmnoževanjem in razpečevanjem knjig..., s prodajo devocionalij, molitvenikov..., pisarniških in šolskih potrebščin, z izvrševanjem knjigotrne, tiskarske in knjigoveške obrti. Ta zadruga, ki je od bratovščine Družbe sv. Mohorja pravno čisto ločena, je kupila hišo v Celju v Prešernovi ulici, si na dvorišču postavila tiskarno, kamor bo odslej bratovščina kot član te zadruge dajala tiskat svoje publikacije. Po členu 4. znaša vsak delež 1000 Din in more biti član te zadruge vsaka samoupravna, fizična ali juridična oseba.

Da bodo udje Družbe sv. Mohorja na jasnem, zakaj je bilo potrebno ustanoviti tako zadrugo, je treba nekaj pojasniti.

Razpis notranjega ministristva od dne 13. aprila 1868, št. 1307, zahteva, da se morajo ravnati vse bratovščine po društvenem zakonu z dne 15. nov. 1867. Stare bratovščine pa, ki so bile pred tem društvenim zakonom pravilno osnovane, obstoje pravno še naprej in tvorijo torej pravni subjekt. Taka stara bratovščina je Družba sv. Mohorja in v Avstriji ni bilo o tem dvoma ter je zato imela in izvrševala koncesijo tiskarske obrti. V naši državi so ji to pravico nekateri pravniki in oblasti osporavale. Da se je torej Družba sv. Mohorja kot cerkvena bratovščina ošnila vsakemu sporu za vselej, se je ustanovila zadruga s sedežem v Celju kot poseben pravni subjekt, ki je koncesijo za tiskarno in knjižno dobil, ko je dokazal popolno strokovno kvalifikacijo poslovođij za posamezne stroke.

Pokrovitelji in sprememba pravil. Doslej je bil pokrovitelj Mohorjeve družbe škof krške škofije, kjer je matični sedež bratovščine. Ob izpremenjenih razmerah pa sta prevzela pokroviteljstvo tudi škofa lavantinski in ljubljanski. Zato se je v tem smislu § 5. »P o s t a v« izpremenil. Prav tako se je izpremenil § 6. »V o d i l a«, ki se poslej glasi: »Odbor obstoji iz devetih odbornikov, ki jih na predlog odbora imenujejo krški, ljubljanski in lavantinski škof, in sicer vsak po tri. Vsako tretje leto odstopi po en odbornik iz vsake škofije, in sicer tisti, ki je po turnusu najstarejši. Nove odbornike imenujejo trije škofje pokrovitelji, in sicer na terno-predlog odbora, ki naj se pri svojem predlogu ozira na želje in potrebe dotične škofije.«

»Z dovoljenjem škofijstva.« Od leta 1860 dalje se je tradicionalno — pač brez vsake škode — dala vsaka knjiga, ki je izšla, po »Vodilu« § 1. c v pregled kakemu škofijstvu, da je natisak odobril, to se pravi, da je ugotovil: V knjigi ni ničesar, kar bi bilo zoper nravnost in verske resnice katoliške vere. Po novem cerkvenem pravu je odredil lavantinski knezoškofijski ordinariat, da se na družbenih knjigah, za katere cerkveno pravo ne zahteva izrečnega tiskovnega dovoljenja, opusti na naslovnih straneh dotična, doslej običajna označba. Natisne se pa seveda pri knjigah (n. pr. molitvenikih), za katere cerkveni predpisi to zahtevajo.

Letošnje knjige. Člani ste takoj opazili, da ste dobili namesto štiri h vsak po pet knjig. Družba je dodala, ne da bi bila napovedala, prelepo povest *Moj mali Hlaček*, s katero boste vsi, veliki in mali, gotovo zadovoljni. Prejeli ste vsega 46 tiskanih pol za 20 Din. To je neoporečno tako velikodušen dar, da upa odbor na zadovoljnost vseh članov. Žal pa, da smo morali v Koledarju povest *Hohoj*, članek *Bobra zoper alkoholizem*, *Razgled po svetu* in *Gospodarske drobtine* izpustiti, ker nismo hoteli trgati *Zgodovine Srbov*, ki je od prvotno zasnovanih 12 pol zrastle na 16. To naj opraviči nekoliko tanjši Koledar za leto 1928.

Knjige za leto 1928:

1. **Koledar** za navadno leto 1929. Koledar bo urejen kot dosedanji. Obsegal pa bo dve izvorni povesti. Zaeno prosimo, da bi nam člani poslali fotografije in prav kratke življenjepise od onih umrlih, ki so bili pomembni za občino, organizacije, za javno delovanje itd. Koledar bi beležil vsako leto imena in lica vseh teh mož in žena ter tako čuval spomin vseh onih, ki so se trudili za blagor naroda, domovine in cerkve. Kdor želi vezan Koledar, doplača 8 Din.

2. **Večernic** 81. zvezek bo obsegal silno zanimivo izvorno povest: *Višarska polena*, ki jo je spisal Narte Velikonja. Obsegala bo 12 tiskanih pol in je brez dvoma ena izmed najboljših doslej izišlih večerničnih povesti. Slika nam usodo zapeljane in zavrnene, bridko trpljenje in kes brezsrčnega očeta, ki mu je sin na siva leta palica pokore. Vse duševne borbe pa so prepletene z napetim dejanjem, v katero posegajo vaščani in se spet uveljavlja staro pravilo *Pravednosti: zlo rodi zlo*. Vmes pa se pojavi med vaščani stari župnik, o katerem sodi pisatelj v uvodu, »ki mi je odprl oči, da gledam, da strmim nad strašno silo ljubezni do bližnjega...« Samo ta obširna, pretresljiva, pa oblikovno čisto na sodobnih zahtevah zgrajena povest je kot knjiža sama vredna — cele borne naročnine 20 Din. Kdor želi vezane *Večernice*, doplača 7 Din.

3. **Zgodovina slovenskega naroda**. Dvanajst let je preteklo, odkar je bolezen ustavila pero enemu naših najboljših zgodovinarjev dr. J. Grudnu. Umljivo je, da je po toliko pismih naše članstvo zahtevalo nadaljevanje *Grudnovih dela »Zgodovine slovenskega naroda«*. V prihodnjem letu se izpolni odboru in članom ta želja. Dr. Jos. Mal, arhivar muzeja, je prevzel to nalogo in ob-

delal zgodovino zadnjih poldrugih sto let našega narodnega razvoja. Prihodnje leto izide I. zvezek te najnovejše dobe. Obsegal bo opis francoskih vojsk pri nas. Orisan bo pomen francoske revolucije za razvoj človeške družbe, objasnili razmere, ki so dovedle do bojev med evropskimi državami. Zasedovali bomo trdovratni boj za obstanek Avstrije, ki je tudi pri nas organizirala črno vojsko. A Napoleon je postavil pred Dunaj stražo — Ilirijo in po dolgih stoletjih smo bili Slovenci spet važen državopolitičen faktor. S tem zvezkom bo vsa ta doba pri nas prvič podana v celotni zaokroženosti. Politična in sodna uprava, težave z vojaškimi novinci, javna varnost za Francozov, gospodarstvo, obrt, kmetiško podložništvo, šola, cerkev, promet in davek, vse bo opisano. Tudi to boste brali, in sicer po doslej neobjavljenih virih domačinov in tujcev, kaj so sodili in kako o Francozih naši pradedje, kaj o nas tujci, ko so potovali po naših krajih. Zvezek, ki bo obsegal razdobje od l. 1792 do l. 1813, bo seveda opremljen z izbranimi slikami. — Priporočati tako knjigo in izpod peresa zgodovinarja strokovnjaka baš za to dobo, bi bilo pač odveč.

4. »Kako smo se ujediniili?« Menda ni dogodka v naši politični in narodovi zgodovini, ki bi bil tako na prerazlične načine v besedi in pismu motno, izkrivljeno, krivično in sebično izrabljan kot ta. Sedaj, kaj o nas tujci, ko so potovali po naših krajih. Zvezek, ki bo obsegal razdobje od l. 1792 do l. 1813, bo seveda opremljen z izbranimi slikami. — Priporočati tako knjigo in izpod peresa zgodovinarja strokovnjaka baš za to dobo, bi bilo pač odveč.

4. »Kako smo se ujediniili?« Menda ni dogodka v naši politični in narodovi zgodovini, ki bi bil tako na prerazlične načine v besedi in pismu motno, izkrivljeno, krivično in sebično izrabljan kot ta. Sedaj, kaj o nas tujci, ko so potovali po naših krajih. Zvezek, ki bo obsegal razdobje od l. 1792 do l. 1813, bo seveda opremljen z izbranimi slikami. — Priporočati tako knjigo in izpod peresa zgodovinarja strokovnjaka baš za to dobo, bi bilo pač odveč.

4. »Kako smo se ujediniili?« Menda ni dogodka v naši politični in narodovi zgodovini, ki bi bil tako na prerazlične načine v besedi in pismu motno, izkrivljeno, krivično in sebično izrabljan kot ta. Sedaj, kaj o nas tujci, ko so potovali po naših krajih. Zvezek, ki bo obsegal razdobje od l. 1792 do l. 1813, bo seveda opremljen z izbranimi slikami. — Priporočati tako knjigo in izpod peresa zgodovinarja strokovnjaka baš za to dobo, bi bilo pač odveč.

4. »Kako smo se ujediniili?« Menda ni dogodka v naši politični in narodovi zgodovini, ki bi bil tako na prerazlične načine v besedi in pismu motno, izkrivljeno, krivično in sebično izrabljan kot ta. Sedaj, kaj o nas tujci, ko so potovali po naših krajih. Zvezek, ki bo obsegal razdobje od l. 1792 do l. 1813, bo seveda opremljen z izbranimi slikami. — Priporočati tako knjigo in izpod peresa zgodovinarja strokovnjaka baš za to dobo, bi bilo pač odveč.

4. »Kako smo se ujediniili?« Menda ni dogodka v naši politični in narodovi zgodovini, ki bi bil tako na prerazlične načine v besedi in pismu motno, izkrivljeno, krivično in sebično izrabljan kot ta. Sedaj, kaj o nas tujci, ko so potovali po naših krajih. Zvezek, ki bo obsegal razdobje od l. 1792 do l. 1813, bo seveda opremljen z izbranimi slikami. — Priporočati tako knjigo in izpod peresa zgodovinarja strokovnjaka baš za to dobo, bi bilo pač odveč.

4. »Kako smo se ujediniili?« Menda ni dogodka v naši politični in narodovi zgodovini, ki bi bil tako na prerazlične načine v besedi in pismu motno, izkrivljeno, krivično in sebično izrabljan kot ta. Sedaj, kaj o nas tujci, ko so potovali po naših krajih. Zvezek, ki bo obsegal razdobje od l. 1792 do l. 1813, bo seveda opremljen z izbranimi slikami. — Priporočati tako knjigo in izpod peresa zgodovinarja strokovnjaka baš za to dobo, bi bilo pač odveč.

5. Življenje svetnikov bo peta knjiga. Žal, da je bilo to lepo delo dr. Zoretovo po bolezni prekinjeno. Mnogo članov je vsako leto povpraševalo po nadaljevanju. Leto 1928 prinese članom spet to knjigo, ki utegne biti še bolj zanimiva zato, ker bo sodelovalo mnogo sodrukov, in bo življenje onih svetnikov, zlasti slovanskih, ki so nam po dobi in delu najbližji, obravnavano v nekakih monografijah bolj obširno, dočim bodo drugi življenjepisi skraćeni. Važno je tudi to, da bodo slike vzete vse iz naše umetnosti: slike, kipi, oltarji — in bo knjiga zaeno tudi kos naše umetnostne zgodovine. Glavno uredništvo je prevzel zgodovinar dr. Franc Kovačič. Sodelovali pa bodo: dr. Franc Ušeničnik, dr. Alojzij Levičnik, dr. Franc Perne, dr. Ciril Potočnik, dr. Alojzij Snoj, dr. J. Turk, prof. J. Pavlin, dr. F. Jaklič, msgr. Viktor Steska i. dr. Slike uredi dr. Fr. Stelè.

Ni bahaštvo in ni votel agitacijski boben, če trdi Mohorjeva družba, da bi pač ne smelo biti v Slovencih ne družine ne hiše, ne šole ne društva in ne posameznikov, ki bi zamudili priliko in si ne nabavili teh tako aktualnih knjig za skromno članarino 20 Din. Gospodje poverjeniki, blagovo-

lite ponovno opozoriti svoj okoliš na te knjige in njih vsebino. Tudi fantje, dekleta, pojasnjajte važnost in potrebnost tega čtiva pri znancih in prijateljih ter pridobivajte novih članov Družbi. Kdor nabere 10 udov več, kot jih je bilo vpisanih pri kateremkoli poverjeništvu lansko leto, dobi vseh pet knjig zastoj.

Knjige za doplačilo.

1. Živinoreja, spisal živinozdravnik, oblastni referent za kmetijstvo Fr. Černe.

Dularjeva knjiga o živinoreji je že davno pošla. Neprestano pa kmetovavci povprašujejo po knjigi in izražajo željo, naj se ponatisne. Strokovnjaki pa so ugotovili, da se marsikaj v Dularjevi knjigi ne strinja več z došnjimi živinorejske vede, ki je v zadnjih desetletjih, kakor vse stroke, izdatno napredovala. Zato je Družba naprosila strokovnjaka, ki je na čelu živinorejskega oddelka pri vladi in ki ga pač skoro vsak živinorejec po Sloveniji pozna, da je spisal obširno samostojno delo o živinoreji. Knjiga bo obsegala 20 pol. Opremljena bo z mnogimi slikami in tudi s krasnimi tabelami v barvotisku. Bo pač prva strokovna knjiga na tem višku, kar jih je izšlo v slovenskem tisku. Knjiga je razdeljena na pet delov. I. del razpravlja o splošni živinoreji; o krmi in krmiljenju, o hlevih, o prebavljanju, o močnih krmilih, o škodljivi krmi, o nastelji, snagi itd. II. del se bavi z govedorejo: govori o paši, o odbiranju živali za plemo, o glavnih boleznih krav, o brejosti, o storjanju in o pomoči pri otelitvi, o reji telet, o pitanju, o pasmah itd. Poseben oddelek o mlekarstvu in o navodilih za koristonosno izrabljanje mlečnih izdelkov zaključuje ta del. III. del knjige obsega konjerejo — s posebnim ozirom na konje, ki so v Sloveniji dobičkonosni in porabni. IV. del govori o prašičereji, V. del pa o ovčereji. Že ta kratko označena vsebina dokazuje, da je Černetova Živinoreja knjiga, ki je ne bo mogel pogrešati prav noben živinorejec, niti ne naše poljedelske šole in tudi ponaviljavne po deželi ne. Knjiga stane za ude: broš. 80 Din, vez. 90 Din.

2. Tiho veselje, zbirka pesmi pokojnega Leopolda Turšiča, ki je knjigo tik pred smrtjo še sam uredil. Kdor hoče užiti res lepo, tiho veselje, naj si naroči to knjigo. Mnogo pesmi je posebno pripravnih za deklamacije. — Knjiga stane za ude: broš. 20 Din, vez. 25 Din.

3. Iz Kaire v Bagdad. Spisal bogoslovni profesor dr. Jehart. Pisatelj je dvakrat prepotoval Egipt, Sinaj, Sveto deželo, Libanon, bil je v arabski puščavi, na razvalinah Babilona, Niniv itd. V knjigi ne bo prav nič tega, kar so razni jeruzalemski romarji dosedaj napisali. Knjiga bo razodela bravcu nova odkritja, najnovejše znanstvene zgodovinske ugotovitve o Egipčanih, Izraelcih, Filistejcih, Fenicanih, o Babilonu, o Ninivah, o Uru, domovini Abrahamovi, itd. Knjiga bo pravzaprav razlaga sv. pisma, oprta na vedo in zgodovino. Te knjige ne more prezreti noben duhovnik, noben zgodovinar, pa tudi noben katoličan ne, ki mu je do tega, da zve znanstvene dokaze za resničnost svetopisemskih dogodkov. — Knjiga bo opremljena s slikami po izvornih posnetkih pisatelja. Letos izide prvi del (Egipt in Sinaj). Cena za broš. I. del 30 Din za ude.

Opozorilo. Odbor ima nakupljenih še več rokopisov; toda zaradi selitve v Celje ne ve, ali bi jih bilo mogoče pravočasno dotiskati. Prav zaradi tega tudi ne more naznaniti nadaljevanja Krekovich Izbranih spisov. Zato pa upa prihodnje leto mohorjanom ponuditi še večji izbor knjig.

Vsa pisma, denar, naročila in pošiljke izvolite poslej naslavljati:

Družba sv. Mohorja, Celje.

Poverjenikom. Zopet se je dvignilo število članov edino po vaši zaslugi, gospodje poverjeniki, ki vršite to prevažno kulturno delo iz golega idealizma. Vztrajajte še naprej. Odbor upa, da so člani z letošnjim bogatim darom zadovoljni. Obrazložite vsebino knjig za prihodnje leto. Je silno važna, poučna in zabavna obenem. Ne pozabite pri nabiranju članov tudi »Mladike«, ki je najbolj razširjen, vsestransko zadovoljiv mesečnik za naše družine.

Nevarne slabosti naše dobe. — »Bravca ene same knjige se bojim,« so trdili že stari Rimljani. Danes pa je doba, ko po vsem svetu ljudje berovse in nič; to se pravi, ljudsko slovo »ščegetanju ušes«, kakor pravi sv. Pavel, nasičajo časopisi, za dobro, tehtno knjigo gine smisel in zanimanje. V Londonu se proda tehtne knjige komaj od tri do pet tisočev, dočim kake sportne ali zabavne plehke knjige prodajo do treme milijonov. Povsod isti znak časa. To površno, plitvo, nekako sportno-mašinelno življenje je resna škoda za pravo kulturo. Mohorjeva ne sme na to pot. Nič bi ne bilo težko dobiti dovolj praznega, enodnevnega, pa za sedanjí čas zelo mikavnega čtiva. Teža je že preveč. Zato je prazen strah, da so knjige pretežke (n. pr. Čuda in tajne življenja). Pisma najboljših članov dokazujejo, da ni res. Več globine, več resnosti, trajnih kulturnih vrednot mora nuditi naša Družba. Ljudje se prečesto »trudni praznega hrupa«. Naj se po temeljiti

knjigi njih duh spočije, oplodi, zresni in poglobi ter otme plitvin, po katerih brodi sodobnost. — Gospode poverjenike lepo prosimo, naj obrazložijo važno nalogo naše Družbe in člane obenem opozorena nadnaravne koristi, ki jih nudi poleg naravnih Družba sv. Mohorja.

Letnina za leto 1928 je — kakor lani — 20 Din, in sicer za vsako posamezno osebo ali ustanovo. — **Dosmrtnina znaša 300 Din** za vsako osebo, za župnijske ali šolske knjižnice in društva (hiše ali cele družine se ne sprejemajo za dosmrtno ude). **Dosmrtniki z izplačano dosmrtnino do 50 kron (do št. 3220) naj doplačajo 12 Din,** z dosmrtnino 80 kron (št. 3221—3275) naj doplačajo 11 Din, z dosmrtnino 200 kron (št. 3276—3317) 10 Din, z dosmrtnino 400 kron (št. 3318—3331) 7 Din, z dosmrtnino 900 kron (št. 3332—3340) 3 Din. — **Udje v inozemstvu plačajo za knjige s poštino in odpravnino vred 36 Din.** — **Za ude v Ameriki je letnina dol. 1-25,** dosmrtnina dol. 15-; vezava stane za Koledar 20 centov, za Večernice 15 centov, za knjigo Kako smo se ujedinili? pa 10 centov; doplačilo za knjigo Živnorejca (s poštino) broš. dol. 1-75, vez. dol. 1-95, za knjigo Tiho veselje (s poštino) broš. 45 centov, vez. 55 centov, za knjigo Iz Kaire v Bagdad (s poštino) broš. 65 centov.

Odbor Družbe sv. Mohorja:

Dr. Fran Cukala, stolni kan. v Mariboru, predsednik.
And. Truppe, duh. sv., šk. tajnik v Celovcu, namestnik.
Jos. Zeichen, duh. sv., rav. tiskarne in družb. blag.
Dr. Janko Brejce, odvetnik v Ljubljani.
Dr. Lambert Ehrlich, univ. prof. v Ljubljani.
Janez Hutter, duh. svetnik, prof. v p. v Celovcu.
Dr. Franc Kotnik, prosvetni inspektor v Mariboru.
Msgr. Val. Podgorc, prof. pri uršulinkah v Celovcu.
Janez Vidovic, stolni školastik v Celovcu.
 Urednik družb. knjig: **F. S. Finžgar** v Ljubljani.

Seznamek

župnij, krajev, poverjenikov in število udov Družbe sv. Mohorja.

Seznamek smo razvrstili po škofijah in dekanijah. — Številke na koncu župnij in krajev pomenijo število udov leta 1927, v oklepajih () število udov leta 1926. — Pri krajih, kjer je poštni urad, ni pošta posebej navedena.

Krška škofija.

1. Dekanija **Beljak. Brnca.** Gallob Janez. 10 (14). — **Dev. Mar. na Zili.** Lamprecht Ivan, žpk. (P. Beljak.) 7 (—). — **Sv. Lenart.** Sadjak Andrej, župnik. (P. Rekarja ves.) 48 (51). — **Loče.** Ogris Josip, župnik. 23 (24). — **Šteben.** Ožgan Ivan, žpk. (P. Malošče.) 41 (21).

2. Dekanija **Borovlje. Žihpolje.** Benetek Anton, dekan. 29 (36). — **Golšovo.** Dr. Sadolšek J., prov. (P. Žihpolje.) 10 (—). — **Bilčovs.** Štih Jožef, župnik. (P. Bistrica v Rožu.) 101 (91). — **Borovlje.** Koschat Maks. 19 (19). — **Glinje.** Wornig Matej, župnik. (P. Borovlje.) 29 (28). — **Št. Janž.** Virnik Fr., župnik. (P. Svetna ves.) 52 (44). — **Kapla.** Singer Štefan, župnik. (P. Svetna ves.) 33 (28). — **Kotmarja ves.** Mente Konrad, župnik. 40 (29). — **Podljubelj.** Oizinger Luka. (P. Podgora.) 10 (13). — **Sele.** Vauti Alojzij, žpk. (P. Borovlje.) 84 (80). — **Slov. Plajberk.** Marktl Niko, provizor. (P. Podgora.)

44 (48). — **Ljubelj.** Marktl Niko, soprov. (P. Podgora.) 21 (21). — **Šmarjeta.** Božič Lovro, župnik. 37 (31). — **Sveče.** Ruprecht Viktor, žpk. (P. Bistrica v Rožu.) 75 (77).

3. Dekanija **Celovec. Celovec.** Družba sv. Mohorja. 21 (20). — **Sv. Duha.** Msgr. Podgorc Valentin. 10 (12). — **Hodiše.** Starc Ivan, župnik. 53 (56). — **Otok.** Malgaj Frid., duh. svetnik. 12 (12). — **Škofiče.** Nadrag Al., župni uprav. (P. Vrba.) 24 (21). — **Vetrinj.** Klatzer Štefan. 12 (12).

4. Dekanija **Dobrla ves. Dobrla ves.** Wutte Josip, kapl. 89 (88). — **Apače.** Nagel Iv., žpk. (P. Galicija.) 19 (28). — **Galicija.** J. Rudl, žpk. 25 (31). — **Globasnica.** Pšeničnik J., župn. 33 (32). — **Kamen.** Sturm Anton, žpk. (P. Tinje.) 16 (17). — **Škocijan.** Poljanec Vinko, žpk. 83 (80). — **Korte.** Grubelnik Mihael. (P. Železna Kapla.) 16 (15). — **Št. Lipš.** Zulechner Feliks, župnik. (P. Dobrla ves.) 58 (54). — **Mohliče.** J. Rudl, žpk. 8 (11). — **Obirsko.** Zupan I., žpk.

(P. Železna Kapla.) 25 (22). — **Rebrca.** Sporn Ivan, župnik. 22 (23). — **Šteben.** Mihal Fr., župnik v p. (P. Šmihel pri Plib.) 20 (20). — **Št. Vid.** Kindlman Jakob, župnik. 56 (74). — **Železna Kapla.** Ebner J., župnik. 142 (140). — **Žitara vas.** Weiß Valentin, župnik. (P. Miklavc.) 45 (42).

5. Dekanija **Pliberk.** Pliberk. Dr. Zeichen Fr., kaplan. 121 (129). — **Kazaze.** Hutter Alojzij, provizor. (P. Sinča ves.) 51 (46). — **Šmihel.** Vintar Jos., župnik. 110 (127). — **Suha.** — (4). **Vogrče.** Sekol Janez, žpk. (P. Pliberk.) 48 (55). — **Žvabek.** Uranšek Fr., župnik. (P. Pliberk.) 38 (43).

6. Dekanija **Rožek.** Dvor. Fritz Jožef, dek. (P. Vrba.) 21 (30). — **Drava.** Katnik Janez. (P. Podravlje.) 15 (19). — **Št. Ilj.** Petrič Janez, župnik. (P. Vrba.) 39 (35). — **Št. Jakob.** Šenk Franc, župnik. 113 (125). — **Gozdanje.** Kuchler Martin, župnik. (P. Vrba.) 18 (23). — **Lipa.** Reichmann R. (P. Vrba.) 11 (11). — **Loča vas.** Bayer Štefan, žpk. (P. Vrba.) 27 (27). — **Pečnica.** Koschier Kristo, župni uprav. (P. Ledence.) 35 (14). — **Podgorje.** Vuk Franc, žpk. 38 (57). — **Rožek.** Dobernik Jož., župnik. 39 (45). — **Skočidol.** Ulbing Tomaž, žpk. (P. Podravlje.) 28 (26).

7. Dekanija **Šmohor.** Blače. Maierhofer J., 12 (10). — **Borlje.** Dr. Ivan Lučovnik, župnik. (P. Goriče.) 13 (14). — **Brdo.** Wöfl Bl., žpk. (P. Brdo.) 40 (40). — **Čače.** Havliček Franc, župnik. (P. Cajna.) 3 (6). — **Gorje.** Švenar Anton. (P. Ziljska Bistrica.) 9 (9). — **Št. Jurij na Zili.** Mošič Jakob, župnik. 12 (12). — **Melviče.** Mikula Fr., župnik. (P. Brdo.) 17 (20). — **Št. Štefan na Zili.** Pelnaš Ant., župnik. 6 (7). — **Ziljska Bistrica.** Skrinar Al., žpk. 24 (26).

8. Dekanija **Tinje.** Tinje. Župni urad. 30 (30). — **Medgorje.** Schuster Oto, prov. (P. Grabštanj.) 10 (10). — **Podgrad.** Schuster Oto, prov. (P. Grabštanj.) 14 (8). — **Podkrnos.** Sirnik Iv. Nep., prošt. (P. Zrelec.) 5 (6). — **Radšče.** Holec Ivan, župnik. (P. Zrelec.) 47 (47). — **Št. Tomaž.** Brabencec Iv., žpk. (P. Škofji dvor.) 12 (14). — **Zrelec.** Suppanc A. 7 (9).

9. Dekanija **Velikovec.** Djekše. Trabesinger Lenart, župnik. 20 (10). — **Gorenče.** Muri Ign., župnik. (P. Ruda.) 25 (30). — **Grebinj.** — (11). — **Št. Jurij na Vin.** Kovač Fr., župnik. (P. Zg. Trušnje.) 4 (6). — **Greb. Klost.** Kukačka Jožef, župnik. (P. Grebinj.) 25 (30). — **Št. Peter na Vašinjah.** Rosman Fr., župnik. (P. Velikovec.) 34 (29). — **Ruda.** Hanin Franjo. 28 (20). — **Št. Rupert pri Velikovcu.** Brandstätter Val., župnik. (P. Velikovec.) 17 (15). — **Šmarjeta pri Telenbergu.** Gsöls Henrik, provizor. (P. Velikovec.) 10 (10). — **Vovbre.** Zebedin Kristof, župnik. (P. Vovbre.) 13 (18).

10. Razne dekanije. **Zgornja Bela.** Pieterski Franc 1 (1).

Skupno število udov: 2659 (2735).

Lavantinska škofija.

1. Dekanija **Slovenska Bistrica.** Slov. Bistrica. Cerjak Jože, dekan. 202 (279). — **Črešnjevec.** Zamuda Alojzij, župnik. (P. Slov. Bistrica.) 97 (116). — **Gor. Poljskava.** Gartner Franc, župnik. 56 (63). — **Laporje.** Ozimič Jože, župnik. 72 (74). — **Majšperk.** Bratanič R., župnik. (P. Ptujška gora.) 64 (79). — **Makole.** Šegula Franjo, župnik. 118 (100). — **Sv. Martin na Poh.** Sinko Franc, župnik. (P. Sl. Bistrica.) 46 (66). — **Poljčane.** Cilenšek Vekoslav, župnik. 132 (123). — **Sp. Poskava.** Zorko Melhior, župnik. (P. Pragersko.) 69 (82). — **Studence.** Čede Jož., župnik. 60 (38). — **Tinje.** Hafner Urh, župnik.

(P. Slov. Bistrica.) 39 (41). — **Sv. Venčeslav.** Zakošek Ivan, župnik. 28 (24). — **Pragersko.** Šegula F. S., župnik v p. 1 (2).

2. Dekanija **Braslovče.** Braslovče. Groblar Franc, kaplan. 142 (142). — **Sv. Andraž pri Velenju.** Ocvirk Maks, župnik. (P. Velenje.) 47 (46). — **Gomilsko.** Grobelšek Ivan, župnik. 143 (139). — **Sv. Jurij ob Taboru.** Zdolsek Fr., župnik. 100 (96). — **Marija Reka.** Agrež Mart., župnik. (P. Sv. Pavel pri Preboldu.) 42 (40). — **Sv. Pavel pri Preboldu.** Končan Fort., žpk. 168 (135). — **Šmartno ob Paki.** Preskar Karel, župnik. 162 (154). — **Vransko.** Dr. Mörtl Val., župnik. 135 (124).

3. Dekanija **Celje.** Celje. Jurak Pet., opat-župnik-dekan. 460 (351). — **Gotovlje.** Vaclavik R., župnik. (P. Zalec.) 90 (72). — **Sv. Jakob v Galiciji.** Kramaršič Alojzij, župnik. (P. Zalec.) 43 (43). — **Grize.** Krančič Ivan, župnik. 168 (103). — **Sv. Peter.** Dr. Jancič Ivan, župnik. 172 (152). — **Polzela.** Jodl Ivan, župnik. 111 (97). — **Teharje.** Čemažar Jan., župnik. (P. Store.) 191 (168). — **Zalec.** Veternik A., župnik. 261 (233). — **Gaberje.** Hunski Martin. (P. Celje) 1 (—).

4. Dekanija **Dravsko polje.** Hoče. Župni urad, 130 (142). — **Cirkovce.** Ravšl Ant., župnik. 146 (154). — **Črna gora.** Zagoršak Franc, župnik. (P. Ptujška gora.) 77 (68). — **Fram.** Kragl Viktor, župnik. 89 (112). — **Št. Janž.** Polak Franc, župnik. (P. Ptuj.) 123 (132). — **Sv. Lovrenc.** Spindler Fr., župnik. 86 (104). — **Slivnica.** Mihalič Josip, župnik. 140 (165).

5. Dekanija **Dravograd.** Dravograd. Serajnik Volbenk, prošt. 17 (20). — **Črneče.** Rozman Jož., župnik. — (11). — **Libeliče.** Vogrinec Anton, župnik. 21 (21). — **Ojstrica.** Kociper Rud., provizor. (P. Dravograd.) 20 (26).

6. Dekanija **Gornji grad.** Gornji grad. Novak Anton, dekan. 70 (71). — **Bočna.** Kitak J., župnik. (P. Gornji grad.) 68 (66). — **Sv. Francišek.** Vogrinec Ivan, župnik. (P. Radmirje v Sav. dol.) 102 (98). — **Ljubno.** Krančič Josip, župnik. 105 (70). — **Luče.** Mikolič Jurij, župnik. 63 (43). — **Marija Nazaref.** Tušek o. Cherubin, žpk. (P. Mozirje.) 88 (77). — **Mozirje.** Krošelj Fr., žpk. 115 (80). — **Novo štifta.** Fermé Gothard, župnik. (P. Gornji grad.) 40 (38). — **Rečica.** Požar Alfonz, župnik. (P. Rečica v Sav. dol.) 187 (181). — **Šmartno.** Štiglic Franc, župnik. 61 (63). — **Šmihel.** Gunčer Jožef, župnik. (P. Mozirje.) 40 (35). — **Solčava.** Šmid Mil., župa. 67 (68).

7. Dekanija **Jarenina.** Jarenina. Čížek Jos., dekan. 134 (115). — **Št. Ilj v Slov. gor.** Vračko Evald, župnik. 132 (119). — **Sv. Jakob v Slov. gor.** Erhatic Martin, župnik. 183 (171). — **Sv. Jurij na Pesnici.** Terstenjak Ernest, žup. upr. (P. Zgornja Sv. Kungota.) 34 (28). — **Spodnja Sv. Kungota.** Kraner Vinc., župnik. 74 (63). — **Svečina.** Časl Fr., župnik. (P. Gornja Sv. Kungota.) 51 (47).

8. Dekanija **Konjice.** Konjice. Tovornik Fr., arhidiacon. 123 (81). — **Cadran.** Hohnjec Fr., župnik. (P. Oplotnica.) 140 (136). — **Št. Jernej pri Ločah.** Paulič Peter, župnik. (P. Loče pri Poljčanah.) 26 (23). — **Kebel.** Razbornik Ivan, žpk. (P. Oplotnica.) 60 (54). — **Sv. Kunigunda na Poh.** Žgank F., župnik. (P. Zreče.) 34 (40). — **Luče.** Žičkar Marko, župnik. 52 (45). — **Prihova.** Kumer Karel, župnik. (P. Konjice.) 83 (81). — **Skomarje.** — (5). — **Špitalič.** Goričan Janez, župnik. (P. Konjice.) 25 (29). — **Stranice.** Atelšek Ivan, župnik. (P. Slov. Konjice.)

24 (24). — Zreče. Karba Matija, župnik, 41 (40). — Žiče. Tomazič Ant., provizor. (P. Loče pri Poljčanah.) 25 (27).

9. Dekanija Kozje. Kozje. Tomazič Marka, dekan (P. Kozje) 42 (37). — Buče. Turk Miloš, žup. 67 (69). — Dobje. Pribožič Peter, župnik (P. Slivnica pri Celju) 29 (51). — Olimlje. Lorbek Ivan župnik (P. Podčetrtek) 13 (16). — Sv. Peter nad Sv. gorami. Lah Ivan, župnik, 52 (45). — Pilštanj. Rauter Jakob, župnik, 70 (66). — Planina. Župni urad (P. Planina pri Sevnici) 43 (58). — Podčetrtek. Bosina Ivan, župnik, 45 (58). — Podsreda. Krohne Josip, župnik, 30 (39). — Polje. Turk Miloš, prov. (P. Podčetrtek) 19 (9). — Prevorje. Škerbs Roman, župnik (P. Pilštanj) 32 (26). — Sv. Vid. Vurkelj Jernej, župnik (P. Pilštanj) 48 (62). — Zagorje. Mlakar Ivan, župnik (P. Pilštanj) 19 (15).

10. Dekanija Laško. Mšgr. dr. Krulj Franc, nadžupnik, dekan, 225 (290). — Dol. Gorjup Peter, župnik, 152 (154). — Sv. Jedert. Lončarič Jos., župnik (P. Laško) 75 (75). — Jurklošter. Kocjančič, župnik, 28 (28). — Sv. Lenart. Kosi J., župnik (P. Laško) 47 (59). — Loka. Šket Mihael, župnik, 75 (64). — Marija širje. Razgoršek Vinko, župnik (P. Zidani most) 38 (20). — Sv. Marjeta. Medved Anton, župn. upr. (P. Rim. Toplice) 22 (57). — Sv. Miklavž. Čebašek Jakob, župnik (P. Laško) 44 (47). — Razbor. Župni urad (P. Loka pri Zidanem mostu) 21 (13). — Sv. Rupert. Jaeger Avgust, župn. (P. Sv. Jurij ob juž. žel.) 48 (45). — Trbovlje. Gorogranc Martin, kaplan, 283 (248). — Hrastnik Slov. kat. izobr. društvo 25 (25).

11. Dekanija Sv. Lenart v Slov. gor. Sv. Ana na Krembergu. Letonja Fr., župnik, 52 (80). Sv. Anton v Slov. gor. Škof Franc, župnik 101 (100). — Sv. Benedikt v Slov. gor. Gomilšek Fr., župnik, 202 (165). — Sv. Boltenk v Slov. gor. Pšunder Ferd., župnik, 46 (42). — Sv. Jurij v Slov. gor. Einspieler Gregor, župnik, 124 (122). — Sv. Lenart v Slov. gor. Janžekovič Josip, dekan, 106 (89). — Marija Snežna. Volžič Leopold, župnik, 29 (25). — Negova. Bratkovič Franc, župnik (P. Ivanjci pri Gor. Radgoni) 111 (93). — Sv. Rupert v Slov. gor. Pajtlar Fran, župnik (P. Sv. Lenart v Slov. gor.) 68 (—). — Sv. Trojica v Slov. gor. Dušej P. D., admin. par. 88 (83).

12. Dekanija Dolnja Lendava. Dolnja Lendava. Herman Ferdo, kaplan, 7 (8). — Beltinci. Ostrc Alojz, kaplan (P. Beltinci) 300 (291). — Benice. Marušič Matevž (P. Dolnja Lendava) 5 (7). — Bogojna. Baša Ivan, župnik (P. Dobrovnik) 52 (76). — Črensovci. Čačić Jožef, župnik, 38 (32). — Nedelca. — (9). — Petešovci. Jelen Jožefa (P. Dolnja Lendava) 2 (4). — Velika Polana. Rantaša Anton, župnik (P. Črensovci) 33 (37). — Strehovci. Bojnec Franc, (P. Dobrovnik) 6 (6). — Turnišče. Greif Iv., kaplan, 176 (132). — Hotiza. Zadravec Mat., kapl. (P. Dolnja Lendava) 4 (—).

13. Dekanija Ljutomer. Ljutomer. Lovrec Andrej, župnik, 263 (199). — Cezanjenci. Ferk Mih., ekspozit (P. Ljutomer) 51 (39). — Apače. Messner Ivan, kaplan (P. Apače) 81 (51). — Sv. Jurij ob Ščavnici. Stuhec Franc, župnik, 151 (153). — Kapela. Meško Martin, župnik (P. Slatina-Radenci) 118 (105). — Sv. Križ pri Ljutomeru. Weixl Josip, župnik (P. Križovci pri Ljutomeru) 282 (304). — Mala Nedelja. Ostrž Franc, župnik, 120 (110). — Sv. Peter v Gornji Radgoni. Sajovic Jak., uprav. (P. Križovci pri Ljutomeru) 74 (73).

14. Dekanija Marenberg. Marenberg. Vavpotič Franc, župnik, 44 (52). — Brezno. Sagaj Marko, župnik, 36 (30). — Muta. Hurt Fr., župnik, 41 (41). — Kapla. Župni urad (P. Brezno) 35 (—). — Kapla. Petrun Josip, učitelj (P. Brezno) 5 (—). — Sv. Ožbald. Brdnik Blaž, župnik (P. Brezno) 20 (—). — Pernice. Gešman Peter (P. Muta) 14 (—). — Remšnik. Pavlič Vid, župnik (P. Marenberg) 42 (35).

15. Dekanija Maribor levi dravski breg. Stolna župnija v Mariboru. Moravec Franc, stolni župnik, 228 (221). — Kn. šk. bogoslovje v Mariboru. Dr. Cukala Fr., stolni kanonik, 46 (51). — Predmestna župnija Mat. Milosti v Mariboru. Hanzelj fr. Vitalis, 539 (589). — Sv. Barbara v Slov. gor. Potočnik Josip, župnik, 52 (52). — Sv. Duh na Ostrom vrhu. Rožman Jakob, župnik (P. Selnica) 30 (27). — Gornja Sv. Kungota. Magdič Franc, župnik, 54 (28). — Kamnica. Božiček Fr., župnik (P. Maribor) 112 (107). — Sv. Križ. Gaberc Martin, župnik (P. Maribor) 110 (105). — Sv. Marjeta ob Pesnici. Frangež Jer., župnik, 87 (75). — Sv. Martin pri Vurbergu. Lajnsič Anton, župnik, 69 (65). — Sv. Peter pri Mariboru. Štrakl M., župnik (P. Maribor) 97 (102). — Selnica ob Dravi. Ciuha Ferdo, župnik, 200 (180).

16. Dekanija Maribor desni dravski breg. Sv. Magdalena v Mariboru. Stergar Anton, dekan, 500 (368). — Dev. Marija v Puščavi. Hüttner Drago, župnik (P. Sv. Lovrenc pri Mariboru) 51 (49). — Limbuš. Bračić Andrej, župnik, 75 (69). — Sv. Lovrenc v Puščavi. Oblak Ivan, župnik (P. Sv. Lovrenc na Pohorju) 75 (64). — Ruše. Ilc Janko, župnik, 223 (218).

17. Dekanija Mežiška dolina. Prevalje. Riepl Matej, dekan. 132 (174). — Tiskarna. 32. — Črna. Rataj Anton, kaplan. 122 (139). — Št. Danijel. Božič Franc, župnik. (P. Prevalje.) 40 (45). — Guštanj. Rehar Josip, župnik. 106 (97). — Javorje. Viternik Ludvik, župnik. (P. Črna pri Prevaljah.) 11 (9). — Kotlje. Serajnik Ivan, župnik. 48 (39). — Mežica. Hornbök Jan., žpk. 141 (134). — Strojna. Božič Franc, župnik. (P. Prevalje.) 10 (12).

18. Dekanija Murska Sobota. Murska Sobota. Horvat Štefan, katehet. 78 (54). — Pavlič Lože, gimn. kat. 22 (30). — Cankova. Keresztury Vinc., župnik. 7 (7). — Veliki Dolenci. (3). — Sv. Jurij. Berden A., kapl. (P. Rogaševci.) 6 (7). — Krog. — (7). — Gornja Lendava. Bednarik Rudolf, žpk. 15 (24). — Mačkovci. Škof Zdravko, 2 (2). — Martjanci. Horvath Jož., žpk., 26 (26). — Pečarovci. Szupi Jožef, 5 (—). — Prosenjakovci. Benkovič Št., 2 (1). — Gornji Petrovci. Čirič A., žpk., 7 (—). — Skakovci. — (2). — Sv. Sebestjan. — (7). — Tišina. Krautz J., žpk. (P. Rankovci) 55 (62).

19. Dekanija Nova cerkev. Nova cerkev. Žagar Pavel, kanonik. 94 (81). — Črešnjice. Urleb Franjo, provizor. 28 (6). — Dobrna. Arlič Karol, župnik. 35 (70). — Frankolovo. Čech Vaclav, žpk. (P. Vojnik.) 32 (34). — Sv. Jošt. Weiß Matej, prov. (P. Dobrna pri Celju.) 5 (12). — Šmartno. Ozvatič Franc, župnik. (P. Celje.) 68 (58). — Vitanje. Musi Jože, župnik. 89 (80). — Vojnik. Toman Janez, dekan. 174 (161).

20. Dekanija Ptuj. Mestna nadžupnija v Ptuj. Čilenšek Ivan, vikar. 129 (112). — Sv. Peter in Pavel v Ptuj. P. Alfonz Svet. 206 (181). — Sv. Andraž. Alt Ivan, župnik. 91 (85). — Hajdina. Skuhala Al., provizor. (P. Ptuj.) 116 (124). — Sv. Lovrenc. Sinko Jožef, župnik. (P. Juršinci.) 71 (59). — Sv. Marjeta.

šketa Iv., župnik. 155 (143). — **Sv. Marko.** Hlastec Franc, župnik. (P. Ptuj.) 103 (120). — **Polenšak.** Poplatnik Josip, župnik. (P. Moškancji) 56 (71). — **Sv. Urban.** Breznik Janko, kaplan. 128 (64). — **Vurberg.** Kokej Al., župnik. 68 (75).

21. Dekanija **Rogatec.** Rogatec. Šalomon Fr., dekan. 58 (77). — **Sv. Ema.** Plepelec Jožef, žpk. (P. Pristava.) 25 (15). — **Sv. Florijan.** Malajner Kar., župnik. (P. Rogatec.) 20 (21). — **Kostrivnica.** Slavič Janko, župnik. (P. Podplat.) 35 (38). — **Sv. Križ na Slatini.** Korošec Fr., nadžupnik. (P. Rog. Slatina.) 205 (185). — **Sv. Peter na Medv. selu.** Pučnik Ant., župnik. (P. Podplat.) 31 (24). — **Sv. Rok ob Sotli.** Veranič Ant., žpk. (P. Rogatec.) 22 (21). — **Stoprce.** Lampret Karol, provizor. (P. Rogatec.) 17 (32). — **Žetale.** Kozoderc Janez, župnik. 13 (—). — **Žetale.** Lorber Jurij. 19 (34).

22. Dekanija **Stari trg.** Šmartin. Lenart Iv., dekan. (P. Slovenjgradec.) 123 (116). — **Stari trg.** Jurko Ivan, župnik. (P. Slovenjgradec.) 148 (115). — **Dolič.** Uličnik M., župnik. (P. Mislinje.) 40 (28). — **Št. Ilj pod Turjakom.** Roškar D., žpk. (P. Mislinje.) 85 (96). — **Št. Jan.** Župni urad. (P. Meža.) 15 (10). — **Šmiklavž.** Treiber Franc, župnik. (P. Slovenjgradec.) 26 (23). — **Pameče.** Trinkaus Ant., žpk. (P. Slovenjgradec.) 36 (27). — **Sv. Peter.** Vrhnjak Al., župnik. (P. Meža.) 25 (23). — **Podgorje.** Pečnik Franc, žpk. (P. Slovenjgradec.) 35 (23). — **Razbor.** Kodrič Jožef, žpk. (P. Slovenjgradec.) 42 (39). — **Sele.** Meško Ks., žpk. (P. Slovenjgradec.) 25 (25). — **Slovenjgradec.** Čížek Al., župnik. 75 (71). — **Št. Vid nad Valdekom.** Repolusk Frid., župnik. (P. Mislinje.) 43 (48).

23. Dekanija **Šaleška dolina.** Škale. Msgr. Rotner Ivan, dekan. (P. Velenje.) 128 (142). — **Belevode.** Essenko Ant., žpk. (P. Šoštanj.) 16 (33). — **Št. Ilj pri Velenju.** Schreiner Fr., žpk. (P. Velenje.) 65 (55). — **Št. Janž pri Velenju.** Weiß Matej, žpk. (P. Velenje) 24 (37). — **Sv. Mihael pri Šoštanju.** Gril Pavel, žpk. (P. Šoštanj.) 307 (211). — **Šmartno pri Šaleku.** Potokar Gregorij, župnik. (P. Velenje.) 111 (105). — **Zavodnje.** Rožman J., žpk. (P. Šoštanj.) 16 (18). — **Gornja Ponikva.** Gorišek Janez, župnik. (P. Žalec.) 91 (61). — **Velenje.** Udr. rud. nam. 1 (1).

24. Dekanija **Šmarje pri Jelšah.** Šmarje pri Jelšah. Lom Francišek, župnik. 151 (131). — **Dramlje.** Sigl Jožef, župnik. 47 (49). — **Sv. Jurij ob Juž. žel.** Mikuš Val., župnik. 207 (183). — **Kalobje.** Svegelj P., žpk. (P. Sv. Jurij ob juž. žel.) 31 (21). — **Ponikva.** Kociper Anton, župnik. 116 (90). — **Sladka gora.** Ivanc Ivan, župnik. (P. Šmarje pri Jelšah.) 35 (22). — **Slivnica.** Rabuza Jakob, žpk. 18 (28). — **Sv. Štefan.** Močnik Franc, župnik. (P. Šmarje pri Jelšah.) 13 (9). — **Sv. Vid pri Grobelnem.** Župni urad. (P. Grobelno.) 23 (24). — **Zibika.** Jelšnik Ivan, župnik. (P. Pristava.) 46 (23). — **Žusem.** Palir J., župnik. (P. Loka pri Žusmu.) 10 (12).

25. Dekanija **Velika Nedelja.** Velika Nedelja. Horvat Frid., dekan. 135 (112). — **Ormož.** Lekšan o. Ciril, župnik. 102 (89). — **Sv. Bolfenk.** Poverjenik. (P. Sv. Bolfenk pri Središču.) 62 (20). — **Sv. Lenart.** Zadravec Peter, žpk. (P. Velika Nedelja.) 41 (46). — **Sv. Miklavž pri Ormožu.** Polak P. A., župnik. 100 (82). — **Središče.** Cajnkar Jak., župnik. 120 (115). — **Svetinje.** Bratušek Fr., žpk. (P. Ivanj-kovci.) 83 (81). — **Sv. Tomaž.** Zemljic Matija, žpk. 184 (135).

26. Dekanija **Videm.** Brežice. Jurhar Martin, župnik. 200 (234). — **Artiče.** Šribar Jos., župnik. 28 (32). — **Bizelsko.** Krušič Janko, kapl. 96 (91). —

Dobova. Pernat Anton, župnik. 63 (76). — **Kapela.** Kolenc Leopold, župnik. (P. Dobova.) 28 (43). — **Koprivnica.** Doberšek Fr., župnik. 43 (—). — **Pišce.** Toplak Franc, župnik. 109 (112). — **Rajhenburg.** 195 (212). — **Sevnica.** Kuk Josip, kapl. 99 (100). — **Sromlje.** Pečnak Jože, župnik. 48 (52). — **Videm.** Medvešek Jan., dekan. (P. Videm pri Krškem.) 108 (90). — **Zabukovje.** Stoklas Matija, župnik. (P. Sevnica ob Savi.) 8 (14). — **Zdole.** Soba Alojzij, župnik. (P. Videm pri Krškem.) 46 (70).

27. Dekanija **Vuzenica.** Vuzenica. Pivec Štefan, dekan. 81 (75). — **Sv. Anton na Pohorju.** Šeško K., žpk. (P. Vuhred.) 47 (36). — **Sv. Primož na Pohorju.** Dolinar Ivan, župnik. (P. Vuzenica.) 21 (21). — **Ribnica na Pohorju.** Fišer Andrej, žpk. 116 (110). — **Trbonje.** Pohrašky Ferdo, župnik. (P. Vuzenica.) 29 (34). — **Vuhred.** Hrašovec Henrik, župnik. 30 (25).

28. Dekanija **Zavrčje.** Zavrčje. Podvinski A., dekan. 127 (112). — **Sv. Andraž v Halozah.** Škamlec Ognjesl., župnik. 72 (81). — **Sv. Barbara v Halozah.** Vogrin Janez, župnik. 57 (169). — **Sv. Trojica v Halozah.** Jazbinšek Franc, žpk. (P. Podlehnik.) 25 (28). — **Sv. Vid pri Ptuj.** Horvat Št., kapl. 74 (61).

Skupno število udov: 21.531 (20.474).

Ljubljanska škofija.

1. Dekanija **Cerknica.** Cerknica. Juvanec Jožef, župnik, dekan. 196 (152). — **Babno polje.** Kanduč Franc, župnik. (P. Stari trg pri Rakeku.) 31 (30). — **Begunje pri Cerknici.** Ježek Matej, žpk., 110 (109). — **Blake.** Švigelj Viktor, župnik. (P. Nova vas pri Rakeku.) 79 (75). — **Grahovo pri Cerknici.** Wester Alojzij, žpk. 71 (69). — **Planina pri Rakeku.** Lovšin Ivan, župnik. 95 (94). — **Stari trg pri Ložu.** Hafner Jernej, župnik. 200 (206). — **Unec.** Martinčič Andrej, župnik. (P. Rakek.) 41 (40). — **Sv. Vid nad Cerknico.** Pucelj Janez, župnik. (P. Begunje pri Cerknici.) 30 (39). — **Sv. Trojica.** Žužek K., župnik. (P. Nova vas pri Rakeku.) 29 (27).

2. Dekanija **Kamnik.** Kamnik. Francič Jan., kaplan. 142 (127). — **Dob pri Domžalah.** Ambrožič Fr., kaplan. 107 (104). — **Domžale.** Bernik Franc, župnik. 118 (112). — **Gozd.** Selan Matija, žup. upr. (P. Kamnik.) 30 (26). — **Groblje.** Misijonišče. (P. Domžale.) 34 (40). — **Homec.** Mrkun Ant., župnik. (P. Radomlje.) 78 (77). — **Komenda.** Platiša Ivan, kaplan. 121 (110). — **Mekinje.** Čadež Viktor, žpk. (P. Kamnik.) 87 (83). — **Mengeš.** Kušar Franc, žpk. 149 (139). — **Motnik.** Majdič Fr. Ks., žpk. 78 (74). — **Nevlje.** Rihar Leopold, žpk. (P. Kamnik.) 43 (41). — **Radomlje.** Primar Ivan, ekspozit. 28 (26). — **Rova.** Golmajer Franc, župnik. (P. Radomlje.) 29 (29). — **Sela.** Tomažič Ivan, župnik. (P. Kamnik.) 17 (23). — **Sp. Tuhinj.** Opeka Ivan, žpk. (P. Šmartin v Tuhinju.) 48 (52). — **Stranje.** Langerholz Janez, župnik. (P. Kamnik.) 40 (38). — **Špitalič.** Mezeg Ant., župnik. (P. Motnik.) 30 (30). — **Tunice.** Razboršek Jakob, župnik. (P. Kamnik.) 39 (33). — **Vodice.** Janc Pet., župnik. 127 (141). — **Skaručina.** Dežman Jan., kur. (P. Št. Vid nad Ljubljano.) 20 (15). — **Vranja peč.** Filipič J., žpk. (P. Kamnik.) 53 (55). — **Zg. Tuhinj.** Štrukelj Ivan, župnik. (P. Šmartin v Tuh.) 48 (48).

3. Dekanija **Kočevje.** Kočevje. Fister Fr., kaplan 34 (24). — **Kočevje.** Čitalnica 35 (47). — **Banja Loka.** Medved Anton, župnik. (P. Novo selo pri Kočevju.) 53 (50). — **Fara pri Kostelu.** Dimnik Martin, žup. upr., 90 (75). — **Osilnica.** Omahna Jak.,

župnik, 42 (24). — **Nemška Loka.** Rogelj Jožef, župnik (P. Nemška Loka) 4 (3). — **Spodnji Log.** Župni urad (P. Nemška Loka) 6 (6). — **Stara cerkev.** Župni urad 5 (2). — **Stari Log.** Znidaršič Ant., kapl. 1 (—). — **Zdihovo.** — (8).

4. Dekanija **Kranj.** **Kranj.** Koblar Ant., žup. 280 (274). — **Besnica.** Pokorn Fr., župnik (P. Kranj) 48 (45). — **Cerklje.** Dolinar Franc, dekan 160 (136). — **Duplje.** Žvan Franc, župnik, 44 (40). — **Goriče.** Železny Al., župnik (P. Kranj) 60 (60). — **Jezerško.** Drunecky Al., župnik, 61 (60). — **Št. Jošt.** Kokol Fran, ekspozit (P. Kranj) 22 (22). — **Kokra.** Nemeč Ant., župnik (P. Kokra) 20 (18). — **Kovor.** Rozman Jurij, župnik (P. Tržič) 32 (28). — **Križe.** Zabukovec Janez, župnik, 164 (162). — **Lom.** Govekar Franc, župnik (P. Tržič) 48 (47). — **Mavčiče.** Marčič Val., župnik (P. Smlednik) 101 (87). — **Naklo.** Župni urad 72 (72). — **Olševck.** Ažman Šimen, župnik v pok. (P. Predvdor) 22 (21). — **Podbrezje.** Vondrašek V., župnik, 74 (76). — **Predvdor.** Lakmayer Fr., župnik, 117 (130). — **Predoslje.** Zupanc Ign., župn. (P. Kranj) 83 (80). — **Smlednik.** Čegnar Jos., župnik, 139 (131). — **Senčur.** Piber Iv., župnik, 84 (101). — **Hrastje.** Zbašnik Fr., župnik v pok. (P. Kranj) 26 (24). — **Šenturška gora.** Ogrizec Jakob, župnik (P. Cerklje pri Kranju) 35 (27). — **Šmartin pri Kranju.** Sarec Al., župnik (P. Stražišče pri Kranju) 105 (103). — **Trboje.** Cuderman Ivan, župnik (P. Smlednik) 33 (30). — **Trstenik.** Mikš Janez, župnik (P. Kranj) 45 (44). — **Tržič.** Škerbec Matija, župnik, 231 (217). — **Velesovo.** Brešar Jož., župnik (P. Cerklje pri Kranju) 72 (64). — **Vogljje.** Rajčević Fr., benef. (P. Senčur pri Kranju) 27 (—). — **Zapođe.** Koželj Fr., župnik (P. Smlednik) 19 (20).

5. Dekanija **Leskovec.** **Leskovec.** Štrukelj Al., kaplan, 220 (130). — **Boštanj.** Rakovec Engelb., župnik, 45 (41). — **Bučka.** Kopitar Andrej, župnik, 55 (66). — **Cerklje ob Krki.** Žust Jak., žpk., 74 (78). — **Čatež ob Savi.** Župni urad (P. Brežice ob Savi) 46 (49). — **Sv. Duh.** Župni urad (P. Krško) 53 (56). — **Št. Jernej.** Lesjak Ant., župnik, 93 (86). — **Kostanjevica.** Podbevšek Jernej, župnik, 93 (84). — **Kv. Križ pri Kostanjevici.** Zupanc Andr., župnik, 80 (74). — **Krško.** Turšič Leopold, župnik, 89 (83). — **Raka.** Župni urad (P. Raka) 100 (100). — **Studenc.** Štrukelj Ivan, župnik (P. Sevnica) 43 (33). — **Škocijan.** Anžič Jožef, župnik 48 (54). — **Velika Dolina.** Gnjezda Janez, župnik (P. Jesenice ob Savi) 53 (69).

6. Dekanija **Litija.** **Šmartno.** Rihar Matej, dekan (P. Šmartno pri Litiji) 162 (140). — **Dobovec.** Počar Janko, župnik (P. Trbovlje) 21 (18). — **Dole pri Litiji.** Filler Vacl., župnik, 43 (32). — **Hotič.** Hromec Ivan, župnik (P. Litija) 13 (15). — **Janče.** Dobnikar J., župnik (P. Litija) 15 (19). — **Javorje.** Javornik Tom., župnik (P. Šmartno pri Litiji) 45 (50). — **Št. Jurij pod Kumom.** Vodopivec Iv., župn. (P. Rateče pri Zidanem mostu) 29 (34). — **Kresnice.** Dolinar Janez, župnik, 38 (38). — **St. Lambert.** Cuderman Jožef, župnik (P. Sava) 27 (27). — **Litija.** Kralj Franc., župnik, 158 (155). — **Polšnik.** Kosič Jernej, župn. upr. (P. Sava) 35 (23). — **Prežganje.** Jarc Martin, župnik (P. Litija) 27 (27). — **Primskovo.** Plešič Anton, župnik (P. Šmartno pri Litiji) 27 (34). — **Radeče pri Zidanem mostu.** Lovšin Ant., župn., 112 (121). — **Sava.** Širaj Andrej, župnik, 28 (28). — **Svibno.** Selan Ant., župnik (P. Radeče pri Zidanem mostu) 39 (36). — **Štanga pri Litiji.** Znidaršič Ant., župnik (P. Litija) 40 (40). — **Zagorje.** Sitar Valent., župnik 139 (142).

7. Dekanija **Ljubljana mesto.** **Stolna župnija.** Vindišar Ivan, stolni vikar, 263 (235). — **Mestna župnija sv. Jakoba.** Barle Janez, mestni žpk., 305 (280). — **Franciščanska župnija.** Dr. Rant o. Gvidon, župnik, 530 (546). — **Trnovo.** Hostnik Ant., kaplan, 513 (426). — **Sv. Peter.** Petrič Janez, mestni župnik, 595 (586). — **Sv. Krištof.** Laznik J., žpk. v p., 75 (18). — **Uršulinski samostan.** Čegnar Janko, spiritual, 12 (12). — **Duhovnija splošne bolnice.** Slana Ign., kurat, 67 (56). — **Državni zavod za oskrbo umobolnih.** 18 (16). — **Šmartin.** Šiška Janko, žpk. v p. (P. Moste pri Ljubljani) 42 (—). — **Sp. Šiška.** Tavčar o. Feliks (P. Ljubljana) 218 (208). — Posamezni 2.

8. Dekanija **Ljubljana okolica.** **Brezovica.** Lavrič Andrej, župnik, 127 (124). — **Črnuče.** Tomelj Ant., župnik (P. Ježica pri Ljubljani) 114 (116). — **Dev. Mar. v Polju.** Müller Iv., župnik, 240 (230). — **Dobrova.** Hauptman Peter, župnik, 97 (93). — **Golo.** Kunauer Jan., župnik (P. Ig) 7 (12). — **Ig.** Klemenčič Janez, župnik (P. Studenc-Ig) 104 (111). — **Št. Jakob ob Savi.** Koller Gustav, župnik (P. Dol pri Ljubljani) 77 (71). — **Ježica.** Košir Fr., župnik, 172 (168). — **Sv. Katarina.** Pavlin Andrej, župnik (P. Medvode) 24 (23). — **Preska.** Oblak V., župnik (P. Medvode) 57 (57). — **Rudnik.** Pfajfer Iv., župnik (P. Ljubljana) 48 (46). — **Sora.** Kajdiž Valentin, župnik (P. Medvode) 111 (107). — **Sostro.** Poljak Martin, župnik (P. Sp. Hrušica pri Ljubljani) 135 (117). — **Šmartin pod Šmarno goro.** Lesar Jan., župn. (P. Št. Vid pri Ljubljani) 106 (103). — **Tomišelj.** Zajc Franc, župnik (P. Studenc-Ig) 52 (40). — **Vič.** P. Tavčar Teodor, žup. upr., 316 (303). — **Št. Vid nad Ljubljano.** Zabret Val., dekan, 453 (430). — **Zavod sv. Stanislava v št. Vidu.** Kržišnik Jož., prof. 80 (76). — **Želimirje.** Erjavec Ivan, župnik (P. Studenc pri Ljubljani) 29 (30).

9. Dekanija **Loka.** **Stara Loka.** Mrak Matija, dekan. (P. Škofja Loka.) 121 (120). — **Bukovšica.** Benedičič Jakob, žpk. (P. Selca nad Škofjo Loko.) 42 (44). — **Davča.** Potočnik Rudolf, eks. (P. Sorica.) 40 (38). — **Dražgoše.** Pfajfer A., žpk. (P. Železniki.) 35 (33). — **Javorje.** Klopčič Josip, žpk. (P. Poljane) nad Škofjo Loko.) 44 (46). — **Sv. Lenart.** Mevželj Janko, župni uprav. (P. Selca nad Škofjo Loko.) 42 (43). — **Leskovec.** Kos Matej, žpk. (P. Gorenja vas.) 37 (34). — **Lučine.** Poljanec Iv., župni uprav. (P. Gorenja vas.) 31 (32). — **Nova Oselica.** Brecljnik Alojzij, župni uprav. (P. Gorenja vas.) 40 (50). — **Poljane.** Tavčar Matej, žpk. (P. Poljane nad Škofjo Loko.) 154 (158). — **Reteče.** Meršolj Janez, župnik. (P. Škofja Loka.) 82 (78). — **Selca.** Sušteršič Franc, župnik. 160 (151). — **Sorica.** Mikuz Jan., župnik. 33 (25). — **Stara Oselica.** Gogala Ivan, župnik. (P. Gorenja vas.) 80 (80). — **Škofja Loka.** Dr. Arnejc Janko, župnik. 250 (232). — **Trata.** Brajec Josip, župnik. (P. Gorenja vas.) 62 (57). — **Zali log.** Hribar Anton, župnik. (P. Železniki.) 50 (40). — **Žabnica.** Verce Josip, župnik. (P. Škofja Loka.) 65 (66). — **Železniki.** Noč Ivan, župnik. 76 (77). — **Žiri.** Logar Jos., župnik. 109 (128).

10. Dekanija **Moravče.** **Moravče.** Jerman Ant., kaplan, 153 (125). — **Blagovica.** Hartman Jos., župnik (P. Lukovica) 38 (59). — **Brdo.** Slak Matija, župnik (P. Lukovica) 63 (59). — **Čemšenik.** Župni urad (P. Medija-Izlake) 60 (71). — **Česnjice.** Perko Pavel, župnik (P. Šmartno v Tuhinju) 10 (14). — **Dol.** Kastelec M., župnik 82 (75). — **Sv. Gora.** Zganjar Ig., župnik (P. Vače) 30 (31). — **Št. Gotard.**

Pfajfer Franc, župnik (P. Trojane) 46 (47). — **Sv. Helena.** Rihteršič Jan., župnik (P. Dol pri Ljubljani) 100 (101). — **Ihan.** Kepec Janez, župnik (P. Domžale) 61 (57). — **Izlake.** Osolnik Fr., ekspozit (P. Medija-Izlake) 63 (68). — **Kolovrat.** Sušnik Jan., župnik (P. Medija) 33 (—). — **Krašnja.** Knol Adolf, župnik (P. Lukovica) 36 (43). — **Št. Ožbalt.** Vadnjak Ant., župnik (P. Trojane) 30 (30). — **Sv. Križ pri Domžalah.** Komlanec Anton, duh. (P. Moravče) 34 (5). — **Peče.** Borštinar Janko, župnik, 28 (24). — **Sv. Planina.** Župni urad (P. Trbovlje) 6 (11). — **Sv. Trojica pri Moravčah.** Markič Jos., duh. (P. Dob pri Domžalah) 25 (25). — **Vače.** Rihar Ivan, župnik (P. Vače) 50 (40). — **Vrhpolje.** Jerše Val., ekspozit (P. Moravče) 20 (19). — **Št. Vid pri Brdu.** Marješič Filip, ekspozit (P. Lukovica) 28 (20). — **Zlato polje.** Kranjc Jožef, župnik (P. Lukovica) 17 (12).

11. Dekanija Novo mesto. **Novo mesto.** Blažič Franc, vikar, 170 (170). — **Bela cerkev.** Omahen Ign., župnik, 45 (54). — **Brusnice.** Šesek Iv., župnik, 46 (55). — **Mirna peč.** Pop Jož., kaplan, 90 (90). — **Podgrad.** Česenj And., župnik (P. Novo mesto) 21 (19). — **Poljane.** Lobe Janko, župnik (P. Toplice, Dol.) 5 (4). — **Prečna.** Šmidovnik Ant., župnik (P. Novo mesto) 85 (76). — **Soteska.** Volc Al., župnik (P. Straža) 22 (25). — **Stopiče.** Žitnik Fran., župnik (P. Novo mesto) 50 (48). — **Št. Peter pri Novem mestu.** Vovko Franc, župnik, 102 (95). — **Šmarjeta.** Perko Ivan, župnik, 60 (57). — **Šmihel.** Pečnik Ivan, kaplan (P. Novo mesto) 155 (145). — **Toplice.** Erzar Franc, župnik, 154 (56). — **Gor. Šice.** Zorec Franc, župn. v p. (P. Toplice, Dol.) 5 (5). — **Vavtavas.** Bertold Bartl, župnik (Straža) 51 (56). — **Kandija.** Berlec Fr. (P. Novo mesto) 1 (—).

12. Dekanija Radovljica. **Radovljica.** Fatur Jak., dekan, 118 (115). — **Breznica.** Koprivec Peter, župnik (P. Žirovnica) 90 (92). — **Begunje.** Zevnik Miha, župnik (P. Begunje pri Lescah) 68 (70). — **Bled.** Oblak Janez, župnik (P. Bled) 130 (124). — **Bohinjska Bela.** Drolc Martin, župnik, 100 (88). — **Bohinjska Bistrica.** Krajec And., župnik, 118 (84). — **Brezje.** Resman P. Bonaventura, 104 (93). — **Dobrava pri Kropi.** Klavžar Janez, župnik (P. Podnart) 58 (53). — **Dovje.** Aljaž Jakob, župnik (P. Mojstrana) 97 (102). — **Gorje.** Knific Jožef, župnik (P. Zg. Gorje) 165 (158). — **Jesenice.** Kastelic Ant., žpk. (P. Jesenice, Gor.) 306 (249). — **Kamna gorica.** Zorko Fr., župnik (P. Kamna gorica) 80 (72). — **Koprivnik.** Kres Jos., župni uprav. 67 (68). — **Koroška Bela.** Žbontar M., župnik (P. Javornik na Gor.) 147 (127). — **Kranjska gora.** Čuk Karel, župnik, 121 (107). — **Sv. Križ.** Kastelic Jos., župni upr. (P. Jesenice na Gor.) 35 (32). — **Kropa.** Oblak Val., župnik 51 (54). — **Lesce.** Župni urad 80 (61). — **Leše.** Ahačič Mat., župnik (P. Brezje) 42 (34). — **Ljubno.** Juvan Franc, župnik (P. Podnart) 36 (44). — **Mošnje.** Župni urad (P. Radovljica) 51 (45). — **Ovsišje.** Očepek Jožef, župnik (P. Podnart) 17 (17). — **Rateče.** Lavtižar J., župnik (P. Kranjska gora) 81 (76). — **Ribno.** Kramar Jan., župnik (P. Bled) 81 (81). — **Srednja vas v Boh.** Golf Anton, župnik, 155 (140). — **Zasip-Dobrava.** Demšar Anton, župnik (P. Bled) 41 (40).

13. Dekanija Ribnica. **Ribnica.** Skubic A., dekan 244 (244). — **Dobrepolje.** Ramoveš Andrej, duh. sv.; Prelesnik Fr., kaplan, 115 (119). — **Dolenja vas.** Knafelj Ivan, kaplan (P. Ribnica) 65 (62). — **Draga.** Lončar Fr., župnik 18 (27). — **Gora.** Peček France (P. Sodražica) 25 (21). — **Sv. Gregor.** Krumpeštar Fr., župnik (P. Ortnek) 81 (93). — **Loški**

potok. Pravhar Jos., župnik (P. Loški potok) 195 (196). — **Rob.** Zabukovec Tomaž, župnik (P. Velike Lašče) 55 (50). — **Sodražica.** Traven Fr., župnik, 141 (159). — **Struge.** Orehek Andrej, župnik, 57 (52). — **Škocijan.** Jereb Janez, župn. v p., 32 (28). — **Turjak.** Hiti Fr., župnik, 29 (29). — **Velike Lašče.** Ramovš Jakob, župnik (P. Vel. Laše) 127 (117). — **Velike Poljane.** Kmet Mihael, župnik, 19 (24).

14. Dekanija Semič. **Metlika.** Cerar Gregor, prošt, 133 (136). — **Adlešiči.** Peček Al., župnik, 33 (27). — **Črnomelj.** Bitnar Pavlin, župnik, 200 (222). — **Dragatuš.** Novak Josip, župnik, 21 (66). — **Podzemelj.** Jereb p. Remigij, župnik, 40 (36). — **Planina.** Župni urad 2 (—). — **Radovica.** Novak Matija, župn. (P. Metlika) 29 (21). — **Semič.** Erklavec Rajner, kaplan (P. Semič) 103 (69). — **Sinji vrh.** Župni urad (P. Vinica pri Črnomlju) 10 (14). — **Stari trg pri Črnomlju.** Župančič Fr., župnik, 20 (31). — **Suhor.** Pavlovič Jakob, dekan (P. Suhor) 35 (34). — **Vinica.** Kos Lovro, župnik, 48 (34).

15. Dekanija Šmarje. **Šmarje.** Pešec Fran., dekan, 81 (90). — **Javor.** Klinec Jernej, župnik (P. Hrušica pod Ljublj.) 24 (15). — **Št. Jurij pri Šmariji.** Debelak Janez, župnik (P. Grosuplje) 56 (50). — **Kopanj.** Kogovšek Ivan, župnik (P. Grosuplje) 39 (38). — **Lipoglav.** Pečarič Martin, župnik (P. Šmarje-Sap) 22 (15). — **Polica.** Bambič Još., župn. (P. Višnja gora) 40 (37). — **Stična.** Bolcar p. Benedikt, ž. upr., 107 (105). — **Št. Vid pri Stični.** Hladnik J., župn., 208 (214). — **Višnja gora.** Texter K., župnik, 140 (132). — **Žalina.** Šolar Josip, župnik (P. Grosuplje) 62 (58).

16. Dekanija Trebnje. **Trebnje.** Plantarič Jos., dekan, 147 (172). — **Čatež.** Pavše Henr., župn. (P. Velika Loka) 41 (40). — **Št. Janž na Dol.** Črnilec Janez, župnik, 105 (75). — **Št. Lovrenc.** Oblak Ant., župnik (P. Velika Loka) 68 (103). — **Mirna.** Vrankar Jos., župnik, 82 (61). — **Mokronog.** Bukowitz H., župnik, 79 (58). — **Sv. Križ pri Litiji.** Erzin Leop., župnik, 66 (55). — **Št. Rupert.** Natlačen Pet., župnik, 114 (133). — **Trebelno.** Štritof Ant., župnik, 67 (73). — **Sv. Trojica v Trzišču.** Vidmar Franc, župnik (P. Trzišče) 37 (42).

16. Dekanija Vrhnika. **Vrhnika.** Kete Jan., župnik-dekan. 360 (348). — **Bevke.** Poljšak Anton, župnik. (P. Vrhnika.) 58 (45). — **Borovnica.** Župni urad. 91 (94). — **Črni vrh.** Dovč Janez, župni uprav. (P. Polhov gradec.) 34 (40). — **Horjulji.** Nastran Fr., župnik. 94 (84). — **Hotedršica.** Jarec Alojzij, župnik. 25 (31). — **Št. Jošt.** Nagode Jos., žpk. (P. Vrhnika.) 45 (50). — **Dol. Logatec.** Remškar Val., župnik. 112 (96). — **Gor. Logatec.** Supin Karel, župni uprav. 71 (69). — **Podlipa.** Gnidovec Josip, žpk. (P. Vrhnika.) 28 (26). — **Polhov gradec.** Vilfan Janez, kaplan. 77 (111). — **Preserje.** Peršič Mih., župnik. 67 (53). — **Rakitina.** Zajc Karel, župni uprav. (P. Borovnica.) 19 (13). — **Rovte.** Sušnik M., župnik. 74 (77). — **Vrh (Sv. Trije Kralji).** Ramšak Franc, župni uprav. (P. Rovte n. Logatec.) 40 (9). — **Zaplana.** Mihelčič Iv., župnik. (P. Vrhnika.) 36 (31).

18. Dek. Žužemberk. **Žužemberk.** Križman Andrej, kaplan. 74 (88). — **Ajdovec.** Žust Ig., žpk. (P. Žužemberk.) 19 (16). — **Ambrus.** Žavbi Ivan, žpk. (P. Zagradec.) 60 (25). — **Dobrníč.** Rebol Blaž, žpk. 107 (102). — **Hinje.** Porenta Anton, žpk. (P. Struge.) 11 (13). — **Krka.** — (65). — **Sela.** Podlipnik Jos., (P. Zagradec.) 16 (20). — **Šmihel.** Župnijski urad. (P. Žužemberk.) 11 (11). — **Zagradec.** Petrič Gabr., župnik. 43 (43).

Skupno število udov: 23.011 (21.914).

Ostale jugoslovanske škofije.

1. Belgrajska nadškofija in druge.

Beograd. Dr. Korošec Ant., minister; Smodej Fr., nar. posl.; Vodopivec Hil., čl. gl. kontr.; Jugoslovanski klub; Škobrne Jož., nar. posl.; msgr. dr. Madjerec Juraj, prof.; msgr. dr. Wagner Vjekosl., župnik; msgr. Crnek Milan, Jugoslav. akad. društvo sv. Cirila in Metoda, Akademija sv. Cirila in Metoda; Jug. And., inšp.; Ogilvie Forbes George, prvi sekr. brit. posl.; dr. Rapotec Fr., Franjevački samostan u Zemunu, župni urad Krista Kralja u Beogradu, dr. Pavletić Avg., Golia Drag., Radanović Jos., Škubic Josip, inž.; Klemenjak Petar, Liković Berta, Lunder Fr.; Oblak Janez, inž.; Lavrić Ant., Oblak Josip, Furlan Nežika, Vujnović Slavica, Oblak Franc, Rakušček Pavlina, Ekonomides Lali, Selan Ivan, Podlesnik Anica, Mešiček Josip, Bardon Edvard, Kunčić Julka, Sever Minka, Medvešček Vekoslav, Ambrožič Ivanka, Horvat Lojzka, Mastnjak Eliz., Klepec Ter., Pazhar Ana, Erjavc M., Žen Julka, Monjec Mar., Simonić Mar., Serjanc Julka, Kapus Francka, Ratajs Mar., Kunstl Neža, Kotnik Ana, Svetel Ivan, Bekić Franč., Roth Joško; Flere Pav., ref. v min. prosv.; Buković Ivo, Lenarčić Lojze, Mihel Jos., dr. Svetek Fr., nač. v min. notr. zadev; dr. Jež Franjo, Medved Dav., Lasnik Ana, Šimenc Vend., Janežič Marj. — Repić Fran., ravnar; Repić Srčan, Repić Borut. (P. Beograd.) 67

Bačka Palanka. Sever Ant. (P. B. Palanka.) 1

Bitolj. Tumpej Andr., župnik; Bežjak Iv., Domanjko Alojz, Rakuša Martin. (P. Bitolj.) 4

Cetinje. Nartnik And., voj. žpk.; Aleksić Fr., Bežjak Fr., Domiter Roza, dr. Janžeković Fr., Kobentar Ivan, Kovač Pavle, Marinčić Jos., Oman Ivanka, Petek Matija, Pintar Franc, Prelec Jožef, Premzl Ivan, Prohart Marica, Puncer Jos., Salaba Rud., Vrtovec Fr., Zemljak Marica, Žabkar Hinko, Žogan Josip. (P. Cetinje.) 20

Kula. Beg Fran. (P. Kula.) 1

Kumanovo. Vahtar Mihael. (P. Kumanovo.) 1

Kragujevac. Kolman Franc. (P. Kragujevac.) 1

Niš. Msgr. Hrdý Ferdinand, Križnik Albin, Fister Mar., Bočko Ana, Tončić Terezija, Pristošek Marija, Pretnar Ida, Sprajc Mar., Anžel Marija. — Pretnar Ida. (P. Niš.) 10

Novi Sad. Dr. Hočevar Janko; Kepić Ant., Hrovat Hinko, Pivk Leop., Sigl Rud., Jeras Bazilij, Kunstek Štef., Dimnik Ivan, Tavčar Franc, Pirnat Franja, Banovšek Silvija, *Nardin J. Ludovik*, Staric M. Jakob, Vindiš Štefan. (P. Novi Sad.) 14

Požarevac. Pivk Steva. (P. Požarevac.) 1

Priština. Pavline Josip. (P. Požarevac.) 1

Prizren. Prevzv. dr. Gnidovec Fr., biskup; dr. Knavs Franjo, kanc.; Plantarič Al., kons.; Sestre milosrdnice, Marijine sestre, Klančar Al., Sever Božidar, upr. bolnice; Močilnik Silvo, lekarničar; Oberstar Anton, vrtnar; Farkaš Slavko, kapetan. (P. Prizren.) 10

Skoplje. Buković Anton, duhovn.; Milka dr. Meršol. (P. Skoplje.) 2

Subotica. Fabčić Josip. (P. Subotica.) 1

Vel. Bečkerek. Klenovšek K. (V. Bečkerek.) 1

Število družnikov: 1 dosmrtni, 134 letnih.

2. Bosenske škofije.

Sarajevo. Slovenski klub, Murko Mih., Urlep Janko, Jenko Ivan, Robek Fr., Pust Peter, Perhaj Jos., Železnik Ivan, Kos Fr., dr. Prenj Ferdo,

Šubić Jos., Rakar Ant., Pfeifer Val., Eljon Rok, Sušnik Stanko, dr. Čremošnik Gregor, dr. Fludernik Ignacij, DERNIĆ Fran., Mohor Metod, Hude Vekosl., Mušić France. (P. Sarajevo.) 21

Alipašinmost. Paravan Fr., Pahor Ig., Turel Jos., Vajdner Julka. (P. Alipašinmost.) 4

Banja Luka. *Samostan trapistov*, Baumkircher Franjo, Kocman Stanko, Sirotišče sv. Bernarda u Mar. Zvijezdi (6 izt.). (P. Banja Luka.) 9

Bileća. Cukale Stanko, geom.; Kranjc Janko, podpornočnik; Golob Leop., Pozdrec Vilim, Ferezin Feliks, Zajko Janko. (P. Bileća.) 6

Bosn. Gradiška. Dular Tereza, Hitrec Marija. (P. Bosn. Gradiška.) 2

Doboj. Mauhar Anton, Korže Rezi (3 izv.). (P. Doboj.) 4

Drvar. Krašovec Ivan. (P. Drvar.) 1

Hankumpanija-Vitez. Cezner Duro, duhovnik. Atschko Johan. (P. Hankumpanija-Vitez.) 2

Modriča. Kotnik Ivo. (P. Modriča.) 1

Mostar. Marinčić Ignac, kat. vojni žpk.; Verhunc Fr., Gražar M., Arnšek Andr., Mikuš L., Ferjančić Kornelij, Jere Fr., Zupančić Jos., Škerlj Josip, Grebnar Alb., Lupinec Ant., Zbor »Bakula«, Sirotišče šolskih sester, Golob, Vester A., Abram L., Blažek M., Šunta J., Pučko. (P. Mostar.) 19

Odžak. Mohorić Anto, župnik, Jurić Franjo, dekan, župnik. (P. Odžak.) 2

Podlugovo. Globančar Lambert. (P. Visoko.) 1

Tuzla. Jemc A., Mervar I., Degan J., Tratnik L., Hartman Jos., Pangeršić Ivan. (P. Tuzla.) 6

Usora. Maljavac Josip. (P. Usora.) 1

Vareš. Černe Frančiška. (P. Vareš.) 1

Visoko. Starman Jos., Starman M., Kert M., Gruškovič A., Domicelj I., Pungert I., dr. Mikolji V., Sajović Ivan. (P. Visoko.) 8

Žabljak. Dr. Oberman Niko. (P. Tešanj.) 1

Število družnikov: 1 dosmrtni, 88 letnih.

3. Dalmatinske škofije.

Dubrovnik. Jamnik Franc. (P. Dubrovnik.) 1

Kuma. P. Knafelj Ignacij (3 izv.). (P. Kuma.) 3

Pučisc. Don Krstinić Fr. (P. Pučisc.) 1

Prijedor. Kuk Marija. (P. Prijedor.) 1

Starigrad. Karnar Edme, Raukar Ivan, don Makjanić Ivo, Rutar Josip. (P. Starigrad.) 4

Število družnikov: — dosmrtnih, 10 letnih.

4. Djakovska škofija.

Djakovo. Pavlič Jože, dr. Spiletak Andr., Sokol Josip, dr. Marković Zvonimir, dr. Belić Mat., dr. Petlić Matija, dr. Wüsch Martin, dr. Horvat Mato, Böhm Dragoš, Böhm Franjo, Homotar Vatr., Jamnik Oskar, Jug Anton, Kavčić Milutin, Martić Franjo, Milković Fran., Ocvirk Leop., Poznić Janko, Puhl Fabijan, Stare Franjo, Strmečki Ferdinand, Vodopija Josip. (P. Djakovo.) 22

Brod na Savi. Božeglav Frančiška, Beguš Olga, Mokorel Iv., Novak J., Delez A., Erat Apol., Rehar I., Bat Raf., Pogačnik Ljudm., Duradbegovič Mar., Skrabut Ines. (P. Brod.) 11

Osijek. *Žtko Mihajlo*, župnik, *Šuštar Franjo*, svećenik, Putrih o. Hinko, gvardijan, Ferk o. Ivakim, vikarij, Lorenčić o. Damascen, kaplan, Merše o. Evgen, kaplan, Goričan o. Ciril, kaplan, dr. Pelz Stjepan, prof., Horvat Franjo, Ogrizek I., Ogrizek II., Ogrizek III., Benčina Marija, Luzner Ivan, Rutar Ana, Sladić Franjo; Sokičić Josip, kateheta; Kasper Franjo, župnik; Horvat Iv., župnik;

Vražič Josip, poč. kanonik; Franjevci, Osijek II.; Besetzky Roberto, dekan; Kravos Anton; Mikulic Andrija, vp. kap.; Medved Anton, prof.; Rogar Fr.; Usmiljenke v sirotišću; Kamnikar Josip, učit. glasbe; Majer Jos., Bončina Fr., Pivec P., Golob br. Rogerij, Sipoš br. Toma, Kapucinski samostan (3 izt.); Mahneka Mil., ravn. (P. Osijek.) 37
Ruma. Kristl Ferdinand. (P. Ruma.) 1
Vinkovci. Sever Franjo, Resinović Josip, Kokošar Franjo, Smuk Anton, Margon Josip, Vrh Ivan, Kovačić Franjo, Trošt Alojzij, Malgaj Andrej, Vrabec Josip, Suša Ida. (P. Vinkovci.) 11
Vrdnik. Rudolf Babnik, Alojzij Dolinar, Frančiška Krajnc, Martin Kovač, Jakob Ivan, Antonija Godler, Adolf Babnik, Janez Boh, Martin Prisljan, Jakob Oset, Čitaonica rud. radnika. (P. Vrdnik.) 11
Zemun. Božica Kovač, Mazi Fran, Vrečko Jakob. (P. Zemun.) 3
 Število družnikov: 2 dosmrtna, 94 letnih.

5. Škofija Krk.

Krk. Dr. Josip Srebrnič, biskup, Dminić Jakob, stolni dekan, Zahija Peter, kanonik, Mrakovčić Ivan, kancelar, Zadrešić Josip, kaplan, Lapanja Vekoslav, uprav. car. v p., Rajčić Olga, Dobršek Andrej, trgovec, Srebernič K., Brusić Josipina, Demšar Lucija, Zorc Tereza, Školaris Franjo, redar, Žić Jakob, trgovec. (P. Krk.) 14
 Število družnikov: — dosmrtnih, 14 letnih.

6. Senjska škofija.

Aleksinica. Mandić Marija. (P. Lika.) 1
Gračac. Sever Franjo, Zdove Avgust, Kosovel Franjo, Stopar Alojz, Rigler Alojz, Ferlež Josip, Pregelj Alojz, Robič Ivan. (P. Gračac.) 8
Kastav. Julije Lazić, katehet; *Mate Brnčić*, Josipa Turk, Ivana Ivančić, Marija Osvalt, Anton Rihar, Bruno Jurinčić, Milka Sinčić; Anton Košir, župnik; Metod Sironić; Šime Sironić, prof.; Adolf Hvala, župnik. (P. Kastav.) 12
Otočac. Planina Franjo. (P. Otočac.) 1
Pribudić. Maks Kosovel. (Zrmanja vrela.) 1
Trsat. Grgić Vjekoslav, Ljubić Anton, Novak Josip, Može Ivan; Notar Ljudevit, sveć.; Župan Mirko, sveć.; Smokvina Nadala, Žagar Anka, Puntkart Marija, Nemeč Ivana, Slak Alojzij, Treći red sv. Franje, Franjevački samostan. (P. Trsat.) 13
 Število družnikov: 1 dosmrtni, 35 letnih.

7. Zagrebška nadškofija.

Zagreb. Fras Rado, orož.; Štefan Maurer, orož.; Kikl Ludovik, šverljuga Eleonora, Baš Jož., Gašperlin Ivana, dr. Šaberne, Vidrajs Anica, Jug. kat. akad. društvo »Danica«. (P. Zagreb.) 9
Čakovec. Tišler o. Timotej, Magdalenić Ivan, Šoltić Ana, Gjumbrir Tomaž, Šimon Jeronim, Hari Josip, Posavec Andrija, Jug. Marija, Špiranec Mijo, Špiranec Franjo, Sopčić Karlo. (P. Čakovec.) 11
Dugaresa. Rovšnik Matija, Rovšnik Jurij, Rovšnik Jožef, Čunko Marko, Videtić Jožef, Trošt Anton, Šmid Ivan, Vošnjak Mihael, Petelinšek Matevž, Grebenšek Luka, Osebič Maks, Lukančić Jožef, Jačević Ivan, Zavrl Alojz, Lampreht Lovrenc, Šarлак Anton, Novak Jožef, Mernik Franc, Kovač Al., Rež Mar., Menih Ter. (P. Dugaresa.) 21
Goričan. Kristović Josip, kapl.; Pavličić Julka, trg.; Šercer Anton, trg. (P. Goričan.) 3
Grabrovnik. Tomaž Novak, Kristofić V., Trstenjak Anton, Tkalec Margeta, Živković Jakob,

Golenko Juraj, Jambrović Juraj, Johan Bogdan, Novak Josip, Bogdan Franjo. (P. Štrigova.) 10
Grahovljani. Kokot Adam, krojač. (P. Sirač.) 1
Ivanec. Kropec Štefan, Vilčnik Marija. (P. Ivanec.) 2
Karlovac. Habjan o. Benvenut, Franjevački samostan. (P. Karlovac.) 2
Koprivnica. Sestra M. Veneranda Vertin, prednica. (P. Koprivnica.) 1
Križovljani. Mirth Ferd., učitelj. (P. Vinica.) 1
Lasinja. Klasim Zvonimir Engo, župnijska knjižnica, Klasinc Marija, Kukovica Francka, Belca Ivan. (P. Lasinja.) 5
Ljubuški. Majsec Josip, župnik; Pučka škola. (P. Ljubuški.) 2
Gor. Mihaljevec. Franjo Tkalec, župnik; Čulek Anton, Horvat Stjepan, Horvat Julijana, Jambrović Josip, Jambrović Anton, Kolman Julijana, Ladić Matija, Lovrec Josip, Lovrec Karlo, Lovrec Stjepan, Novak Anton, Pintarić Frančiška, Serša Marija, Zdaček Marija. (P. Macinec.) 15
Maja. Žužek Fran, župnik. (P. Maja.) 1
Molve. Znidaršič Terezija. (P. Molve.) 1
Mučile. Nemeč Martin, Repec Pavel, Vezjak Marija, Ivanuš Alojz. (P. Koprivnica.) 4
Mursko Središče. Levačić Ivan, Ravnikar Ivan, Špolarić M., Novak J., Muhvić J., Muhvić J., Palnec A., Novak Kat., Levačić A., Horvath M., Šalari Martin. (P. M. Središče.) 11
Našice. Petrović Josip A. (P. Našice.) 1
Petrinja. Filipić Ernest. (P. Petrinja.) 1
Podbrežje. Vizjak Josip. (P. Podbrežje.) 5
Štrigova. Zadravec Franjo, Ambruš Štefan, Belovič Martin, Golenko Avgust, Kerman Franjo, Kovačić Julij, Kutnjak Pavel, Kutnjak Martin, Lovrenčić Franjo, Lopuh Imbro, Nemeč Anton, Pergar Jurij, Podgorelec Anton, Podgorelec Ivan, Puklavec Ivan, Šranc Tomaž, Terčič Ludovik, Trstenjak Jožef, Valentić Matjaž, Valpatič Mihael, Zanjeković Karel, Belovič Franjo, Horvat Ivan, Krauthaker Jožef, Lisjak Ivan, Rojko Štefan, Trstenjak Martin. (P. Štrigova.) 27
Varaždin. Canjuga o. Anselm, kapucin; Makuc Josip, priv. vet. (P. Varaždin.) 2
Varaždinske Toplice. Zadravec Al., zač. konz. župnik; Kuković Gabr., ravnatelj; Hajduković Jos., župnik. (P. Varaždinske Toplice.) 3
Zlatar. Mlinar Anton, kaplan; Albreht Anton, kaplan; dr. Sladović, sodni pristav; Šoprek Antonija, Cimerman Katarina, Neimenovana. (P. Zlatar.) 6
 Število družnikov: 5 dosmrtnih, 148 letnih.

Italija.

Število družnikov: 41 dosmrtnih, 39 letnih.

Razne države.

Avstrija.

Brixlegg. Šinkovec Ivan. 1
Donawitz. Glastovec Ivan, Marenk Adalbert, Rozman Anton, Košir Anton, Simić Janez, Waidhofer Katarina. 6
Kainbach. Šmavc Franc. 1
Knittelfeld. Kuttin Karoline, Schneider Al. 2
Wien. Bernard Pirnat, dr. Picigas Leop., Rizoli Emil. 3
 Število družnikov: 4 dosmrtni, 9 letnih.

N e m č i j a.

- Alsdorf.** Svetlin Franc. 1
Bottrop - Boy. Zveza slov. kat. društev, Kalan Janez Ev., duh. svet.; Koncilija Ant., Kotar Jan. 4
Boy. Kot Franc, Cerar Mihael, Vodlan Jakob, Zupan Neža. 4
Buer. Jurečič Fr., Pečnik Ang., Podpečan Fr. 3
Brasard. Možgon Janez. 1
Eving. Fischer Wilhelm, kapl.; Steiner Ernst, Medved Anton, Britovšek Franc, Zupan Franc, Pleškovar Anton, Štrikar Franc, Stermčnik Jožef, Tauš Anton, Mramor Jožef, Rečul Tomaž, Grabnar Fr. 12
Hamborn. Društvo sv. Barbare, Burnik Jakob, Oražen Peter, Vidovšek Fortunat, Dremota Jakob, Šuštar Franc. 6
Hamborn-Marxloh. Malis Ant., Zapušek Julka, Kočar Janez, Višnar Jakob, Jereb Franc. 5
Holthausen. Pisanec Karol, Boštjančič Jan. 2
Hordel. Simončič Julijana. 1
Lunen. Zornik Alojzij, Koren Janez. 2
Marten. Gornik Simon, Šantaj Alojzij. 2
Scharnhorst. Perdavek Ant., Vasle Franc. 2
Herten. Kovač Alojzija. 1
Recklinghausen. Fidej Jožef, Kek Fr. 2
Radbod. Golob Andrej. 1
Zell im Wiesenthal. Poglajen Kat. (2 izt.). 2
Hamborn-Marxloch. Pavkovič Antonija, Golar Terezija. 2
Sterkrade. Rak Luka, Rešnik Štefan. 2
Gladbeck. Tensundern, vikar; Društvo sv. Barbare, Urh Jernej, Jurič Ant., Hervol A. 5
Habinghorst. Borišek Franc. 1
Hochheide. Breznikar Andrej, Mohar Antonija, Praznik Johan, Urbič Jožef, Majdič Fr., Malovrh Ignac. 6
 Število družnikov: — dosmrtnih, 65 letnih.

Razni kraji.

- Sofija.** Žabkar Anton, Semerduff. 2
Lievin. Zupančič Val. (10 izt.). 10
Troarn. Poje Ivan. 1
Praha. Šedivý Jan, J. k. a. d. »Krek«, Murko Matija, Koudelka Al. 4
 Število družnikov: 3 dosmrtni, 14 letnih.

Amerika.

Združene države (U. S. A.).

- New York (N. Y.).** Sv. Ciril in Metod. Rev. Begelj Kerubin, Tretji red sv. Franč., Društvo Imena Jezusovega, Društvo kršč. mater, Marijina družba, Abe Ivana, Capuder Fr., Cuznar Jakob, Čagran Matej, Češko Katy, Dečman Fanny, Birk Anton, Danič Mary, Glatz Antonija, Holesšek John, Hude Ignac, Hribar Mimi, Jakopič Avgust, Jazbec Mary, Keršmanc Fr. R., Kerč Ana, Kralj A., Kočar Mary, Krkovič Joža, Kobilca Mary, Mahkota Mary, Ogrinec Pavel, Pavlič Katinka, Pavlič Val., Petek Peter, Pauli Fanny, Lustik Ang., Pavlin Jos., Ovca Vinko, Rožič Alojzija, Remec Cecilija, Šme Fanny, Swenshek Elsi, Šuštar Loize, Tomec Marica, Ulčar Ivanka, Vojska Fr., Vilar Mary, Weith Pepca, Zaletel Fanny, Zobec Mat., Zabret Minka, Zorman John, Zakrajšek Ivana, Jeglič John, Končan Metod. — **Bridgeport.** Rev. Golob M. J. (4 izt.). — **Brooklyn.** Anžlovar Anton, Beljan Ant., Burgar Frances, Cik Mary, Cvetkovič Ivan, Češarek Alojz, Felicijan Jožef, Fugina Mary, Hodnik Jož., Krkovič Jožef, Lustik Karel, Grum Jernej, Miklič Kristina,

- Muhič Mary, Murn Martin, Nakrst Ignac, Rum Kat., Nakrst Pavel, Slabič Jakob, Starin Anton, Škrabe Jožef, Zupančič Marko, Žagar Frank. 78
Colorado. Denver (Colo.). Rev. Judnič John, Ambrožič Mar., Baudek Luisa, Blatnik J., Rojc And. in Kat. — **Leadville (Colo.).** Rev. Trunk J. M. (10 izt.), Jamnik John, Rus Neža, Rus Martin, Ponikvar Anton, Ponikvar John, Bost Anton. — **Pueblo (Colo.).** Rev. Zupan Ciril, O. S. B. (10 izt.), Spiler Joe, Grm John, Anžič L., Jerman Kat., Novak Mat., Rojc John H., Princ Ana, Jerman M. (2 izt.). 40
Indiana. Indianapolis (Ind.). Komlanec Luis, Mavser M., Stanič Luis, Gnadar Frank, Može Ana, Koren Ana, Brišnik Anton, Turk Ig., Metkovič Jos., Gorjanc John, Urana Luis, Gerbek Joe, Flajs Mar., Gabrijelčič Terez., Gerbek Frank, Mrvar Joe, Cimerman John, Vrtačnik Frances, Cernik Martin. 19
Illinois. Morris (Ill.). Rev. Plaznik John. — **Chicago (Ill.).** Knjižarna Amerik. Slovenca (5 izt.). — **Lemont (Ill.).** Franciscan Fathers, P. O. — **Springfield (Ill.).** Rev. Mazir Francis. — **Peru (Ill.).** Rev. Solar Venc., O. S. B. — **Joliet (Ill.).** Butala Katarina, Russ Jos., Judnič John, Gregorič Mat. 13
Kansas. Cherrivale (Kans.). Stefančič Agn. **Fredonia (Kans.).** Bambich Jenny. 2
Michigan. Houghton (Mich.). Rev. Rezek A. J. — **Wakefield (Mich.).** Pogorelec M. 2
Minnesota. Feribault (Minn.). Rev. Vilman Anton. — **St. Paul (Minn.).** Rev. dr. Seliškar J., Rev. Msgr. Anthony Ogulin. — **Elk River (Minn.).** Rev. Jos. Trobec. — **St. Joseph (Minn.).** Frank Oman. — **Rice (Minn.).** Rev. John Trobec (3 izt.), Seliškar Frank, Hudovernik Mat., Žumer Jak. — **Saint Michael (Minn.).** Rev. Miks A. 12
Montana. Klein (Mont.). Zobec Gr., Krivec Mih. — **Butte (Mont.).** Koren Rosie. 3
New York. Little Falls (N. Y.) Petkovsek Jennie. 1
Ohio. Bridgeport (O.) Hočevar Mih. z dr., Hočevar Anton z dr., Hoče Peter z dr., Avsec Fr. z dr., Gregorčič Fr. z dr., Mirtch Frank, Markus Fr. z dr., Logar John z dr., Legan Martin z dr., Ocvirk Anton z dr., Puharič Al. z dr., Fabian Jos. z dr. 12
Oregon. Portland (Ore.) Subic Geo. 1
Pennsylvania. Pittsburgh (Pa.). Rev. Skur Jos., Golobič John, Mravinec Math, Veselič George, Stegne Frank, Fabec Ant., Lokar Jos., Vidina Jos., Dekleva Ant., Jakše Ant., Godec John, Valenčič Jos, Jordan Anton, Slovenska čitalnica, Zbašnik Ant., Snelar Ant., Bohor Miha, Persetič Fr., Kunič Math, Pavlakovič Math, Šepec Mih., Žugelj Mihael, Flajnik Ana, Berkopec Frank, Fortun Josephine, Golobič Fr., Krotec Jos., Golobič Jos., Bašelj Jos., Pikelj Math, Habian Ant., Starešinič G., Veselič J., Tomec Vilj., Šute Math, Flajnik Frank, Bukovinski John, Vidina Mihael, Stempohar George, Hainrihar Al. — **Forest City (Pa.).** Sivic John, Blodnikar Frank, Zidar Frank, Dečman John, Petrič Fany, Kovačič Karol, Molek John, Grum Matija, Švigelj Mary, Osolin John. — **Steelton (Pa.).** Rev. Gladek Luka (5 izt.), Rev. Petričak J., Slov. šola, Bratina Ant., Hren Ant., Petrašič John ml., Žlogar Ant., Papič Ant. — **Allison Park (Pa.).** Levlar Joseph. — **Johnstown (Pa.).** Tomec Andrew, Pečjak Berta, Rovnan Mary, Klučar Rosie, Mikuš Frank, Pešič Mary. 69

Washington. Puyalupp (Wash.). Malnarič Math. — Enumclaw (Wash.). Vrhovnik Neža. — Cle Elum (Wash.). Moskon Frank. 3
 Wisconsin. Willard (Wisc.). Koščak Luis. 1
 Canada. Watson (Can.). Knafelc Leop. 1
 Buffalo. (N. Y.) Sraka Stjepan. 1
 Chicago. (Ill.) Rev. Zakrajšek Kazimir O.F.M., župnik; Rev. Urankar Aleksander, O.F.M., kaplan; br. Serafin Vene, Zakrajšek Neža, Zakrajšek Albin, Turšič Jozefina. 6
 Lemont. (Ill.). Rev. Snój Benigen (2 izt.). 2
 Chicago. (Ill.). Davoric Alois. 1
 Ellinwood. (Cans.). Rev. Podgoršek A. P., župnik v p. 1

Greaney (Minn.). Babič Ignac, Škraba P., Kasun Jože, Žgajnar Jože, Flak Ignacij, Novak Martin. 6

Hopper (Minn.). Preschern Mary. 1
 Sudan (Minn.). Nemanich Geo. 1

Cleveland (O.). Rev. O man J. J., Rev. Albin Gnidovec, Jerič Jož., Peskar Anton, Gliha Anton, Mauer Mary, Štepic Jozefina, Vencelj Fr., Hočevar Jožef, Mirtel Mart., Urbančič Jera, Planinšek Fr., Škufca Jožef, Perko Frank, Glavič Terez., Kužnik Frank, Fortuna Ana, Erjavec Mary, Suhtaršič John, Vrčec Jožef, Winter John, Petrič Jož., Tomazin Ant., Zrimšek Jos., Janežič Mary, Kristančič Avg., Globokar Anton, Perko Dominik, Strekal John, Ovnik Math, Misserko Avg., Lindič Fr., Valenčič Anton, Kastelic Frank, Glivar Jožef, Habjan Frank, Gnidovec Mih., Kordan Ant. — Grdina Josip, Slovenska knjigarna, Jager Matija, Grdina Anton, Strniša A., Gorše Franč., Kuhar George, Gogala Jos., Cook Mar., Fidel Anton., Pelan Fr., Ogrin Jos., Grdina Mar., Erjavec Jož., Pirc Franč., Gornik Marija, Juhtez Mar., Krajnc Jožefa, Slokar Jožefa, Flajnik Matija. — Karlinger Josip. — Karlinger Karel. 60

Collinwood (O.). Rev. Slaje Milan, Anzlin Mar., Berlan Mih., Drassler Frank, Ivančič Fr., Jerkič Louis, Kogovšek Pavel, Kovačič Frank, Mesec John, Mivšek Frank, Pernuš Mart., Prostor Mar., Rakar Mart., Skerl Mary, Smerkar Mary, Terček M., Zaman Jožefa, Zupancič M., Kukman Mary. 19

Barberton (O.). Rev. Bombach Anton, Beg Frank, Arko Alojz, Brunski Ana, Dormiš Urš., Kaserman Jak., Kranc Ant., Lekšan Jož., Podpečnik Jož., Rataj John, Ujčić John, Pristo Katarina. 12
 Warren (O.). Rachar Rosie, Petrič John, Lunder Joe, Mikuš Evgen. 4

Wilkes Barre (Pa.). Moser Anton. 1
 Bridgewater (Pa.). Moder Albin T. (4 izt.), Dervovšek Luka, Čadež Jak., Krek John, Ščurich Fr., Rainer Mart., Kos Marijana, Kopač Flor. 11
 Pittsburg (Pa.). Skoff John, Skoff Anton, Kireta Ana. 3

Rock Springs. Kržišnik Angela. 1
 Sheboygan (Wisc.). Karnik Marij. 1
 Calio (N. Dakota). Rev. Smoley John C. 1
 Število družnikov: 3 dosmrtni, 389 letnih.

Južna Amerika.

Buenos Aires. Naglich Miguel. 1
 Río de Janeiro. Turk Fr. 1
 E. Sao Paulo (Brazilija). Dervovšek Anton, Ambrož Janez, Zeleznikar Margareta. 3
 Lima. Onout Jakob. 1
 Število družnikov: — dosmrtnih, 6 letnih.

Afrika.

Aleksandrija. P. Adolf Čadež, Šolske sestre, Gleščič Franc., Cijan Hortenzija, Kavčič Ana, Zajc Franjo, Kranjc Ema, Stegensek Nežika, Škrabe Terezija, Besednjak Justina, Novak Marija, Podberšič Marija, Laurin Anton., Pestel Rozalija, Kat. izobr. društvo Slovenk (6 izt.), Sulič Pepina. 21
 Kairo. Stanet p. Evgen, Koban Louro, Kannonik F., Densa M., Ravnikar P., Susič P., Valenčak Mar., Zwölf T., Slov. društvo (2 izt.). 10

Barbeton (Transvaal). Musar Fr. J. 1

Število družnikov: 4 dosmrtni, 28 letnih.

Imenik novih dosmrtnih udov.

Do konca junija 1927 so vstopili kot dosmrtni člani tile udje in pristopnino vplačali v Matico:

3359. Hafner s. Erzilija, Begunje pri Lesch	Din	300.—
3360. Nardin F. Ludovik, Novi Sad	»	300.—
3361. Kovačič Štefan, Sv. Trojica	»	300.—
3362. Jerebič Franc, Maribor	»	300.—
3363. Veligošek Jože, Griže pri Celju	»	300.—
3364. Nadrah Alojzij, Stična	»	300.—
3365. Galob Marija, Mežica	»	300.—
3366. Nanut Jožef, Št. Andrež pri Gorici	»	300.—
Skupaj	Din	2400.—

Imenik umrlih dosmrtnih udov.

Naznanili so se nam tile dosmrtni člani, ki so zaplali v Gospodu, ter se priporočajo v molitev in blag spomin:

886. Bizjak Janez (1047), Sv. Trojica v Slov. gor.
887. Bašca Stanko (3291), Preddvor.
888. Dobaj Ivana (1134), Jarenina.
889. Egartner Janez (1545), Rožek.
890. Gajeta Ivanka (2208), Trst.
891. Hochkofler Janez Simon (1557), Rožek.
892. Dr. Jurtela Franc (889), Sv. Andraž v Slov. gor.
893. Kovač Martin (810), Sv. Pavel pri Preboldu.
894. Lenček Niko (907), notar v Škofji Loki.
895. S. Stanislava Rasteiger (2579), Ljubljana.
896. Stöcklinger Friderik (1921), Rožek.
897. Šinkovec Avguštin (932), m. žpk. v p., Kamnik.
898. Tiringner Franc (894), Smartin pri Kranju.
899. Zupan Katarina (500), Breznica.
900. Gerbec Franc (2603), Srednje (dek. Kanal).
901. Dular Franjo, višji okr. živinozdravnik (1198), Bosn. Gradiška.

Pregled udov Družbe sv. Mohorja.

Škofije in dežele	Šteje udov			
	do-smrt.	letnih	vkup	od l. 1926 več manj
Krška škofija	98	2.561	2.659	76
Lavantinska škofija	557	20.974	21.531	1057
Ljubljanska škofija	751	22.260	23.011	1097
Ostale jugosl. škof.	10	524	534	153
Italija	31	49	80	10
Razne države	6	89	95	7
Amerika	3	392	395	65
Afrika	4	28	32	1
Skupaj	1460	46.877	48.337	2307 159 več 2148

Veljavno od 1. sept. 1927.

Poštne pristojbine.

Pisma			Tiskovine			Vzorci			Poslovni papirji		Navadne in povzete nakaznice			Vrednostna pisma				
do	tuz.	inoz.	do	tuz.	inoz.*	tuz.	inoz.	tuz.	inoz.	tuz.	inoz.	do	franko	dost.†	do	tuz.	inoz.	
g	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	p	Din	Din	p	Din	p	
20	1	—	3	—	50	—	25	—	50	—	—	—	—	—	25	1	—	50
40	1	50	4	50	100	—	50	1	—	—	—	—	—	—	50	1	50	50
60	2	—	6	—	150	—	75	1	50	—	—	—	—	—	100	2	—	1000
80	2	50	7	50	200	1	—	2	—	1	—	3	—	—	300	3	—	3000
100	3	—	9	—	250	1	25	2	50	1	25	3	—	—	500	4	—	5000
120	3	50	10	50	300	1	50	3	—	1	50	3	—	—	1000	5	—	6000
140	4	—	12	—	350	1	75	3	50	1	75	3	50	—	—	—	—	7000
160	4	50	13	50	400	2	—	4	—	2	—	4	—	—	—	—	—	itd.
180	5	—	15	—	450	2	25	4	50	2	25	4	50	200	6	—	2	—
200	5	50	16	50	500	2	50	5	—	2	50	5	—	3000	7	—	2	—
do	—	—	—	—	do	—	—	—	—	—	—	—	—	4000	9	—	2	—
2 kg	50	50	151	50	2 kg	10	—	20	—	10	—	20	—	5000	12	—	2	—

Dopisnice	—	50	1	50
Priporoka	3	—	3	—
Povratnica	3	—	3	—
Ekspresnina	3	—	6	—
Reklamacije	3	—	6	—
Pokaznina	—	50	—	—

* Za Češkoslovaško veljajo tuzemske pristojbine.

† Vsakršne paketne in denarne pošiljke dostavljajo na dom tele pošte: V Sloveniji in Dalmaciji: Celje, Ljubljana, Maribor, Dubrovnik, Knin, Kotor, Makarska, Metković, Sinj, Split; vse druge pošte dostavljajo pakete samo do 3 kg teže in 250 Din vrednosti, denarna pisma in nakaznice do 1000 Din. Na Hrvaškem in prejšnjem madžarskem ozemlju dostavljajo vse paketne in denarne pošiljke: Brod b. S., Novi Sad, Novi Vrbas, Osijek, Pančevo, Ruma, Senta, Sisak, Sombor, Subotica, Sušak, Varaždin, Velika Kikinda, Veliki Bečkerek, Vinkovci, Vršac, Zagreb, Zemun; vse druge pošte dostavljajo samo vrečnike v obsegu 1 dm³ in denar do 1000 Din. V Bosni in Hercegovini dostavljajo pošte v večjih mestih vse pošiljke, drugod pa samo manjše pakete v obsegu 1 dm³ in vse denarne pošiljke. V Srbiji dostavljajo pošte Belgrad, Leskovac in Niš vse pošiljke, drugod se obveščajo.

Paketna tarifa

z obvestnino (+ 50 p)						z dostavnino (= 5 Din) †					
do teže kg	brez	do 100	do 500	do 1000	do 5000	do teže kg	brez	do 100	do 500	do 1000	do 5000
Din vrednosti						Din vrednosti					
1	6:50	7:50	8:50	11:50	16:50	1	11-	12-	13-	16-	21-
5	10:50	11:50	12:50	15:50	20:50	5	15-	16-	17-	20-	25-
10	20:50	21:50	22:50	25:50	30:50	10	25-	26-	27-	30-	35-
15	30:50	31:50	32:50	35:50	40:50	15	35-	36-	37-	40-	45-
20	40:50	41:50	42:50	45:50	50:50	20	45-	46-	47-	50-	55-

Pripombe.

Navadno se plačajo poštne pristojbine vnaprej ob predaji na pošti, in sicer za pisemske pošiljke z navadnimi poštними znamkami (frankovnimi znakami), za pakete, nakaznice itd. pa v gotovini.

Za nefrankirane ali nezadostno frankirane pisemske pošiljke se naslovljencu (prejemniku) zaračuna kot porto dvakratni manjkajoči del pristojbine, pri inozemskih pošiljkah najmanj 10 zlatih cent., t. j. tačas 1 Din.

Ako pa pošilja nefrankirano pošiljko kaka oblast, ustanova itd., tedaj plača prejemnik za pošiljko samo navadni franko.

Ekspresne pošiljke (do 100 Din vrednosti ali 10 kg teže) se dostavljajo le tedaj po posebnem slu, če stanuje prejemnik v kraju samem, kjer je pošta.

Poštni nalogi (samo za tuzemstvo) do 1000 Din s pisemsko pošto. Pristojbina znaša kakor za priporočeno pismo iste teže in 50 par pokaznina. Izdajna pošta odbije od zneska pristojbino za nakaznico in 25 par za golic (nakaznico).

Položnice. Za pisemska sporočila na položnicah je treba plačati 50 par. Za prejemna potrdila pri davčnih položnicah se plača 50 par ali 1 Din, kakršno potrdilo pač zahteva vplačnik, ali z dopisnico ali s pismom.

Za nakaznice, denarna pisma in pakete od državnih oblasti in ustanov, naslovljene na urade in oblasti, ki so poštne proste, se ne plača niti dostavnina niti obvestnina. Za denarna pisma in pakete, naslovljene na vojake, gojence vojaške akademije, orožnike ali pa poštneležeče, se plača samo obvestnina.

Sprejemni list (potrdilo) se dobi za vsakršno priporočeno, denarno in paketno pošiljko. Pošiljatelj naj gleda na to, če so na listu vsi podatki prav, da ima list poštni pečat in uradnikov podpis, ter ga mora dobro shraniti za morebitno reklamacijo itd.

Poštne prosto.

Občinski uradi so za važne spise na vojaške oblasti in referente oproščeni razen navadne poštne tudi priporočnine; pravtako so župnijski uradi oproščeni poštne in priporočnine na vojaške in druge oblasti. Delodajavci so oproščeni poštne za navadna pisma na Okrožne urade za zavarovanje delavcev ter njih poslovalnice in sodišča.

Obrtne zadruge so poštne proste za dopise, ki se tičejo javne službe ali se pošiljajo na uradni poziv državnim oblastvom, uradom in ustanovam.

Povzetne pošiljke.

Za pisemske pošiljke (brez vzorcev) in vrednostna pisma s povzetjem do 1000 Din (samo za tužestvo) se plača poleg drugih pristojbin še 50 par pokaznine. Od izterjanega zneska se odbije pristojbina za nakaznico in 25 par za golic (nakaznico).

Za pakete s povzetjem (do 5000 Din) se plača poleg pristojbin za težo, vrednost (ločenko, ekspres), tudi še pristojbina za nakaznico, včevši morebitno dostavnino ali obvestnino. Vse pristojbine se plačajo pri sprejemni pošti; izdajna pošta nakaže ves povzetni znesek.

Raznovrstne druge pristojbine.

Za odjavo (obvestilo o nevročljivosti) paketa 50 par.

Za izplačilo potrdilo 3 Din

Za ležnico za vsak zavojo na dan 1 Din.

Za izplačilno pooblastilo (dvojni nakaznice), izdano po krivdi naslovnika, 5 Din kolkovine za prošnjo in še 4 Din v znamkah. Te pristojbine je plačati tudi za podaljšanje izplačilnega roka nakaznic, ki po krivdi stranke niso bile izplačane meseca vplačitve ali naslednji mesec.

Za vrnitev ali preklic pošiljke, premembo naslova, znižanje ali ertanje povzetja se plača 3 Din; pri pošiljkah v inozemstvo 6 Din.

Za zapostavne ali vrnjene pošiljke se plača pri paketih pristojbina za težo in vrednost kakor tudi dostavnina ozir. obvestnina; pri denarnih pismih samo dostavnina oziroma obvestnina; pri vseh drugih pošiljkah nič.

Izkaznica o istovetnosti (identiteti) 10 Din.

Brzojavne pristojbine.

Brzojavna golica stane 50 par.

V notranjem prometu kraljevine SHS se plača za vsako besedo privatne brzojavke 50 par, najmanj pa za vsako brzojavko 5 Din. Za hitno brzojavko se plača za vsako besedo Din 1.50, za vsako hitno brzojavko pa najmanj 15 Din. Pristojbina za potrdilo brzojavke (priznanico) znaša 1 Din.

Brzojavke za evropsko inozemstvo. Vsaka beseda stane: na Madžarsko Din 1.76, v Avstrijo in Rumunijo Din 1.98, v Italijo Din 2.31, na Češkoslovaško in v Švico Din 2.75, v Francijo Din 2.97, v Nemčijo Din 3.08, v Rusijo Din 5.83. Pri vsaki brzojavki se računa ena beseda več, pri hitnih se računa ta beseda trikratno. Za brzojaven odgovor se lahko plačajo pristojbine primerno prometu vnaprej.

Splošne poštne določbe.

Naslov vsake pošiljke mora biti čisto in razločno (s črnim) napisan, tiskan itd. z latinico ali cirilico in mora imeti vse potrebne podatke (polna imena, kraj, ulico, vas, hišno številko, zadnjo pošto, državo, pokrajino), da se more pošiljka hitro in zanesljivo odpraviti ter dostaviti pravemu prejemniku. Na pisemskih pošiljkah naj bodo znamke čiste (še ne rabljene ali izrezane) in nalepljene vedno na zgornjem desnem kotu naslovne strani. Priporočljivo pa je tudi, da napiše pošiljatelj na zadnjo stran svoj natančni naslov, da se mu pošiljka lahko vrne.

Pismo ne sme na nobeno stran presegati 45 cm in mora biti zaprto tako, da je vsebina dobro zavarovana in da se brez vidne poškodbe ovitka ne more vzeti ven. Če priloži pošiljatelj tiskovini, vzorca itd. pismo ali drugo sporočilo, mora te pošiljke zalpiti in frankirati kot pismo, da ga pošta ne kaznuje.

Dopisnice (razglednice), ki jih izdelujejo privatniki, se morajo po obliki, velikosti in kakovosti papirja ujemati z državnimi dopisnicami.

Slike, doberdelne znamke in drugi okraski iz tankega papirja se smejo nalepljati le na zadnji strani in na levem delu naslovne strani.

Kdor hoče tiskovine, poslovne papirje, blagovne vzorce in mešane pošiljke poslati po navedenih znižanih pristojbinah, mora pošiljke pošti predati odprte, to je spravljene v pasico, povezani ovitek, škatlo itd., da uradnik lahko pregleda vsebino in se prepriča, če ni priloženo pismo ali drugo nedovoljeno pismeno sporočilo.

Za tiskovine se smatrajo knjige, brošure, muzikalije, fotografije in drugi razmnožki, ki so napravljeni na papirju s tiskom ali na katerikoli drug mehaničen način, samo ne s pretiskom ali s pisalnimi strojem. Zavoje ne sme na nobeno stran presegati 45 cm ali zvit meriti čez 75 in 10 cm. Tiskovine se ne smejo izpremiti ali izpopolniti s takimi podatki, ki delajo vtisk osebnega dopisovanja. — Dovoljeno pa je: v časnikih itd. članke označiti s črtami, na izrezkih iz časopisov napisati naslov in številko časopisa in kdaj in kje je bil izdan; na posetnice napisati voščilo, zahvalo ali drug izraz vlnudnosti z največ petimi besedami ali pa z običajnimi kraticami: p. f., p. c. itd.; na vabilih omeniti namen, kraj in čas sestanka; na cenikih, reklamnih oglasih spremeniti številke; na knjige, brošure, muzikalije, slike itd. napisati posvetila (dedikacije) in priložiti pošiljki tozadeveni račun; na položnicah nad napisom „Položnica“ zapisati kratke beležke vključenja, ki se nanašajo na vplačitev.

Za poslovne papirje se smatrajo vsi spisi in vse listine, ki nimajo značaja osebnega in stvarnega dopisovanja, kakor stara pisma, prevodni spisi, tovorni listi, rokovipi za knjige, časopise ali muzikalije, še neocenjene naloge učencev in poselske (delavske) knjižice itd. Glede izmer itd. glej pri tiskovinah.

Kot blagovne vzorce odpravlja pošta majhne količine raznega blaga in druge majhne predmete, ki nimajo nobene prodajne vrednosti, ne merijo v svojih smereh več ko 30, 20 in 10 cm in če je vsebina tako zavarovana, da ne more poškodovati drugih poštinih pošiljk ali poštinih uslužbenecv.

Mešane pošiljke imenuje pošta tiskovine, blagovne vzorce in poslovne papirje, če jih isti pošiljatelj na istega naslovnika pošilja pod skupnim ovitkom. V takih primerih mora vsak predmet zase odgovarjati predpisom o teži, razsežnosti itd.

Pri nakaznicah mora pošiljatelj vse dele razločno izpolniti s črnimlo po predtisku; izbrisati ali popraviti ne sme nič. To velja tudi za denarna ali vrednostna pisma. Taka pisma v uradnih ovitkih je treba zapečatiti najmanj z dvema pečatom, v privatnih ovitkih pa najmanj s petimi pečati in napraviti tudi na naslovni strani čitljiv barvni odtisk pečatnika.

Paketi. Natančno vsebino, morebitno vrednost, povzetek in druge pripombe (ekspres, pazi! itd.) je treba zapisati na spremnico in na paket. Oprema pošiljk mora biti glede na njihovo vsebino, težo, vrednost in daljavo pota primerno trpežna. Zavite oziroma zaprte morajo biti tako, da se ne pride do vsebine brez vidne poškodbe zavoja ali pečatov.

Paketi, katerih vrednost je označena s 600 Din in več, morajo biti tam, kjer se konci zavojne tvarine stikajo, zadostno zapečateni. Razločen barvni odtisk pečatnika se mora napraviti tudi na odrezku poštne spremnice. Morebitna vrvca mora biti primerno močna, ne sme imeti vozlov in oba konca vrvice je treba zapečatiti.

Za ločenke se smatrajo paketi, s katerimi mora pošta zaradi vsebine (razlomljivo blago, žive živali itd.) posebno previdno ravnati ter bolj paziti; pošiljke v neprimernih obliki (košare, opletene steklenice itd.) in paketi, ki so daljši od 110 cm ali katerih obseg presega 180 cm; vendar pa ne smejo biti daljši ko 2 m, oziroma njih obseg ne sme presegati 240 cm.

Sejmi.

V Sloveniji.

Dnevi pomenijo vobče letne in živinske sejme. — Pri srežih in krazjih, ki so zaznamovani z zvezdico *, je opomniti tole: Ako pade sejm na nedeljo ali zapovedan praznik, se vrši sledeči delavnik; dnevi v oklepajih () pomenijo sejme samo za blago.

Ljubljanska oblast.

Mesto in srez Ljubljana.

Ljubljana (mesto). Vsako prvo in tretjo sredo vsakega meseca sejm za živino; če je v sredo praznik, se vrši sejm dan poprej; vsako sredo in soboto tržni dan. — **Dolsko**. Ponedeljek po tihi nedelji, 21. okt. (sv. Ursula). — **Grosuplje**. 25. apr., 29. septembra. — **Horjul**. 26. marca, 12. jul., torek po roženv. ned. — **Ig**. 27. febr., 20. marca, poned. po beli ned., četrtek po bink., 10. avgusta, 11. nov. — **Šmarje**. Torek po sv. Florijanu, 16. avgusta. — **Vrhnika**. Prvi poned. v postu, torek po veliki noči, poned. pred vneboh., poned. pred Telovim, 25. jul., 6. nov., 27. dec.

Srez Brežice.*

Brežice. 14. febr., ponedeljek po sv. Florijanu, 13. junija, 10. avg., 6. nov., soboto pred božičem; vsako soboto prašičji sejm. — **Dobova**. 31. januarja, 26. marca, 25. apr., 10. jul., 13. sept., 9. decembra. — **Golobinjek**. 14. sept. — **Kapela**. 17. jan., 10. marca, 17. aprila, 7. junija, 17. avgusta, 17. sept. — **Pišce**. 19. febr., 2. marca, 28. aprila, 8. julija, 1. avg., 6. okt., 3. novembra. — **Planina**. 11. jan., 1. marca, 12. maja, 15. jun., 12. jul., soboto pred ang. ned., 15. oktobra, 3. dec. — **Rajhenburg**. 29. januarja, veliki četrtek, ponedeljek pred bink., dan po sv. Petru in Pavlu, 26. avgusta, 10. oktobra. — **Sevnica**. 14. februarja, poned. po tihi nedelji, tretjo sredo po veliki noči, 22. junija, 16. avg., 21. okt., 6. decembra. — **Videm**. 21. jan., 20. febr., 1. aprila, 21. maja, 3. avg., 26. okt., 16. dec. — **Zabukovje**. 3. aprila, 18. julija, 20. sept., 6. nov. (vsi za živino). — **Zdole**. 15. marca, 24. apr., 15. jul., 15. sept. — **Žigarski vrh**. 21. jun., 1. sept.

Srez Črnomelj.

Črnomelj. Prvi četrtek v mesecih jan., febr., maj, avgust in september veliki sejmi za blago in živino; ako je ta dan praznik, se vrši sejm na drugi četrtek. Torek po 1., 2., 3. in 4. kvat. nedelji, torek po cvetni nedelji, torek po veliki noči, torek po sv. Petru in Pavlu, torek po sv. Simonu in Judi. Vsak četrtek sejm za prašičke. — **Gradac**. 21. jan., 11. marca, 13. maja, 8. jul., 9. sept., 25. novembra. — **Metlika**. Torek po sv. Treh kraljih, torek po svečnici, torek po sv. Jožefu, torek po beli ned., torek po bink., torek po sv. Marjeti, torek po vel. Gosp., torek po sv. Mihaelu, torek po sv. Martinu, torek po sv. Miklavžu. Vsak ponedeljek za prašičke. — **Planina**. 1. maja, poned. po ang. nedelji. — **Semič**. 14. febr., 26. apr., 15. jun., 24. julija, 12. oktobra. — **Stari trg pri Poljanah**. 18. marca, 13. jun. — **Vinica**. Poned. po Izpreobr. Pavla, poned. po tihi nedelji, poned. pred bink., poned. po sv. Marjeti, poned. po Mar. Imenu, poned. po 4. oktobru.

Srez Kamnik.

Kamnik. 20. jan., 12. marca, 9. jun., 24. avgusta, 15. okt., 4. dec. — **Dob**. 14. febr., 15. jun., 10. avg., 28. dec. — **Domžale**. 4. jan., 4. maja, 26. jul., 25. nov.

— **Gor. Tuhinj**. 20. febr., 3. marca, 3. aprila, 12. jul., 21. sept. — **Krašnja**. 5. avg., 21. dec. — **Lukovica**. 3. febr., 26. marca, 27. aprila, 9. sept., 18. oktobra. — **Mengeš**. 9. febr., 6. marca, 25. maja, 5. jul., 29. sept., 6. nov., 13. dec. — **Moravče**. Dan sv. Matija, veliko-nočni poned., 16. maja, 21. jun., torek po sv. Jerneju, 11. nov. — **Motnik**. 12. febr., tretji poned. v postu, 22. apr., 2. jun., sredo po roženv. ned. — **Skaručina**. 15. apr., 1. sept., 28. okt. — **Št. Gotard** pri Trojani. Petek pred cvetno nedeljo, 5. maja, 25. maja, 2. jul., 11. novembra.

Srez Kastav.

Predgradje. 20. jan., 22. maja, prvo nedeljo v okt., 13. dec. — **Sv. Matej** (Saršoni)*. 24. februarja, 30. junija.

Srez Kočevje.

Kočevje. 20. jan., 20. marca, 4. maja, 15. junija, 25. jul., 24. avg., 16. okt., 30. nov., 31. decembra. — **Dolenja vas**. 14. febr., 30. maja, 5. julija, 4. sept. — **Kočevska Reka**. 16. maja, 2. julija. — **Koprivnik**. 12. maja, 20. julija. — **Loški potok**. 3. febr., 4. apr., 7. junija, poned. po mali Gosp. — **Mala gora**. 5. apr., 25. maja, 1. jun., 30. jun. — **Mozelj**. 25. apr., 20. maja, 28. jun. — **Ribnica**. 2. jan., velik. poned., 24. junija, poned. po 2. avg., 21. sept. — **Sodražica***. 22. jan., četrtek pred sv. Gregorjem, četrtek pred sv. Janezom Nep., 22. jul., 2. sept., četrtek pred sv. Terezijo. — **Stari log**. 13. julija. — **Trava**. 1. maja, poned. po 4. jul., 10. avg. — **Turjak**. 12. marca, 30. novembra. — **Vel. Slevica** pri Vel. Laščah*. 27. apr., 28. sept. — **Velike Lašče**. Poned. pred sv. Matijem, četrtek pred bink., 21. jun., 9. sept., 6. nov. — **Vel. Poljane***. 10. aprila, 10. okt. — **Videm** (Dobropolje). 17. jan., 1. maja, 31. avg., 5. dec. — **Vrhovec**. Četrty poned. po veliki noči, 5. avg. — **Zdenska vas**. Poned. po tihi nedelji, 13. jun., 17. jul., sredo po roženv. ned.

Srez Kranj.

Kranj. Prvi ponedeljek v mesecih maj, sept., okt., nov., dec. letni sejmi za živino in blago in vsak ponedeljek tedenski sejmi za živino in blago. — **Cerklje**. 17. jan. (sv. Anton), petek pred cvetno nedeljo, 16. avg., 21. okt. letni sejmi za živino in blago. — **Jezero**. Prvi ponedeljek po mali Gosp. — **Hotemaže**. Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — **Hotavlje**. 25. aprila, 16. avgusta. — **Poljane**. 5. maja, 18. okt. — **Škofja Loka**. 3. febr., 17. marca, 24. apr., 24. jun., 16. avg., 29. sept., 25. nov.; ako je ta dan nedelja ali preddan praznik, se vrši sejm poprej v soboto ozir. v petek. — **Tržič**. 18. febr., 16. maja, poned. pred vneboh.; (pri Sv. Trojici) poned. pred Telovim, 23. junija, 26. julija, 30. sept. — **Železniki**. 17. jan., torek po veliki noči, 10. avg., 30. novembra. — **Jezero**, **Hotemaže**, **Hotovlje**, **Poljane**, **Škofja Loka**, **Tržič** in **Železniki** nimajo živinskih sejmov, oziroma se ne vrše.

Srez Krško.

Krško. 3. februarja, 18. marca, 4. maja, 4. jul., 25. novembra, soboto pred ang. nedeljo, ponedeljek po sv. Lukežu. — **Boštanj**. Prvo soboto v postu, 31. maja, soboto po sv. Urhu, torek pred povišanjem sv. križa. — **Brunik**. Petek pred cvetno nedeljo, 13. junija. — **Bučka**. 24. febr., 25. apr., poned. pred 24. jun., poned. pred 24. sept., 11. nov. — **Bušeča vas**. Torek po beli nedelji, torek po bink., 9. sept., 12. nov. — **Drnovo**. 12. marca, 24. jun., 29. sept. —

Kostanjevica. 17. jan., 31. maja, poned. po tihi ned., ponedeljek po sv. Jakobu, poned. po sv. Mihaelu, kvat. poned. v dec. — **Leskovec.** Ponedeljek pred sv. Jurijem, 26. jul., 14. avg. — **Mokronog.** 28. okt., 9. dec., soboto pred tiho nedeljo, soboto po Srcu Jezusovem, soboto pred sv. Jernejem, tretjo soboto v sept. — **Radeče.** 25. jan., 19. apr., 28. jun., 9. avg., 1. sept., 11. okt., 27. dec., prvi ponedeljek v postu, ponedeljek po sv. Martinu (11. nov.). — **Slanč vrh.** Ponedeljek po sv. Urhu. — **Studenc.** 31. marca, 16. maja, 8. avg. — **Škocijan.** Vsak kvat. četrtek, 15. aprila, 15. julija. — **Št. Jernej.** 12. apr., 24. avg., četrtek po svečnici, poned. po sv. Trojici, poned. po vernih dušah. — **Št. Janž.** Prvi kvat. terek, poned. po 24. jun., tretji kvat. terek. — **Topolovec.** Binkoštni terek, 7. septembra. — **Trebelno.** Soboto po vel. noči. — **Vel. Cirknik.** Prvi petek v postu, sredo pred binkoštni. — **Vesela gora.** 12. marca, 27. apr., 27. okt., četrtek pred bink., soboto pred 8. sept.

Srez Laško.

Laško. 24. febr., vel. četrtek, binkoštni terek, 24. jun., 24. avg., 21. sept., 11. nov., 21. decembra. — **Dol.** 10. marca, 25. aprila, 31. jul., 3. oktobra. — **Jurkloster.** 1. febr., 1. jul., 4. okt., 13. dec. — **Loka pri Zid. mostu.** 3. maja, 22. maja, četrtek po Telovem, 5. avg., poned. po ned. Im. Mar. — **Šmarjeta.** 21. marca, 15. julija, 7. sept., 9. okt. — **Trbovlje.** 3. febr., 17. marca, 18. oktobra, 5. decembra.

Srez Litija.

Litija. Poned. po sredp. ned., 4. maja, poned. po Telovem, poned. po sv. Mihaelu, ponedeljek po sv. Miklavžu. — **Brezovo.** Četrtek po veliki noči, soboto po sv. Urhu, četrtek po mali Gosp. — **Kotrež.** 17. jan., 12. marca, dan sv. Jošta. — **Krka.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 1. marca, 16. maja, 5. avg. — **Mišji dol.** 13. dec. — **Podbukovje.** Poned. po beli nedelji, 27. sept. — **Polšnik.** Ponedeljek po sv. Urhu. — **Radohova vas.** 2. jan., pustni poned., terek po bink., 18. okt. — **Stična.** Veliki četrtek, ponedeljek po vnebohodu, 20. avgusta, 25. nov. — **Šmartno pri Litiji.** Terek po 14. febr., ponedeljek po 25. jul., terek po 8. sept., ponedeljek po 11. nov. — **Št. Lambert.** 14. febr., 22. maja, 17. septembra. — **Št. Vid pri Stični.** Sredo po veliki noči, 15. junija, poned. po mali Gosp., drugi poned. po sv. Mihaelu. — **Tirna.** 1. maja, 9. jun., 9. jul. — **Vače.** Poned. po beli ned., terek po sv. Trojici, 16. avg., 30. nov. — **Veliki Gaber.** 4. julija, 26. avg., 30. okt. — **Višnja gora.** 21. jan., poned. pred pustno nedeljo, poned. po prvi, drugi in tretji kvatnji nedelji, ponedeljek po cvetni nedelji, 24. jun., 26. jul., 1. sept., poned. po vseh svetih, poned. pred četrto kvat. nedeljo. — **Zagorje.** 9. februarja, četrtek pred cvetno nedeljo, 12. maja, 30. junija, 29. avg., 3. nov., 31. decembra. — **Žubina.** Dan sv. Matija in 21. oktobra.

Srez Logatec.

Cerknica. Dan sv. Matija, poned. po sredp. nedelji, 26. julija, 2. nov. — **Dol. Logatec.** 3. jan., 12. marca, 24. okt. — **Gor. Logatec.** 7. februarja za živino in blago, dan po vnebohodu, ponedeljek po roženv. ned., 13. dec. — **Grahovo.** 9. febr., 22. marca, 17. aprila, 15. nov. — **Hotedršica.** 5. aprila, 21. nov. — **Lož.** 19. februarja, 15. marca, 4. maja, 10. jun., 16. avg. (sv. Rok), 28. okt., 5. dec. — **Nadlesk pri Ložu.** 28. marca, 20. sept., 15. okt. — **Nova vas na Blokah.** 1. marca, 24. maja, 22. avgusta, 29. sept. —

Planina. Dan sv. Jurija, 13. julija, 16. avg., 30. nov. — **Rakek.** 30. jan., 2. aprila, 30. junija, 16. sept. — **Rovte.** 14. marca, 24. junija, 10. avgusta, 29. sept. — **Sv. Helena** v Rovtah, Ponedeljek po tihi nedelji, terek po roženv. nedelji. — **Št. Vid na Blokah.** Ponedeljek po sv. Gregorju, ponedeljek po sv. Vidu, poned. po sv. Jerneju. — **Unec.** Dan sv. Antona, prvi ponedeljek marca. — **Vrh.** Poned. po tretji nedelji po vel. noči, 27. julija, 9. sept. — **Žerovnica.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 14. febr., sredo pred bink., 15. dec. (vsi za živino). — **Žiri.** Sredp. sredo, sredo po vel. noči, 13. jun., 4. jul., 21. oktobra.

Srez Novo mesto.

Novo mesto. Prvi ponedeljek vsakega meseca sejm za živino; vsak poned. (ako praznik, sledeči delavnik) sejm za prašiče; terek po sv. Antonu, terek pred sv. Jurijem, terek po sv. Jerneju, terek po sv. Lukežu, prvi terek v adv. — **Kandija.** Četrtek po 15. vsakega meseca, oziroma 15., ako četrtek in delavnik. — **Črmošnjice.** 12. marca, 24. jun., 9. sept., — **Lukovk.** 16. maja, ponedeljek po sv. Jakobu. — **Mirna.** 24. junija, 2. nov. — **Mirna peč.** Ponedeljek po sv. Jožefu, 31. maja, 30. junija, 29. sept., 29. dec. — **Smuk.** 10. marca. — **Sv. Lovrenc.** 10. avgusta, 23. nov. — **Toplice.** Četrtek po sv. Matiju, četrtek po sv. Florijanu, 27. julija, 14. avgusta, četrtek po roženv. nedelji. — **Trebnje.** 13. jun., 13. jul., 16. avg. — **Vel. Brusnice.** Delavnik pred sv. Jožefom, sobota pred kvat. nedeljo v sept. (za živino). — **Velika Loka.** 12. maja, 25. julija. — **Zagradec.** Soboto po vel. noči, 7. sept. — **Žužemberk.** 3. febr., 17. marca, dan sv. Jurija, dan po vnebohodu, 9. jun., 14. jul., 9. avgusta, 14. sept., 28. oktobra, 6. decembra.

Srez Radovljica.

Radovljica. 12. marca, dan sv. Jurija, terek po bink., (26. jul.), 28. okt., 13. dec. — **Bitnje.** 26. julija, — **Bohinjska Bistrica.** 1. maja, (24. junija), 18. okt., (6. dec.). — **Jesenice.** 4. maja, 22. julija, prvi ponedeljek oktobra, 2. nov. — **Kamna gorica.** 10. avg., 4. dec. — **Kranjska gora.** Prvi terek po veliki noči, drugo ned. okt. — **Kropa.** 19. julija, 6. nov. — **Lesce.** Dan sv. Matija, terek po vel. noči, 29. sept., 21. okt. — **Mojstrana.** 23. novembra. — **Podkoren.** Drugo nedeljo oktobra. — **Rateče.** Četrto nedeljo oktobra. — **Sp. Gorje.** Petek pred cvetno ned., 11. novemb. (sv. Martina dan). — **Žirovnica.** Poned. po sv. Treh kraljih, 14. februarja, sredo pred bink.

Mariborska oblast.

Mesto in srez Celje.*

Celje (mesto). Vsako sredo in soboto svinski sejm; letna sejma: 21. okt., 30. nov. — **Dobrna.** Poned. po svečnici, kvat. četrtek v sept., 6. dec. — **Dramlje.** 2. apr., 22. okt. — **Frankolovo.** 17. marca, 24. sept. — **Sv. Jurij ob Južni žel.** 2. jan., 10. febr., 12. marca, 23. aprila, 4. maja, poned. po letnih in jes. kvatrah, 22. junija, 12. avg., 28. oktobra, 19. nov., 10. dec. — **Sv. Lovrenc pri Prožinu.** Poned. po ang. ned., soboto po brez. spoč. Dev. Mar. — **Nova cerkev.** Poned. po sv. Treh kraljih, četrtek po vel. noči, poned. po Telovem, 6. nov. — **Sv. Ožbolt.** 21. marca. — **Petrovče.** 17. jan., 4. marca, 2. julija, 14. septembra. — **Svetina.** Poned. po Mar. Snežni, 25. maja. — **Teharje.** 21. jan., 22. febr., dan po ozn. Marijinem, 26. jul., 12. okt., 19. decembra. — **Velika Pirešica (Pernov).** 21. marca. — **Vojnik.** Poned.

pred sveč., poned. po beli ned., 16. maja, 4. julija, 7. sept., 18. oktobra. — **Zalec**, 14. febr., 13. junija, 25. julija, 29. avgusta, 4. okt., 13. dec. — **Zibika**, 20. marca, poned. po ang. ned. — **Vransko**, 3. marca, drugo sredo po vel. noči, 29. sept., 15. novembra. — **Braslovče**, Poned. pred sv. Matijem, cvetni petek, poned. pred sv. Matevžem, poned. pred sv. Martinom. — **Sv. Jurij pod Taborom**, 29. jan., 10. marca, 25. apr., 21. nov. — **Sv. Pavel pri Preboldu**, živinski sejmi: 3. apr., 6. sept., 4. nov.

Srez Dolnja Lendava.

Dolnja Lendava, 25. januarja, četrtek po tretji postni ned., veliki četrtek, poned. po binkoštih, 28. jul., 28. avg., 28. okt., četrtek pred božičem; vsak torek svinjski sejm in za drobnico. Ako pade veliki sejm na torek, tedaj se vrši svinjski sejm nasl. dan. — **Beltinci**, 20. jan., 24. (prest. l. 25.) febr., 25. apr., 27. jun., 15. jul., 5. nov. — **Boğojina**, 15. febr., 20. marca, 19. maja, 4. sept., 16. nov. — **Črensovci**, Poned. po 3. maju, poned. po 14. sept. — **Dobrovnik**, Poned. po Telovem, 25. julija. — **Dokležovje**, 18. jun., 21. avg. — **Turnišče**, Četrtek pred cvetno nedeljo, drugi ponedeljek po vel. noči, četrtek pred bink., 12. jun., četrtek pred vel. Gosp., drugi dan po mali Gosp., 4. okt.; vsak četrtek svinjski sejm in za drobnico. Ako pade veliki sejm na četrtek, tedaj se vrši svinjski sejm naslednji dan.

Srez Gornji grad.*

Gornji grad, (6. febr.), 4. maja, 28. oktobra. — **Ljubno**, (19. marca), (1. maja), (24. jun.), (26. avg.), (19. nov.). — **Luče**, (25. maja). — **Mozirje**, 22. jan., 24. apr., bink. torek, 15. jun., 16. avg., poned. pred malo Gosp., 18. okt. — **Rečica ob Savinji**, 17. marca, 4. julija, 21. sept., 6. nov.

Srez Konjice.*

Konjice, 5. jan., 9. febr., 1. marca, vel. četrtek, križ. sredo, 24. jun., 31. jul., 31. avg. poned. po Mih., 4. novembra, 3. dec. — **Vitanje**, Sredpostno sredo, 25. maja, 20. julija, 14. sept., 2. nov., 27. dec. — **Oplotnica**, 3. marca (sv. Kunigunda), 25. aprila (sv. Marka), 15. junija (sv. Vid), 16. julija, 16. avg. (sv. Rok), 16. oktobra, 11. nov. (sv. Martin). — **Loče**, 23. febr., poned. po tihi ned., bink. torek, 13. jun., 13. jul., 15. oktob., 24. nov. — **Zreče**, 30. jun., poned. po prvi nedelji v septembru.

Srez Ljutomer.

Ljutomer, Vsak kvatni torek in torek cvetnega tedna kramarski in živinski sejm; v mesecih, kadar se ne vrši kramarski sejm, drugi torek živinski sejm; razen tega drugi torek v maju in oktobru še konjski sejm. — **Cven**, 7. sept. — **Gornja Radgona**, 3. febr., 25. maja, 10. avg., 15. nov. — **Sv. Križ**, Poned. po tihi nedelji, 3. maja, 26. julija, 6. nov. — **Mala Nedelja**, Četrtek pred ned. presv. Trojice, 21. okt. — **Veržej**, 6. maja, 29. septembra, 30. nov. — **Sv. Jurij ob Ščavnici**, 3. febr., 25. apr., 21. nov. — **Sv. Duh**, 24. avgusta, 13. decembra. — **Negova**, (8. septembra). — **Sv. Peter**, 17. januarja, (29. junija), 30. jun., 21. sept.

Mesto in srez Maribor levi dravski breg.*

Maribor (mesto), Vsak drugi in četrti torek v mesecu sejm za živino; če je v torek praznik, se vrši živinski sejm dan poprej, Vsak petek sejm za prašiče; če je v petek praznik, se vrši svinjski sejm dan poprej, Vsako sredo in soboto je tržni

dan. — **Sv. Lenart v Slov. goricah**, 20. jan., poned. po beli ned., 19. maja, 24. jun., 2. avg., 4. oktobra, 6. nov. — **Marija Snežna na Velki**, (20. maja), 6. avg.

Srez Maribor desni dravski breg.

Fram, 26. jul., 21. sept. — **Poljčane**, Poned. po kvat. nedelji v postu, poned. po vnebohodu, 29. avg., 15. nov. — **Slov. bistrica**, 24. febr., veliki petek, 4. maja, 4. jun., 25. julija, 24. avg., 14. sept., 28. okt., 21. nov. — **Spodnja Poiskava**, 2. februarja, 10. marca, 30. jun., poned. po 3. avg., 9. sept. — **Studenice pri Poljčanah**, 25. jan., četrti poned. po veliki noči, 13. decembra.

Srez Murska Sobota.

Murska Sobota, Poned. pred pustno nedeljo, drugi poned. pred vel. nočjo, četrti poned. po vel. noči, 24. jun., 24. avg., 15. okt., 6. dec. — **Cankova**, 19. marca, poned. po cv. nedelji, na Rupertovo, (11. nov.). — **Gornja Lendava**, 28. marca, 21. jun., 16. avg., 29. sept., (30. nov.). — **Gornji Petrovci**, Ned. po sv. Trojici, 4. jun., 8. sept., (28. oktobra). — **Hodoš**, 10. marca, 5. julija, 19. avgusta, 5. oktobra. — **Križevci**, 16. aprila, 4. junija. — **Prosenjakovci**, 15. marca, 16. jun., 2. sept., 28. novemb. — **Puconci**, 28. maja, 10. julija, 10. sept., 10. nov. — **Rakičan**, 26. marca, torek pred bink., 2. julija, 16. avgusta, 8. oktobra.

Srez Prevalje.

Prevalje, Četrtek pred sv. Urbanom (25. maja), četrtek po sv. Jeronimu (30. sept.); letna in živinska sejma. — **Guštanj**, 17. jan. (sv. Anton) in na tiho ned. sejma lokalnega pomena ob priliki cerkvene opravila; 24. aprila (sv. Jurij) živinski sejm; 24. junija, 1. sept., 18. oktobra in 25. nov. (sv. Katarina) letni sejmi. — **Črna**, Poned. po sv. Florijanu, god sv. Ožbalta (5. avgusta), god sv. Uršule; letni in živinski sejmi; če je kateri teh dni nedelja ali praznik, se vrši sejm sledeči delavnik. — **Dravograd**, 20. marca, 9. maja, 15. jun., 2. avg., 21. sept., 3. novemb.; vsi živinski sejmi. — **Kotlje**, 25. maja (sv. Urban) in 13. julija živinska sejma. — **Marenberg**, Četrti poned. po božiču, 1. marca, ponedeljek pred cv. nedeljo, bink. torek, 21. junija, 31. julija, 29. sept., 11. nov. — **Muta**, 1. maja, 17. jul., 29. avg., 28. okt. — **Remšnik**, 2. julija, 24. sept. — **Ribnica**, 10. aprila, poned. po 24. jun., ponedeljek po 21. okt. — **Vuzenica**, Prvo soboto v postu, 24. aprila, 4. jul., 16. avgusta, 6. dec. — **Vuhred**, 10. marca, 4. sept.

Mesto in srez Ptuj.*

Ptuj (mesto), Živinski sejmi: za konje in rogato živino vsak prvi in tretji torek v mesecu, za parkljarje vsako sredo; tržni dan je vsak petek; letni kramarski sejmi se vrše: 23. aprila, 5. avg., 25. novembra. — **Sv. Andraž v Slov. gor.**, 13. junija, 30. nov. — **Ptujska gora**, 18. marca, veliki torek, soboto pred križ. nedeljo ali pa soboto po veliki noči, 2. julija, 14. avgusta. — **Sv. Lovrenc na Dr. polju**, 12. marca, 27. jun., 10. avgusta, 29. sept. — **Sv. Lovrenc v Slov. gor.**, Sredo pred vnebohodom, 31. julija, soboto pred roženv. ned. — **Sv. Boltenk**, obč. Trnovska vas, 30. junija, 2. sept. — **Sv. Urban**, 25. maja, 25. julija. — **Breg pri Ptujju**, Drugi poned. v maju, 6. junija, drugi poned. v juliju, 26. avgusta, drugi ponedeljek v septembru. — **Ormož**, Cvetni petek, poned. po Jakobovem (25. jul.), na Martinovo (11. novembra), vsak prvi poned. v mesecih jan., febr., marec, maj, junij, julij, september, okt., december (ako pade na enega teh poned. praznik,

se vrši sejm na drugi poned.), svinjski sejmi vsak torek v tednu. — **Sv. Tomaž.** 21. junija, 29. avgusta, 28. oktobra, 3. decembra.

Srez Slovenjgradec.*

Slovenjgradec. Živinski in kramarski sejmi: 25. jan. (spreobr. sv. Pavla), 12. maja (sv. Pankracij), 10. avg. (sv. Lovrenc), 19. nov. (sv. Elizabeta); samo živinski sejmi so: vsako drugo soboto v postu ter vsak prvi ponedeljek v sept. in okt. — **Št. Ilj pod Turjakom.** 20. apr., 2. jul., soboto pred ang. nedeljo. — **Sv. Lenart pri Št. Ilju pod Turj.** Pustni poned., 1. jun., 13. okt. — **Št. Ilj pri Velenju.** Poned. po tihi ned., 4. avgusta, 1. sept. — **Št. Janž pri Dravogradu.** 15. apr., 13. junija, poned. po Im. Marije. — **Šoštanj.** Četrtek pred pustom, velikon. torek, 22. jun., 12. jul., 22. septemb., poned. pred sv. Katarino. — **Velenje.** Četrtek po pepelnici, 1. maja, poned. pred bink., 18. julija, 24. avg., 24. okt.

Srez šmarje pri Jelšah.

Šmarje pri Jelšah. Poned. po sv. Treh kralj., 20. marca, 3. poned. po vel. noči, 21. jun., 17. avg., poned. po Im. Mar., 4. dec. — **Dobje.** Soboto pred belo ned., 16. julija, sredo pred prazn. Im. Mar., 25. nov. — **Sv. Filip v Veračah.** 14. jan., 22. febr., 1. maja, 25. maja, 17. jul., 29. avg., 16. oktobra. — **Sv. Gora pri Sv. Petru.** 4. avg., 7. sept. — **Koprivnica.** 25. jan., 3. marca, 13. julija. — **Kostrivnica.** 10. marca, 25. aprila, 15. junija, poned. po sv. Jak., soboto pred roženv. nedeljo. — **Kozje.** 24. februarja, 26. apr., 13. jun., 25. julija. — **Lemberg.** Poned. po sredpostni sredi, cvetni petek, 12. maja, sredo pred Telovim, ponedeljek po sv. Ulrihu, 5. avgusta, 25. okt., 25. nov. — **Lesično.** Poned. po vseh svetih. — **Loka pri Zusmu.** 13. apr., 20. jul., 25. avgusta, 12. sept. — **Sv. Miklavž v Polju.** 8. maja, 6. dec. — **Sv. Peter pod Sv. Gorami.** 5. februarja, 6. marca, 21. okt., 13. dec. — **Pilštanj.** 9. februarja, 8. marca, 26. maja, 9. jun., ponedeljek po Rokovem, 29. sept., — **Podčetrtek.** 17. marca, veliki torek, 1. julija, 10. avgusta, 1. oktobra, 21. novembra. — **Podsreda.** 24. junija, 21. sept., 18. okt., 19. nov. — **Ponikva.** 14. febr., četrti ponedeljek po veliki noči, soboto pred sv. Martinom; živinski sejmi: 27. junija, 1. avg., sredo po roženv. nedelji. — **Pristava (Sv. Ema).** Torek po binkoštih, 17. okt. — **Rogatec.** 24. febr., 21. marca, ponedeljek po beli nedelji, ponedeljek pred vnebohodom, 25. maja, 12. julija, 24. avgusta, 14. sept., 30. nov. — **Slivnica (Sv. Urban).** Prvi četrtek po binkoštih, 22. julija, ponedeljek po roženv. nedelji. — **Stara Sv. Gora.** Soboto pred tiho nedeljo, bink. soboto. — **Tinsko.** Tretji ponedeljek po binkoštih, 2. julija, ponedeljek po angelski nedelji. — **Zagorje.** 31. julija.

* * *

Medjimurje (kotarska oblast Čakovec).

Čakovec. Cvet. poned., 29. jun., 3. avg., 25. nov. — **Draškovec.** Sreda po Jurjevem, 7. in 16. avgusta, 11. nov. — **Kotoriba.** 9. marca, 27. jun., 30. sept., 30. nov. — **Nedeljišče.** 15. jun., poned. po ang. ned. — **Prelog.** Bink. torek, poned. po Jakobovem. — **Rac-Kaniža.** 16. maja, 24. jun., 10. avg., sredo po beli ned. — **Mursko Središče.** 1. maja, 20. avgusta, 26. oktobra. — **Štrigova.** 19. marca (sv. Jožefa dan), 22. jul., 30. septembra, 4. decembra. — **Sv. Helena pri Čakovcu.** 18. avg., 22. septembra. — **Sv. Rok pri Čakovcu.** Na Rokovo in Mihaljevo.

Na Koroškem.

Št. Andraž. Cvetni petek, 3. maja, 28. avgusta, 30. nov. — **Beljak.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, poned. po sv. Lovrencu. — **Borovlje.** Poned. pred sv. Jožefom, sv. Martina dan (11. nov.). — **Celovec.** Prvi poned. v aprilu (če je ta dan praznik, se vrši prejšnji poned.), poned. po sv. Ursuli (za živino); vsak četrtek tržni dan. — **Dobria ves.** Ponedeljek pred sv. Lukom (ako sv. Luka ni na poned.), poned. pred sv. Janezom Nep. — **Grebinj.** Poned. po tihi nedelji, poned. pred bink., poned. pred sv. Terezijo (15. okt.). — **Sv. Jakob v Rožu.** Poned. po mali Gosp. — **Labod.** 12. marca, 4. maja, 24. avg., 27. dec. — **Sv. Lenart.** Velikon. torek, bink. torek, 10. avgusta, 28. okt. — **Št. Mohor.** Cvetni poned., torek po bink., 28. okt. — **Nemški Bleiberg.** 21. avg. — **Št. Pavel.** 25. jan., velikon. torek, bink. torek, 29. sept. — **Pliberk.** Poned. po sv. Treh kraljih, poned. po sredpostu, poned. po sv. Medardu, poned. po sv. Egidiju, poned. po sv. Lenartu. — **Podgorje.** Binkoštni torek. — **Podklošter.** 4. maja, ponedeljek po vseh svetih. — **Rožek.** 29. septembra. — **Svinec.** Torek pred cvet. ned., torek pred bink., 29. sept., 27. decembra. — **Trg (Feldkirchen).** Poned. po najdbi sv. križa, 24. apr. — **Velikovec.** Sredo po jes. kvat., nedeljo in poned. pred sv. Mikl. — **Št. Vid n. Gl.** Ponedelj. po Im. Jezus., ponedeljek po sv. Mihaelu (29. sept.); vsak sejm traja štiri tedne. — **Železna Kapla.** 1. maja, 2. julija, 16. avgusta, 28. oktobra.

V Julijski krajini.

Koroško.

Naborjet. Ponedeljek pred vsemi svetimi. — **Pontabelj.** 30. jun., 16. okt. — **Trbiž.** Prvo soboto v aprilu, 30. jun., 16. okt., prvo soboto v oktobru. — **Ukve.** Zadnji poned. v marcu in septembru.

Kranjsko.

Črni vrh. Sv. Jurija dan, poned. po mali Gosp. — **Ilir. Bistrica.** Prvi poned. v juniju, ponedeljek po sv. Juriju, prvi poned. po mali Gospojnici in poned. po sv. Martinu. — **Idrija.** Kramarski sejmi na velik. sredo in dne 5. in 15. dec., živinski in kramarski sejm 16. maja, 15. okt. — **Spodnja Idrija.** Sv. Roka dan. — **Prem.** Ponedeljek po sv. Gregorju, poned. pred malo Gospojnico, ponedeljek po sv. Ursuli. — **Postojna.** Poned. po vneboh., sv. Luka dan, 24. avg., 3. dec. in prvi dan vsakega meseca. — **Senožec.** 11. marca, 11. aprila, 11. maja, četrtek po binkoštih, 11. junija, 12. julija, 11. avg., poned. po kvat. nedelji v sept., 11. sept., 11. okt. — **Sorica.** Sv. Luka dan (za živino). — **Slap pri Vipavi.** Poned. vel. tedna, 22. novembra, sv. Lucije dan. — **Šturije.** 1. febr. — **Št. Peter na Notranjskem.** 15. februarja za živino in blago, 17. marca, 18. aprila (kramarski, za govedo in konje), ponedeljek po sv. Rešnjem Telesu, 9. avg. in četrtek po nedelji rožnega venca. — **Št. Vid pri Vipavi.** 14. marca, sv. Vida dan, 20. novembra. — **Trnovo.** Ponedeljek po sv. Treh kraljih, 24. junija, ponedeljek po sv. Petru in Pavlu, 19. oktobra. — **Vrhpolje pri Vipavi.** 22. januarja, sv. Primoža dan. — **Vipava.** Pustni ponedeljek, prvi poned. v sept., dan sv. Simona in Juda. — **Zagorje.** 10. marca, torek po binkoštih, 17. septembra, kvatni ponedeljek v decembru.

O p o m b a. Čitatelje prosimo, naj nam naznatočnosti glede sejmov.

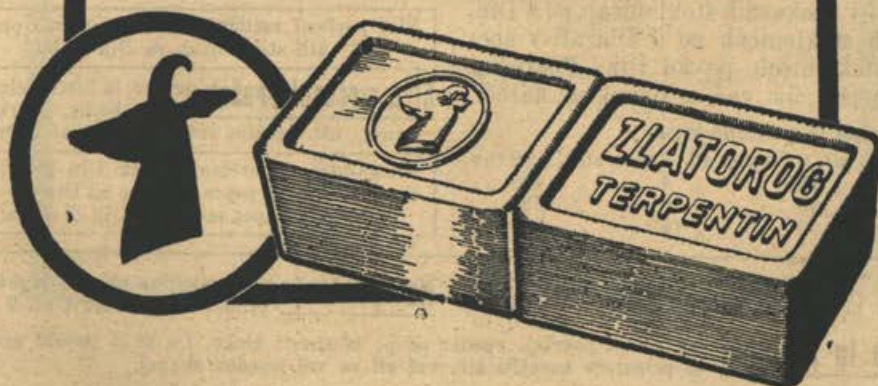

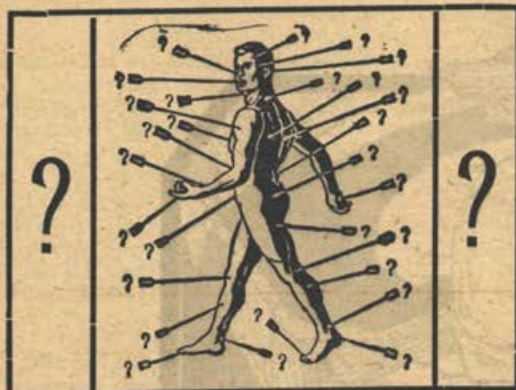
Dobra gospodinja

ki pozna zdrava načela štedenja s časom, denarjem in
perilom, rabi za pranje samo pristno

terpentinovo milo Zlatorog!

Ako imate bolečine

kupite v lekarni ali kaki odgovarjajoči prodajalni Fellerjev pravi blago dišeči „Elza-fluid“. Nadržnite vsako jutro in večer bolna mesta, pa se boste čudili in veselili, kako hitro in dobro Vam Elza-fluid olajšuje bolečine. Če ste zdravi, vzemite Elza-fluid za grgljanje in izpiranje, in ostali boste hvalježni in zvesti Elza-fluidu.

Vsakodnevna nega z Elza-fluidom Vas nagradi z bistro glavo, močnimi živci in zdravim spanjem. Varuje Vaše zdravje in vzbuja s tem samozavednost in veselje do življenja. Pri notranji uporabi par kapljic na sladkorju ali v mleku Vas čuva nejevoljnosti, krča itd. Že naši roditelji in dedi so ga rabili za zunanje in notranje potrebe kot uspešno domače sredstvo in kosmetikum za glavo, za vse telo kakor tudi za uspešno nego vse kože.

Zahtevajte za poskus v lekarnah in odgovarjajočih trgovinah „Fellerjev“ pravi Elza-fluid v poskusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnih steklenicah po 9 Din ali v specialnih steklenicah po 26 Din. Poštnina pride cenejša, čim več se naenkrat naroči.

Z zavojnino in poštnino stane:

9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 spec. stekl.	62 Din
18 " " " " 4 " "	102 "
27 " " " " 6 " "	139 "
54 " " " " 12 " "	260 "

Cene so tu navedene one, ki so bile veljavne, ko se je ta koledar tiskal.

Zavojnina in poštnina se računa posebej, vendar pa po možnosti nizko. Da se ti stroški zmanjšajo, se priporoča naročiti čim več ali za več sosedov skupaj.

Naslov za naročila: **EUGEN V. FELLER**, lekarnar, v **STUBICI DONJI** štef. 589 (Hrvatska).

Prej ali slej

boste tudi Vi postali vneti pristaši priljubljenih Elza-preparatov.

Fellerjeva Elza obrazna pomada zoper vse, kar vpliva neugodno na lepoto obraza. Lonček Din 11.—.

Fellerjeva tanokineška pomada za rast las, za uspešno nego las. Lonček 11 Din.

Zoper kurja očesa

Vam pomaga brez bolečin in brez noža, brez nevarnosti zastrupljenja

Elsa Plaster

Fellerjeva Elza turistovska tinktura

ki zanesljivo in brez bolečin odstranjuje kurja očesa in žulje. Steklenica s čopičem Din 11.—.

Fellerjev Elza turistovski obliž. Mala škatlica Din 4'40, velika škatlica Din 6'60.

Elza posipalni prašek zoper potenje nog in telesa. Škatla z rešetko Din 7'70.

Elza voda za usta ohranjuje zobe čiste in bele, osvežuje, razkužuje, odvzema ustom slab duh. Utrjuje zobno meso in tolaži zobobol. Steklenica Din 16'50.

Dr. Heiderjev zobni prašek Din 6'60, zobna krema tuba Din 8'80, Hega zobni prašek s kisikom Din 20'—, krtačica za zobe Din 11'— in Din 20'—.

Elza gozdni vonj za sobe napolnjuje vsako stanovanje z blagodejnim vonjem, razkužuje posebno bolniške sobe. Steklenica Din 16'50. (Lysol Din 24'—, Lysolform Din 27'50.)

Fini parfemi različnih rožnih vonjev v originalnih steklenicah za Din 27'50.

Elza mrčesni prašek gotovo in hitro deluje zoper muhe, bolhe, šurke, miši, ruse, uši, stenice itd. Velika škatla Din 17'60.

Brizgalnice za mrčesni prašek Din 25'—, mast zoper uši, mast zoper srbečico od Din 6'— dalje, naftalin zoper molje od Din 2'— dalje.

Na vprašanja sledi takojšen pismen odgovor, če se priloži za poštnino 1 ali 2 dinarja.

Pravi „Franck-ov“ kavin pridatek.

Zakaj ugaja tako imenitno?

Ker se uporabljajo za izdelovanje istega po dolgoletnem preizkušenem načinu le najpripravnejše sirovine najboljše kakovosti.

Zakaj je tako po ceni?

Ker, kakor vsaka izkušena kuharica ve, že neznan pridevek zadošča, da kavin okus ravno tako dopada kakor njen slasten vonj in njena polna, zlatorumena barva.

Kaj je dokaz temu?

Da je pravi „Franck-ov“ kavin pridatek skoro po vsem svetu znan in ga upotrebljava nešteto ljudi, revnih in bogatih, že več desetletij.

kavin mlinček

Paziti pa morate pri nakupu na kot varstveno znamko in na ime „FRANCK“, ako hočete dobiti vedno le zaželjeno blago.

Vaši vdani

Henrik Francka Sinovi
Zagreb.

hripavosti, katarju

pomagajo gotovo

Kaiser-jeve prsne
karamele

v 35 letih milijonkrat preizkušene,
učinkujejo hitro pri vseh prehladih.

Zavoj Din 5.—

Doza Din 12.—

Dobijo se v lekarnah in drogerijah in kjer so vidni plakati.

MOHORJEVA TISKARNA V CELJU

**F. Z.
Z O. Z.**

PREŠERNOVA ULICA 17

izvršuje vsa tiskarska dela: knjige, časopise, uradne, trgovske, industrijske, društvene in zasebne tiskovine lično, točno in po nizkih cenah.

Knjigoveznica

se priporoča za vsa knjigoveška dela, kot vezanje vsakovrstnih knjig, revij, brošur, blokov itd.

Knjigarna in trgovina s papirjem ter pisarniškimi potrebščinami

nudi veliko izbiro molitvenih, šolskih, leposlovnih, znanstvenih, poslovnih knjig, papirja, zvezkov itd. Zaloga tiskovin za župnijske in občinske urade.

**SVOJ DENAR nalagate najbolje
in najvarneje pri**

**SPODNJEŠTAJERSKI
LJUDSKI POSOJILNICI**

r. z. z n. z. V MARIBORU, Stolna 6.

**Obrestuje hranilne vloge vedno
po najugodnejši obrestni meri!**

Dol obvezo

in spreglejte vendar enkrat, da imate ogromno škodo, ako kupujete v trgovinah, kjer Vam nudijo slabo blego za drag denar; kupite torej dopisnico za 50 par in pišite še danes po cenik in vzorce od sukna in kamgarna za moške obleke, fine in moderne volne za ženske obleke, in plašče, parhenta, cefirja, belega, pisanega in rjavega platna in sploh vse manufakturne robe, katero prodaja najceneje v Jugoslaviji edino veletrgovina R. STERMECKI, CELJE št. 219. Naročila čez 500 Din poštne prosto. Kar ne ugaja in ni odrezano, se zamenja ali vrne denar. Zaradi točne izvršitve naročil in razpošiljanja samo solidne in dobre robe sem prejel že več tisoč zahvalnih pisem iz cele Jugoslavije.

„SLAVIJA“

jugoslovanska zavarovalna banka

centrala v Ljubljani

zavaruje proti škodam zaradi požara, tatvine, telesnih nezgod itd. pod ugodnimi pogoji in izplačuje odškodnine točno.

Podružnice po vsej kraljevini SHS.

Hranilnica kmečkih občin

hiša Zadrुžne zveze v Ljubljani Dunajska cesta 92

Edini puplarni varan zavod kmečkih občin, kjer nalagajo tudi sodišča in občine denar nedolnih, skrbilencev, prekličenov, ustanov, ubožnih in drugih javnih zakladov, varčnin, zapuščin itd.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše, vezane vloge po dogovoru. — Za varnost vlog jamči 21 večjih kmečkih občin-ustanoviteljic z vsem premoženjem in vsa davčna močjo.

Vložne knjizice vseh drugih denarnih zavodov sprejema hranilnica kot gotov denar in se obrestovanje ne prekine. — Vsa davka vlog plača zavod sam. — Spekulacija z vlogami izključena, ker je hranilnično poslovanje v smislu pravih pod nadzorstvom vladnega komisarja.

Ekspozitna hiša „LUNA“ Maribor, Aleksandrova cesta št. 19

Najcenejši nakup galanterije, pletenine, drobnarije in igrač

Otroške nogavice par od Din 5.— naprej, moške nogavice par od Din 6.— naprej, ženske nogavice par od Din 9.— naprej, ovijalke komad Din 70.—, telovniki z rokavi komad Din 95.—, jopice komad Din 180.—, puloverji komad Din 130.—, lasostrižniki komad Din 35.—, stroj za brijenje komad Din 25.—, britve komad Din 12.— in 18.—, ustne harmonike komad Din 15.—, iste na dve strani komad Din 25.—, harmonike na meh komad Din 250.—, 350.— in 450.—.

Vsako blago, katero ne ugaja, se lahko zamenja ali pa se da denar nazaj.

Pismena naročila se izvrše točno, še na dan prihoda.

**PAVEL
HERIČKO**

**LONCAR
IN PECAR**

◆◆
MARIBOR

TATTENBACHOVA ULICA

L. MIKUŠ, Ljubljana

== Mestni trg šte. 15 ==

priporoča svojo zalogo

dežnikov

in sprehajalnih palic.

Popravila točno in solidno!

Ustanovljeno l. 1839.

Halo!

Halo!

Ako pridete v Ljubljano, ne
zamudite prilike, da si kupite

obuvalo

v trgovini s čevlji

„Pri sv. Florijanu“

Nežka Perko

Ljubljana

Florijanska ulica šte. 11.

Postregla bom prav tako
kakor dosedaj na sejmu.

„Ljubljanski magacin“, Celje, Kralja Petra cesta 13

Manufaktura, tovarniška

izdelava oblek in perila

prihrani svojim kupcem do 25 odstotkov njihovega denarja. Računajte sami: Kdo plača drag in luksuzno opremljen lokal? Kupec! — Kdo plača nešteto osebje? Kupec! — Kdo plača sploh ves luksuz v trgovini? Kupec! in vedno Kupec! — Naš princip pa je: Nobenih nepotrebnih režijskih izdatkov. Za oni denar, kar bi nas stala draga izložba in neprimerno drag lokal, rajši popustimo našim odjemalcem pri cenah. Ne verujte nam ničesar, dokler se sami ne prepričate, da ni cenejše trgovine od

„Ljubljanskega magacina“

„Težakovo hranilno in zdravilno olje za živino“

1. Kaj je „Težakovo hranilno in zdravilno olje za živino“?

To olje je poseben preparat, ki vsebuje zdravilne snovi: jod in brom, ter zdravilne in obenem zelo hranilne, za organizem neobhodno potrebne snovi: vitamine.

2. Za kaj se rabi „Težakovo hranilno in zdravilno olje za živino“?

To olje se rabi:

- Za ozdravljenje zahiranih mladih prašičkov, odraslih prašičev, telet, goved, žrebet in konj.
- Za pospeševanje pitanja prašičkov in prašičev ter za pospeševanje njihovega razplojevanja.

3. Kako se mora dajati „Težakovo hranilno in zdravilno olje za živino“ zahirani živini?

To olje se mora dajati zahirani živini na tale način:

- Prašičkom se daje pri vsakem obroku v hrano po eno kavno žličko za vsakega, in sicer trikrat na dan.
- Prašičem po eno navadno žlico, sicer pa kakor pod točko a.
- Teletom in žrebetom po eno kavno žlico zjutraj in zvečer, to je samo dvakrat na dan. Olje se primeša otrobom ali ovsu ali pa se vlije v grlo.
- Zahirani govedi in konjem se daje to olje kakor pod točko c, samo s to razliko, da se daje po eno navadno žlico.

4. Kako se mora dajati „Težakovo hranilno in zdravilno olje za živino“ za pospeševanje pitanja?

V te namene se daje olje prvih 14 dni pri vsakem obroku po eno navadno žlico v hrano, in sicer trikrat dnevno, po preteku 14 dni pa se daje po dve navadni žlici zjutraj in zvečer in po eno žlico opoldne. V vsakem primeru mora biti olje dobro pomešano s hrano. Pri tem se posebno poudarja, da se pitanje lahko vrši brez močnih krmil, kakor so koroza, otrobi itd., in se rabi za pitanje z oljem samo krompir, repa, korenje in pesa ter se močna krmila s tem prihranijo. Pitanje na ta način traja približno dva meseca in pol in se rabi za enega prašiča približno dva in pol kilograma olja. 14 dni pred klanjem se olje več ne daje živini.

5. Kje in kako dobim „Težakovo hranilno in zdravilno olje za živino“?

To olje dobim izključno samo pri tvrdki:

M. TEŽAK, ZAGREB, GUNDULIĆEVA UL. 13.

V ročkah (kantah) po 5 kg po ceni 125 Din za eno ročko in se pošilja s poštним povzetjem.

Zavod za živinogojstvo in Bujiatrička klinika na veterinarski fakulteti zagrebške univerze sta „Težakovo hranilno in zdravilno olje za živino“ preizkusila in izdala o tem olju poročilo s protokolom št. 75 od dne 14. junija 1927 in se glasi zaključek tega protokola takole:

Kakor se vidi iz prvega in drugega poizkusa, so prašiči z oljem bolj napredovali kakor brez olja in so pridobili teže pri isti hrani v enem mesecu pri prvem poizkusu skupaj 1380 kg, a v drugem poizkusu v 42 dneh 11 kg več kakor oni brez olja. Skupna potrošnja olja pri prvem poizkusu je znašala 1.100 gramov, pri drugem poizkusu 3.600 gramov.

Tretji poizkus je pokazal, da so dobile svinje z oljem 850 kg več pri isti hrani v šestih tednih kakor one brez olja. Skupna potrošnja olja je znašala 58 kg. Slabše napredovanje pri tem poizkusu se je pokazalo radi tega, ker so bile svinje bolne za glistami (Ascariasis), in sicer v precej veliki meri. Razlika pa se je vendar pokazala, in sicer pri teži kakor tudi pri splošnem videzu, in medtem ko so bile one brez olja krastave, ena je celo zaradi Kacheksije, posledice obolevnosti za ascaridami (glistami) poginila, so bili ostali sveži in so imeli normalno barvo, svetlo in gladko kožo.

Večji prirastek teže se pokaže pri prašičih od 15 do 50 kg, to je ob času, ko se prašiči odstavljajo od ziska in ko potrebujejo za razvoj intenzivnejšo hrano.

Pri rahitčnih in od rahitisa zaostalih svinjah se je pokazalo ozdravljenje in popravilo. Temperament in kondicija se je pri svinjah, ki so dobivale olje, popravila očitno. Pozitivno delovanje olja sloni na vitaminu A, ki se v njem nahaja.

V Zagrebu, dne 14. junija 1927.

Predstojnik Bujiatričke klinike:
Prof. Rajčević v. r.

Zavod za živinogojstvo na
Kr. sveučilištu SHS u Zagrebu
Predstojnik:
Dr. S. Ulmanský v. r.

**Svojo knjigarno in založništvo
in trgovino s pisarniškimi potrebščinami**

priporoča združno podjetje

Nova založba

F. Z. Z O. Z.

v Ljubljani

**Kongresni trg št. 19, pri Zvezdi
poleg nunske cerkve:**

Ima v zalogi vse knjige: šolske, znanstvene, leposlovne; tudi molitvenike.

Prodaja vsake vrste šolske in pisarniške potrebščine: peresa, svinčnike, risalno orodje, papir za risanje, zvezke, ameriške žurnale, blagajniške knjige, glavne knjige, kopirne knjige.

Ima vedno v zalogi — za darila otrokom in odraslim primerno — nalivna peresa, tintnike, pisalne garniture, preproste in dragocene.

Prodajavcem po deželi daje primerne popuste.

Na drobno in na debelo

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

————— Dunajska cesta šte. 17 —————

sprejema v požarnem oddelku: zavarovanja vseh poslopij (tudi tistih, ki se še grade) in premakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli ali eksploziji svetilnega plina, zvonove proti razpoki ter steklo in zrcala proti ubitju po znano nizkih cenah; v življenjskem oddelku: zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah, na otroško doto, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

**Podružnice: Sarajevo, Koroščeva 15; Zagreb, Hatzova 12;
Celje, Cankarjeva 4; Split, XI. puk; Belgrad, Mihajlova.**

Ceniki in pojasnila z obratno pošto brezplačno. — Zanesljivi posredovavci se vedno sprejemajo.

Za polovično ceno

prodaja vsako **sredo** in **soboto**

ostanke blaga za obleke in perilo

TEKSTILBAZAR

————— v Ljubljani —————

na Krekovem trgu št. 10.

Kdor hoče, da se mu pot izplača, naj uredi svoje potovanje tako, da pride v sredo ali v soboto v Ljubljano, ker kupi takrat ostanke skoro polovico ceneje. Kdor pa ne more priti v Ljubljano, **naj piše po cenik**. Po pošti razpošiljamo poleg ostankov tudi drugovrstno blago, ki je v ceniku natančno naslikano in opisano. — V zalogi v pritličju hiše pa prodajamo blago od kosov in vsakovrstno drugo blago **vsak dan** tudi ceneje kakor povsod, ker imamo izdelke iz lastne tovarne. Torej pišite takoj po cenik na:

TEKSTILBAZAR, Ljubljana, Krekov trg 10.

BLAŽ JANČAR v Ljubljani, Breg št. 6

stavbna in pohištvena pleskarska in lakirarska obrt

Prevzema vsakovrstna pleskarska dela v mestu in na deželi, delo solidno, jamči za dobro izvršitev ter se priporoča cenjenemu občinstvu za naročila.

Kmetijska družba za Slovenijo

ie najstarejša (že iz leta 1767), največja in najbolj razširjena kmetijska korporacija v Sloveniji.

Kmetijska družba za Slovenijo ima namen, pospeševati vse panoge kmetijstva z zgledi, podporami, poukom in preskrbovanjem gospodarskih potrebščin. Njeno glasilo je ilustrovan gospodarski list

„Kmetovalec“

ki izhaja že 44 let in prinaša poučne kmetijske spise, kmetijske novice, družbene vesti in poročila ter odgovore na razna gospodarska vprašanja. Ta list se pošilja vsakemu udu brezplačno. — Ud Kmetijske družbe za Slovenijo plača letno samo

20 dinarjev udnine.

Za pismene pošiljatve je naslov:

Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

Franc Strupi v Celju

Vam priporoča svojo

zelo bogato zalogo steklene ter porcelanaste posode, svetiljk, ogledal, raznovrstnih šip, lepih okvirov itd. itd.

Prezema vsakršna steklarska dela.

Najsolidnejše cene in točna postrežba.

**!! Na drobno !!
!! Na debelo !!**

Tu najde vsakdo nekaj!

Na sto in sto različnih predmetov, za vse mogoče namene, dobite v velikem Suttnerjevem katalogu.

Koliko truda, koliko časa in nejevolje bi si prihranili, ako bi vedeli, za kako malo denarja si morete mnogo preskrbeti, kar Vam vsak dan nešteto krat donese koristi in veselja! Morate enkrat prelistati veliki ilustrirani sijajni katalog svetovne pošiljalne tvrdke H. Suttner, Ljubljana šte. 201. Čudili se boste, koliko važnih stvari je tu, katere potrebujete in še ne poznate!

Vsak dan prinese

novе čudežne izume

kateri imajo namen, da olajšajo tudi Vam delo in Vam polepšajo življenje. Dovoljno je, da pošljete svoj točni naslov svetovni pošiljalni tvrdki H. Suttner. Dobili boste takoj brezplačno ta veliki praktični katalog. Tu samo majhen izvleček iz njega:

Raj potrebujejo gospodje?

Čudežni žepni nož, iz la jekla, s sedmimi rezili, izredno fini švicarski izdelek.

Vsestransko orodje, svetovno znane klešče s klavdom, združene iz le enega kosa, velika množina različnega orodja.

Priprava za majhno žagico z vsem potrebnim orodjem za izdelavo najlepših predmetov iz lesa.

Kompletna garnitura za britje z varnostnim aparatom za britje in škatlico za nože prve kvalitete v elegantni škatlici.

Lasni stroji in stroji za striženje, britve, ščetke za glavo in brke, glavniki in sto reči, katere mož dnevno potrebuje.

Moške obleke in suknje v najmodernejšem kroju iz najboljšega blaga.

Moške srajce, spodnje hlače in drugo perilo, nogavice, gamaše, naramnice, pasovi, rokavice itd.

Čevlji iz najholjšega usnja v veliki izbiri za gospode, dame in otroke.

Muzikalni instrumenti v ogromni izbiri po najnižjih cenah, najboljše ustne harmonike in krasne harmonike na meh, izborne gosli s škatlo, citre, mandoline, okarine itd.

NOVOST!

Gramofoni in plošče po brezkonkurenčnih cenah

BREZ RIZIKA!

Kar ne odgovarja, se zamenja ali se denar povrne. Zahtevajte takoj katalog od svetovnoznane tvrdke

H. SUTTNER, Ljubljana šte. 201.

Kaj veseli žene?

Kuhinska posoda, najnovjši praktični izumi, kuhinjski noži, železa za likanje, čajniki, trajna posoda itd.

Posoda za kuhanje iz jekla „Silit“, novost, posoda v kateri se more vse kuhati, ker Vam ne morejo škodovati niti najnevarnejše kisline, ter se nikdar ne razbije.

Jedilno orodje, prekrasne garniture v finih škatlicah, izredno poceni.

Univerzalno orodje za domačo rabo, iz enega kosa, za brušenje nožev, škarij itd., za odpiranje konzerv, za vlečenje maškov, za rezanje stekla, žice itd.

Moderne fine škarje za onduliranje las, glavniki, toaletni predmeti, ogledala, kasete itd.

Damski dežni plašči, volneni žemperji, v različnih barvah, moderno izdelani, nogavice, robci, preproge, garniture za mize in postelje, odeje, zidne tapete itd.

Za otroke volnene obleke, igračke v veliki izbiri.

Zadružna gospodarska banka

○○○○○○○○○○○○○○○○ ○○○○○○○○○○○○○○○○○ **d. d.** ○○○○○○○○○○○○○○○○○

Telefon
štev. 2057, 2470, 2979

○○○○○○○○○○○○○○○○

v Ljubljani

Brzjavke:
Gospobanka Ljubljana

○○○○○○○○○○○○○○○○

Poštnohranilnični čekovni račun Ljubljana štev. 11.945.

Miklošičeva cesta 10, v lastni palači nasproti hotela Uniona.

Podružnice:

**Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo,
Sombor, Split in Šibenik.**

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, oddaja v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun kakor tudi na vložne knjižice ter preskrbuje točno vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Ameriški oddelek: Direktne zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express Company 65, Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Zedinjenih držav; Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike. Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije; National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.

Prodaja srečke Državne razredne loterije.

Vlog nad Din 250,000.000.— (ena milijarda kron).

Kapitala in rezerv skupaj je nad Din 16,000.000.—.

**Manufakturna in
konfekcijska
trgovina**

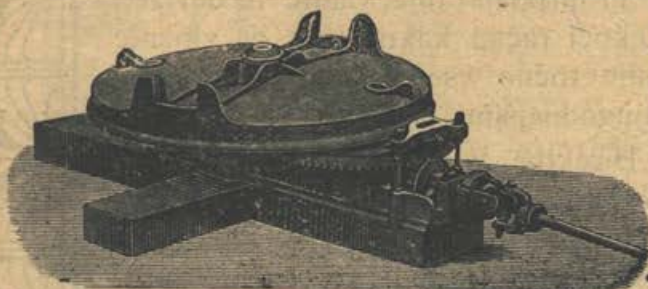
**Ivan Mastnak
Celje
Cesta Kralja Petra
15**

Mnogo
denarja
si lahko
prihranite,

če kupujete blago za moške in ženske obleke, perilo,
posteljno opremo i. t. d. v velikem skladišču blaga

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, Mestni trg št. 10.

Razni plugi, brane, sejalni stroji, kosilni stroji, obračevalci za seno,
vitlji, ročne in viteljne mlatilnice kakor tudi najmoderneje čistilne
mlatilnice, lokomobile na bencin, reporeznice, slamoreznice, grozdni
in sadni mlini, preše itd. itd.

RÜHR

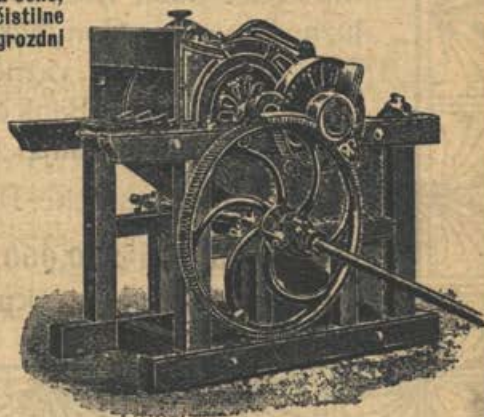
Prospekti
brezplačno.

Centrala Blansko (ČSR) — Melje 103, Telefon 177

K. & R. Ježek
Maribor

Poljedelski stroji
vseh vrst

**Priporočam svoje
prvovrstne izdelke**

**trgovskih knjig in
šolskih zvezkov.**

**Vedno v zalogi: ameriški
žurnali, blagajniške knjige,
glavne knjige, štrace, bloki,
odjemalne knjižice, spomin-
ske knjige, kopirne in komi-
sijske knjige ter raznovrstni
šolski zvezki.**

**A. Janežič v Ljubljani
Florijanska ulica št. 14.**
Industrija trgovskih knjig in šolskih zvezkov.

**SO LI OZDRAVLJIVE
PLJUČNE BOLEZNI?**

S tem izredno važnim vprašanjem se bavijo pač vsi oni, ki jih muči ASTMA, TUBERKULOZA na pljučih in v grlu, OMOTICA, KATAR na pljučih, zastareli KAŠELJ, ZASLEZENJE, dolgotrajna HRIPAVOST in se doslej niso mogli ozdraviti. Vsem takim bolnikom dopošljemo popolnoma zastoj **KNJIGO S SLIKAMI** iz peresa gospoda dr. med. Guttmana, bivšega šefzdravnika zdravilišča Finsen o predmetu: „**SO LI OZDRAVLJIVE PLJUČNE BOLEZNI?**“ Da nudimo možnost vsakemu bolniku, da si preskrbi pojasnilo o stanju svoje bolezni, smo se odločili poslati vsakemu to knjigo zastoj in poštnine prosto v korist splošnosti.

Pišite dopisnico z natančnim naslovom na
PUHLMANN & CO., BERLIN Nr. 417
Müggelstrasse 25—25 a.

**Vsi stroji za obdelovanje lesa,
turbine, transmisije in železne
konstrukcije kakršnikoli vrst,
sesaljke ter armature itd. itd.**

ZVONOVI

Strojne tovarne in livarne d. d.

železolivarna — kovinolivarna

**Ljubljana
Dunajska cesta šte. 35.**

Telefon interurban 2142 in 2660.

Brzjavke: STROJ.

REVMATIZEM!!

Kaj je „ALGA“?

„ALGA“ zdravilo proti revmatizmu je nagrajeno na zdravstvenih izložbah v Parizu, Londonu, Petrogradu in Genovi s 4 zlatimi kolajnamami in častnimi diplomami.

„ALGA“ je najbolj znano, najstarejše in najzanesljivejše zdravilo proti revmatizmu, zbadanju, boleznim kosti, zobobolu, trganju v glavi in zobeh zaradi prehlajenja; proti prehlajenju v nosu, grlu, prsih in proti omedlevici.

Imejte vedno kako steklenico „ALGE“ v hiši, ker je „ALGA“ zdravilo, ki Vam lahko vsak čas koristi in ublaži mnoge bolečine.

Kdor je dosedaj zdravilo „ALGA“ preizkusil, je vsak zadovoljen.

Poizkusite — in tudi Vi boste zadovoljni!

Na tisoče in tisoče zahval in priznanc jamči, da je „ALGA“ dobro zdravilo!

P. n. laboratorij Alga, Sušak.

Pošljite mi še 25 „Alga“, ker smo se mnogi prepričali, da je „Alga“ zelo uspešno zdravilo proti revmatizmu, trganju, glavobolu in zobobolu. Zahvaljujem se Vam v ime u vseh.

Ljubno pri Celju, 25. X. 1927.

S spoštovanjem Urša Kladnik.

P. n. laboratorij Alga, Sušak.

Prejela sem Vaš paket „Alga“, ki mi je bil potreben za bolno hčerko na revmatizmu in trganju, pa Vam sporočam, da smo ga uporabljali točno po navodilu, ki je bilo zraven. Opazam na mojo veliko srečo, da je moji hčerki mnogo bolje, da je revmatizem in trganje prestalo in sem Vam hvaležna. Vprašujejo me za naslov, pa bodo naročili pri Vas.

D. N. Mesto, 14. I. 1927.

S spoštovanjem hvaležna Marica Može.

P. n. laboratorij Alga, Sušak.

Javljam Vam, da sem prejela od Vas dosedaj 2 paketa „Alga“, katera sem uporabljala proti revmatizmu, tudi sosedom sem dala nekaj steklenic proti glavobolu, zobobolu i. t. d. ter Vam sporočam, da so vsi zadovoljni.

Kiritna, 28. X. 1926.

S spoštovanjem Štefa Lipuš.

P. n. laboratorij Alga, Sušak.

Najlepša Vam hvala za Vaše izvrstno zdravilo „Alga“, ki me je v kratkem času rešilo velikih bolečin v sklepih. Pošljite mi še 8 steklenic „Alga“ za mojo sorodnico, ki ima trganje v križu. Prepričana sem, da bo tudi njej koristilo.

Sv. Ilj v Slov. Goricah, 14. X. 1926.

S spoštovanjem Anica Weingerl.

P. n. laboratorij Alga, Sušak.

Gotovo se spominjate mojih naročil še pred vojno za Vaše zdravilo „Alga“ proti revmatizmu, ki so me popolnoma ozdravila. Vaš naslov sem izgubila, sedaj sem pa zvedela, da ste laboratorij preselili na Sušak, in Vas prosim, ker spet čutim bolečine, da mi takoj pošljete 8 steklenic „Alge“ v upanju, da mi samo „Alga“ more pomagati.

Šibenik, Mandalina, 12. VII. 1926.

S spoštovanjem Marica Vukišić Nikolina.

P. n. laboratorij Alga, Sušak.

Z uspehom, ki sem ga dosegla z Vašim dobrim zdravilom „Alga“ proti revmatizmu, trganju v glavi in zobeh, sem zelo zadovoljna. Priporočam to zdravilo povsod in sem posodila nekaj steklenic mojim znancem, in jim je tudi pomagalo, mnogi zahtevajo Vaš naslov pa grem vsem rada na roko. Pošlajte mi še 25 steklenic.

Teslič, 2. V. 1926.

S spoštovanjem Ant. Kruljac.

„ALGA“ se dobi v vseh lekarnah in drogerijah; steklenica (z navodilom) 16 Din. — Kjer ne dobite, naročite po dopisnici na naslov: Laboratorij ALGA, Sušak 50. — Po poštnem povzetju 4 steklenice 77 Din, 8 steklenic 131 Din, 14 steklenic 205 Din, 25 steklenic 320 Din. — V tej ceni je vračunana poštnina, zaboj in paket. — Vsa navodila dajemo brezplačno.

„ENERGIN“ železnato kina-vino

daje moč, čisti in osvežuje kri, daje izvrsten tek ter krepi živce in celo telo.

„ENERGIN“ železnato kina vino naj pije vsakdo, kdor je slabokrven — bled — kdor ima slabe živce — kdor nima apetita — sploh kdor je slab. Zlasti slabi in nerazviti otroci, nervozni, brez apetita bodo z uporabo „ENERGINA“ železnatega kina vina dobili močno in zdravo kri ter bodo dobro izgledali. Izvrsten tek pripomore k večji telesni teži.

Za okrepitev zadostujejo 3 velike steklenice. Odrasli 3 velike žlice, a otroci 3 male žlice na dan pred jedjo.

„ENERGIN“ železnato kina-vino je preizkušeno v na tisoče slučajih slabokrvnosti za okrepitev krvi. **Uspehi so bili gotovi!**

Spoštovani gospod!

Vaš preparat „Energina“ železnato kina-vino sem preizkusil z najboljšim uspehom, kar Vam rad potrjujem. Pri slabih pacientih se teža telesa veča, v kratkem času se pomnoži število krvnih telesc in količina haemoglobina in to najbolj pri slabokrvnosti in bledosti. „Energina“ deluje jako zadovoljivo na apetit, krepi ves organizem in pacienti ga radi jemljejo radi njegovega dobrega okusa. Preizkusil sem ga tudi pri šolskih otrocih z jako dobrim uspehom ter morem Vaš „Energina“ nejehtneje priporočati. Po svojem učinkovanju je enak, lahko rečem boljši, od vseh drugih preparatov inozemskega porekla.

Dr. Jindrich Čihak
zdravnik Okr. urada za zav. del.

Velemenjeni gospod!

Kakih devet mesecev na veliko uporabljam Vaše železnato kina-vino „Energina“ pri vseh pojavih slabokrvnosti z odličnimi uspehi.

Dognal sem hitre rezultate v popravljanju apetita in istočasno povratku teže telesa. Izredno deluje ta preparat pri slabokrvnosti radi malarije in po nalezljivih boleznih.

Vsakemu morem priporočati uporabljanje tega izrednega preparata.

S spoštovanjem

Dr. Mihajlo Stajs, zdravnik.

P. n. laboratorij Alga, Sušak!

Prosim Vas, da mi pošljete še tri steklenice „Energina“ železnatega kina-vina, ker je to zdravilo, ki pokaže vidne uspehe za jačanje in osveženje krvi ter deluje za dober apetit. Z uspehom sem zelo zadovoljen.

Prevalje — Koroško, 19. VI. 1926.

S spoštovanjem Rochus Sternad.

P. n. laboratorij Alga, Sušak!

S tem Vam javljam, da sem z uspehom zadovoljna, ker sem v tem kratkem času opazila peboljšanje na mojem telesu in to z „Energina“ železnatim kina-vinom. Dobila sem izvrsten apetit, počutim se prav dobro. Pošljite mi še 6 steklenic za moje prijateljice.

Gruda, 14. IX. 1926.

S spoštovanjem Mara Šmiljan.

P. n. laboratorij Alga, Sušak!

Javljam Vam, da je moja soproga pila Vaš preparat „Energina“ železnato kina-vino proti malokrvnosti z jako dobrim uspehom in ima danes dober apetit. Dober glas Vašega „Energina“ gre po naši okolici, vsi me vprašajo ejo za nasl v, katerega jim dajem rad in Vas prosim, da tudi meni pošljete 6 steklenic.

V Garevcu, 13. VI. 1926.

S spoštovanjem Pero Balič.

„ENERGIN“ železnato kina-vino se dobi v vseh lekarnah in drogerijah; velika steklenica stane 40 Din. — Kjer ne dobite, naročite po pošti na naslov: Laboratorij ALGA, Sušak 50. — Po poštnem povzetju 3 velike steklenice Din 128.—, 6 velikih steklenic Din 248.—, 1 mala zastoj. — V ceni je vračunana poštnina, zaboj in paket. — Vsa pojasnila dajemo brezplačno.

Slabo prebavo želodca

MR. BAHOVEC

PLANINKA
 ŽELODČNI
 ČAJ

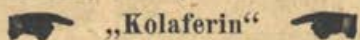
zaprtje telesa, napihovanje čreves, hemeroide, arteriosklerozo, izpuščaje, obolenja za mokračno kislino ter obolenja jeter, žolča in žolčnega kamna ozdravi zdravilni čaj „Planinka“.

Pristen samo v plombiranih zavoječih po 20 Din.

Slabokrvnost

bledico, anemijo itd. ozdravi

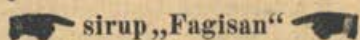
„Kolaferin“

(sestavljena železnata aromatična tinktura s kolo), ki prenavlja in redi kri, jači živce in vzbuja tek; stekl. 25 Din.

Pljučne bolezni

kašelj, bronhitis, naduho, influenco, oslovski kašelj, jetiko ozdravi po zdravnikih priznana zdravilna sestavina

sirup „Fagisan“
 steklenica stane Din 30.—

Dalje priporoča svoja izborna
zdravila za živino.

Metljivost ozdravlja „Fužeržinju“ (pri naročilu je navesti živo težo živine).

Svečke proti vnetju sramnice, 10 komadov 30 Din. **Živinski redilni in prebavni prašek**, 8 Din, kakor tudi vsakršna druga zdravila za živino.

Vsa navedena zdravila izdeluje in razpošilja po povzetju edino

**Laboratorij lekarne
 Mr. Bahovec**

Ljubljana, Kongresni trg 1.

*Klobuke, dešne plašče,
 perilo, kravate, dešnike,
 čevlje, dokolenice itd.*

*kupite najceneje
 le pri trdki*

Jakob Lah, Maribor
samo: Glazni trg 2

Stanko Florjančič

trgovina z železnino

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35

Podružnica: Šiška, Celovška cesta št. 62

Ima vedno najlepšo in najbogatejšo zalogo razne kuhinjske posode v vseh kvalitetah in barvah kakor tudi še vsakovrstne druge predmete, ki spadajo v to stroko, vse najboljšega izdelka ter po najnižjih cenah!

Postrežba točna in solidna!

**Kamnoseški
 izdelki iz marmora
 se dobe pri**

Alojziju Vodniku
 kamenarskem
 mojstru

v Ljubljani
 Kolodvorska ulica.

**Cerkvene in pohištvene oprave
 ter spomeniki iz marmora, gra-
 nita in sijenita, mlinski kamni.**

Živo apno iz svojih kamnolomov.

Z a j a m č e n o n a r a v n a v i n a

domača, dalmatinska, hrvatska in banaška
od lastne preše ali naravnost od producenta
nudi

Centralna vinarna d. d.

Ljubljana VII.

Telefon interurban št. 2573
Poštne hran. rač. št. 14.063

Cene zmerne! — Postrežba solidna!

Popolnoma varno naložite denar v

VZAJEMNI POSOJILNICI

— r. z. z. o. z. —

V LJUBLJANI

na Miklošičevi cesti poleg hotela Uniona.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.

Varnost nudijo lastna palača, večina delnic hotela Uniona, hiše in zemljišča.

Kredit v tekočem računu.

Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd.

Denar se nalaga lahko tudi po poštnih položnicah.

Če želite biti lepi

če se nočete veseliti svojega lepega, negovanega obraza, svojih rok in svojih las, opazujoči, kako postajajo vedno lepši, uporabljajte kakor tudi mi

Fellerjevo kavkaško pomado za obraz in

za zaščito kože „Elza“ ta Vam ohrani mladost in lepoto, gube se odstranijo po koži in obrazu, blagodejno vpliva na polt, katera postane elastična in žametasta. Čudili se boste, kako hitro se odstranjuje pege, mozolji, rdeča in razpokana mesta.

Fellerjeva močna „Elza“ pomada za rast las

(Tanokineška pomada) zabranjuje izpadanje las, prerano osivelost, krhke lase dela mehke, zadržuje tvorenje prhaja in pospešuje rast las.

Za poskus 2 lončka od ene ali 1 lonček od vsake Elza-pomade vred z zavojnico in poštino 38 Din, če se denar pošlje naprej.

FELLERJEVO zdravstveno in lepотно

milo z znamko „Elza“ najboljšje kvalitete vsebuje medicinsko preizkušene sestavine, ki se vpijajo v kožo ter jo poplemenujejo. Poskusite enkrat

Elza litijsnomlečno milo Din 8.—
Elza rumenjakovo milo Din 7.50
Elza glicerino milo Din 7.50
Elza boraksovo milo Din 7.25
Elza katranovo milo Din 6.—
Elza milo za britje Din 7.25

pa ne boste nikdar več vzeli drugega mila.
Za poskus 5 kosov Elza-mila z zavojnico in poštino Din 52.

Najmočnejše francosko žganje, znamka Orig-Radicum, predvojna kakovost. 1 velika steklenica Din 19.80. — (Mazilo zoper ozeblino, Din 11.—. Mazilo za rane, Din 11.—. Cvet zoper golšo, Din 11.—.)

Elza zobne kapljice, zelo priljubljene, ker hitro utolajajo bol. Stekl. Din 7.70.

Cene so tu navedene one, ki so bile v veljavi, ko se je ta koledar tiskal.

Zavojnica in poština se računa posebej, vendar pa po možnosti nisko. Da se ti stroški zmanjšajo, se priporoča naročiti čim več ali za več sosedov skupaj.

Naslov za naročila: **EUGEN V. FELLER**, lekarnar, v **STUBICI DONJI štef. 589 (Hrvatska)**.

Kako ostanemo sveži in zdravi?

Mi delamo isto, kar so delali z uspehom že naši dedi in roditelji, uporabljamo namreč skozi 30 let preizkušeni in priljubljeni

FELLERJEV Elza-fluid

kateri zanesljivo utolajajo bolečine, jači in krepi telo. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din, spec. steklenica 26 Din v lekarni in sličnih trgovinah.

FELLERJEVE Elza-

kroglice milo odvajalno sredstvo z zanesljivim delovanjem, krepi želodec in ne draži črevesa ter pospešuje počasno čiščenje. 1 zavoj, vsebuje 6 škatlic, Din 10.—

Odpirajoča želodčna sol Din 5.50, čaj za čiščenje krvi Din 6.60, ricinovo olje Din 5.— ali Din 17.60, prašek za prebavo Din 8.80.

Elza ribje olje, pravo, dobrega okusa! Krepi vsa koga, posebno slabotne žene in otroke. To olje pospešuje zvišanje teže in daje licu zdravo barvo. Velika steklenica Din 22.—.

Elza kina-železno vino za slabokrvne in bledolične. 1 stekl. Din 16.50. Železni liker (Hegaferin), železni albuminat Din 19.80, rumova esenca za Din 5.30 ali 19.80.

Elza mentolni črtnik. Trenje s tem črtnikom deluje v kratkem času zoper glavobol, migreno, tudi zoper vbodljaje žuželk. Kos Din 10.—.

Elza švedske kapljice (želodčni liker) pospešuje prebavo, pomnožujejo tek. 1 steklenica Din 13.20.

Balm (življenjska esenca), Din 5. Seehoferjev balm, Din 8.80. Kapljice za krč, kolera kapljice, Din 11. Različne kapljice, kot Hoffmannove, mejisove, cimeto ve kapljice à Din 5.30 in Din 19.80.

Elza zagorski sok zoper kašelj in prsne bolečine. 1 steklenica Din 13.20.

Apneno železni sirup, Din 13.20. Čaj za prsi in za kašelj, Din 6.60. Prašek za kašelj (fijakarski prah), Din 6.60. Hega sladkor za kašelj, Din 8.80.

Na vprašanja sledi takojšen pismen odgovor, če se priloži za poštino 1 ali 2 Din.

Ročne harmonike,
dunajski model, od Din 170— dalje

Nad **100.000** glasbil
je odšlo preteklo leto iz naše
tovarne v vse dele sveta ter je
doslej dospelo nad **14.000**
zahval (uradno potrjeno!),
kar najbolje dokazuje sposobnost
in priljubljenost naše tvrdke

Gitarске citre
od Din 192— dalje

Jamčimo

za brezhibno izdelavo, čist
glas in izvrsten odzvoč

Gitare od Din 207— dalje
Tamburice od Din 98— dalje

Razpošiljamo neposredno kupcem!

Mandoline od 136 Din dalje
Tamburice od 98 Din dalje

Violine od Din 95—
dalje do najboljših
umetniških violin

Zamenjava dovoljena, če poslano glasbilo ne
ugaja, torej ničesar ne riskirate pri naročilu

Po najnižjih tovarniških cenah kupujete

brez vsakega nadaljnega posredovanja, ki bi blago
podražilo

Trobente
od Din 505—
dalje

Klarineti od Din 120— dalje

glasbila

vseh vrst, kakor

godala, pihala, tamburice, gra-
mofone, jazz, harmonike i. t. d.

pri tovarniškem skladišču za Jugoslavijo

tvrdke

Flaute od Din 90— dalje

Meinel in Herold

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik
(imet. Rudolf Lorgner)

v Mariboru 53

Zahtevajte naš veliki, glavni cenik,
ki ga dostavimo vsakemu brezplačno

Gramotoni
od Din 345— dalje

Primerjajte naše cene in kakovost naših izdelkov
s konkurenčnimi ponudbami in čudili se boste!

Ročne harmonike, nemški
model, od Din 85— dalje

Trgovski dom v Mariboru

je najkrasnejša in največja
modna trgovina v Sloveniji.

Grand magazin Konfektion, največja dvorana
izgotovljenih modernih oblek in velikanska iz-
bira volnenega blaga, svile, platna itd. v krasnih
modnih barvah.

Oglejte si veliko razstavo novosti!!

Se priporoča **I. Pregrad.**

Zopetna otvoritev

staroznane tvrdke
iz predvojnega časa

**! Zahtevajte
cenik !**

prejmete ga zastonj
in poštnine prosto.

14 dni na
poskušnjo

triletno
jamstvo

Za neugajajoče
se denar vrne.

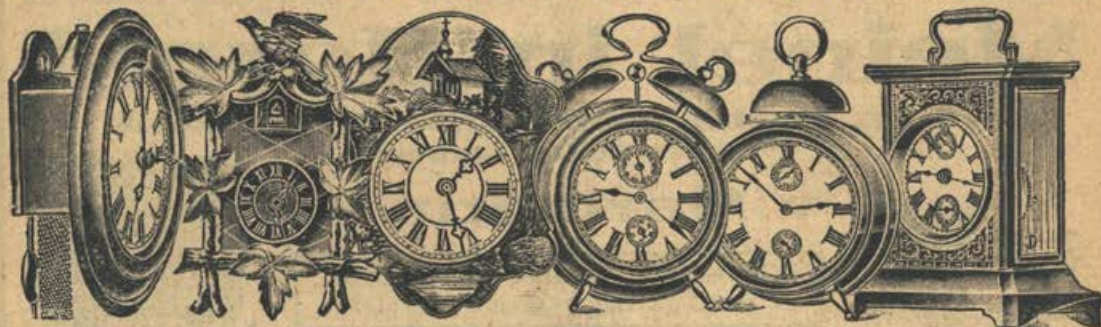
URE

srebrne od Din 220.— naprej
niklj ste „ „ 80.— „
14 kar. zlato „ 400.— „

Budilke od Din 65.— naprej
Srebrne verižice . „ „ 45.— „
14 kar. zlati prestani „ „ 120.— „

Tovarniška zaloga ur, specialist boljših ur

A. Kiffmann, Maribor 4-a.

št. 150. Ura z bu-
dilnikom, bije
ure, Din 260.—

št. 151. Ura s ku-
kavičjim klicem
Din 370.—

št. 152. Bijoča
ura Din 160.—

št. 153. Budilka
Din 80.—
1a. kval. Din 95.—

št. 154. Budilka
Din 75.—
1a. kval. Din 90.—

št. 155. Elegantna
budilka
Din 150.—

LJUDSKA POSOJILNICA

r. z. z n. z.

Čankarjeva ul. 4 v Celju poleg davkarije

je največji kmečki združni
denarni zavod na Štajerskem

Pri njej je denar najvarneje
naložen in se ugodno obrestuje

Rentni in invalidski davek plačuje posojilnica iz svojega

„Dve besedi“ pa lahko bogataš postanete

gotovo pa si pridobite lep zaslužek ali dober
dobiček: Ko to prečitate, pišite dopisnico na

„RADIOL“
Ljubljana, Krekov trg 10

le dve besedi: „pošljite navodilo“
in pa svoj natančni naslov morate navesti.

Navodilo pošljemo zastonj!

**Dober in gotov zaslužek za moške in ženske!
Vsakdo lahko postane bogat! — Torej pišite kar takoj!**

Primešaj krmí „Mastin“!

Skoro petdeset let se že uporablja to sredstvo za krmljenje živine in se odlikuje v tem, da ne vpliva samo po svoji edino pravi sestavi na odebelitev in omastitev, ampak deluje tudi jako ugodno na prebavne organe tistih živali, ki si po vprav prestalih boleznih ne morejo opomoči in bi sicer zapadle propasti in poginu. Poleg tega je Mastin edino varnostno sredstvo zoper vse bolezni, ki tako pogosto uničujejo živali in na ta način onesrečujejo in pogubljujejo kmetovavce. Uporablja pa se tudi ob pomanjkanju krme, kjer se nadomestnim krmilnim sredstvom primeša dvojna množina Mastina med tednom. Zaradi teh odličnih lastnosti je Mastin odlikovan na vseh velikih mednarodnih razstavah z odlikovanji, diplomami in kolajnami, kakor v Rimu, Parizu, Wienu in Londonu. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti in zanesljivega uspeha Mastina pa so tudi brezštevila zahvalna pisma, ki prihajajo vsa leta obstoja Mastina dan za dnem. — Cena 5 škatel 46 Din poštine prosto.

Sladin

je po okusu in redilnosti najboljša, zdrava hrana za dojenčke, rekonvalescente in odrasle, ki pri vsakdanji uporabi ne pripomore samo do zadobitve in ohranitve zdravja, ampak prihrani pri gospodinjstvu mnogo denarja pri izdelkih za kavo, čaj, sladkor in mleko, katere popolnoma nadomestuje.

Sladin vsebuje vse vrste redilnih snovi, kakor sladkor, beljakovine, proteine itd., združene, ker se pripravlja iz sladu, ki je brez dvoma ena najvažnejših redilnih snovi. Sladin je radi tega preizkušen in ocenjen na podlagi zdravniških izjav in cele vrste pismenih zahval zdravih in bolnih odjemavcev kot okrepujoče hranilno sredstvo, radi česar se sami najbolje priporoča. — Cena 5 škatel 80 Din poštine prosto.

Pomnoženi restitucijski fluid, umivalna voda za konjske ude	1 steklenica 20 Din
Železnato vino s kinfo, daje moč in kri slabotnim in šibkim	1 steklenica 25 Din
Turistin ali protinski cvet zoper trganje v vseh delih telesa	1 steklenica 20 Din
Krčne kapljice zoper krč v želodcu in čreveh	1 steklenica 5 Din
Senna Sarsaparilla čaj, vsestransko priznani čistilni odvajalni čaj	1 škatlica 7 Din
Marijacejske kapljice, želodčne, krepe želodec	1 steklenica 6 Din
Ribje olje, pravo norveško	1 steklenica 10 Din
Puder Olympla, puder izredne mehkoobe, daje lepo polt	1 škatlica 15 Din

Vsa nadaljnja navodila in pojasnila Vam daje brezplačno:

Lekarna Trnkóczy, Ljubljana št. 3169, zraven rotovža.

Brezplačna darila dobi lahko vsak čitatelj tega koledarja

Prave švicarske žepne ure

samo Din 69-20

Anker-Remontoir
Roskopf (brez ka-
zala za sekunde) s
3 letnim jamstvom!

,IKO' ure v zlatu,
srebru in niklju po
vseh cenah, izredno
tanke, gravirane ali
gladke

,OMIKO' in ,AXO'
ure zelo zanimivih
oblik, moderne, z
dobrim strojem.

ANKER - Remont-
Roskopf ure v raz-
nih izvedbah.

Ure za na roko in
ure za dame ter ve-
rižice za gospode
in gospe v zlatu,
srebru ter drugih
dragocenih kovinah

Vse

zajamčeno pravo!

z malo truda. Ta darila so točno opi-
sana v velikem ilustriranem sijajnem
katalogu svetovne tvrdke za ure in
dragulje H. Suttner, Ljubljana št. 201.
Pošljite le svoj točni naslov in dobili
boste brezplačno ta dragoceni katalog,
kateri Vam bo napravil mnogo veselja
z ogromno množino interesantnih slik
in različnih novosti.

Že trideset let

uživa svetovna tvrdka H. Suttner naj-
boljši glas radi svojega solidnega de-
lovanja in zanesljivo dobre kakovosti
svojega blaga, kar potrjuje na tisoče
vnetih priznalnih pisem. Pri tvrdki
Suttner se kupi takorekoč

vse po originalnih tovarniških cenah.

**V lastni protokolirani
tovarni švicarskih ur**

po najboljših 'IKO' so svetovno
strokovnjakih 'IKO' poznane, ker
zelo vestno in URE gredo točno
lepo izdelane na sekundo.

Te ure so zelo vestno preizkušene in
izredno trajne.

Nikake nevarnosti!

Kar ne odgovarja, se zamenja ali se
denar povrne. Nikaka nevedna roba!
Svetovna tvrdka Suttner vodi samo
najboljše kakovosti, kar boste priznali
Vi sami, ko si ogledate njen katalog.

Zahtevajte ga takoj

in dobite ga brezplačno, samo pošljite
svoj točni naslov tvrdki

H. SUTTNER

Ljubljana šte. 201.

Prava ,ANKER' budilka

samo Din 64-20
s pravim ,ANKER'
strojem, znamenita
kakovost s

3 letnim jamstvom!

Budilke v raznih
izvedbah.

Ure z nihalom
izvrstne kakovosti
v raznih velikostih.

Stenske, kuhinj-
ske in vsakovrstne
druge ure, nadalje
vratne verižice,
prstane, uhane,
brože, zapestnice
in vso zlato in
srebrno robo v
ogromni izbiri in
še stotine drugih
krasnih predmetov
v najcenejših ce-
nah dobite v veli-
kem katalogu.

Vse

zajamčeno pravo!

URE samo prvovrstne, precizne izdelave, iz slovitih švicarskih tovarn, regulirane in točno idoče. Nikeljaste anker-remontoir ure, zanesljivo dober stroj, po Din 95—, močne nikeljaste „Roskopf“ ure po Din 140—, nikeljaste zaprte cilindar ure po Din 200—, srebrne cilindar ure, bogato gravirane, po Din 310—, iste zaprte po Din 350—, zapestne ure po Din 135—, budilke po Din 70—, la nikeljaste verižice, trajno bele, po Din 14—, la ameriške double-zlate verižice po Din 22—, srebrne verižice po Din 50—, prstane iz novega zlata od Din 75— do Din 130—, 14 karatne zlate od Din 120— do Din 230— razpošilja veletrgovina R. STERMEČKI, CELJE, šte. 219, in še tisoč raznih koristnih in potrebnih predmetov, katere pa najdete v glavnem ilustriranem ceniku, ki Vam ga na zahtevo pošljem popolnoma zastonj. Naročila čez Din 500— poštnine prosto. Kar ne ugaja, se zamenja ali vrne denar. Zaradi točne izvršitve naročil in razpošiljanja samo solidne in dobre robe sem prejel že več tisoč zahvalnih pisem iz vse Jugoslavije.

*Zahtevajte
jo
pousod!*

*Prava naša domača
Kolinska cikorija
Vam jamči
pristnost in jakost!*

*Zahtevajte
jo
pousod!*

Blago za obleke in perilo

kakor sukno, hlačevino, plavino, parhet, platno, cefir ter gradl, izgotovljene obleke, kravate, nogavice za ženske in moške, preproge, odeje, perje itd. kupite najbolje v trgovini

I. N. Šoštarich

Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Vzorci in ceniki brezplačno na razpolago!

Ne iščite!

==
Boliše in cenejše

opeke

vendar ne dobite
nikjer drugod ko

pri opekarni v Račju
pri Mariboru.

==
Prepričajte se!

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavnica
Din 50,000.000.—

◆ ◆ Ustanovljena 1900 ◆ ◆

Brzovjavni naslov:
BANKA LJUBLJANA

Skupne rezerve ca. **LJUBLJANA, Dunajska cesta** Številke telefona:
Din 10,000.000.—

Podružnice:

BREŽICE
CELJE
ČRNOMELJ
KRANJ

MARIBOR
METKOVIČ
NOVI SAD
NOVO MESTO

PTUJ
RAKEK
SLOVENJ-
GRADEC

SARAJEVO
SPLIT
GORICA
TRST

Agenciji: LOGATEC, PREVALJE

SE PRIPOROČA ZA VSAKRŠNE BANČNE POSLE.

LEKARNA „PRI ZLATEM JELENU“

Mr. Ph. R. Sušnik

Ljubljana, na Marijinem trgu.

Telefon št. 115.

Dobro, moderno urejena lekarna.

Zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in mineralnih predmetov. — Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno in natančno po predpisih.

• Poštne pošiljatve vedno obratno.

Oblastveno koncesionirana oddaja strupa.

Pisalni stroj
CONTINENTAL
je najboljši!

Samoprodaja

IVAN LEGAT, mehanik, Maribor
Vetrinjska ulica št. 30.
Telefon interurban št. 434.

Južnoštajerska hranilnica

== Celje ==

v svoji hiši: Cankarjeva ulica št. 11, nasproti pošti.

Ustanovljena leta 1889.

Sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure in jih obrestuje po kolikor mogoče najvišji obrestni meri. Rentni davek plačuje hranilnica sama. Za varnost vlog jamčijo okraji: Gornji grad, Sevnica, Šmarje, Šoštanj, Vransko in rezervni zaklad. Hipotekarna posojila in vsakovrstni drugi krediti pod ugodnimi pogoji. Poštne položnice na razpolago.

Naši roditelji in dedi

so vedno v hiši imeli in z dobrim uspehom uporabljali že 80 let preizkušeni in priljubljeni

FELLERJEV Elza - fluid'

Kot kosmetikum izvor moči in lepote.

Kot mazilo v vseh primerih, kjer je mazilo za hitrejšo cirkulacijo krvi potrebno, da se telo ohrani odporno in sposobno za delo, ker hitro deluje.

Za ude, mišice in kite posebno po naporih, utrujenosti, opešanju, krepki in oživlja.

Vsakodnevna nega telesa z Elza-fluidom daje za nagrado bistro glavo, močne živce in sladko spanje.

Kot sredstvo za negovanje ust zelo priljubljeno radi dobrega in prijetnega učinka na zobno meso in na zobe.

Za vrat in grlo, posebno ob mrzlih, mokrih dneh, za grgljanje.

Za nego kože, zoper nečistosti kože itd.; zelo sveži in okrepuje polt.

Za nego glave, krepi in čisti kožo na glavi, zadržuje tvorjenje prhaja.

Pozimi čuva pred slabimi posledicami mraza, vetra in mokrote.

Poleti je osvežujoč dodatek k umivalni vodi in kopeli, razkužuje in zatira potenje.

Za notranjo uporabo par kapljic na sladkorju ali v mleku Vas čuva nejevolnosti, utolaži bolečine in zadržuje krče.

Pri 1000 priložnostih se izkazuje kot dobro učinkujoče in koristno sredstvo ter deluje mnogo bolje in močnejše kot francosko žganje.

Mnogovrstna uporabnost pravega Fellerjevega Elza-fluida je dovolj znana in

Kar vsi hvalijo, mora biti dobro!

Dobi se v vseh lekarnah in sličnih trgovinah v poskusnih steklenicah po 6 Din, v dvojnih steklenicah po 9 Din ali spec. stekl. po 26 Din.

Poštnina pride cenejša, čim več se nasenkrat naroči. — Skupaj z zavojnino in poštino stane:

9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 spec. stekl.	62 Din
18 " " 12 " " 4 " "	102 "
27 " " 18 " " 6 " "	139 "
54 " " 36 " " 12 " "	250 "

Cene so tu navedene one, ki so bile v veljavi, ko se je ta koledar tiskal.

Moja žena in jaz

sva istega mnenja in tudi Vi se boste čudili, ko boste opazili, kako Vam dobiva obraz mladostno svežost, polt postaja zametasto mehka in gibčna veselili se boste svojih lepih las, če boste — kakor midva — dan za dnevom uporabljali

FELLERJEVO zdravstveno in lepotno

milo z znamko „Elza“ ki je najboljša kvalitete, vsebuje medicinsko preizkušene sestavine, katere se vpijajo v kožo ter jo poplemenitujejo. Prepričajte se in poskusite:

Elza lilijnomlečno milo, najfinije cvetno milo, napravi vsakršno kožo mehko in nežno. Kos Din 8.—

Elza rumenjarkovo milo, pravo milo lepote in zdravlja. Kos Din 7-50.

Elza glicerino milo, njegova izredna sestava res blagodejno vpliva na gube in razpokano kožo. Kos Din 7-50.

Elza boraksovo milo, izvrstno za odpravo raznih nelepkih peg, mozoljcev in lišajev. Kos Din 7-25.

Elza katranovo milo, posebno sposobno za razkuženje glave in las, zlasti za otroke. Kos Din 6.—

Elza milo za britje, nenavadno štedljivo v uporabi, se prav močno peni in omehča brado tako popolnoma, da ne povzroča britje nikakega truda. Kos Din 7-25.

Za poskus 5 kosov Elza mila s poštino in zavojnino 52 Din, če se pošlje denar naprej.

FELLERJEVA kavkaška pomada za obraz in

zaščito kože „Elza“ Vam ohrani mladost in lepoto, odstrani gube na obrazu, dela polt elastično in zametasto. Čudili se boste, kako hitro izginejo pege, mozoljci, rdeča in razpokana mesta.

FELLERJEVA močna „Elza“ pomada za lase

zabranjuje izpadanje las, prepreči tvorenje prhaja, krhke lase dela mehke in gibke, zadrži prerano osivelost in pospešuje rast las.

Za poskus 2 lončka od ene ali 1 lonček od vsake pomade z zavojnino in poštino vred 38 Din.

Na vprašanja sledi takejšen pismen odgovor, če se priloži za poštino 1 ali 2 Din.

Naslov za naročila: EUGEN V. FELLER, lekarnar, v STUBICI DONJI števil. 589 (Hrvatska).

ENRILO

dovršen nadomestek zrnate kave

se priporoča najtopleje
vsakemu gospodinjstvu.

ENRILO z mlekom

daje izvrstno belo kavo zelo prijetnega okusa
in teka.

Poraba ENRILA je zaradi njegove izdatnosti
zelo poceni.

ENRILO omogoča uživanje kave tudi vsem
onim, katerim je zrnata kava prepovedana
ali jim pa ne ugaja.

Izdeluje tovarna

Henrik Francka sinovi
Zagreb.

Zaloga Družbe sv. Mohorja na Prevaljah.

Cene so v dinarjih: nižje za ude, v oklepajih za neude in po knjigarnah. Vse knjige se dobijo tudi vezane.

Knjige nabožne vsebine.

Ehrlich dr. L.: Katoliška Cerkev, kraljestvo božje na zemlji. 1. zvezek	5 90	(7 90)
— — — 2. in 3. zvezek, po	7 20	(9 60)
Jeglič dr. A. B.: Meslja. S slik., broš. 19 50 (26 —)	19 50	(26 —)
— — — vez. 45 50 (60 60)	45 50	(60 60)
— V boj za temelje kršč. vere!	6 50	(8 70)
— V boj za kršč. resn. in čedn.!	6 50	(8 70)
— V boj za kršč. življenje!	6 50	(8 70)
Kocijančič St.: Kristusovo življenje in smrt. Dva dela. 2. izdaja, broš.	26 —	(34 70)
— — — v dva dela trdo vez.	78 —	(104 —)
Kosec J.: Kršč.-katol. pravoslovje	9 10	(12 10)
Lampe dr. Fr.: Jeruzalemski romar. S podob. Dva snopiča vkup	6 50	(8 70)
Lampe-Krek: Zgodbe sv. pisma. S podob. I. del: Stari zakon (1.—9. zvez.); II. del: Novi zakon (10.—18. zvezek); vez. v polsunje z rdečo obrezo, vsak del po	193 90	(258 60)
— — — vez. v celo sunje z rd. obr.	231 90	(309 20)
— — — vseh 18 zv., broš., vkup	152 10	(202 50)
— — — Vsak posamezni zvezek se tudi še dobi: 1. zvezek, broš.	19 50	(26 —)
— — — 2.—18. zv., broš., vsak po	7 80	(10 40)
Lesar Ant.: Prilike p. Bonaventure	6 50	(8 70)
Lesar dr. Jos.: Apostoli Gospodovi. I. in II. del, vsak po	5 70	(7 60)
Podgorc V.: Razlaganje cerkv. leta ali Slovenski Goffine	9 10	(12 10)
Rogač-Torkar: Življenje svetnikov in svetnic. Stara, popravljena, druga izdaja, I. in II. del, broš., vsak del po	16 50	(22 —)
— — — vez., " " " "	48 50	(64 50)
Seigerschmied J. M.: Pamet in vera. I., II. in III. del, vsak po	9 10	(12 10)
Skuhala J.: Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa. S podobami	6 50	(8 70)
Slomšek A. M.: Pastirski listi	6 50	(8 70)
Stolz-Majar: Krizana usmiljenost ali življenje sv. Elizabete. Tretja izdaja	18 90	(25 20)
Šmuc J.: Nebeška krona. Druga izd.	7 80	(10 40)
Zorč dr. Jan. Ev.: V tem znamenju boš zmagal! S podobami	6 50	(8 70)
— Življenje svetnikov. Nova izdaja. S podob. 1. zvezek	9 80	(13 10)
— — — 2. " " " "	5 90	(7 90)
— — — 3. " " " "	6 10	(8 10)
— — — 4. " " " "	9 50	(12 60)

Naravoslovje. Kmetijstvo.

Brecelj dr. Ant.: Čuda in tajne življenja. S podobami	broš. 12 —	(16 —)
— — — vez. 20 —	(27 —)	
Dular Fr.: Domači živinozdravnik. S podobami. Tretja, popravljena izdaja	26 —	(34 70)
Erjavec Fr.: Naše škodljive živali. S podobami. Drugi snopič	7 —	(9 40)
— Domače in tuje živali v podobah. II. zv.: Ptice (I. zvezek je pošel)	13 —	(17 30)
Lakmayer Fr.: Umni čebelar. Drugi natisk. S podobami	19 50	(26 —)
Povše Franc.: Umni kmetovalec. 2. in 3. snopič (1. snopič je pošel), vsak po	9 10	(12 10)
Rohrman-Dular: Gospodarski nauki	11 70	(15 60)
Turk J.: Travništvo. S pod. 1. snop.	6 —	(8 —)
— — — 2. snopič	10 —	(13 40)

Vezani molitveniki.

Finžgar F. S.: Vere mi daj, Gospod! 20 — (27 —)	zl. obr. 30 — (40 —)
Baraga: Dušna paša za kristjane, ki želé v duhu in v resnici moliti Boga. Nova izdaja. Priredil Jožef Rozman	
Rozman: Slava Gospodu! Z velikimi črkami	rd. obr. 20 — (27 —)
Godec: Lurška Mati božja	
Karin: Priprava na smrt	zlata obreza 26 — (35 —)
Kosar: Nebeška hrana. I. del, 2. natisk	
— — — II. " 1. "	rdeča obreza 15 — (20 —)
Skupoli: Duhovni boj	
Skufca: Šmarnice (1886)	zlata obreza 26 — (35 —)
Hockenmayer: Sveta spoved	
Kopatin: Pasijonski molitvenik	zlata obreza 15 — (20 —)
Ligvori Alfonz M.: Resnice za večnost	
Meschler: Trije temeljni nauki	zlata obreza 26 — (35 —)
Pagani: Presveto Rešnje Telo	
Podgorc: Evangeljska zakladnica	zlata obreza 26 — (35 —)
Seigerschmied: Krščanska mati	
— — — Sveta družina	zlata obreza 26 — (35 —)
Slomšek A. M.: Krščansko devištv. 2. izd.	
Volčič: Šmarnice (1892)	zlata obreza 26 — (35 —)
Walter: Sveti rožni venec	
Zgur: Marija Devica Majnikova kraljica	zlata obreza 26 — (35 —)
— — —	

Mohorjeva knjižnica.

1. Remeč Alojzij: Užitkarji, broš. 3 90 (5 30)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 9 — (12 —)	
2. Platon: Sokratov zagovor, broš. 14 20 (18 90)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 21 50 (28 70)	
3. Kotnik dr. Fran: Storijske, broš. 14 20 (18 90)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 21 50 (28 70)	
4. Baar-Hybášek: Križev pot, broš. 14 20 (18 90)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 21 50 (28 70)	
5. Tolstoj: Knez Serebrjani, broš. 31 — (41 30)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 40 — (53 40)	
6. Jaklič: Zadnja na grmadi, broš. 18 — (24 —)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 26 — (34 70)	
7. Vadnjal: Otoški postržek, broš. 10 — (13 40)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 17 — (22 70)	
8. Tominec: Sonce in senca, broš. 18 — (24 —)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 26 — (34 70)	
9. Pengov-Ratajec: Kemija, broš. 13 50 (18 —)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 20 50 (27 40)	
10. Pregelj Iv.: Božji mejniki, broš. 8 — (10 70)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 15 — (20 —)	
11. Niccodemi D.: Učiteljica, broš. 6 — (8 —)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 13 — (17 30)	
12. London J.: Kristof Dimuč, broš. 26 40 (35 20)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 34 80 (46 40)	
13. Kmetova: Sv. Francišek As., broš. 31 — (41 30)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 40 — (53 40)	
14. Dickens: Božična pesem, broš. 8 10 (10 80)	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — vez. 13 10 (17 50)	
15. Malešič Matija: Kruh	zlata obreza 26 — (35 —)
— — — broš. 21 — (28 —)	
— — — vez. 30 — (40 —)	zlata obreza 26 — (35 —)
16. Šteska: Slov. umetnost I., broš. 30 — (40 —)	
— — — vez. 39 — (52 —)	zlata obreza 26 — (35 —)
17. Lagerlöf: Krist. legende, broš. 21 — (28 —)	
— — — vez. 28 — (37 50)	zlata obreza 26 — (35 —)
18. Bertelli: Jurček-Kozam., broš. 20 — (27 —)	
— — — vez. 27 — (36 —)	zlata obreza 26 — (35 —)
19. L.-O.: Moj mali Hlaček, broš. 9 — (12 —)	
— — — vez. 16 — (21 50)	zlata obreza 26 — (35 —)
20. Pirjec: Slovenski možje, broš. 30 — (40 —)	
— — — vez. 39 — (52 —)	

Zaloga Družbe sv. Mohorja na Prevaljah.

Cene so v dinarjih: nižje za ude, v oklepajih za neude in po knjigarnah. Vse knjige se dobijo tudi vezane.

Povesti (Slovenske Večernice).

Cankar Iv.: V samoti. (Sl. Več. 61. zv.)	6.50	(8.70)
Cigler Jan.: Deteljica. 4. izdaja . . .	6.50	(8.70)
— Ogljenca. 3. izdaja	4.90	(6.50)
Detela dr. Fr.: Hudi časi. S slikami	13.—	(17.30)
— Svetloba in senca. Samo vez.	19.80	(23.10)
— Takšni so! S slikami	5.90	(7.90)
— Vest in zakon }	10.20	(13.60)
Finžgar F. S.: Strici }	10.20	(13.60)
Jaklič Fr.: V graščinskem jarmu . .	7.30	(9.80)
— Peklena sreboda	10.20	(13.60)
Kostanjevec J.: Življenja trnj. pot	5.90	(7.90)
Krek dr. J.: Izbrani spisl. II. zv., br.	28.—	(37.50)
vez. 34.—	(45.50)	
Lah Ivan: Uporniki	9.10	(12.10)
Lésar A.: Perpetua. 3. izdaja	6.50	(8.70)
Milčinski: Ptčki brez gnezda. Vez.	18.70	(22.60)
Ozvald dr. K.: Za vsak dan. 1. zv.	6.30	(8.40)
Parapat J.: Robinzon starši. 4. izd.	9.10	(12.10)
Pregelj dr. Iv.: Peter Pavel Glavar	3.30	(4.40)
Sket dr. J.: Miklova Zala. 5. izdaja	6.50	(8.70)
Slemenik F. Val.: Izdajavec. 2. izd.	6.50	(8.70)
Slemenik Val.: Krležem sveta. 2. izd.	5.90	(7.90)
Šorli dr. I.: Sorodstvo v I. členu . .	6.50	(8.70)
Verne Jules: Carski sel. Dva dela . .	12.60	(16.80)
Vošnjak dr. J.: Troje ang. češčenj	5.90	(7.90)
Vuk Ivan (Starogorski): Zorislava . .	6.50	(8.70)
Wieseman-Zupančič: Fabijola. 3. izd.	9.10	(12.10)
Zbašnjik dr. Franc: Boj za pravico	9.10	(12.10)
— (Zaljski): Na krivih potih	6.50	(8.70)
— (Malograjski): Pisana mati . . .	9.10	(12.10)
— — — — — Za srečo	9.10	(12.10)
Mati božja dobrega sveta. 2. izd.	5.90	(7.90)
Razne povesti	9.10	(12.10)

Slovenske Večernice 41., 42., 43., 44., 49., 51., 52., 53., 55., 57., 59., 61., 64., 68., 69. in 72. zvezek (vsi drugi so pošli), po 6.50 (8.70)

Zemljepisi. Potopisi.

Bezenšek Ant.: Bolgarija in Srbija. S podobami. Samo vez.	18.70	(22.60)
Karlin dr. A.: V Kelmorajnu. S pod. . .	9.10	(12.10)
Lavtizar J.: Pri severnih Slovanih . .	9.10	(12.10)
Starš J.: Kitajci in Japonci. S pod. . .	6.50	(8.70)
Trunk J. M.: Amerika in Amerikanci. Bogato ilustrirana knjiga. Samo vez.	97.40	(130.—)
Vrhovec Iv.: Avstralija. S podob. . . .	11.70	(15.60)
Podobe iz misijonskih dežel. 1. zvezek. S podob. (2. zvezek je pošel)	6.50	(8.70)

Pesmarice in pesmi.

Aljaž Jak.: Slovenska pesmarica: I. ali II. zvezek. Tretji natisk, broš. vsak po	21.—	(28.—)
vez. vsak po	28.40	(37.90)
— — — — — I. in II. del vkup vez.	52.50	(70.—)
Gregorčič Simon: Poezije	11.10	(14.80)
Lovrenčič dr. J.: Brstje	5.90	(7.90)

Dramatski spisi.

Detela Fr.: Begunka. Drama v 3 dej. . .	5.90	(7.90)
— Blage duše. Veseloigra v 3 dej. . .	13.—	(17.30)
Vošnjak dr. Josip: Ne vdaјmo se! Kratkocasnica v enem dejanju. (Sl. Več. 53. zv.) . . .	6.50	(8.70)
Medved A.: Krivica in dobrotā. Igra v treh dej. (Slov. Večernic 52. zvez.)	6.50	(8.70)

Slovstvena knjižnica.

Zigon dr. A.: Franc Prešeren, 1. zv., Prešernova čitanka, 2. zvezek, broš. po	48.80	(65.—)
vez., vsak zvezek po	55.70	(74.30)
1. in 2. zvezek skupaj broš.	90.—	(120.—)
vez. 100.—	(133.30)	

Zgodovina.

Andrejka: Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini 1. 1876. S podobami, vez.	41.60	(55.40)
Gruden dr. Jos.: Zgodovina slovenskega naroda. S slik., 1. do 6. zvezek, vsak po	11.10	(14.80)
Kranjec S.: Zgodovina Srbov, broš.	21.—	(28.—)
vez. 28.—	(37.50)	
Križanič dr. Iv.: Zgodovina sv. katoliške cerkve. I., II. in III. del, vkup	22.80	(30.40)
Starš J.: Občna zgodovina. 1., 14. in 15. snopič, vsi drugi so pošli, vsak po	6.50	(8.70)

Poučne in zabavne knjige.

Pitamio dr. Leonid: Država, broš.	100.—	(135.—)
vez. napol v platno	108.—	(144.—)
vez. v platno	114.—	(152.—)
Kneipp-Podgorc: Domači zdravnik. S podobami. Šesti, popravljen, natisk, broš.	25.—	(34.70)
vez. 33.—	(44.—)	
Vedenik dr. H.: Kako si ohranimo ljubo zdravje. S podob. Trije zvezki, vsak po	5.90	(7.90)
Tavčar dr. Iv.: Slovenski pravnik. 5. snopič, vsi drugi so pošli	8.50	(11.30)
Pengov Fr.: Podobe iz narave. Z izvornimi slik. II. zvezek (I. zvezek je pošel)	5.90	(7.90)
Sket dr. J.: „Kres“, VI. letnik 1886	26.—	(34.70)
„Mladika“, 1. 1924 do 1926, broš. po	112.—	(112.—)
— 1. 1924 do 1926, vez., vsak po	152.—	(152.—)
Brinar Jos.: Lisica Zvitorepka. Živalske pravljice za mladino. Drugo izdanie	14.70	(19.60)
Meško Ks.: Mladim srcem. Z izvornimi slikami. II. zvezek (I. zvezek je pošel)	7.80	(10.40)
III. zvezek	4.40	(5.80)

Življenjepisi. Koledarji i. dr.

Hrovat p. Fl.: Franc Pirc	6.50	(8.70)
Medved dr. A.: Ant. Martin Slomšek	11.10	(14.80)
Pirnat M.: Juri baron Vega	2.60	(3.50)
Vončina dr. L.: Friderik Baraga	6.50	(8.70)
Koledar za leto 1902, 1903, 1906, 1907, 1911, 1915, vsak po	11.10	(14.80)
— za leto 1918, 1919, 1920, 1921, 1923, 1924 in 1927, vsak po	6.50	(8.70)
— za leto 1925, samo vez.	13.50	(15.70)
— za leto 1928	12.—	(16.—)
Wiery Dr. Valentin: Ansprachen und Predigten. Trije zvezki, vkup	6.50	(8.70)

Šolske knjige. Slovarji.

Bartel-Janežič: Deutsch-sloven. Handwörterbuch. Fünfte Aufl. Vez.	138.60	(184.80)
Breznik dr. Anton: Slovenska slovnica za srednje šole. Tretja izdaja, vez.	34.—	(34.—)
Podkrajšek H.: Obrtni slovar, vez.	45.—	(60.—)
Sket-Podboj: Slovensches Sprach- und Übungsbuch. 8. Auflage. Vez.	30.—	(40.—)
— Slovarček (Taschenwörterbuch). Druga izd., vez.	19.50	(26.—)